

Protokoll

Norsk Arbmr

1938

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

Protokoll

over

forhandlingene ved forbundets 19. ordinære lands-
møte i Oslo 2.—12. oktober 1938

Referat utarbeidet ved Erling Lian.

Arbeiderbevegelsens
Arkiv
og
Bibliotek

331.81 (481)2

A-17L

3x

Saksregister.

	Side
<i>Møtets åpning</i>	9
Formannens hilsningstale	9
Gjestenes hilsningstaler	10
Det kommunistiske Parti innbys	30, 57
Fabrikkarbeiderinternasjonalens representasjon	137
<i>Navneoprop</i>	15
Fullmaktskomitéens innstilling	22
Nye representanter fremmøtt	33
Varamann innkalles	58
<i>Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden</i>	22 og 25
<i>Konstituering</i>	26
Ny ordstyrer må velges	30
Valgkomité	31
Budgettkomité	32
Redaksjonskomité	33
Saker som sendes budgettkomitéen	33
<i>Dr. Evang om silikosen og dens forebyggelse</i>	26
Debatten	159
Vedtaket i silikose-spørsmålet	233
<i>Beretningene</i>	33
1935 års beretningen	33
1936 års beretningen	32
1937 års beretningen utsettes til neste dag	34
Beretningen for året 1937	59, 69, 77, 84
Dørene lukkes	62
Forslagene sendes redaksjonskomitéen	75
Redaksjonskomitéens forslag ang. veiarbeidernes lønnsoppgjør 1937	122
Muntlig beretning for 1938	123, 136, 170, 174
<i>Regnskapene for perioden</i>	35
<i>Løvendringer</i>	36, 79, 87, 104
Prinsipperklæringen sendes redaksjonskomitéen	36
Redaksjonskomitéens innstilling om prinsipperklæringen	87
Innledningen til forbundsloven	37
Forbundets virkeområde (redaksjonskomitéens innstilling)	87
§ 1. Formålet	39
Kontingentens størrelse	42
Representantskapets innstilling	44
Strek settes	49
Retningslinjer for en ny kontingentklasse skal utredes av representantskapet	84
Budgettkomitéens innstilling om kontingentens størrelse	121
Kontingentfrie medlemmer	50
Understøttelse under konflikter	51

	Side
Representantskapet	79
§ 9 sendes budjettkomiteén	87
Budjettkomiteéns innstilling	121
Representasjonen til landsmøtet	88, 91
Forslagene sendes redaksjonskomiteén	93
Redaksjonskomiteéns innstilling	147
Forsikringskassen	93
Arbeidsmanden	97
Stedlige styrrer	100
Overflytning fra andre forbund	103
Avdelingenes lover	104
Revisjons- og kontrollkomiteén	139
Formannen og næstformannen	146
<i>Fest for landsmøtet</i>	103
<i>Organisasjonsforholdene</i>	107
<i>Forskjellige forslag:</i>	
Godtgjørelse til kasserere	111
Pensjonering av arbeiderne ved Statens jernbaneanlegg	113
Ludvik Antonsens sak	120, 166
Avslått andragende	207
Forbundsnaalen	140
Eget grubearbeiderforbund	141
Saken utsettes	143
Eget grubearbeiderforbund skal utredes	212
Komité til sakens utredning	213
Tiden for avholdelse av landsmøter	143
Veiloven	144
Militærspørsmålet	145
Redaksjonskomiteéns innstilling i militærspørsmålet	218
Arbeidsløshetsproblemet	154, 167, 169
Karl Østrøm og Ole A. Laxaa	176
Laxaa får samme bevilgning som Østrøm	197
Saken August Pettersen — A/S Titania	194
Et vedtak som forbedres	229
Birger Berg bevilges 500 kroner som æresgave	197
Streikebidrag som besluttet utbetalt	197
3-årige landsmøte bibeholdes	201
Forbundsstyret og landsmøtene	202
Forslag frafalles	202
<i>Tillitsmennenes lønninger</i>	151
<i>Diét og tapt arbeidsfortjeneste</i>	152
<i>Bevilgninger</i>	152, 174
Arbeidernes Ungdomsfylking	174
Norsk Sangerforbund	175
Fram-Fylkingen	176
Arbeidernes Idrettsforbund	176
Arbeidernes Avholdslandslag	176
<i>25-års jublantene hedres</i>	153
<i>Gjester tar avskjed</i>	178
<i>Innsamlingen til de forulykkedes efterladte i Balsfjorden</i>	182
<i>Valgene</i>	183
Formannsvalget	183
Næstformannsvalget	185
1ste sekretær	186
Kasserer	186
2den sekretær	186
Forbundsstyret	213, 214
Varamenn til forbundsstyret	217
Kontrollkomité	214
Landsorganisasjonens representantskap	215

	Side
Valgkomiteéns innstilling til representantskap sendes tilbake	215
Fordelingen av representantskapsmedlemmene på de forskjellige grupper	217
Valgkomiteéns nye innstilling	229, 230
Varamenn til representantskapet	234
<i>Forbundets argatte kasserer, Ahlstrand, hyldes</i>	187
<i>Kampen mot krig og fascisme</i>	188, 191
Redaksjonskomiteéns innstilling	220
Votering ved navneoprop	227
<i>Organisasjons- og opplysningsvirksomheten</i>	200
<i>Tariffrevisjonen</i>	203
Konferanse av grubeindustriens representanter	204
Votering ved navneoprop	210
<i>Voteringer ved navneoprop</i>	210, 227
<i>Representantene for Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark tar avskjed med landsmøtet</i>	218
<i>De siste gjester tar avskjed</i>	231
<i>Internasjonale forbindelser</i>	231
<i>En hilsen til Regjeringen</i>	235
<i>Avslutning</i>	235
<i>Landsmøtets vedtak</i>	237

Person- og taleregister.

Aas, Andreas, 56, 162.
Aas, Henry, 72, 82, 152.
Ahlstrand, A. Th., 78, 188, 219.
Andersen, Leif, 32, 34, 41, 46, 66, 82, 83, 169, 200, 201, 217.
Andersen, Oskar, 75.
Anthoni, Anna, 26, 31, 33, 38, 49, 56, 81, 82, 89, 90, 91, 147, 151, 177, 182, 183, 184, 185, 194, 214, 229.
Andreassen, Henry, 92, 99.
Antonsen, Bjarne, 180, 183.
Antonsen, Gunnar, 67.
Antonsen, Hilmar, 31, 62, 73, 83, 135, 138, 183, 187, 201, 213.
Antonsen, Nils, 184.
Arnesen, Alfred, 45, 49.
Aspen, Konrad, 233.

Bakken, Lars, 35, 38, 72, 76, 78, 99, 100, 135, 136, 137, 184, 185, 229.
Bakken, Nils, 49, 146, 151.
Bech, Ole, 46, 48, 50, 141, 162, 173, 205, 210, 212, 213, 230.
Bergersen, Andreas, 186.
Berg, Birger, 15.
Berg, Gustav, 73, 219.
Bergundhaugen, Lars, 77, 81, 99, 115, 186, 187, 214.
Berlid, Johan, 69, 116, 118, 119, 180, 185, 191, 194, 224, 231.
Bergum, Magnus, 92, 118, 187.
Berntsen, Jørgen, 46.
Berntsen, Severin, 49.
Bjånes, Bernhard, 184, 186, 194, 195, 197, 210.
Bjerke, O., 180, 231.
Bonde, Alfred, 93, 224.
Breivik, Thor, 119.
Buvik, Emil E., 145, 152.
Bunes, Nils, 86, 92, 149, 181, 184, 210.
Byberg, Edvard, 45, 92, 119, 120, 156, 174.

Dalbo, Arne, 45, 50, 119.
Djupmann, Knut, 158.
Dreyer, Peder, 175, 184, 202.

Edvardsen, Karl, 59, 83, 97, 153, 180, 197, 218.
Eidsvik, Ingvald, 90, 91, 92, 153, 175, 213.
Eriksen, Birger, 30, 36, 41, 60, 65, 74, 83, 85, 86, 99, 102, 110, 112, 123, 148, 154, 157, 167, 169, 175, 184, 185, 197, 202, 218, 220, 221, 224, 225.
Eriksrød, Sigurd, 99.
Evang, Karl dr., 26, 163, 165.
Evensen, Lars, 11, 38, 63, 75, 120, 135, 156, 169, 175, 219.
Fiskvik, Arne, 48, 149, 174, 199.
Fjeld, Nils, 181.
Forslund, Oskar E., 14, 178.
Fugleberg, P. A., 65, 99, 103.

Gerhardsen, Einar, 11, 61, 85, 86.
Gikling, Olaf, 149, 179, 186, 187.
Graver, Torjus, 35.
Grimnes, Aksel, 31, 183.
Gullesen, Aksel, 174, 180.

Hagen, Konrad, 201, 209, 217.
Hagen, Syvert, 81, 82, 183.
Hansen, Oskar, 181.
Hartmark, Knut, 48, 49, 71, 106, 107, 204, 205, 208, 210.
Hemli, Edvard, 47.
Henriksen, Chr., 47, 50, 77, 79, 82, 85, 86, 102, 103, 116, 118, 119, 165, 166, 168, 182, 192, 195, 218, 219, 223, 230.
Henriksen, Johan, 175.
Hersleb, Jørgen, 67, 72, 175.
Herø, Odin, 68, 100.
Hestnes, M., 39, 50, 68, 83, 110, 150, 175, 179, 194, 197, 213, 215, 216, 222.
Heum, Olaf, 91, 92, 100, 147, 148, 194.
Hjørnevik, Lars, 158.
Hofmo, Frithjof, 153, 176, 213.
Hogga, Thor, 115, 119, 185, 208.
Holmstrøm, Ingrid, 48, 185.
Holmstrøm, Henrik, 69, 90, 107, 110, 148, 157, 168.

Horveli, Johan, 45.
Høiseth, Knut, 49, 117, 168, 185.

Jansen, Fanny, 12, 218.
Johansen, G. B., 143, 208, 224.

Kanestraum, Rudolf, 92.
Karlsen, Alb., 15, 22, 26, 31, 32, 34, 39, 61, 62, 71, 74, 76, 81, 83, 90, 92, 96, 133, 144, 154, 178, 183, 200, 206, 209, 214, 215, 216, 217, 226, 231, 234.
Karlsrud, J. P., 68, 117, 185, 193, 205.
Karlstad, Ludvik, 31, 90, 117, 119.
Kjær, Aanon, 230.
Kongstøllen, Per, 229.
Kopperud, Thorstein, 65, 68, 74, 91, 137, 144, 179, 180, 224.
Kristiansen, Henry W., 57, 189, 223, 226.
Kristiansen, Otto, 175.
Kvernbo, Oskar, 86, 150, 175, 225.

Langvåg, Nils, 117, 147, 229.
Larsen, Aanon, 185, 197.
Larsen, Ludvik, 34, 37, 38, 39, 46, 61, 66, 90, 92, 136, 137, 152, 156, 157, 168, 175, 199, 202, 213, 215, 217, 221.
Lindell, Karl, 14, 193.
Lien, Adolf, 49, 84, 104, 112, 121, 151, 152, 174, 177, 180, 186, 194, 196, 200, 201, 214.
Lien, Johan, 83, 84, 153, 208, 216.
Løkken, Karsten, 35.
Løyte, Jørgen, 33, 34, 80, 187, 197, 199.
Mattson, Edvard, 12, 232.
Melum, Sigurd, 100.
Moan, Peder O., 70, 83, 100, 101, 102, 166, 185.
Moe, Annas, 78, 81.
Moi, Tønnes, 119, 153.
Moljord, Kristian, 99, 104, 120, 153, 154, 174, 179, 183, 191, 195, 204, 205, 208, 224.
Morken, Kristoffer, 71, 72, 78, 218.
Myhre, Leif, 117, 147.

Nagel, Einar, 31, 103, 109, 113, 169, 231.
Nergaard, John, 31.
Nilsen, Alfred M., 231.
Nilsen, Gustav, 229.
Nilsen, Jensine, 218.
Nilsen, Peder, 49.
Nilsen, Petter, 76, 84, 96, 142, 162, 165, 181, 199, 216.
Nilsen, Robert, 78.
Nilsen, Trygve, 72, 107, 116, 235.
Norderhaug, Rudolf, 84, 149.
Normand, Ole, 74, 119.
Nygaardsvold, Johan, statsm., 10, 64, 66.
Nygren, Aksel, 216.
Næss, Nic., 231.

Olaisen, Ragnvald, 200.
Olsborg, Fridtjof, 230.
Olsen, Harder, 75, 91.
Olsen, Johan, 138.
Olsen, Kjartan, 47, 92, 99, 143, 149.
Onnset, Olav, 56, 71, 72, 100, 118, 119, 122, 138, 145, 181, 187, 202, 233, 234.

Pedersen, Peder, 207.

Rekve, Andr., 207, 229.
Robertsen, Robert, 32, 81, 83, 100, 117, 119, 147, 149, 175, 184, 213, 217.
Rystad, John, 143.
Rønning, Jørgen J., 41, 47, 98, 100, 120, 121, 165, 202, 207.
Rønningen, Olger, 84.
Røttereng, Johan, 91, 163.

Sagdal, Sigurd, 138, 149, 202, 224.
Sakariassen, Sigvart, 35, 38, 56, 66, 72, 74, 82, 102, 112, 137, 152, 182, 184, 209, 214, 230.
Sethil, Gunnar, 15, 235.
Setså, Sandberg, 107, 174, 181.
Simensen, Kristian, 76.
Simonsen, Simon, 48, 70, 74, 88, 123, 147, 150, 151, 186, 221, 222.
Skaland, Strand, Jakob, 115.
Skoglund, Herman, 57, 103, 138, 144, 145, 180, 195, 197.
Sletten, Olaf, 65, 205, 210.
Stormo, Alfred, 107.
Strand, Halvdan, 25, 30, 31.
Strømbom, Asbjørn, 148, 183.
Svendsen, Ole, 35, 56, 74, 75, 82, 102, 107, 149, 184, 185, 186, 201, 206, 208.
Sørensen, Arthur, 82.
Sørensen, Sigurd, 92, 118, 148.
Sørli, Corn. O., 31, 57, 65, 80.

Tafjord, Ole, (Dyrkorn), 70, 90, 117, 149.
Tamnes, Kr. S., 115.
Thalerød, Oskar, 32.
Tharaldsen, Borghild, 45, 150, 185.
Thorstensen, Thv., 31, 32, 34, 35, 59, 61, 66, 73, 84, 91, 103, 122, 131, 137, 145, 186, 201, 202, 206, 210, 215, 219.
Thunshelle, Botolf, 80, 81, 93, 100, 115, 186, 230.
Togstad, Johannes, 46, 82, 145, 183, 186, 187, 207, 213, 215, 217, 218.
Torp, Oscar, 188, 222, 223, 224, 225.
Trøen, Olaf, 102, 185, 229.
Tverelv, Johan G., 175, 181.

Ødegård, Emil, 31, 45, 98, 99, 100, 214, 226.
Ødegaard, Johan, (Skog- og Lådarbejderforbundet), 139.

Ødegaard, Johs. M. P., 9, 15, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 48, 50, 56, 58, 59, 67, 76, 78, 82, 83, 98, 99, 103, 104, 107, 109, 110, 111, 123, 137, 150, 151, 153, 158, 169, 170, 173, 174, 178, 179, 182, 183, 185, 187, 193, 195, 196, 197, 199, 202, 204, 232, 233, 235, 236.
 Østmo, Jens, 37, 41, 45, 49, 63, 68, 86, 90, 92, 104, 118, 136, 148, 180, 184, 202, 209, 214, 222.
 Østenby, Kristian, 61, 83, 102, 103, 187.
 Østrøm, Karl, 25, 147, 150, 169, 175, 177, 194, 202.
 Øines, Odin, 106, 121, 152, 164, 166.

Øveraas, Halvdan, 31, 33, 35, 36, 46, 85, 87, 96, 109, 110, 121, 138, 143, 154, 168, 182, 229.
 Vaade, Ole E., 90.
 Valle, Ole, 144.
 Værriø, Osvald, 30, 34, 63, 68, 69, 75, 76, 106, 133, 200, 207, 213, 224.
 Wik, Johan, 56, 195.
 Wormdahl, Andreas, 66, 165, 173, 209, 210, 213.
 Zakariassen, Emil, 31, 56, 73, 83, 90, 102, 107, 117, 118, 138, 142, 148, 151, 158, 174, 184, 209, 216, 225.

Møtets åpning.

Søndag den 2. oktober 1938 kl. 12 middag samledes i den store sal i Folkets Hus i Oslo representantene til Norsk Arbeidsmandsforbunds 19. ordinære landsmøte.

Efter at landsmøtet var fotografert foregikk den høitidelige åpning i meget festlige former. Orkestret under ledelse av *J. Kramer Johansen* spilte Edv. Griegs «Hyldningsmarsj», hvorefter *Arne Paasche Aasen* leste en prolog forfattet for anledningen. Under stor tilslutning fra forsamlingen sang operasanger John Neergaard «Frihetens forpost», «Solefallssangen» og «Viljenes Vår», den siste av *Arne Paasche Aasen*. Efter at «Samholdssangen» var sunget unisont slo forbundets formann, *Johs. M. P. Ødegård* til lyd og uttalte:

Ærede representanter og gjester! Klassefeller! På forbundsstyrets og representantskapets vegne har jeg den ære å ønske velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbunds 19de landsmøte.

Siden vi sist var samlet, 6. oktober 1935, er en del av våre kamerater og medarbeidere avgått ved døden og vi vil ved denne anledning dvele en liten stund ved deres minne.

Det er ganske mange og jeg finner det ikke nødvendig å gå i detaljer helt ut.

Jeg vil nevne Ragnar Fossum, som på siste landsmøte blev valgt som medlem av representantskapet. Han avgikk ved døden den 9. januar 1936. Det blev ikke lang tid han forundtes å leve efter siste landsmøte og fikk ikke anledning til å delta i representantskapets arbeide. Vi kjente ham som den trauste og pålitelige kamerat og han nød berettiget tillit såvel i sin fagforening som innen forbundet.

Av våre kamerater utenfor vårt lands grenser vil jeg nevne formannen i Kvindelig Arbejderforbund i Danmark, fru *Alvild Andersen*, som avgikk ved døden den 2. juli 1937. Fru Andersen hadde en stor tillit blandt de kvinnelige arbeidere i Danmark og forstod meget vel hvilke plikter som påhviler en i et stort og omfattende hverv. Fru Andersen var en god arbeidskamerat også for de norske samarbeidende organisasjoner og la all sin klokskap og forståelse i det skandinaviske samarbeide.

Vi vil også nevne vår tyske kollega August Brey. Han er også kjent fra våre tidligere landsmøter. Brey var den virkelige skaper av de ikke faglærte arbeideres organisasjon i Tyskland. Han var dette forbunds mangeårige formann. Nød en uomtvistelig tillit og var også i mange år

medlem av den tyske riksdag. Jeg antar at de tilstedeværende har lest omtalen i Arbeidsmanden «*Mennesket August Brey*», skrevet av hans mangeårige medarbeider, fru Zammert, som befinner sig i landflyktighet etter nazismens inntog i Tyskland. Brey døde 28. juli 1937. Vi har videre de mange rundt omkring på de forskjellige arbeidsplasser, det er i alt ca. 200 medlemmer med over 3 års medlemsskap.

Vi takker dem alle for kameratskap og for sin innsats i organisasjonens tjeneste.

Vi lyser fred over deres minne og et minutts stillhet til Deres ære. (Denne del av formannens tale påhørtes stående). Han fortsatte så:

Kamerater! Den periode vi har gjennomlevet siden siste landsmøte har vært en meget begivenhetsrik arbeidsperiode. Det er neppe nogen sinne oplevet rikere og mere livlig vekst. I 1915 tellet man i alt ca. 11 000 medlemmer i 280 avdelinger, nu idag kan man telle henved 26 000 medlemmer i 500 avdelinger. Det er landsbygdenes arbeidere som utgjør hovedmassen i veksten og by- og industriarbeiderne hilser dem velkommen og takker for at de vil være med. For å illustrere litt av den livlige pulsering skal jeg nevne at i 1937 er det i alt innmeldt 8 487 medlemmer og i samme tid er det utmeldt og strøket i alt 3 620 medlemmer, nettotilveksten er 4 867. I 1938 har vi hatt i alt 110 lønnsbevegelser som omfatter i alt vesentlig mindre arbeidsplasser. Det er veiarbeiderne rundt omkring i kommunene som er kommet med. Man har hatt en del indeksreguleringer i overenskomster av 1937. Det har være meget arbeide, men det er morsomt å arbeide når man ser at det vokser. Vi er igjen blitt det store samlende forbund. Ved en anledning som denne kan man ikke undgå å se på situasjonen i den store verden omkring oss. I Spania raser borgerkrigen på tredje året. — Det er kampen mellom demokrati og diktatur. — Nettopp nu har vi stått på randen til en ny storkrig. Det synes som alt glir over og vi får håpe at det vil holde — og freden kan bevares. Det går på sett og vis hårdt utover enkelte små nasjoner. — Det er et forhold som vi kun kan beklage. Det er stoff nok til både mange og lange betraktninger. Men jeg skal ikke komme nærmere inn herpå. Spørsmålene er så aktuelle at hver især følger med. Vi er glad for å kunne få være med i arbeidet for å bevare freden. Måtte resultatet av våre forhandlinger bli til gagn for vårt forbund og derved den samlede arbeiderklasse. — Atter en gang vel møtt. Hermed erklærer jeg forbundets 19. landsmøte for åpnet.

Formannen presenterte derpå de innbudte gjester for landsmøtet.

Osvold Værris foreslo herunder at Norges kommunistiske Parti blev innbudt. — Saken kommer igjen senere.

Gjestenes hilsningstaler.

Statsminister Johan Nygaardsvold: Kamerater! Idet jeg takker for den vennlige innbydelse, vil jeg overbringe Regjeringens hilsen. Helt siden Regjeringen trådte til har den søkt å komme til den beste forståelse med arbeidernes organisasjoner. Det kan herunder være meningsbrytninger og rivninger og en kan komme i det forhold at utenforstående må megle. Det er vel neppe noget forbund jeg har hatt så

meget å gjøre med som Arbeidsmandsforbundet. Det har også et stort arbeidsområde. For mitt vedkommende er det det første som jeg kom inn i da jeg kom tilbake fra Amerika. Vi ønsker det aller beste samarbeide mellom Regjeringen og arbeidernes organisasjoner. Det er også nødvendig i tider som disse. Redslen fra 1914—1918 holdt på å bryte ut igjen. Det var ikke meget om å gjøre. Riktignok er det skjedd en avspenning i de kritiske og spendte forhold; men hvor lenge vil vi undgå det? En kan klandre den måte avspenningen er kommet i stand på og en kan si at forholdene for de små land herefter er enda utryggere enn før. Det er imidlertid bare en vei å gå: *samholdets vei*. Idet jeg gjentar min hilsen og takk vil jeg uttale ønsket om de beste resultater av deres forhandlinger. (Sterkt bifall.)

Lars Evensen: Representantene fra de innbudte norske forbund og Landsorganisasjonen hilser og uttaler de beste ønsker for deres landsmøte. Ethvert landsmøte blir imøtesett med stor oppmerksomhet og interesse fra alle organisasjoner og særlig da et landsmøte i Arbeidsmandsforbundet, det forbund som har spilt en så stor rolle for hele organisasjonen i vårt land. Det er et særpreget forbund. Det er alltid noget nytt som bygges op, der Arbeidsmandsforbundet rykker utover. Det har alltid inntatt den skapende og solidariske rolle. Og idag da den norske fagorganisasjon står oppe i en nyskapningens og brytningens tid på så mange måter, så er også Arbeidsmandsforbundet midt oppe i dette. Det er landsbygdens arbeidere som rykker inn her. Det gjelder for alle disse titusener av nye arbeidere at de finner sin plass i bevegelsen og for oss å hjelpe dem frem til den beste posisjon og derved utnytte evnene til organisasjonens og bevegelsens fremmarsj. Til næste år er Landsorganisasjonen 40 år og vår høiskole vil da stå ferdig. Vi kan se på tre viktige arbeidermøter vi har hatt i år, fagkongressen, den faglige internasjonale og den skandinaviske samarbeidskomité. Gjennom alle disse gikk det som en rød tråd viljen til å styrke arbeiderklassen. På samme måte som Arbeidsmandsforbundet har vært med på å bygge op organisasjonen i dette land, håper vi at også dette landsmøte vil bli av stor betydning for det videre arbeide for arbeiderklassen og som vi alle er besjelet av. Jeg ønsker til lykke med de forestående forhandlinger. (Bifall.)

Einar Gerhardsen: Jeg har i oppdrag å hilse fra Det norske Arbeiderparti og Oplysningsforbundet. Alle er vi enige om den store betydning som ligger i det daglige, tillitsfulle samarbeide mellom våre forskjellige organisasjoner. Vår fremgang er nettopp avhengig av dette og når vi idag står så sterkt og i Norden for øvrig, er det fordi vi har arbeidet hånd i hånd innen alle arbeidsgrener i våre organisasjoner. La mig også få si et par ord om det store arbeide som nettopp deres organisasjon har vært med på og som har vært av så stor grunnleggende betydning. I tidligere tider var det jernbaneanleggsarbeiderne som hørte til organisasjonens fortropper og som var med å grunnla den faglige og politiske arbeiderbevegelse utover i landet. Hvor der blev stiftet en anleggsarbeiderforening, fikk også den politiske arbeiderbevegelse straks et tilholdssted. Idag har forbundet delvis skiftet karakter; idet veiarbeiderne nu er kommet med og det er av den største

betydning at en videre vil dyktiggjøre og dueliggjøre de nye grupper. Det går frasagn om de gamle anleggsarbeidere. Det gjaldt om å være renhårig. Det er den beste karakter en mann kan gi en mann. Der har vi en historie fra Falkberget: En anleggsarbeider som ligger for døden og tar avskjed med guttene sine. Av jordisk gull har jeg intet å gi dere; men vær renhårige. Det var hans eiendom og testamentet til guttene sine. Vi ser den alvorlige internasjonale situasjon. Krigen slapp vi; men det var dog et angrep på friheten. Vår internasjonale opgave må være å gjøre vårt til å styrke den internasjonale arbeiderklasse og dermed friheten og demokratiet. Der må vi gjøre noget hver enkelt av oss ut fra hver vår arbeidsplass. Det blev sunget her om «frihetens forpost». Vi føler det slik; men vi må utbygge denne forpost. Med disse ord håper jeg at renhårigheten og klassesolidariteten vil prege deres forhandlinger. (Bifall.)

Fanny Jensen På Kvinnelig Arbejderforbunds vegne som representerer 21 000 fagutlærte kvinnelige arbeidere, vil jeg på mine kollegers og egne vegne takke for innbydelsen. Vår organisasjonsform er noget anderledes enn deres, men vårt mål er det samme som deres å heve arbeidernes levevilkår. *Samhold må til*, er noget av det viktigste og største som påkaller oss alle. Vi lever i en svær tid og arbeiderne i alle land må være klar over at vi bare har oss selv å stole på. Vi skal i fellesskap se å få bedret våre leveforhold. Vi har den største respekt for det arbeide som deres forbund har utført i disse år. Jeg ønsker et godt resultat for deres forhandlinger og håper at de må bli til gagn for de norske arbeidsmenn. (Bifall.)

Edward Mattson: Kamerater! På egne og min kollegas vegne takker jeg for innbydelsen til deres kongress. Jeg har også i oppdrag fra Svenska Gruvindustriarbetareförbundet å fremføre en hjertelig hilsning og lykkønskning til kongressen. Vi har i Sverige med beundring fulgt fagorganisasjonens arbeide i Norge og vi har gledet oss over vårt broderforbunds storartede fremgang i de senere år. Vi vet meget vel, at i Norge som andre steder under de forløpne år, har arbeiderorganisasjonene hatt store vanskeligheter å kjempe med. Men takket være samholdet, energisk og målbevisst organisasjons- og konsolideringsarbeide står den norske arbeiderklasse idag som et mektig bolverk til beskyttelse av sine medlemmer i deres berettigede bestrebelser for å nå større sociale rettferdighet. Vi skal ikke nu minne om den hårde motstand arbeiderklassen tidligere fikk føle og om dens gamle garde, veteranenes uhørte arbeide og offer for bevegelsen i sin helhet. Men vi anser det riktig å konstatere at arbeiderklassen samlet i en enhetlig fagorganisasjon gir oss anledning til idag å se fortrøstningsfullt på fremtiden og den fortsatte målbevisste kamp for en økonomisk og åndelig frigjort arbeiderklasse. Hvad angår forholdene i Sverige, så er disse omtrent som her i Norge. De nordiske, demokratiske land har som bekjent i spørsmålet om den industrielle utvikling lykkeligvis fulgt omtrent den samme bane og særlig i de senere år har i Sverige vårt sociale reformarbeide gjort betydelige fremskritt, fremsteg som vårt broderfolk på denne side av Kjølen sikkert er ganske vel underrettet om. Jeg avstår derfor fra overfor kongressen å gjøre nærmere rede

for det. Det under de siste 3 å 4 år forbedrede konjunkturer på malm- og jernmarkedet har naturligvis medført normalere grubedrift og dermed også bedre arbeidstilgang for grubearbeiderne. Dette avspeiles også i vårt forbunds virksomhet og vi har nu over 9 000 medlemmer tilsluttet forbundet. Det er det høyeste medlemstall forbundet noensinne har hatt. De senere års tariffrevisjoner innen grubeindustrien har ført til ganske tilfredsstillende resultater. Ved de mellem Svenske gruber, som sorterer under to riksavtaler, forhøiedes således i 1937 minimallønningene med 8 henholdsvis 9 øre og akkordarbeidet generelt med 8 og 10 pct. En del forbedringer av avtalens almindelige bestemmelser opnåddes også. Det bør kanskje opplyses at disse resultater opnåddes gjennom såkalte forhåndsforhandlinger, uten at avtalen behøvdes opsies.

1. juli i år blev det avsluttet tariff ved grubene i Lappland, hvilket resulterte i at lønnsnivået først blev forhøiet for de lavest lønnede grupper plus en generell forhøielse av alle lønninger med 9.5 pct.

Vårt forbunds organisatoriske stilling er god og alle arbeidsplasser innen grubeindustrien sorterer under de kollektivavtaler som Svenska Gruvindustriarbetareförbundet har hatt med arbeidsgiverne.

Grubearbeidernes gjennomsnittsførtjeneste i Sverige varierer ganske betydelig av flere årsaker og bl. a. på grunn av grubenes ulike bærekraft. Mens gjennomsnittsførtjenesten ved de store eksportgruber i Lappland går op til kr. 2.50 pr. time, stanser de samme ved enkelte av de mindre gruber i midtre Sverige ved 1 krone pr. time.

Vi har som sagt under de seneste år hatt en god tilvekst i medlemstallet og en kan ikke klage på aktiviteten hos medlemmene. Vårt skandinaviske samarbeide og våre internasjonale forbindelser er vi sterkt interessert i å oprettholde. Aldri nogensinne tidligere i historien har vel arbeiderklassens interskandinaviske og internasjonale samhold vært mer nødvendig enn just nu i disse urofylte dager. Vi forsikrer Eder om at vi er fullt bevisst alle de plikter som påligger oss gjennom samarbeidet med den internasjonale arbeiderbevegelsen og også gjerne oppfyller disse plikter både i moralsk og økonomisk henseende. Vi vil være med å oprettholde våre opnådde posisjoner. Når alt kommer til alt så er internasjonalismen avhengig av arbeiderbevegelsens nasjonale aktivitet.

Jeg har også i oppdrag å fremføre til kongressen Grubeinternasjonalens broderlige hilsninger. Til vår internasjonale er som bekjent tilsluttet så vel kull- som andre mineralgrubearbeidere. Under verdensdepresjonen hersket det en fryktelig arbeidsløshet innen de til Internasjonalen tilsluttete forbund og denne arbeiderinternasjonal har derfor hatt store vanskeligheter å kjempe med. De spørsmål, som har vært de mest dominerende innen Grubeinternasjonalens virksomhet har omfattet kullgrubearbeiderne. Det store problem har i lengere tid vært å søke og påvirke utviklingen i de kullproduserende land, så at en internasjonal kullavtale kunde komme i stand i den hensikt effektivt å organisere og regulere den internasjonale kullproduksjon, marked og priser. Dette store problem har vært inngående drøftet innen landenes grubearbeiderforbund og ved våre kongresser. Fremstilling er gjort til

arbeidsgiverforeningene og til det det internasjonale Arbeidsbyrå i Genève, såkalte 3-partskonferanser — bestående av representanter for arbeidere, arbeidsgivere og regjeringer — og spørsmålet er om ikke noget mer positivt kunde vært oppnådd, dersom Tyskland og Østerrike fremdeles hadde vært tilsluttet den internasjonale arbeidsorganisasjon og hadde deltatt i overlegging der. Det synes som om Grubeinternasjonalens sterke aktivitet og krav på dette område etter hvert skal bære frukt; ti for noen måneder siden påbegyntes overlegninger i Haag mellom de kullproduserende land nettopp for å forsøke å få i stand en internasjonal regulering av kullhandelen. Det er ikke utrolig at vi innen en tid får se Internasjonalens store plan på dette område virkeliggjort.

En annen sak, som meget optar Internasjonalens virksomhet, er *arbeidstiden i grubene* og ved vår nylig i Luxemburg avholdte kongress blev kravet understreket, om at en i de forskjellige land skulde forberede opinionen, slik at en ved 1939 års arbeidskonferanse i Genève kunde avstedkomme en konvensjon med maksimum 38 $\frac{3}{4}$ timers arbeidsuke i grubene. Spørsmål om ulykkestilfeller i grubene, silikose og andre bedriftssykdommer tar alltid megen tid ved internasjonale sammenkomster, likeså har i de senere år malmgrubearbeidernes spesielle spørsmål vært omfattet med stor interesse.

Jeg kan også meddele at Grubearbeiderinternasjonalen gir stor støtte til det heroiske spanske folk i dets kamp for frihet og demokrati.

Dette er i korthet litt om Grubeinternasjonalens virksomhet. Internasjonalens medlemstall var den 1. januar i år 1 280 000, som utgjør en økning siden kongressen i Prag for 2 år siden med 216 000 medlemmer.

Av den dagsorden som er fremlagt for denne kongress, fremgår det at mange viktige saker kommer op til behandling, spørsmål som også har betydning utenfor Norges grenser. Jeg håper at disse overlegninger må bli til gagn for Norsk Arbeidsmandsforbund og arbeiderbevegelsen i almindelighet, nasjonalt og internasjonalt. Det er for oss en glede og av stor betydning å få anledning til å overvære Eders overlegninger, som berører spørsmål, like brennende for oss alle. Jeg ønsker Eders kongress de beste resultater av forhandlingene. (Bifall.)

Oscar E. Forslund: Først en hjertelig takk for den vennlige innbydelse til å overvære Eders kongress og en hilsen fra vårt forbund, som for en vesentlig del består av samme grupper som deres. Forbundet teller for nærværende 24 000 medlemmer og den overveiende del er veiarbeidere. Oprinnelig bestod forbundet av jernbaneanleggsarbeiderne, som stod i forbundet inntil de gikk over i Gruvindustriarbeidereforbundet. Ved starten hadde vårt forbund bare 1 000 medlemmer og er altså idag nådd frem til 24 000. Men nettopp for disse landsbygdens arbeidere er vanskelighetene store. Det er ikke lett å oppnå større forbedringer; men organisasjonen arbeider ufortrødent videre for å skape de best mulige levevilkår. (Bifall.)

Karl Lindell overbragte derefter de beste ønsker for et godt resultat av kongressens arbeide med en hjertelig hilsen fra Svenska Grov- og Fabriksarbeidereforbundet, som hadde den samme organisasjonsstruktur som Arbeidsmandsforbundet. Det ene forbund etter det annet var oppstått fra Grov- og Fabriksarbeidereforbundet, så dette var ikke for nærværende

så tallmessig sterkt. Stort sett ligger forholdene hos dere som hos oss og nettopp derfor er det av betydning at vi således kan komme til hverandre og utveksle meninger og bli kjent med hverandres forhold. (Bifall.)

Gunnar Sethil: Jeg takker for innbydelsen til dette landsmøte. Jeg er ikke tillitsmann lenger i fagorganisasjonen; men jeg har jo vært med i mange år og overvært adskillige landsmøter. Jeg var også med i det gamle Arbeidsmandsforbund i 1902, da vi hadde 3 000 medlemmer og jeg var med da vi i 1905—08 gikk op i 28 000 medlemmer. Men jeg var også med da forbundet talte 40 000 medlemmer. Men så kom industriforbundsformen og ribbet forbundet. Den ene gruppe etter den andre gikk ut og dannet sine industriforbund. Og det er blitt sterke organisasjoner av disse. Ser vi imidlertid på dette landsmøte, deres beretning og dagsorden så viser det sig at de etter er i ferd med å bygge op en sterk organisasjon. Denne fremgang gleder mig og jeg håper at den vil fortsette og føre til styrkelse av arbeiderklassen. (Sterkt bifall.)

Birger Berg: Jeg vil også takke for innbydelsen og anledningen til å være til stede på arbeidsmennenes landsmøte. Jeg er jo det eldste medlem og satt også i sin tid i forbundsstyret en periode. Forholdene var ikke rare den gang. Vi er nådd langt og stillingen er idag en ganske annen. Jeg ønsker det beste resultat for forbundets videre arbeide. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: Jeg takker for de mange gode ønsker og vi håper at det arbeide som her vil bli utført må bli til nytte og gagn for vårt forbund og dets medlemmer og for våre øvrige organisasjonskamerater i landet, som utenfor landets grenser. Vi vil sikkert hver især være med og gjøre vårt hertil. (Bifall.)

Navneoprop.

Sekretær *Alb. Karlsen* foretok så navneoprop. Følgende representanter var fremmøtt:

Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Borghild Tharaldsen, Betzy Evensen, Henriette Tangen, fru Jansen, Mathilde Gulbrandsen, Kjerlaug Skålboes, Anna Nicolaisen, Ingrid Holmstrøm. Grubearbeidernes Fagforening, Røros: Jens Hånes, Gunnar Eggen. Rjukan og Omegns Veiarbeiderforening: Harald Skotnes, Oskar Thalerød. Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening: Nils Bakken, Oskar Kvernbo, Kristoffer Morken, Karl Edvardsen. Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening: Jon Nergård, John Garberg, Aksel Berg, Sivert Dahlen. Østre Kvinesdal Jernbaneanarbeiderforening: Jørgen J. Rønning, H. O. Jubskås. Knaben Grubearbeiderforening: Petter Nilsen, Johan Henriksen, Ådne Engedal. Stord Arbeiderforening: Peder Pedersen, Andr. Rekve. Inntrøndelag Veiarbeiderforening: John Solberg, Ole Reinås. Sølvverksarbeidernes Fagforening: Bjarne Antonsen, Aksel Grimnes. Follidal Grubearbeiderforening: Kjartan Olsen, Bernhard Strømhaug, Kolbjørn Elve- sether. Malmö Grubearbeiderforening: J. B. Johansen, Ole E. Våde. Sandnes Grubearbeiderforening: Harald Heminghytt, Anker Olsen. Giken Grubearbeiderforening: Karl Flygt Glastunes, Aksel Gullenes.

Eidsvoll Arbeidsmannsforening: Arne Dalbo, Edvard Hemli. Bjørkåsen Grubearbeiderforening: Odin Øines, Andreas Aas. Drammen og Omegns Jernbanearbeiderforening: Thv. Ødegård, Anders Eggum. N. A. F., Oslo: Birger Eriksen, Nils Bunes, Asbjørn Strømbom, Ingvald Eidsvik, Einar Nagel, Frithjof Hofmo, Otto Kristiansen, Olaf Heum, Henrik K. Holmstrøm, Arthur Hansen. Løkken Grubearbeiderforening: John Aspås, Johan Røttereng, Ingvald Blokkum, John Skjølsvold. Longyearbyen Arbeiderforening: Ole Bech, Egil Ludvigsen, Ole Valle. Orkanger Arbeidsmannsforening: Andreas Wormdahl, Per Ekli, Aasmund Øberg, Oskar Andersen. Hegebostad Jernbanearbeiderforening: Jørgen O. Lundtveit, Olaf Bjerke. Valdres Veiarbeiderforening: Sigurd Melum, Hans Sanne. Sandbakk Grubearbeiderforening: Johan Wik, Bernhard Bjånes. Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening: Chr. Johannesen, Olav Moland. Oslo og Omegns Statsarbeiderforening: Alfred Arnesen, A. Lund, fru Gunvor Jensen. Myrdal Jernbanearbeiderforening: Arthur Skevik. Hasseløy Fylkesveiarbeiderforening: Henrik O. Vatnedal. Vasselv Jernbanearbeiderforening: Ludvik Johansen. Flåt Grubearbeiderforening: Ugland. Hyttarb. Fagforening, Røsos: Ingar Værnes. Vignes Grubearbeiderforening: Mikal Wein. Holand Jernbanearbeiderforening: Konrad Pedersen. Hønefoss og Omegns Grovarbeiderforening: Robert Walther. Rausand Grubearbeiderforening: Karl Forsland. Flåm Jernbanearbeiderforening: Magnar Kristiansen. Sulitjelma Bygningsarbeiderforening: Emil E. Buvik. Sulitjelma Jernarbeiderforening: Gotfred Isaksen. Tunhøvd Anleggsarbeiderforening: Oskar Rognemyhr. Ålens Grubearbeiderforening: L. H. Findland. Bergkvam Jernbanearbeiderforening: Botolf Thunshelle. Drag Feltspatarbeiderforening: Nikolai Kristoffersen. Sandtorg og Trondenes Veiarbeiderforening: Ole Linaker. Fræna og Bolsøy Veiarbeiderforening: Julius Hagerup. Ottadalen Veiarbeiderforening: Paul Fredriksen. Alta Veiarbeiderforening: Gustav Nilsen. Rosvold Jernbanearbeiderforening: Bernhard Reines. Røros Veiarbeiderforening: Alfred Bonde. Sauda Anleggsarbeiderforening: Mathias Felde. Nattevaktmennenes Forening: Jørgen Berntsen. Follo Veiarbeiderforening: Thv. Thorstensen. Notodden og Omegns Arbeidsmannsforening: Emil Ødegård. Vaksvik Dyrkorn Veiarbeiderforening: Ole Tafjord. Dyrkorn. Svean Arbeidsmannsforening: Alfred Stenbak. Fåberg Veiarbeiderforening: Sevald Haugen. Trangfoss Jernbanearbeiderforening: Olaf Trøen. Jakobsbakken Grubearbeiderforening: Nils Fjeld. Tofteland Bro Veiarbeiderforening: Aanen Kjær. Ankenes Veiarbeiderforening: Konrad Andreassen. Evje Nikkelverks Arbeiderforening: Ths. Aavitsland. Sagmo Grubearbeiderforening: Johannes Rødås. Fineide Arbeiderforening: Peder P. Torkilseng. Sandøla Jernbanearbeiderforening: Nils Gynnild. Utkjer Anleggsarbeiderforening: Aanan Larsen. Sundalen Arbeidsmannsforening: Olaf Gikling. Konsmo Jernbanearbeiderforening: Knut Høiseth. Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening: Ole Iversen. Gartland Jernbanearbeiderforening: Lars Bakken. Vestfold Veiarbeiderforening: Kristian Østenby. Bosmo Arbeidsmannsforening: Einar Aanes. Mo Arbeiderforening: Ole J. Jamtli. Arbeiderforeningen «Nordlyset»: Halvdan Øverås. Trelidal Arbeiderforening: Alfred Stormo. Øvre Eikers

Veiarbeiderforening: Karl Gulliksen. Marna Jernbanearbeiderforening: Aksel Nygren. Skjekkeland Jernbanearbeiderforening: Syvert Hagen. Kristiansund og Omegns Arbeiderforening: Konrad K. Aspen. Stjørdal Arbeidsmannsforening: Edvard Byberg. Øystese—Eidevn. Arbeiderforening: Olaf Frydheim. Gjerpen Arbeidsmannsforening: Sigurd Eriksrød. Grytten og Omegns Veiarbeiderforening: Ole Wenge. Mofjellets Grubearbeiderforening: Hans Møllersen. Vegårdshei Veiarbeiderforening: Ole Nordmand. Gyland Jernbanearbeiderforening: Johan Horveli. Sulitjelma Hyttarbeiderforening: Sandberg Setså. Drangsdalen Anleggsarbeiderforening: Karl Olsen. Olden—Innvik Veiarbeiderforening: Alfred Guddal. Arendal og Omegns Veiarbeiderforening: Anders Aslaksen. Sarpsborg Arbeidsmannsforening: Leif Andersen. Randalen Veiarbeiderforening: Konrad Jensen. Framfjord Arbeiderforening: Nils Odlene. Laudal Jernbanearbeiderforening: Thor Hogga. Øyslebø Jernbanearbeiderforening: Johan Berlid. Mosby Jernbanearbeiderforening: Ingebret Bakkehaug. Nesodden Fagforening: Thorstein Kopperud. Nordre Vestfold Veiarbeiderforening: Karl Malmberg. Vidrek og Sjomnes Veiarbeiderforening: Robert Robertsen. Norderhov og Tyristrand Veiarbeiderforening: Anton Bergli. Skedsmo Arbeidsmannsforening: Hilmar Antonsen. Asker Arbeidsmannsforening: Hartvik Pettersen. Elverum Veiarbeiderforening: Olger Rønningen. Østfold Maskin- og Veivokterforening: Anker Karlsen. Toten og Vardal Veivokterforening: Alfred Frydenlund. Bakke Jernbanearbeiderforening: Peder Gyland. Hadelands Veivokterforening: M. Langbakke. Østfold Veiarbeiderforening: Kolbjørn Olsen. Gol Veiarbeiderforening: Gunvald Helden. Hamar Redskapscentral Arbeiderforening: M. Hestnæs. Vinger og Eidskog Veiarbeiderforening: Ole Nilsen. Furnes og Ringsaker Veiarbeiderforening: Jørgen Tajesveen. Eikerveien Arbeidsmannsforening: Kristen Hole. Søndre Vestfold Veiarbeiderforening: Emil Zakariassen. Sjøk Veiarbeiderforening: Rikard Hosar. Bremsnes Veiarbeiderforening: Olav Ormset. Saltdal Arbeidsmannsforening: Johan Lien. Buskerud Veiarbeiderforening: Georg Sørensen. Eidanger Arbeidsmannsforening: Jørgen Løyte. Namsen Veiarbeiderforening: Eivind Fiskum. Oppegård Veiarbeiderforening: Jens Østmo. Bjørnstad Jernbanearbeiderforening: Annas Moe. Hosanger Grubearbeiderforening: Andreas Bergesen. Skaland Grafittverks Arbeiderforening: Arthur Sørensen. Rygge og Jeløy Veiarbeiderforening: Ragnvald Olaisen. Skien Arbeidsmannsforening: Ludvik Larsen. Tromsøysund Veiarbeiderforening: Sigvart Sakariassen. Mosjøen Arbeidsmannsforening: Reidar Tverå. Brekkvasselv Jernbanearbeiderforening: K. Magnussen. Sandåmo Jernbanearbeiderforening: Helge Brørs. Nordre Stamlinjes Arbeiderforening: Johan Hunhammer. Namstad Jernbanearbeiderforening: Severin Berntsen. N. A. F., Solum: Jakob Andersen. Holandsfjord Arbeidsmannsforening: Rikard Karlsen. Drammen og Omegn Arbeidsmannsforening: Reidar Fossum. Lom Veiarbeiderforening: Per P. Haugen. Fyr- og Merkearb. forening: Amund Rønnestad. Modum Veiarbeiderforening: Per Kongstellen. Pasvikdalen Veiarbeiderforening: Marcel Ryeng. Førde—Naustdal Veiarbeiderforening: Harald Øen. Gloppen Veiarbeiderforening: Einar Nygård. Verdal Arbeids-

mannsforening: Arne Fiskvik. Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening: Harder Olsen. Haugastøl Veiarbeiderforening: Torstein Oldebråten. Heimdalsmyran Fagforening: Alfred Antonsen. Lenvik Arbeidsmannsforening: Corn. O. Sørli. Målselv Veiarbeiderforening: Ludvik Karlstad. Sør-Varanger Riksveiarbeiderforening: Osvald Værriø. Fineide—Rognan Veiarbeiderforening: Eivind Larsen. Davik Veiarbeiderforening: Johs. Huneide. Eidfjord Veiarbeiderforening: Ingvald Riber. Osenreguleringsanleggsarbeiderforening: Rudolf Norderhaug. Forseng Jernbanearbeiderforening: Didrik Isaksen. Elsfjord Jernbanearbeiderforening: Johan Jensen. Ski Arbeidsmannsforening: Håkon Torvet. Vestfold Veivokterforening: Nils Nygård. Slagen Arbeidsmannsforening: Lars Hjørnevik. Årviksand Havneanleggsarbeiderforening: Trygve Hansen (ikke til stede). Flyveplassen Arbeiderforening: Ingvald Pedersen. Lårdal og Kviteseid Veiarbeiderforening: Sverre Ormestøyl. Kvenangen Veiarbeiderforening: Henry Andreassen. Tingvoll Veiarbeiderforening: Kr. Almskår. Gaular Vegarbeiderlag: Anders T. Kvamme. Bodø—Røsvik Veiarbeiderforening: Konrad Hagen. Stamnes Veiarbeiderforening: Egil Aasvang. Lavangen Veiarbeiderforening: Ole Forsbakk. Råde Veiarbeiderforening: Johannes Kristiansen. Nordfold Veiarbeiderforening: Ole Petrusen. Seljeli Jernbanearbeiderforening: Ragnar Bratås. Mulvik Jernbanearbeiderforening: Karl Lornsen. Haus Veiarbeiderforening: Andreas J. Vedaa. Gulen Veiarbeiderforening: Leif Nicolaisen. Balestrand Vegarbeiderlag: Lars Teigen. Bergens Vakt- og Renholdsbetjenings Forening: Anna Anthoni. Nestun—Garnes Veiarbeiderforening: Severin Løtvedt. Høyanger Anleggsarbeiderforening: P. Hjelle. Lervik og Omegn Arbeiderforening: Henry Aas. Fauske og Omegn Arbeiderforening: Karl Østrøm. Evenstad Anleggsarbeiderforening: Gustav Berg. Borge Veiarbeiderforening: Nils Langvåg. Horndal Veiarbeiderforening: Leonhard Danielsen. Nedre Telemark Veivforening: John Severinsen. Eikefjord Veiarbeiderforening: Bertil Svandal. Sjørfjordens Arbeidsmannsforening: Sverre K. Dahle. Østfold fylke. Degernes Grubearbeiderforening, Høifjell Feltspatarbeiderforening, Brødremoens Grusarbeiderforening og Askim Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Jens Herland. Akershus fylke. Sørums og Blaker Veiarbeiderforening og Rælingen Veiarbeiderforening: Fredrik Larsen. Ullensaker Veiarbeiderforening og Nittedal og Hakkedal Arbeidsmannsforening: Theodor Pettersen. Nannestad Veivokterforening, Asak Sandforretnings Faggruppe, N. Romerikes Riksveivforening og Nesodden komm. Pukkverkgruppe: Thv. Rustad. Musemenes Arbeiderforening og Bærum Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Adolf Frantsen. S. Høland Veivokterforening og Nes Veiarbeiderforening: Ellef Bjørnengh. Fet Veiarbeiderforening, Enebakk Veiarbeiderforening og Hurdal Arbeidsmannsforening: R. Syversen. Veivokternes Fagforening, Ullensaker, Søndre Lands Veivokterforening, Spro Arbeiderforening og Nordre Høland Veiarbeiderforening: Thorolf Thoresen. Hedmark fylke. Tyset Arbeidsmannsforening og Alvdal Arbeidsmannsforening: Sigurd Sagdal. Våler Veiarbeiderforening og Stange Veiarbeiderforening: Kristian Johannesen. Åmot Veiarbeiderforening, Trysil Veiarbeiderforening, Åsnes Veiarbeiderforening og Våler Veiarbeider-

forening: Oliver Hagen. Grue og Brandval Veivesensforening og Tolga Fagforening: Ivar Klausen. Trysil Veiarbeiderforening, Braskereidfoss Veiarbeiderforening, Os Fagforening og Kvikne Veiarbeiderforening: Aksel Benterud. Veiarbeiderforeningen, Tynset, Ytre Rendal Veiarbeiderforening, Flisa Anleggsarbeiderforening og Femund Veiarbeiderforening: Amund Helgestad (ikke møtt). Opland fylke. Ringeby Veiarbeiderforening, Finna Arbeiderforening og Nord-Gudbrandsdal Riksveivforening: Ole E. Doseth. Vinstra—Kampeseter Veiarbeiderforening og Land og Torpa veivedlikeholdsarbeiderforening: Magnus Bergum. Vang Arbeiderforening og Øye Veiarbeiderforening: Arnold Hovda. Kolvbru Arbeidsmannsforening, Lesja Veivedlikeholdsarbeiderforening og Sel Veiarbeiderforening: Karl Haugen (ikke møtt). Lunner Veiarbeiderforening, Biri/Snertingdal Veiarbeiderforening og Sør-Fron Veiarbeiderforening: Lars Nordby. Buskerud fylke. Al Veiarbeiderforening, Nesbyen Veiarbeiderforening og Flå Veiarbeiderforening: Erling Skalte. Myntarbeidernes Fagforening, Vestre Spone Grubearbeiderforening og Flesberg Veivoktergruppe: Nils Antonsen. Lier og Røyken Jernbanearbeiderforening, Hole Veiarbeiderforening og Krødsherad Veiarbeiderforening: Andreas Karlsen. Øvre Sandsvør Veiarbeiderforening, Solbergelvens Arbeidsmannsforening og Hurum Arbeiderforening: A. O. Kvaal. Ådal Veiarbeiderforening og Hemsedal Veiarbeiderforening: P. A. Fugleberg. Øvre Eikers Veivforening, Sigdal og Eggedal Veivforening og Rengjøringskv. Forening, Hønefoss: Emil Engen (ikke møtt). Vestfold fylke. Svelvikveien Arb.forening og Sandefjord og Omegns Anleggsarbeiderforening: Peder Dreyer. Nedre Lågendalen Veiarbeiderforening og Horten Arbeidsmannsforening: Anton Hansen. Oslofjordens Festningsanleggsarbeiderforening og Åsgårdstrand Arbeidsmannsforening: Eivald Semb. Telemark fylke. Valberg Arbeiderforening, Drangedals Veivesensforening, Høidalssveiens Arbeiderforening og Ødegårdens Verk: Olaf Haugrud. Seljord og Bø veivforening og Levangheims Veiarbeiderforening: T. M. Gølling. Hovin Veiarbeiderforening og Øst-Telemark Veivforening: Halvor Håkanes. Gransherad Veiarbeiderforening og Lårdal Veiarbeiderforening: Gunnar Nordahl. Aust-Agder fylke. Gjerstad Anleggsarbeiderforening og Søgne og Omegns Veiarbeiderforening: Anders A. Øya. Setesdalens Veiarbeiderforening og Hornes Veiarbeiderforening: Lars Larsen. Risør og Omegns Anleggsarbeiderforening, Vegusdal Veiarbeiderforening og Froland Veiarbeiderforening: Halvor Orkjær. Bykle Veiarbeiderforening, Spasås Grubearbeiderforening, Mykland Veiarbeiderforening og Iveland Veiarbeiderforening: Torkild Føreland. Vest-Agder fylke. Krossen Jernbanearbeiderforening og Nordre Klungland Jernbanearbeiderforening: Haldor Johansen. Vest-Agder Riksveivforening og Farsund og Omegns Veiarbeiderforening: Fredrik Pettersen. Kvinnedal—Fjotland Veiarbeiderforening, Lyngdal Veiarbeiderforening og Austad Veiarbeiderforening: Tønnes Moi. Åna-Sira Veiarbeiderforening, Bryggeså—Eiesland Veiarbeiderforening, Bakke Veiarbeiderforening, Randesund Veiarbeiderforening, Kvinesheia Veiarbeiderforening og Vest-Agder Fylkesveivforening: Aksel Myre. Rogaland fylke. Indre Ryfylke Veiarbeiderforening og Eikersund Veiv- og Anleggsarbeiderforening: Olaf Johansen. Haugarland Veiarbeiderfor-

ening og Veiarbeiderforeningen «Fram»: Ole Svendsen. Stavanger Sandnes Veiarbeiderforening og Egersund og Sirevåg Anleggsarbeiderforening: Gustav Gundersen. Skudesnes Havneanleggsarbeiderforening, Skjold Veiarbeiderforening, Sokndal Veiarbeiderforening og Vask- og Renholdsforeningen, Stavanger: August Pettersen. Hordaland fylke. Æskjer Havneanleggsarbeiderforening, Valen Anleggsarbeiderforening, Porsmyr Arbeidergruppe og Askøy arbeiderforening: Anders Langhelle. Kinsarvik Veiarbeiderforening og Fjell Veiarbeiderforening: Peder P. Tellnes (ikke møtt). Etne Arbeiderforening, Finnås Veiarbeiderforening og Os Veiarbeiderforening: Ludolf Gundegejærde. Sogn og Fjordane fylke. Leikanger Veiarbeiderforening, Jølster Veiarbeiderforening og Kyrkjebø Veiarbeiderforening: Nils Menes. Øvre Årdal Arbeiderforening og Borgund Veiarbeiderforening: Alfred Holsæter. Stongfjord—Askvoll Veiarbeiderforening, Lyngør Arbeiderforening og Indre Sogn Veiarbeiderforening: Tobias Mjåseth. Florø Havneanleggsarbeiderforening, Bru Vegarbeiderforening og Florø Arbeidsmannsforening: Johnny Åmot. Møre og Romsdal fylke. Sør-Sundmøre Veiarbeiderforening og Skodje—Vatne Veiarbeiderforening: Oskar Midtli. Spjelkavik Veiarbeiderforening og Kvernes Veiarbeiderforening: Tore Breivik. Sykkylven Veiarbeiderforening og Brattvåg—Strømmen Veiarbeiderforening: Hans Bjørnevik. Kornstad Veiarbeiderforening, Stangvik Veiarbeiderforening og Halså Veiarbeiderforening: Rikard Slättem. Tressfjord og Omegn Veiarbeiderforening, Straumsnes Veiarbeiderforening og Nesset og Øksendal Veiarbeiderforening: Rudolf Kanestraum (ikke møtt). Stranna Havnearbeiderforening, Sandhamn Havnearbeiderforening og Veidholmens Havnearbeiderforening: Arne Stave. Sør-Trøndelag fylke. N. A. F.s avd. 49, Ålen, og Svøljen Jernbanearbeiderforening: Otto Ottnæs. Hvidsand Stenarbeiderforening, Trøndelag Havnearbeiderforening, Trondheims Rengjøringskvinnens Forening og Havnearbeiderforeningen «Fram»: Andreas Leikanger (ikke møtt). Nord-Trøndelag fylke. Ytre Namdal Veiarbeiderforening og Namdal Veiarbeiderforening: Kristian Lien. Høbakken Havnearbeidergruppe, «Plaugen» Arbeiderforening og Namdal Lastebilforening: Knut Velle. Levanger Arbeidsmannsforening, Havnearbeiderforeningen i Namdal, Veivokterlaget i Ytre Namdal og Rørvik Arbeidsmannsforening: Odd Langås. Nordland fylke. Velfjord Arbeiderforening og Hamarøy Veiarbeiderforening: Ole Kristensen. Fellingfors Jernbanearbeiderforening og Lakselv og Omegn Arbeiderforening: Alfred Andersen. Furulund Arbeiderforening og Fagerli Grubearbeiderforening: Oskar Hanssen. Sjønstå Arbeidsmannsforening og Hankens Grubearbeiderforening: Johan G. Tverelv. Brønnøysund Fagforening og Storalteren—Rølielv Veiarbeiderforening: Petter Pedersen. Glomfjord Kraftanleggs Arbeiderforening og Mo Jernbanearbeiderforening: J. Strand Skaland. Fossum Jernbanearbeiderforening og Sefriavått Jernbanearbeiderforening: Arthur Jacobsen. Grane Veiarbeiderforening og Korgen Veiarbeiderforening: John Jacobsen. Dunderlandsdalen Veiarbeiderforening og Hadseløy Riksveiarbeiderforening: Ole Olsen. Veiarbeiderforeningen Skjellhammeren og Hattfjelldal Veiarbeiderforening: Halfdan Selnes. Vågan Veiarbeiderforening og Buksnes og Hol Veiarbeiderforening: Leif Myhre. Nykvåg Havneanleggsarbeider-

forening og Kabelvåg Havneanleggsarbeiderforening: Trygve Nilsen. Inndyr—Storvik Veiarbeiderforening og Drevvatn Jernbanearbeiderforening: Kr. S. Tamnes. Drevje Vegarbeiderforening, Tjelsund Veiarbeiderforening og Holandsfjord Veiarbeiderforening: Nils Bendiksen. «Ekskavator 6» Arbeiderforening og Mefjordvær Havneanleggsarbeiderforening: Odin Herø. Finneidfjord Jernbanearbeiderforening og Hamarfald og Omegn Stenarbeiderforening: Magnus Hagerupsen. Sørbygden Veiarbeiderforening, Vega Veiarbeiderforening og Nesna Fagforening: Johan Olsen Lokøy. Berg Veiarbeiderforening og Bogen Fagforening: Michal M. Kleven. Troms fylke. Gratangen Veiarbeiderforening og Oksfjordhamn Veiarbeiderforening: Alexander Larsen. Astafjord Veiarbeiderforening og Malangen Veiarbeiderforening: Teodor Tollefsen. Brevik Veiarbeiderforening og Balstad Veiarbeiderforening: Hermann Skoglund. Bardu Arbeidsmannsforening og Storfjord Veiarbeiderforening: Fridtjof Olsborg. Lyngen, Sørfjord og Karlsøy Veiarbeiderforening, Kåfjord Veiarbeiderforening og Botnhamn Veiarbeiderforening: Sigurd Sørensen. Finnmark fylke. Grubenæs Arbeidsmannsforening, «Nordens Klippe» Arbeidsmannsforening og Talvik og Omegn Veiarbeiderforening: Ivar Jensen. Laksefjord Veiarbeiderforening, Buggøynes Havnearbeiderforening, Polmak Veiarbeiderforening og Øksfjordbotn Veiarbeiderforening: Bertheus Iversen. Innhavet Veiarbeiderforening: Petter Sand (kommer mandag).

Representantskapet: Johs. M. P. Ødegård, formann, Chr. Henriksen, næstformann, Alb. Karlsen, sekretær, A. Th. Ahlstrand, kasserer, Adolf Lien, Kristian Simensen, Hans Røste, Jørgen Hersleb, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Knut Hartmark, Olaf Sletten, J. P. Karlsrud og Peder O. Moan.

Revisjonsutvalget. Landsorganisasjonens revisjonskontor: Torjus Graver, Jac. Reisæther og Karsten Løkken.

Innbudte organisasjoner: Arbeidernes faglige Landsorganisasjon: Olav Hindahl og Lars Evensen. Det norske Arbeiderparti: Oscar Torp og Einar Gerhardsen. Arbeidernes Oplysningsforbund Håkon Lie. Norsk Bygningsarbeiderforbund: Jens Tangen og Einar Hermansen. Norsk Jernbaneforbund: S. Rounge. Norsk Kjem. Industrierarbeiderforbund: Engstad og Karsten Torkildsen. Norsk Kommuneforbund: Torbj. Henriksen. Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Edv. Stenklev. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Alfred Ljøner. Sv. Våg- og Vattenbyggnadsarbeidereförbund: Oscar E. Forslund og Erik Grahn. Svenska Gruv-Industriarbeidereförbund: Edward Mattson og Knut Djupman. Sv. Grov- och Fabriksarbeidereförbund: Karl Lindell og Werner Skoglund. Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark: Fanny Jensen, Jane Krause og Jensine Nielsen. Fabrikkinternasjonale: Robert Nielsen.

Spesielt innbudte: Statsminister Johan Nygaardsvold, Birger Berg og Gunnar Sethil.

Fullmaktskomitéens innstilling.

Alb. Karlsen: Fra den av representantskapet nedsatte fullmaktskomité foreligger følgende:

Den av representantskapet 29. september nedsatte fullmaktskomité har på grunnlag av innkomne fullmakter og den oppstilling over de valgte representanter som er foretatt av forbundskontoret, gjennomgått fullmaktene og på grunnlag av disse og det materiell som forelå i saken leverer den herved følgende innstilling:

I overensstemmelse med forbundslovens § 10, punkt 2, og representantskapets beslutning om at kontingentinnbetalingen for månedene mars, april og mai 1938 skal legges til grunn for representasjonsretten til landsmøtet har 456 avdelinger rett til å delta i valget og velge representanter til landsmøtet.

18 foreninger hadde ikke sin kontingentinnbetaling for månedene mars, april og mai i orden og fikk således ikke adgang til å delta i valg av representanter. De 18 foreninger er:

- Avd. 152, Holmbukt Haynearbeidergruppe.
- « 156, Nord- og Sør-Odal Veivokterforening.
- « 186, Isingvågens Veiarbeiderforening.
- « 240, Eidsdalen Veiarbeiderforening.
- « 241, Bygdin Arbeiderforening.
- « 258, Rollag og Veggeli Veivoktergruppe.
- « 265, Søre Vartdal Veiarbeiderforening.
- « 271, Varangerbotn Veiarbeiderforening.
- « 290, Lærdal Veg- og Anleggsarbeiderforening.
- « 296, Leirbotn Arbeiderforening.
- « 304, Tjøme Arbeidsmannsforening.
- « 326, Vistdalsheia Veiarbeiderforening.
- « 327, Odda og Omegns Arbeidsmannsforening.
- « 334, Hemnes Arbeidsmannsforening.
- « 338, Hyllestad Vegarbeidarlag.
- « 341, Kvedfjord Veiarbeiderforening.
- « 378, Hordaland Riksveivokterlag.
- « 410, Tune Arbeidsmannsforening.

Av de 456 avdelinger som hadde rett til å velge representanter er det 44 som ikke har foretatt valg ved fristens utløp for innsendelsen av fullmaktsblanketter. De 44 foreninger som hadde rett til å delta i valget men ikke har foretatt valg er:

Foreninger med rett til 1 representant:

- Avd. 48, Grovane Anleggsarbeiderforening.
- « 80, Sogndal Veiarbeiderforening.
- « 107, Fjaler Veiarbeiderforening.
- « 113, Skarberget—Sætran Veiarbeiderforening.
- « 178, Ulefoss og Omegn Veiarbeiderforening.
- « 225, Grøndalens Veiarbeiderforening.

- Avd. 259, Tysse—Døsvik Veiarbeiderforening.
- « 283, Ytre Sandsvær Veiarbeiderforening.
- « 311, Borgøy Arbeidsmannsforening.
- « 318, Dombås Veivedlikeholdsarbeiderforening.
- « 320, Røldal Veiarbeiderforening.
- « 356, Sauherad Veiarbeiderforening.
- « 358, Skjerstad Veiarbeiderforening.
- « 386, Singsås og Omegn Jernbanearbeiderforening.
- « 437, Fundsjøen Anleggsarbeiderforening.
- « 444. Aamdals Verk Grubearbeiderforening.

Foreninger som velger 1 representant sammen:

- Avd. 297. Røn Veiarbeiderforening.
- « 298, Vestre Slidre Veiarbeiderforening.
- « 50, Bø Veiarbeiderforening.
- « 275, Kilebygden Arbeiderforening.
- « 35, Herefoss Anleggsarbeiderforening.
- « 45, Søndeled Grubearbeiderforening.
- « 131, Jomås Grubearbeiderforening.
- « 198, Birkenes og Omegns Veiarbeiderforening.
- « 422, Eide og Omegns Veiarbeiderforening.
- « 97, Vennesla Veiarbeiderforening.
- « 115, Drangsholt—Kildalen Veiarbeiderforening.
- « 29, Bud Veiarbeiderforening.
- « 193, Veiarbeiderforeningen «Samhold».
- « 226, Ørsta Veiarbeiderforening.
- « 230, Dalsfjord Veiarbeiderforening.
- « 248, Nordangsfjord Veiarbeiderforening.
- « 266, Volda Veiarbeiderforening.
- « 276, Valsøyfjord Veiarbeiderforening.
- « 395, Hustad Veiarbeiderforening.
- « 397, Søvik—Lien Veiarbeiderforening.
- « 398, Nordmøre Veivokterlag.
- « 412, Statens Havnevesens Fagforening.
- « 431, Kvalsvik Havnearbeiderforening.
- « 447, Stranna Havnearbeiderforening.
- « 450, Gusiås Veiarbeiderforening.
- « 463, Øre Veiarbeiderforening.
- « 459, Dverberg Arbeidsmannsforening.
- « 466, Frøskeland—Myre Veiarbeiderforening.

I henhold til innbetalt kontingent fra foreningene for månedene mars, april og mai kunde der velges:

79 representanter fra foreninger med rett til mere enn 1 representant,

173 representanter fra foreninger med rett til 1 representant alene,

98 representanter fra foreninger som velger sammen.

Av de 350 representanter som kunde velges av foreningene til landsmøtet, foreligger det fullmakt for 323 representanter.

Av de 323 fullmakter foreligger det fullmakt fra avd. 96, Innhavet Veiarbeiderforening, innsendt 29. september for representant Petter Sand. Fullmaktskomitéen foreslår også denne fullmakt godkjent.

Under henvisning til foranstående innstiller fullmaktskomitéen for landsmøtet:

De innsendte fullmakter for de møtende representanter godkjennes.

I fullmaktskomitéen:

Alb. Karlsen. Peder Moan. J. P. Karlsrud.

Votering: Fullmaktskomitéens innstilling blev enstemmig vedtatt.

Dagsorden.

Følgende dagsorden referertes:

Fullmaktenes godkjennelse, og

- a) Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
- b) Valg av ordstyrere og sekretærer.
- c) Valg av komitéer.
 1. Valgkomité.
 2. Budgettkomité.
 3. Redaksjonskomité.
2. Beretning, regnskap og revisjonsrapport.
3. Forslag til forandringer i forbundets lover.
4. Forskjellige forslag.
 - a) Godtgjørelse til kasserere.
 - b) Organisasjons- og opplysningsvirksomheten.
 - c) Diettgodtgjørelse.
 - d) Tariffrevisjoner.
 - e) Pensjonering av arbeiderne ved Statens jernbaneanlegg.
 - f) Silikospørsmålet.
 - g) Eget grubearbeiderforbund.
 - h) Karl Østrøm, Sulitjelma.
 - i) Forbundsnaalen.

j) Tiden for avholdelse av landsmøte.

k) Veiloven.

l) Bergverksloven.

m) Arbeidsløshetsproblemet.

n) Representasjon.

o) Internasjonale forbindelser.

p) Samlingsspørsmålet.

q) Militærspørsmålet.

5. Valg.

Halvdan Strand foreslo at det blev opsatt et punkt: Kampen mot krig og fascisme.

Karl Østrøm foreslo:

Under punktet O. internasjonale forbindelser, tilføies: samt kampen mot krig og fascisme.

Halvdan Strand: Vi er også interessert i det politiske og det er ikke for at jeg ønsker å reise noget stridsspørsmål. Det at vi har fått en arbeiderregjering har gitt oss en trygghetsfølelse, men vi ser hvordan fascismen brer sig og alle de midler den benytter sig av. Vi ser at Regjeringen har vært med på å godkjenne Italias erobring av Etiopia. Det faller oss tungt for brystet, men vi bør ikke felle nogen dom, men la oss få høre om disse forhold.

Votering: Den opsatte dagsorden blev vedtatt med Strands tillegg. — Østrøms forslag besluttet optatt under punkt 4 b.

Forretningsorden.

Følgende forslag til forretningsorden referertes:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens representanter adgang. Likeledes har medlemmer av forbundet adgang til galleriet som tilhørere, undtagen når en sak besluttet behandlet for lukkede dører.
- Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra 9—1 formiddag og 3—7 eftermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Undtagen for innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter 1. og 5 minutter 2. og 3. gang.

Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevet, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de

inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.

5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den forening han representerer. Intet nytt forslag kan optas efter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen opførte saker, kan ikke behandles.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneprop.
7. I protokollen innføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen opleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets slutning.

Anna Anthoni foreslo arbeidstiden satt fra kl. 9—1 og 15—18.

Voting: Forretningsordenen blev vedtatt med *Anna Anthonis* forslag.

Konstituering.

Til ordstyrere foreslo representantskapet *Kristian Moljord*, *Sulitjelma*, *Halvor Jupskaas*, *Sørlandsbanen*, *Johan Jensen*, *Buskerud*, og *Alfred Stenbak*, *Trøndelag*.

Videre blev foreslått *Botolf Thunshelle*.

Voting: De innstillede blev valgt.

Til sekretærer valgtes overensstemmende med innstillingen: *Johan Berlid*, *Sørlandsbanen*, *Gunnar Eggen*, *Røros*, *Kr. Almsgaard*, *Møre* og *Romsdal*, og *Andreas Wormdahl*, *Trøndelag*.

Anna Anthoni henstillet at man ved de øvrige valg til de forskjellige komitéer fikk dette mangfoldiggjort så representantene fikk bedre kjennskap til hvem der var opsatt.

Albert Karlsen: Representantskapet foreslår å utvide valgkomitéen til 11 medlemmer og således at alle grupper blir representert.

Voting: Forslaget blev vedtatt.

De øvrige valg besluttet utsatt til imorgen.

Dr. Evang om silikosen og dens forebyggelse.

Efter forslag av formannen blev nu ordet gitt til dr. *Evang* som talte om silikose, en sak som var opsatt som punkt 4 f på dagsordenen.

Dr. Evang: Jeg skal bare gi en kort redegjørelse for saken og ikke gå noget nærmere inn på den brosjyre som er utarbeidet herom på forbundets initiativ. Det er heller ikke noget hyggelig emne, denne farsott

som har rammet så mange. Hittil er anmeldt 350 til 375 tilfelle av silikose, derav 205 alene blandt grubearbeidere, 60 blandt porselensarbeidere, 5 blandt stenhuggere o. s. v. Men hvor stort antall tilfelle som faktisk foreligger har en ikke nogen sikker mening om. Sykdommen er først erkjent i siste menneskealder. Den fremkalles, som en vil vite, ved innånding av fint stenstøv eller annet kiselholdig støv. Den menneskelige organisme og da først og fremst lungene forholder sig overfor dette støv på en ytterst eiendommelig måte. Alle mennesker lever jo i mere eller mindre støvfylte omgivelser, og særlig i store byer hvor det er meget kullstøv, kan man undre sig over at lungene gjennom et langt liv ikke ganske enkelt fylles med støv og blir utjenlige for åndedrettet. Lungene har imidlertid en betydelig evne til å *rense sig for støv*. Det aller fineste støv som når helt inn i de såkalte *lungecalveoler*, hvor åndedrettet foregår, fortæres av bestemte celler og bringes bort. Det har vist sig at lungene forholder sig på en *annen måte* overfor kiselholdig stenstøv enn overfor praktisk talt alt annet støv. Også det fine kiselholdige støv optas i de nevnte vandreceller, men disse makter da ikke sin opgave. De dør i stort antall under transporten av støvet. Hvorav dette kommer, vet man ikke sikkert, men de fleste antar at det skyldes en kjemisk virkning av kiselsyren i støvet. Disse ganske små døde celler med kiselsyreholdig støv, virker nu irriterende på lungene og fremkaller dannelse av bindevev (arrvev) i de nærmeste omgivelser. Her står vi ved kjernen til forståelse av denne eiendommelige sykdom. Først dannes arrvevet i ganske fine knuter og striper, som ikke har nogen betydning for lungens funksjon. Hvis imidlertid sykdommen utvikler sig videre, blir arrvevet stadig rikeligere, og kan efter nogen tid ses på røntgenbilledet. I senere stadier kan bindevevsknutene smelte sammen til svære, faste masser, og der kan danne sig hulrum inne i dem, akkurat som ved tuberkulose. På denne måte kan efter hvert en større og større del av lungen bli utjenlig for åndedrettet. Det blir også vanskeligheter for hjertet med å drive blodet gjennom de sykkelig forandrede lunger. De tilfelle jeg nevnte er de vi kjenner. Men de gir ikke noget tydelig bilde av hvordan forholdene virkelig er. Vi venter også å finne flere tilfelle blandt dem som driver med tunnelarbeide. Efter at silikosen blev bekjent, er det fastslått at ikke alle stenarter bevirker denne sykdom, men når det gjelder norske bergarter må en visstnok gå ut fra at de alle er mere eller mindre farlige, bortsett fra ren kalksten. Nogen effektiv behandling av sykdommen er ikke funnet. En må derfor konsentrere sig om *forebyggelse* av sykdommen og dette er i virkeligheten vårt eneste våben mot den. Medisinsk sett skal jeg ikke si så meget om sykdommen. En må nærmest kunne si at den er godartet forsåvidt som det tar så lang tid før sykdommen utvikles. Det går næsten en hel menneskealder før den setter sitt preg på mannen. Godartet kan en videre si som mange ikke får sykdommen og endelig forsåvidt godartet som den i de fleste tilfelle ikke ødelegger en manns arbeidskraft. Men det gis undtagelser herfra, forsåvidt som det er enkelte tilfelle som synes ganske uforklarlige. Jeg har således nettop sett to tilfelle: en former som var i 3. stadium av silikose. Han var rødmusset og protesterte energisk mot å være angrepet. I det annet tilfelle hadde vedkom-

mende arbeidet i 8 år og hadde allerede tydelig tegn på silikose. Ondartet må en si sykdommen er når en ikke vet hvordan den skal helbredes. Når det gjelder den silikose som forekommer ved norske gruber og stenindustri så har vi sett mørkere på det, enn vi har grunn til å gjøre. Internasjonale sammenligninger har vist at den silikose som en får i gullgrubene i Sydafrika, hvor stenartene er så kvartsholdige er langt verre. Hvor lang tid en har å leve, når en er angrepet? På det spørsmål kan en vanskelig gi noget svar. Av 100 tilfelle vil en tredjepart i løpet av 10—15 år ikke være nådd videre i sykdommen, hvis han ikke får mere støv i sig. Enkelte steder er de som har hatt silikose blitt fjernet fra sitt vanlige arbeide; i andre tilfelle ikke. Spørsmålet er om arbeidsplassen kan gjøres helt støvfri. I enkelte tilfelle går det, i andre ikke. Og disse mennesker har selvsagt all interesse av å bli i sitt yrke om arbeidsplassen kan gjøres støvfri. Når det gjelder å finne beskyttelsesmidler så går det ikke så hurtig for teknikerne, som når det gjelder for dem å kunne forsterke produksjonen. Men vi ser dog at det er en utvikling til stede. Grube- og tunnelsilikosen er det vi først og fremst får med å gjøre. I den forbindelse kan nevnes at skumboringen er utviklet i sterk grad i England. Dette skummet som benyttes ved boringene tar da med sig støvet. Men en er også nådd frem til et system hvorved støvet suges vekk. Også blandt de norske teknikere begynner nu interessen å utvikles. Det vil være bekjent at en del norske gruber helt eller delvis har innført *våtboring* istedenfor tørrboring. Mot tvungen gjennomførsel av våtboring under alle forhold er anført forskjellige innvendinger. Man har således påpekt at våtboring under klimatiske forhold hvor vann vil kunne fryse i borhullet, er uanvendelig. Dertil påpekes at ved boring i stigorter vil arbeiderne ved våtboring komme til å stå i en stadig strøm av kaldt vann, og fare for forkjølelse, lungebetendelse o. s. v. vil være større enn faren for silikose. Endelig anføres at våtboring i alle tilfelle skaper ubehageligere arbeidsforhold, derved at alt har en tilbøielighet til å bli vått og klisset. Fra yrkeshygienisk hold er det reist en innvending mot våtboring. Man bygger her på erfaringer fra slipning på kiselholdig slipesten, hvor det i flere tilfelle har kunnet påvises at den våte prosess var farligere når det gjaldt silikose enn den tørre. Det har man forklart på den måte at den våte prosess vel å merke hvis slipestenen *ikke* er innebygget, foranlediger dannelse av små vanndråper som er fylt med bitte små støvkorn. Disse fine støvkorn, som er de farligste, er samtidig så lette at de *alene* ikke vilde kunne slynges særlig langt ut fra slipestenen. Hvis de derimot er innsluttet i en vanndråpe, vil denne kunne slynges langt ut i rummet. Her vil således enten dråpen kunne innåndes eller vannet vil fordampe, og det fine støv blir tilbake i luften. Det anføres også at disse vanndråper fylt med støv ikke irriterer til ophostning, slik som det tørre støv vil gjøre, og derfor lettere trenger langt ned i lungene.

Disse innvendinger kan imidlertid ikke uten videre overføres til våtboring i gruber, idet faren for at det skal opstå spredning av fine vanndråper her må antas å være mindre, og at den dertil kan forebygges hvis man er opmerksom på det. Selv om våtboring ikke representerer nogen ideell løsning i alle tilfelle, har man dog kunnet vise at faren

for silikose ved gjennomført våtboring avtar i adskillig grad. I de tidligere nevnte syd-afrikanske gullminer, som forholdsvis tidlig gjennomførte tvungen våtboring, fant man således i det 10. arbeidsår blandt arbeidere som hadde arbeidet før våtboring blev innført, 5 pct. silikose, hos arbeidere som kun hadde arbeidet med våtboring, 1,3 pct. Disse siste arbeidere var dog også utvalgt blandt et større antall, idet individer som blev antatt å være særlig mottagelige, var utelukket. Andre fremgangsmåter som er forsøkt, er den allerede nevnte *skumboring*, hvor støvet i borhullet ikke bindes med vann, men med skum som produseres på stedet. Skumboring er ikke slått helt igjennem, og visse tekniske vanskeligheter synes ikke helt å være overvunnet. Særlig anføres at borhullet under tiden blir tilstoppet ved den masse som dannes når skum og støv blander sig. De såkalte *avsug* («støvfeller») synes dog å være mere lovende. Prinsippet består deri at man fester en støvsuger over borhullet slik at støvet på denne måte direkte blir fjernet før det kommer ut i luften. Slike avsug lar sig også anvende i stigorter. Det anføres at det i økonomisk henseende lønner sig å gå over til avsug, idet omkostningene pr. boret meter blir adskillig mindre.

Også ved *sprengning* har det vist sig å opstå rikelige mengder støv, dels som følge av selve sprengningen, dels derved at støv som har slått sig ned på omgivelsene, ved støtet av sprengningen igjen hvirvles op i luften. Det støv som opstår ved sprengning er for øvrig meget fint og holder sig derfor lenge svevende. Dette fremgår av tallrike støvmålinger som er utført. Det fineste og farligste støv kan her være til stede i rikelig mengde i luften 3 timer efter sprengningen.

Den kongelige resolusjon kom for snaut 1 år siden om undersøkelse av disse sykdomstilfelle. Man hadde til slutt i alt 40 000 kroner, hvorav Arbeidsmandsforbundet har bevilget 10 000 kroner, Rikstrygdeverket 20 000 kroner og arbeidsgiverne 10 000 kroner. Forutsetningen er å innkjøpe et transportabelt røntgenanlegg, montert på automobil til undersøkelse av silikose-truede arbeidere i bergverk. Vi vil ta anlegg og gruber under systematisk undersøkelse med undtagelse av de bedrifter hvor en selv har anledning til å ta røntgenbilleder og hvor dette arbeide godkjennes av arbeidstilsynet. Enn videre vil vi med denne bil også foreta visse andre undersøkelser, som støvmålinger. Evang kom sluttelig inn på forsikringsspørsmålet. Det måtte etableres en forsikringsordning, som gir en overgangsrente, så lenge vedkommende arbeider tvinges til å gå over i annet arbeide. Det avgjørende i kampen mot sykdommen vil dog være at arbeidsgiverne får interesse av å holde sykdommen nede. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: I tilslutning til det bifall representantene gav vil jeg på forbundets vegne rette en hjertelig takk til dr. Evang for hans store interesse for denne sak. Når vi er nådd så vidt langt skyldes det i første rekke ham, og derfor har vi idag kunnet få dette foredrag. Dr. Evang skal nu gå over i sin nye stilling som medisinaldirektør, og vi ønsker ham alt hell i hans nye arbeide. Som en liten takk for den interesse han har lagt i denne sak, vil vi overrekke Dem disse blomster. (Kraftig og langvarig bifall hilste formannens anerkjennende ord.)

Møtet hevet kl. 16.20.

Formiddagsmøtet mandag 3. oktober.

Ordstyrere: *Kristian Moljord — Halvor Jupskaas.*

Protokollen fra åpningsmøtet referertes av *Chr. Henriksen* og blev vedtatt med en bemerkning om at forslaget om å innby Det kommunistiske Parti ikke var medtatt.

Ordstyreren henstilte til de representanter som ikke var fremmøtt igår om å melde sig til sekretærene.

Ny ordstyrer må velges.

Johs. M. P. Ødegård: Vi har mottatt meddelelse fra Johan Jensen om at han er forhindret fra å komme til landsmøtet. I hans sted vil jeg da som dirigent foreslå Aksel Berg, Trøndelag.

Halvdan Strand foreslo Birger Eriksen, avdeling 102, Oslo.

Birger Eriksen: Jeg vil be Strand om å ta forslaget på mig tilbake. Vår avdeling har mange forslag og det vil være av betydning for mig å kunne delta i debattene. Det er ikke så greit hvis en skal være ordstyrer.

Halvdan Strand trakk forslaget tilbake.

Valgt blev så Aksel Berg enstemmig.

Det kommunistiske Parti innbys.

Osvold Værriø foreslo at Det kommunistiske Parti blev innbudt til å overvære landsmøtet.

Ødegård: Når det fra representantskapet ikke er invitert flere gjester utenom D. N. A., så er det på grunnlag av at Landsorganisasjonen og D. N. A. pleier et intimt samarbeide og også har en samarbeidskomité som er permanent. Som bekjent er det flere ganger ført forhandlinger mellom D. N. A. og Det kommunistiske Parti om sammenslutning, men disse har ikke ført til noget resultat. Vi bør derfor følge den linje som alle organisasjoner har tatt når det gjelder dette spørsmål. Det er det prinsipielt riktige av oss.

Birger Eriksen: Jeg kan ikke være enig med formannen i hans motivering for ikke å innby Det kommunistiske Parti. Riktignok er det ikke blitt noget av sammenslutningen, men spørsmålet står dog anderledes nu enn tidligere. Vi så også ved siste valg at fremtredende medlemmer av Det kommunistiske Parti gikk som agitatorer for D. N. A. Klassefronten var således i orden. Vi bør vise dem den honnør og innby dem til vårt landsmøte.

Voting: Værriøs forslag blev vedtatt med stort flertall.

Ødegård: Jeg fikk igår under åpningen fra Østmo følgende: «Norsk Arbeidsmandsforbunds årsmøte 1938 hilser det tsjekkoslovakiske folk og ser med beklagelse Münchener-møtets beslutning og protesterer mot 4-maktsbestemmelsen. Deler deres sorg over sønderlemmelsen av landet, som om det gjaldt vårt eget. Jeg vil foreslå at det optas i forbindelse med de internasjonale spørsmål.

Halvdan Strand: Jeg mener det er riktig at dette forslag optas i forbindelse med punktet: Krig og fascisme, og at det da blir oversendt redaksjonskomitéen.

Ødegård gikk over til det, og dette forslag blev så vedtatt.

Valgkomité.

Representantskapet foreslo til medlemmer av valgkomitéen: Fra grubeindustrien: *Johs. Togstad*, Trøndelag, *Nils Fjeld*, Sulitjelma. Fra jernbaneanleggene: *Lars Bakken*, Nordlandsbanen, *Aanon Larsen*, Sørlandsbanen. Fra veiarbeidsdriften: *Frithjof Olsberg*, Troms fylke, *John Nergaard*, Trøndelag, *Hilmar Antonsen*, Akershus, *Olav Frydheim*, Hordaland. Fra Statens havnevesen: *Odin Herø*, Nordland. Fra kraftanlegg- og privatanlegg: *Gustav Berg*, Evenstad, Sørlandet, *Fra rengjøringskvinnene m. v.:* *Anna Nicolaisen*, Oslo.

Thv. Thorstensen foreslo *Sigvart Sakariassen* istedenfor Olsberg.

Corn. O. Sørli: Når representantskapet har foreslått Olsberg som veiarbeidernes representant i Troms fylke så er det riktig. Vi kan ikke få bedre representant.

Hilmar Antonsen: Jeg kan ikke være med i denne komité. Det er første gang jeg møter på et landsmøte, og det må kunne finnes en annen som kjenner representantene bedre. Foreslo *Thorstensen*, Vestby.

Ludvik Karlstad anbefalte *Sakariassen*.

John Nergaard: Jeg ser at jeg er innstillet som medlem av valgkomitéen. Men jeg vet ikke om en da er opmerksom på at jeg blev vraket sist, da vi hadde 2 valgkomitéer? Jeg vil foreslå *John Solberg*, Nord-Trøndelag, i mitt sted.

Thv. Thorstensen: Jeg anbefaler representantskapets innstilling med den forandring at *Sakariassen* velges istedenfor Olsberg.

Anna Anthoni anbefalte *Thorstensen*.

Emil Zakariassen: Det som forundrer mig mest er at en ikke har tatt med nogen representant for veiarbeiderne f. eks. i Vestfold fylke. Jeg vil foreslå *Karl Malmberg*.

Emil Ødegaard: Det er litt eiendommelig å se denne innstilling. Ikke et navn finner vi fra Telemark fylke. En skulde efter innstillingen å dømme nærmest tro at det ikke finnes nogen organisasjoner der. Vi møter dog her med 12 representanter, men ikke et navn fra oss. Jeg foreslår *Harald Skotnes*, Rjukan.

Aksel Grimnes foreslo *Bjarne Antonsen*.

Halvdan Øveraas: Det vrimler med forslag her og det går ikke an å tale slik som det gjøres her fra mange om at forskjellige distrikter ikke er med.

Alb. Karlsen: Jeg skal forsøke å gi litt redegjørelse for det som var grunnlaget for representantskapet da det behandlet valgkomitéen. Det er nu foreslått 11 medlemmer, mot ved tidligere landsmøter 9. Det var for å få flere grupper med og man var enig om følgende fordeling: 2 fra grubeindustrien, 2 fra jernbaneanleggene, 4 fra veiarbeidsdriften, 1 fra Statens havnevesen, 1 fra kraftanlegg og privatanlegg og 1 fra rengjøringskvinnene. Når det gjelder grubeindustrien så regnet vi med

Nord-Norge og Sør-Norge. Når det gjelder jernbaneanleggene så hadde vi Nordlandsbanen og Sørlandsbanen som de to største. Når det gjelder veiarbeidsdriften så gjaldt det om å plasere representasjonen slik at det blev mest mulig av de forskjellige distrikter som kom med. Olsberg har god rede på sakene. Han var på siste fagkongress. Og likedan Nergaard, som var med i forrige valgkomité. Videre har vi Antonsen som representerer det største distrikt, nemlig Akershus. Vi har så videre ment at vi måtte ta med en mann fra Hordaland. Når det gjelder Statens havnevesen har vi tatt en fra Nordland, og hvad kraftanlegg og privatanlegg angår, en fra Sørlandet. Endelig har vi så kvinnene, og her fant vi det riktig å ta denne fra den største avdeling i Oslo.

Leif Andersen foreslo Einar Nagel, Oslo.

Einar Nagel: Det er kanskje en ære å være med i valgkomitéen, men jeg vil henstille at forslaget på mig tas tilbake. Vi er med i redaksjonskomitéen og det får være nok.

Thv. Thorstensen: Dette er et resultat av den overrumpling som blev forsøkt igår. Derav kommer den lange taleliste. Vi må ha med en mann fra Akershus og dermed Oslo, og jeg vil henstille at en trekker de forskjellige forslag tilbake og samler sig om Hilmar Antonsen.

Strek blev satt.

Oskar Thalerød: Jeg er meget forbauset over at en ikke har funnet en eneste mann fra Telemark til nogen av disse komitéer. Vi ser at andre distrikter er meget godt representert og ovenikjøpet har med representanter i de fleste av komitéene. Jeg anbefaler Skotnes istedenfor Nergaard.

Valgt blev de av representantskapet innstillede. For de kandidaters vedkommende hvor det var stillet avvikende forslag, var resultatet at de innstillede blev valgt med stort flertall.

Budgettkomité.

Representantskapet foreslo til budgettkomité: *Adolf K. Lien*, Oslo, *Anna Anthoni*, Bergen, *Martin Hestnes*, Hedmark, *Bjarne Antonsen*, Kongsberg og *Amund Rønnestad*, Møre.

Videre blev foreslått *Osvald Værriø* istedenfor Hestnes.

Alb. Karlson: Det samme system som det som går igjen når det gjaldt valgkomitéen har vi her. Det er ikke fylkenes interesser som er de avgjørende her, men deres forskjellige arbeidsgrupper. Representert her er rengjøringskvinnene og Vestlandet, veiarbeiderne, grubearbeiderne og fyr- og merkearbeiderne.

Robert Robertsen foreslo *Sigvart Sakariassen* istedenfor *Adolf K. Lien*.

Valgt blev: *Anna Anthoni*, *Bjarne Antonsen* og *Amund Rønnestad*, enstemmig. — Ved alternativ votering mellom *Lien* og *Sakariassen*, blev *Adolf K. Lien* valgt. — Likeledes valgtes *Martin Hestnæs* med stort flertall foran *Værriø*.

Redaksjonskomité.

Representantskapet foreslo: 1 av forbundets tillitsmenn, *Simon Simonsen*, Sørlandet, *Botolf Thunshelle*, Flåmsbanen, *Paul Fredriksen*, Opland, og *Birger Eriksen*, Oslo.

Anna Anthoni: Hvem av tillitsmennene er det som blir med?

Ødegård: Av hensyn til de forskjellige saker som kommer, har vi ikke opnevnt nogen bestemt.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt med stort flertall.

Ordstyreren henstillet til *Togstad* å innkalle valgkomitéen, *Adolf K. Lien*, budgettkomitéen, og *Simon Simonsen*, redaksjonskomitéen. — Ingen ytret sig herimot.

Saker som sendes budgettkomitéen.

Ødegård: Av praktiske grunner vil jeg foreslå at § 14 på side 23 fra *Vigsnes Grubearbeiderforening*, oversendes budgettkomitéen. Videre at dagsordenens punkt 4 oversendes budgettkomitéen til utredning. Andragendet fra «*Ny Tid*», Trondheim, og de andragender som er op tatt i dagsordenen, oversendes budgettkomitéen.

Votering: Forslagene blev enstemmig vedtatt oversendt budgettkomitéen.

*

Følgende nye representanter var møtt: *Ths. Åvitsland*, avd. 77, *Evje Nikkelverks Arbeiderforening*, *J. B. Johansen*, avd. 69, *Malmö Grubearbeiderforening*, og *Petter Sand*, avd. 96.

Beretningene.

(Dagsordenens sak nr. 2.)

Efter forslag av ordstyreren blev man enige om å ta beretningen punkt for punkt.

1935.

Først begynte man på beretningen for året 1935. Under punktet — *Rapport* — beretningens side 25, uttalte *Halvdan Øveraas*: Når en ser på beretningen for 1935 om bergverksoverenskomsten, så var Dunderlandsverket ikke representert ved avfattelsen der og vi lider under det forhold at vi ikke den gang blev innkalt og kunde få fremholdt vårt syn.

Da ingen ytterligere forlangte ordet hertil, gikk en videre i beretningen for 1935.

Under *Eidanger kommune* uttalte *Jørgen Løyte*: I forbindelse med dette punkt vil jeg gi en kort redegjørelse for det forslag vi har innsendt til landsmøtet og som står i dagsordenen. Vi søkte i 1935 å få opprettet overenskomst. Kommunens forhandlere ønsket imidlertid ikke overenskomst og så gikk forhandlingene til Oslo. Streiken blev langvarig, og

en del av våre medlemmer i alt 6, blev nektet streikebidrag av forbundet til tross for at disse var i arbeide da forhandlingene blev optatt og fikk slutt og blev erstattet med uorganiserte. Det er begått en urettferdighet mot disse. Jeg vil opta forslag om at disse 6 blir å utbetale streikebidrag fra den dag streiken utbrøt.

Formannen foreslo at Løytes forslag blev oversendt forbundskontoret for at administrasjonen kunde komme med en rapport i forbindelse med dette.

Jørgen Løyte: Jeg kan være enig i det. Men det må være nok at arbeiderne blir trakassert av arbeidsgiverne, om de ikke også skal bli trakassert av sine egne. Det forhold bør en nu gjøre godt igjen.

Votering: Formannen, Ødegårds forslag, blev vedtatt mot 2 stemmer. Dermed blev beretningen for 1935 vedtatt.

Beretning 1936.

Man gjennomgikk så beretningen for 1936 punktvis. De forskjellige punkter avstedkom ingen bemerkninger.

Leif Andersen: Jeg beklager forbundsstyrets stillingtagen i en sak i Sarpsborg, hvor vi kunde ha fått et arbeide inn under vårt forbund og som Bygningsarbeiderforbundet tidligere hadde. Vi fikk tvistenevndens medhold. Men tross det fikk Bygningsarbeiderforbundet arbeidet, og Henriksen som var med tok ikke igjen her. Jeg beklager at den sak ikke er nevnt i beretningen.

Beretningen for 1937 utsettes til næste dag.

Dermed blev beretningen for 1936 vedtatt.

Thv. Thorstensen: Jeg vil opta forslag om at beretningen for 1937 utsettes til tirsdag. Når jeg gjør det er det fordi at en rekke representanter som er uenig i den lønnsreduksjon vi fikk, skal ha et møte i kveld. De veiarbeidere som er uenig i løsningen av lønnsaken anmodes om å møte.

Albert Karlsen: Jeg hørte med stor oppmerksomhet på Thorstensens argumentering for at dette skulde utsettes til imorgen. Men jeg vil spørre: er dette riktig? Det er ikke veiarbeidernes landsmøte alene. Skal en drøfte tingene så får det gjøres her og misnøien får komme frem her, ærlig og greit og ikke på noen særmøter. Det er på landsmøtet det skal diskuteres og ikke i fraksjonsmøter.

Osvold Værrig: Karlsen stiller saken på hodet. Vi vil ikke behandle veiarbeidernes forhold, som en fraksjonssak, men vi mener at det er riktig at en tar en slik behandlingsmåte. Vi kan ikke over hals og hode gå på dette heller. Vi sparer for øvrig tid og dermed penger ved å gå frem på denne måte. Skal alle veiarbeiderne her på landsmøtet ta ordet, vil det ta altfor mange dager. Vi vil kunne velge en ordfører til å tale på vegne av veiarbeiderne og for øvrig innskrenke deltagelsen i debatten med litt suppleringer fra et par andre veiarbeidere.

Ludvik Larsen: Vi blir beskyldt for fraksjonsvirksomhet. Vi fikk også høre det i fagbladet, hvor Thorstensen og jeg blir omtalt som de der ikke hadde medlemmene bak oss. Det er ikke for å lage fraksjons-

virksomhet at dette møte skal holdes. Men vi skal søke å tilrettelegge tingene så enkelt som mulig og slik at også de andre representanter kan forstå det berettigede i vår misnøie.

Sigvart Sakariassen: Disse to forslag må kunne sees i sammenheng. Vi mente for øvrig ikke at bare veiarbeiderne skulde bli igjen. Var det solidaritet som blev utvist av forbundet ifjor?

Strek blev satt.

Ole Svendsen: Jeg har ikke forstått det slik at det bare er for veiarbeidernes skyld at vi skal utsette beretningen for 1937. En vil ha den rettferdigst mulige behandling. Jeg anbefaler utsettelse til imorgen.

Formannen: Jeg forstod det slik at det var veiarbeiderne som vilde ha sin sak utsatt inntil at de hadde fått anledning til i et særmøte å behandle den. Men efter Sakariassens innlegg så forstod jeg det slik at en også vilde at andre representanter skulde være til stede. Jeg ser saken slik at det ikke forskjertser noget om en allerede nu går til realitetsbehandling. Jeg tror en er fullt oppmerksom og orientert om denne sak. For forbundsstyrets vedkommende er vi helt på det rene med at en sak som denne bør få en bred plass i dagsordenen. Jeg vil anbefale at en tar realitetsbehandlingen nu.

Thv. Thorstensen: Det er ingen fraksjonsvirksomhet, men her er bare uenighet om selve behandlingsmåten. Også andre representanter som er uenig i behandlingsmåten ifjor får adgang til møtet. Jeg vil anmode om at en vedtar forslaget.

Votering: Det blev vedtatt å utsette beretningen for 1937 til imorgen.

Regnskapene for perioden.

Man tok så fatt på regnskapene og begynte med regnskapet for 1935, som blev gjennomgått uten bemerkninger.

Halvdan Øveraas: Jeg har ikke noget å kritisere overfor regnskapet, men når det står at det til agitasjon ved gruber og anlegg er medgått 2 100 kroner, så vil jeg ha sagt at agitasjonsarbeidet på Helgeland har vært dårlig.

Lars Bakken: Foreligger det nogen bemerkninger fra revisjonsutvalget?

Formannen: Nei, det foreligger ingen bemerkninger. Landsorganisasjonens revisjonskontor tiltrådte fra regnskapet i 1936.

Karsten Løkken (valgt revisor): Revisjonsutvalget har ingen bemerkninger å gjøre til regnskapet for 1935.

Dermed blev regnskapet for dette år enstemmig vedtatt.

Regnskapet for 1936 blev gjennomgått og ingen bemerkninger blev gjort.

Torjus Graver (revisjonschefen): Vi overtok ved Landsorganisasjonens revisjonskontor forbundet regnskaper fra 1939, og det vil bli anledning til å høre revisjonsprotokollen før man voterer over regnskapene for 1936 og 1937.

Regnskapet for år 1937 blev så gjennomgått.

Torjus Graver: Vår innberetning om regnskapene er kort for begge år. Landsorganisasjonens revisjonskontor har den tallmessige og også

den kritiske, når det er nødvendig. Men det som er vedtatt av forretningsutvalget eller representantskapet har vi ikke kunnet kritisere, når det for øvrig ikke strider mot organisasjonens lover og vedtak. Vi ordner oss ved Landsorganisasjonens revisjonskontor sådan at revisor byttes for hver landsmøteperiode. Vi har funnet at den ordning er den beste og mest betryggende. Arbeidsmandsforbundets regnskaper er nøiaktig ført og en kan overta det fulle ansvar for å vedta disse regnskaper.

Ingen flere ytret sig til regnskapene, og disse blev enstemmig vedtatt for årene 1936 og 1937.

Lovendringer.

(Dasordenens sak nr. 3.)

Prinsipperklæringen sendes redaksjonskomitéen.

Representantskapet foreslo:

«Da prinsipperklæringen ikke er i overensstemmelse med den retning som Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge arbeider efter i samarbeide med Det norske Arbeiderparti, foreslår representantskapet at prinsipperklæringen utgår.»

Halvdan Øverås: Jeg kan ikke være enig med representantskapet i at prinsipperklæringen skal utgå. Den danner ryggraden i vår organisasjon og jeg vil opta forslag om at den bibeholdes.

Birger Eriksen: Da vi kom til dette punkt begynte vi å studse litt. Når en ser på prinsipperklæringen må en si at den bygger på de forhold vi har idag. Kapitalismens vesen er ikke endret. Prinsipperklæringen kan opprettholdes inntil punkt 3. Det jeg kan forstå vekker noen uvilje er punkt 4. Men det var neppe landsmøtets opfatning den gang dette blev til, at forbundet skulde løpe rundt og lage lokale samorganisasjoner. Når representantskapet argumenterer med at prinsipperklæringen ikke er i overensstemmelse med den retning som Landsorganisasjonen arbeider efter i samarbeide med Det norske Arbeiderparti, så kan en se på fagkongressens vedtak i lovenes § 1, punkt 4, om at «dens formål er i forståelse med andre klassekamporganisasjoner» o. s. v., så menes vel dermed hele den politiske arbeiderbevegelse. Det kan være at Arbeidsmandsforbundet har gått foran her. Vi skal ikke skamme oss over dette grunnsyn. Jeg tror ikke arbeiderbevegelsen og da særlig fagbevegelsen tjener noget på å jatte for meget med de borgerlige. Jeg vil foreslå at prinsipperklæringen oversendes redaksjonskomitéen. Grunnlaget i prinsipperklæringen må stå, selv om en kan forandre noget på punkt 4.

Formannen (til forretningsorden): Når saken foreslås sendt redaksjonskomitéen, så bør vel det avgjøres først og realitetsdebatten fortsette når saken kommer derfra.

Votering: Mot noen få stemmer blev prinsipperklæringen besluttet oversendt redaksjonskomitéen.

Innledningen til forbundsloven.

Vil for landsmøtet foreslå følgende forandring i innledningen av vår forbundslov: *Alle arbeidere ved landets veiarbeidsdrift.*

Vårt forbund rummer jo alle utøvere ved veiarbeidsdriften og vi mener derfor at dette bør stå i innledningen.

Innledningen vil da få følgende ordlyd:

«Norsk Arbeidsmandsforbund er en sammenslutning av alle fagforeninger, hvis medlemmer er beskjeftiget i bergverksindustrien, ved offentlige og private anlegg som jernbaneanlegg, kraft- og fabrikk-anlegg, samt alle arbeidere ved landets veiarbeidsdrift.»

Skiens Arbeidsmandsforening, avd. 210.

«Norsk Arbeidsmandsforbund er en sammenslutning av alle fagforeninger, hvis medlemmer er beskjeftiget i bergverksindustrien, ved offentlige og private anlegg og arbeider, såsom jernbaneanlegg, kraft- og fabrikanlegg, vei- og flyveplassanlegg, samt gravning, støpning, jord-, fjell- og fundamenteringsarbeider, i forbindelse med de her anførte arbeidsområder, når vedkommende arbeidere hovedsakelig har ovenstående arbeide som erhverv.»

Motivering vil bli gitt på landsmøtet.

Avdeling 102.

Representantskapet foreslo:

Norsk Arbeidsmandsforbund er en sammenslutning av fagforeninger hvis medlemmer beskjeftiges innenfor forbundets virkeområde som omfatter bergverksindustrien, offentlig og privat anleggsvirksomhet, som jernbaneanlegg, havne- og moloanlegg, fyr-, befestnings-, kraftverks- og reguleringsanlegg og arbeiderne ved Statens, fylkenes og landskommunenes veiarbeidsdrift samt andre grupper av fagforeninger som ikke kommer inn under bestemte fag eller industriforbunds virkeområde.»

Avdeling 102's forslag blev trukket tilbake.

Ludvik Larsen optok Skiens forslag.

Formannen: En liten forklaring for representantskapets innstilling. Istedenfor «innledning» foreslår vi at tittelen over denne paragraf blir «forbundets virkeområde». Videre foreslår vi «samt andre grupper av fagforeninger som ikke kommer inn under bestemte fag eller industriforbunds virkeområde». Derfor er dette en betydelig utvidelse av forbundets ramme.

Jens Østmo: Forbundets virkeområde kan jeg støtte og jeg anbefaler representantskapets innstilling, men bare inntil siste halvannen linje; inntil: «samt andre grupper» o. s. v. Veiarbeiderne i Oppegård har medlemmer som er tømmermenn, snekkere og også andre medlemmer, folk

som ikke kan komme inn i Bygningsarbeiderforbundet. Det er delvis invalide medlemmer, som kommer i delvis arbeide. En kan lide av enkelte feil eller mangler og er ikke helt kvalifiserte i det yrke de driver på med. Han kan bli gående ledig og så skaffer kommunen ham noget å gjøre; men i slike tilfelle måtte det kunne la sig gjøre at de kom inn i den kommunale forening. Skal vi få orden i disse ting, så vil jeg også nevne forholdet med de chauffører vi får med oss og som har *en* eller *flere* biler, eller bare en bil og driver selv. De har nydt beskyttelse i vår forening; men når de har opnådd jobb så er spørsmålet hvor langt forbundet kan gi beskyttelse for disse medlemmer. Det blev startet en forening av Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund hos oss og vi hadde en chauffør, som skulde over dit. Dette medlem hadde 4½ års medlemskap hos oss. Saken har vært diskutert hos oss og vi har ment at det burde opprettes en gruppe av chauffører og i tilslutning til vår forening. Hvor langt skal vi gå når det gjelder optagelse av medlemmer og grupper? Hvor er grenseområdet her?

Anna Anthoni: Når vi i Bergen var enig om å stemme for representantskapets forslag så er det nettop som følge av de to siste linjer her. Da vi organiserte oss, henvendte vi oss til Landsorganisasjonen og fikk det svar at vi skulde tilhøre Arbeidsmandsforbundet. Vi har av 250 medlemmer 50 mannlige. Vi mener at i og med at disse to linjer kommer med, så kan disse og andre grupper komme med i vårt forbund.

Sigvart Sakariassen: Vi er 2 ganger blitt innrapportert til forbundet fordi vi ikke skulde ha praktisert lovene riktig. Men hvad skal vi gjøre med alle disse som kommer og vil inn i foreningen? Skal alle arbeidere som får en spade i hånden få komme inn i forbundet, ja så blir det nærmest å ligne med en statskirke. Jeg har holdt på at deres hovederhverv må være veiarbeide. Hvis det ikke skal være slik, så vil vi få et stort forbund. Jeg vil advare mot Skiens forslag.

Ludvik Larsen: Siste fagkongress har tydelig trukket op vårt grenseområde og etter det er Skiens forslag riktig. Representantskapets forslag er en utglidning. Da vil vi på neste landsmøte ha kampen gående. Arbeidsmandsforbundet har fått sig tildelt det vi skal gjøre og la oss holde oss til det organisasjonsområde vi har.

Lars Bakken: Representantskapets forslag er greit, når undtas at det står «og landskommunenes veiarbeidsdrift». Vi har rett til å organisere alle veiarbeidere.

Lars Evensen: Organiseringen av chaufførene på landsbygden nevnte en taler og den sak har vært drøftet av Landsorganisasjonen og en rekke forbund som der er interessert og vedtakene går nu ut. Chauffører som har sitt hovederhverv i veiarbeidet skal stå i Arbeidsmandsforbundet. Når det gjelder representantskapets innstilling så tar jeg den reservasjon — og det er vel også representantskapet på det rene med — at det i visse kommuner er veiarbeidere som fremdeles kan ha sitt medlemskap i Kommuneforbundet og videre at rammen for privat anleggsvirksomhet ikke går utover tidligere avgjørelser. Så er det spørsmålet i hvilken utstrekning veiarbeiderne kan organiseres. I flere fylker er det veiarbeidere som står i Skog- og Landarbeiderforbundet og som deres

forbund har vært enig i. De har veiarbeide om sommeren og skogsdrift om vinteren.

M. Hestnes: Det er en del uheldige forhold ved veiarbeidet, ved at vi har fått med folk som har vært dårligere lønnet enn det vi har hatt avgjørelse for. Vi har på kongressen fått en klar bestemmelse; men her får vi atter inn igjen at alle kan komme med og det vil kunne skade. Jeg vil foreslå forslaget sendt redaksjonskomitéen.

Formannen: Der er nevnt at en skulde ha bestemte grenser, og det er spurt om hvor grensen skal gå. Vi hadde det i den tidligere paragraf. Men vi hadde også foreninger som ikke kunde overføres. Representantskapet har sett det slik at med den organisasjonsform en har så vil det være en del som faller utenom rammen. Men det skal stå *og* istedenfor *av* i næst-siste linje. Vi har hatt forhandlinger i det siste når det gjelder lastebil-eierne og Alb. Karlsen vil redegjøre for det.

Ole Svendsen: Jeg vil henstille til landsmøtet å vedta representantskapets forslag. Vi har bedre kontroll med de som kommer inn på veiarbeide når vi får dem med i foreningene. Jeg vil advare mot å holde nogen utenfor.

Alb. Karlsen: Det er ikke nødvendig å sende forslaget til redaksjonskomitéen. Det er ingen avvikelse i avdeling 210 og representantskapets forslag. Det er bare en annen formulering. Etter fagkongressens vedtak så eksisterer det faktisk ingen tvister mellom oss og andre forbund når det gjelder veiarbeidere. Det har vært forhandlinger og en har kommet frem til en ordning. Hvor kommunene har egne ingeniørvesener og selv driver veiarbeide, skal disse stå i Kommuneforbundet. Av landkommuner som har det har vi Aker, Bærum, Asker og Strinda. Når det gjelder chaufførene så er det opsatt en protokoll omfattende alle de forbund som er interessert. Chauffører og lastebilchauffører, som har sitt vesentlige arbeide på veiene skal tilhøre oss. Den eneste forskjell på avdeling 210 og representantskapets forslag er at det siste er mer bestemt, slik at det ikke kan misforståes. Når det gjelder landkommunenes veiarbeidsdrift så er det med den reservasjon som er nevnt.

Ludvik Larsen: Det er ikke noget prestigespørsmål for oss å få vedtatt Skiens forslag. Jeg sa at representantskapets innstilling dekket vårt syn med undtagelse av slutningen. Stryker en det så skal jeg anbefale representantskapets innstilling.

M. Hestnes: Det vil virke uheldig å ha det slik at chauffører skal kunne tilhøre 3 forbund. Vi vil der lett kunne få adskillig strid ute på landsbygden. Det vil også være vanskelig å skille mellom disse som er i veiarbeide og i skogsdrift.

Votering: Hestnæs forslag om oversendelse til redaksjonskomitéen blev vedtatt.

§ 1. Formålet.

Ad punkt 2.

Under tredje komma forandres således: «— og overalt gjennomføre en sommerferie på minst 3 arbeidsuker.»

Motivering:

Det ansees som en selvfølge at kravet om en lengere sommerferie ikke stopper op ved gjennomførelsen av 2 ukers ferien. Kravet ved de fremtidige tariffrevisjoner må nu bli 3 uker. Dette bør derfor nu også stå i forbundsloven.

Bjorkåsen Grubearbeiderforening.

Ad punkt 2.

Hvad angår de usunde arbeidsforhold innen bergverksindustrien så må det være grunnlag nok for å få en gjennomførelse i arbeidstidens forkortelse til 6 timers arbeidsdag. Under samme paragraf foreslår foreringen et nytt punkt 7 ad opplysningsarbeide og studiearbeide innenfor de respektive avdelinger.

Motivering:

Da det i den senere tid har vært meget behov for opplysningsarbeide av så vel faglig som politisk art innen fagbevegelsen, ser vi det nødvendig at det kommer inn under loven for derigjennem å medvirke til at opplysningsarbeidet blir drevet mere intenst innen arbeiderbevegelsen.

Vigsnes Grubearbeiderforening.

Punkt 2 får følgende ordlyd:

«Å forbedre arbeidsvilkårene så de gir det størst mulig utbytte av arbeidet, avskaffe alt helligdags- og overtidarbeide, søke å gjennomføre lengst mulig sommerferie og kortest mulig arbeidstid.»

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening.

Ad punkt 1.

Efter annen linje efter ordet beskjeftiget forandres ordlyden således: «de i innledningen nevnte arbeidsområder». Ordene «bergverks- og anleggsindustrier utgår».

Motivering på landsmøtet.

Avdeling 102.

Fra representantskapet forelå:

§ 1. Formålet.

1. Punkt 1 forandres til efter ordet beskjeftiget: «i de av forbundet omfattende virkeområder.»
2. 2 uker forandres til 3 uker.

Angående kravet om forkortelse av arbeidstiden til 6 timer pr. dag er allerede fastslått i de nuværende lovers § 1, punkt 2.

Hvad angår foreningens forslag til nytt punkt 7 til opplysningsarbeidet m. v. kan dette ikke tiltredes, da representantskapet er av den opfatning at dette spørsmål må til enhver tid avgjøres av landsmøtene.

6. «Å arbeide for produksjons- og forbrukersamvirkets fremme.»

Jørgen J. Rønning: Jeg vil opta og gjøre opmerksom på forslaget fra Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening. Vi mener at det nuværende punkt ikke dekker tidens krav. Spørsmålet er bare om fagorganisasjonen idag vil gå inn for å modernisere sine arbeidsoppgaver. Vårt forslag er helt i kontakt med den nuværende situasjon. Vi må innta en bestemt stilling her og trekke op nye retningslinjer for vårt fremtidige arbeide.

Birger Eriksen: Jeg forstår ikke Kvinesdals forslag. Det eneste måtte da være at det er mer ekstremt. Forutsetningen med bestemmelsen må vel være å se å få forkortet arbeidstiden.

Jens Østmo: Det er 3 år siden den nuværende formålsparagraf blev vedtatt. Er det gjort noget? Hvad er gjort f. eks. av det som nu står i punkt 4?

Votering: Forslagene blev oversendt redaksjonskomitéen.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet mandag 3. oktober.

Ordstyrere: *Halvor Jupskås — Alfred Stenbak.*

Protokollen fra formiddagsmøtet blev referert og vedtatt med et par bemerkninger bl. a. av *Leif Andersen* om at det var gjort en bemerkning til beretningen for 1936 og at det burde medtas.

Istedenfor Halvdan Strand, Oslo, oplystes at varamannen, Henrik Holmstrøm, møtte.

Formannen: Hvordan skulde det bli om også andre gjorde det samme? Det får være nok at Strand er fraværende fra eftermiddagsmøtet og uten at varamannen møter.

Birger Eriksen: Strand har sagt ifra at han ikke kan møte i eftermiddag og når varamannen har sittet på galleriet den hele tid, så skulde han vel kunne møte. I dette spesielle tilfelle kan det ikke ha nogen praktisk betydning.

Formannen: Det er en stor og reell forskjell og også prinsipiell forskjell å sitte på galleriet og her i salen. De utenbys avdelinger har ikke denne anledning. Det er i strid med gjeldende praksis.

Votering: Blev vedtatt at varamannen ikke kunde møte i dette spesielle tilfelle.

Formannen: Vi har mottatt meddelelse fra Norges kommunistiske Parti om at Henry W. Kristiansen og Martin Brendberg vil være til stede fra imorgen av.

Lovbehandlingen fortsetter.

En fortsatte så med lovbehandlingen.

§ 2 — optagelse — blev forbigått da forslagene her senere vilde bli behandlet under punktet: *Forskjellige forslag.*

§ 3. Kontingentens størrelse.

1. Til fremme av forbundets formål innbetaler avdelingene av hvert medlems ydede ukekongent til hovedkassen kr. 1.35 for klasse A, kr. 0.75 for klasse B og kr. 0.40 for klasse C.
2. Denne kontingent fordeles slik:

Klasse A:	
Til forbundskassen	pr. uke kr. 1.25
- forsikringskassen	— « 0.10
Klasse B:	
Til forbundskassen	— « 0.65
- forsikringskassen	— « 0.10
Klasse C:	
Til forbundskassen	pr. uke kr. 0.30
- forsikringskassen	— « 0.10
3. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært kr. 1.50 for kl. A, kr. 0.85 for kl. B og kr. 0.50 for kl. C pr. uke, som fordeles med kr. 1.40 til forbundskassen og kr. 0.10 til forsikringskassen for kl. A, kr. 0.75 til forbundskassen og kr. 0.10 til forsikringskassen for kl. B og kr. 0.40 til forbundskassen og kr. 0.10 til forsikringskassen for kl. C.

Motivering:

Da forbundet nu har fått mange medlemmer, særlig kvinner, som er beskjeftiget ved skoler, gymnaser, muséer og lignende som rengjøringskvinner, kjøkkenpiker o. s. v., og disse har en i forhold til de øvrige medlemmer meget liten lønn og derfor har vanskelig for å betale den nuværende kontingent, finner vi det nødvendig å anbefale at man går til den nu foreslåtte forandring. *Eidsvoll Arbeidsmannsförening.*

Det opprettes en ny kontingentklasse omfattende medlemmer med en bruttolønn av under

kr. 2000.00	pr. år
« 166.67	« måned
« 38.65	« uke
« 0.80.5	« time

som betaler en kontingent til forbundet av kr. 0.45 pr. uke.

Oslo og Omegns Statsarbeiderforening.

Loven forandres dithen at det opprettes en kontingentklasse C med en noget lavere kontingent.

Motivering:

Da det innen vår forening er mange medlemmer som har bare noen små jobber, vilde det være ønskelig å få en lavere kontingent.

Askim Vask- og Rengjøringskvinnens Forening.

Det henstilles til landsmøtet å opta til behandling nedsettelse av kontingentens størrelse til kr. 1.20 for heltbetalende og en tilsvarende nedsettelse for halvtbetalende.

Eller at man eventuelt forsøker å finne en annen og rimeligere fordeling av kontingenten mellom de forskjellige lønnsgrupper.

Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening, avd. 25.

Vi foreslår følgende merkeskala: kl. A, kl. B og kl. C. Som kl. C de arbeidere som er på Statens ungdomsarbeide med en timelønn under kr. 0.70 og arbeidere på rasjonert arbeide med et timeantall inntil 24 timer pr. uke selv med ordinært arbeidsforhold.

Stjørdal Arbeidsmannsförening, avd. 118.

Ad punkt 2. Kontingenten.

Medlemmer med en ukentlig inntekt under kr. 70.00 betaler en ukentlig kontingent av kr. 1.00, dog med bibehold av fulle rettigheter. De grupper med ukentlig inntekt av kr. 70.00 og derover betaler de nu gjeldende kontingentsatser (heltbetalende).

Motivering:

Sett på bakgrunn av de lønnsforhold som gjøres gjeldende ved henværende bedrift virker den nu praktiserte ordning med heltbetalende kontingent med like forhold for alle uansett inntektsgrunnlag misbilligende på organisasjonen, idet nye medlemmer i stor utstrekning kvier sig for tilslutning til organisasjonen av økonomiske grunner.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

Man drøfter muligheten for nedsettelse av medlemskontingenten til forbundet.

Sandbakk Grubearbeiderforening.

Fra representantskapet forelå følgende:

§ 3. Kontingentens størrelse.

De innsendte forslag til § 3 og § 9 blir av kassakontoret beregnet hvad det vil koste å gjennomføre en forandring i overensstemmelse med de innsendte forslag. Utredningen forelegges representantskapsmøtet som avholdes umiddelbart før landsmøtet, som da fremmer innstilling for landsmøtet.»

Innstilling fra representantskapet.

Fra representantskapet forelå omdelt til representantene i mangfoldiggjort stand følgende om *kontingentens størrelse*:

De inkomne forslag går, foruten nedsettelse av kontingenten, også ut på innførelse av en 3. kontingentklasse C med særlig sikte på kvinnelige arbeidere, samt at kontingentens størrelse fastsettes etter en bestemt time-, uke- eller månedslønn.

Representantskapet vil bemerke:

Man har ingen prinsipiell innvending å anføre mot den tankegang som ligger i de forskjellige forslag og som fremgår av motiveringen. Det beror på muligheten av den praktiske gjennomførelse, som etter representantskapets opfatning ikke er mulig å løse tilfredsstillende.

Forholdene innen det arbeidsfelt hvor forbundet virker, er for en stor del ikke sammenlignbar med mange andre organisasjoners arbeidsfelt.

Den alt overveiende del av forbundets medlemmer arbeider praktisk talt hele året på akkord, og fortjenesten er derfor variabel. Dermed oppstår også spørsmålet om hvilken kontingentklasse man skal henhøre under til de forskjellige tider, hvis kontingenten skal være basert på en viss time-, uke- eller månedsførtjeneste, da der for en akkordarbeider er varierende fortjeneste.

Den ordning som hittil har vært gjeldende er selvsagt ikke uten mangler, men representantskapet kan ikke innse at de foreslåtte forandringer vil medføre noen forbedring.

På grunn av de naturlige forhold er mange av forbundets avdelinger sammensatt av forskjellige arbeidsgrupper med høist forskjellig lønnsnivå, og dette vil i fremtiden øke, dersom representantskapets forslag til § 1. *Formålet, innledningen*, blir vedtatt av landsmøtet. Norsk Arbeidsmandsforbund vil da i fremtiden bli det samlerforbund som skal opta alle arbeidere som ikke henhører under et bestemt fag- eller industriforbund.

Den ordning som hittil er gjeldende med 2 kontingentklasser, helt- og halvtbetalende, virker nu således, at de arbeidsgrupper som relativt har lavest fortjeneste har lavere kontingent og er oversiktlig. Ved innførelse av en 3. kontingentklasse vil det være vanskelig, om ikke umulig å finne noen bestemt grense for, og vil skape mange vanskeligheter også

i de foreninger, hvis medlemsskap er således sammensatt at de må arbeide med 3 kontingentklasser.

Hvad angår kontingentens størrelse skal bemerkes:

Norsk Arbeidsmandsforbund har en av de laveste kontingenter her i landet og kan etter representantskapets opfatning ikke nedsettes.

I henhold hertil foreslås:

1. Den hittil gjeldende ordning med 2 kontingentklasser, helt- og halvtbetalende, opprettholdes.
2. Den nuværende kontingent bibeholdes uforandret.

§ 6. Helt- og halvtbetalende medlemmer.

Representantskapet foreslår:

Under henvisning til representantskapets forslag i forbindelse med § 3 foreslås paragrafen bibeholdt uforandret.

Arne Dalbo: Vi har optatt forslag om 3 kontingentklasser. Vi har en rekke medlemmer som har så lave lønninger at de har vanskelig for å betale kontingent. Vi ser at de som tjener minst får adgang til frimerker 2. hver uke. Da er det bedre å ha en tredje kontingentklasse så en kan få kontingent hver uke.

Edvard Byberg: Stjørdal Arbeidsmannsforening har foreslått 3 klasser for kontingentbetaling. En skal se bort fra byene og de større sentrer. Det må sees på forholdene utover landet. Vi har således det såkalte ungdomsarbeide, nødsarbeide og annet som betales med 50 til 60 øre pr. time. En holder disse borte fra organisasjonen når de ikke har evnen til å betale den kontingent som er. Jeg vil videre anbefale Eidsvolds Arbeidsmandsforenings forslag.

Alfred Arnesen: Jeg representerer Oslo og Omegn Statsarbeiderforening. Vi teller 300 medlemmer og 80 pct. er kvinner, som arbeider fra 3 timer og op til 8 timer pr. dag og da blir det ikke meget å betale kontingent for. Vi har søkt forbundet om kontingentlettelse og fått til svar at vi kan bruke frimerker. Men det er ikke reelt. Vi må få en kontingentklasse C og jeg vil henstille til representantene å gå inn herfor.

Borghild Tharaldsen: Vår avdeling er også enig i å få en C-klasse. Kontingenten blir for stor for mange. Vi har kvinner som har 25 til 30 kroner i fortjeneste og det er ikke godt for disse å betale slik som det nu er. Jeg vil anbefale en C-klasse.

Johan Horveli: Når jeg vil være med på Eidsvold Arbeidsmandsforenings forslag, er det fordi at en C-klasse vil passe meget godt for en rekke av våre medlemmer. Det vil nok bli mere arbeide med det; men den hjelp vil forbundet tjene på.

Emil Ødegaard: Jeg anbefaler også en C-klasse. Vi har medlemmer som står på meget lav lønn og de har ikke råd til å betale. Det vil være bedre å få en 3. kontingentklasse, for på den måte å få forholdene inn i mer legale former.

Jens Østmo: Mon vi er på rett kjøp nu? Medlemmene mener forbundskassen er så sterk, men vi vet også at vi har mange medlemmer som står som halvtbetalende. Vi har medlemmer som enten de er stats-

arbeidere eller andre som tjener rundt regnet omkring 2 000 kroner, har en høist forskjellig opfatning av kontingenten. Enkelte regner med den solidaritet som det ligger i å betale høieste kontingent. Andre ikke. Men hvor vil forbundet ende, hvis vi også skal få en 3. kontingentklasse, slik at flere medlemmer går til å betale etter den laveste klasse. Vi må kreve mere lønn. La oss hjelpe de lavestliggende til en lønn så de kan betale sin kontingent og med god vilje. Jeg vil foreslå at det ikke opprettes nogen klasse C.

Johannes Togstad: Skal en gjennomføre en ny kontingentklasse så må det være et grunnlag herfor. Representantskapet sier at det ikke har nogen prinsipiell innvending å anføre mot den tankegang som ligger i de forskjellige forslag og som fremgår av motiveringen; men spørsmålet er om muligheten av den praktiske gjennomførelse. Det kan hende at det blir ennu mer urettferdig å praktisere det, enn som den nuværende ordning. Det blir et vurderingsspmål til de enkelte foreninger og jeg kan ikke tro at en slik nyordning blir mer rettferdig enn nu. Vi kan risikere at de som nu har den minst garanterte minstelønn, vil kreve den laveste kontingent. Det vil bli et ganske uholdbart forhold hvis en skal ha det slik. Vi bør vedta det som representantskapet idag foreslår.

Ludvik Larsen: Når det gjelder spørsmålet om kontingenten så har vi ikke sendt noget forslag; men vi har en masse nødsarbeidere som er dårligere lønnet enn noen vaskekone. Jeg vil anbefale at det blir 3 kontingentklasser. En taler var inne på at vi skulde få likevekt i lønnsforholdene. Men det går nok ikke igjennem i kommende periode heller. Jeg anbefaler forslaget fra Eidsvoll.

Jørgen Berntsen: Tale er sølv, å tie er gull. Vi skal heller ikke her misbruke denne regel. Vi er alle enige om at hvis en kunde få det slik som det her foreslås, så vilde det være bra. Vårt forbund har vært en kamporganisasjon. Herefter kan en si at vi faktisk kan nøie oss med et forhandlingsutvalg.

Leif Andersen: Jeg synes det er et prisverdig tiltak både fra Eidsvoll og Oslo og Omegn Statsarbeiderforening at en tenker på de lavestlønnede. Jeg representerer også en avdeling som har mange av disse lavtlønnede og vi har disse som driver med ungdomsarbeidet og som ikke kan betale ordinære kontingentmerker. Jeg vil anbefale 3 kontingentklasser, da vil det nok komme inn mere kontingent. Vi vil ikke få noen sluntring av den grunn.

Halvdan Øveraas: Vi som kommer fra steder hvor det er meget brakkmark og adskillige nyorganiserte, har her også vårt forslag. De som er på nødsarbeidet blir utenfor organisasjonen, fordi de makter ikke å betale den nuværende kontingent. Jeg vil appellere til representantene om å gå inn for vårt forslag.

Ole Bech: Vi har begynt i den gale ende, når det gjelder det økonomiske. Jeg vil foreslå at kontingenten behandles når de økonomiske forpliktelser for øvrig er behandlet. Grunnlaget for hvad forbundet kan klare å yde, er det som forbundet selv får inn. Vi ser en rekke forslag i dagsordenen, som vil få stor betydning for forbundskassen. Hvis de mest ytterliggående forslag blir vedtatt, så kan det nok ikke bli tale om kontingentnedsettelse.

Jørgen J. Rønning: Jeg for mitt vedkommende kan innskrenke mig til å si at min opfatning faller sammen med Bechs. Jeg har ikke noget mandat til å stemme for en kontingentklasse c. Jeg vil anbefale at en ikke stemmer for det forslag som foreligger fra Eidsvoll. Vi pådrar oss så store forpliktelser at forbundet ikke klarer det. Vi kan heller ikke forlange at forbundet skal yde mere enn det makter.

Chr. Henriksen: Vi kjenner så godt til at kontingentspørsmålet alltid vekker adskillig diskusjon, og det har heller ikke manglet på forslag når det gjelder denne sak. De siste 4—5 landsmøter har dog beholdt den kontingent en har hatt. Jeg er fullt klar over at spørsmålet om en kontingentklasse c har meldt sig som følge av forbundets vekst og at vi har store grupper som med sin nuværende lønn ikke klarer å betale halvtbetalendes kontingent. I representantskapet var vi derfor også sterkt inne på en kontingentklasse c; men det vi diskuterte var hvordan vi skulde trekke linjene op for de 3 klasser. Vi var i den forbindelse også inne på å komme bort fra det forhold at kassererne utover skulde ha den mindre hyggelige jobb å kunne gi medlemmene innrømmelser når det gjaldt kontingenten i form av frimerker. Når det gjelder de medlemmer det her kan bli spørsmål om så skulde jeg være enig hvis vi kunde begrense det til å gjelde disse spesielt lavtliggende grupper av nødsarbeidere og de på ungdomsarbeidet. Men jeg mener det er prinsipielt uriktig å fastsette i lovs form en mindre kontingent for nødsarbeiderne. Vi må få det arbeide vekk. Eidsvolls forslag vil om det blir vedtatt, bli helt umulig å praktisere. Det vil bli vanskelig å finne frem til hvilken klasse en skal betale etter. Jeg vil innskrenke mig til dette. Men som sagt var representantskapet inne på disse forhold; men blev stående ved det forslag som representantene nu har fått sig tilstillet. Jeg går imidlertid neppe for langt når jeg foreslår: «Landsmøtet erklærer sig enig i at det innføres en 3. kontingentklasse. Under denne klasse kan kun optas kvinnelige og mannlige medlemmer som har månedslønn og en lønn som svarer til en ½ dags arbeide. Videre optas ungdomsarbeidere. På dette grunnlag oversendes saken til budgettkomiteen.»

Edvard Hemli: Vi foreslår under paragraf 6 at mannlige arbeidere optas i klasse A, kvinnelige arbeidere optas i klasse B, unge arbeidere og kvinner med lav arbeidsinntekt optas i klasse C. Arbeidere som er beskjeftiget ved veianlegg m. v. kan efter godkjennelse av forbundstyret optas i klasse B. Det vil ikke bli noget mere kontingent til forbundet. Jeg anbefaler Eidsvolls Arbeidsmannsforenings forslag til kontingentklasser.

Ordstyreren: Det foreligger nu to utsettelsesforslag, et fra Ole Bech og et fra Chr. Henriksen. En får nu først ta standpunkt til disse.

Kjartan Olsen: Det er fremmet forslag om en 3. kontingentklasse. I den forbindelse har det vært spurt fra enkelte talere her om vi er opmerksom på forpliktelsene. Vi har alltid så lett for å kaste penger bort til andre formål, men når det gjelder å betale kontingent så har en så lett for ikke å ville være med og ofre noget. Jeg synes det er småtterier å begynne å snakke om en 3. kontingentklasse. Vi må tenke på hvad

organisasjonen må ha for å drive sitt arbeide. Vi må komme dithei at en bedre passer på sine kontingentforpliktelser.

Ingrid Holmstrøm: Jeg vil så innstendig jeg kan henstille til landsmøtet å vedta en c-klasse. Vi rengjøringskvinner har medlemmer som tjener over 2 000 kroner og er halvtbetalende. Vi har også de på 1200 kroner som betaler halv kontingent. Det er ikke riktig. Det er for øvrig slik med mange av rengjøringskvinnene at de er selverhvervende og de bør stilles likt sådan at det ikke blir vilkårligheter. For de lavestlønnede bør det bli en klasse c.

Knut Hartmark: Jeg er enig i 3 kontingentklasser, men da må vi også foreta en omgruppering av de kontingentklasser vi har.

Formannen: Hvis en er opmerksom på hvad der står i representantskapets innstilling, så er det jo nettopp det å bygge på inntektsklassen, som det er umulig å komme frem til. For å illustrere kontingentinnbetalingen i 1937 så blev det løst 1 112 781 merker. Derav var det 364 472 ½-betalende merker = 32.30 pct., 260 009 ½-betalende = 24.44 pct. og 488 300 F-merker eller 43.26 pct. Som en ser er det et meget stort antall av medlemmene som har F-merker og det kommer av arbeidsforholdene. Når vi så på disse tall så hadde vi vanskelig for å gå inn for forslagene. Vil det f. eks. bli mindre F-merker om en får en klasse c? Vi mener det vil være heldig enda en periode å holde på med den kontingentordning vi har og med det håp at arbeidsforholdene vil stabilisere sig og videre at det må lykkes å få forbedret de lavestlønnedes forhold. Jeg er tilbøielig til å stemme for Bechs forslag; men først og fremst må landsmøtet avgjøre hvorvidt det skal være 2 eller 3 kontingentklasser. Blir det vedtatt 3 kontingentklasser så blir det straks mere komplisert. Da må en se på §§ 6 og 9. Da må vi vel også ha 3 understøttelsesklasser. Jeg vil gi min tilslutning til Bechs forslag om å se på §§ 9 og 6 og så oppta spørsmålet om hvad medlemmene må betale.

Ole Bech forandret sitt forslag til ene og alene å gjelde oversendelse av saken til budgettkomiteén.

Simon Simonsen: Når det kreves en ny kontingentklasse så har det sine årsaker. Men en må se på konsekvensene av dette forslag. Når en stiller sine krav til forbundet, må en også se på de ydelser som en gir forbundet. Vi får ikke balanse på den måte, som flere her gjør sig til talsmenn for. En skal være opmerksom på at en ved dette forandrer hele forbundets økonomiske struktur. Man vil systematisk komme til å gå ned i kontingentklasse for de fleste medlemmers vedkommende. En vil nok få ganske få medlemmer i klasse a. Å finne skillelinjen for de forskjellige klasser er meget vanskelig.

Arne Fiskvik: Den avdeling jeg representerer er forholdsvis ny innen forbundet, bare en 4—5 år. Men en rekke avdelinger har altså innsendt forslag her til ny kontingentordning. Det er en viktig sak for all arbeiderbevegelse, faglig som politisk. Jeg er ingen tilhenger av å manøvrere med kontingenten, men jeg vil strekke mig så langt som til å oprette en 3. kontingentklasse, ikke minst av hensyn til nyorganiserte og under hensyntagen til de organisasjonsforhold og arbeidsforhold vi har på landsbygda. Det viktigste for mig er kontingentspørsmålet. Vi må sette

fagorganisasjonen i stand til å få vekk nødsarbeidet og alt annet underbetalt arbeide. Jeg håper det er det som ligger i Henriksens forslag.

Jens Østmo: Jeg ber de avdelinger som har stillet forslag om undskyldning for det jeg sa om den tendens som er til stede når det gjelder kontingenten. Jeg kan være enig i Henriksens forslag. Men hvilken realitet ligger det i klasse b og c når det gjelder konflikter? Jeg har stor tro på budgettkomiteén, men la oss ikke belaste den med for meget arbeide. La oss beholde det som det er i forbundet.

Alfred Arnesen: En har brukt fristempler og det er å jukse forbundet. Vi har ikke gjort det, men blir det ikke 3 kontingentklasser må også vi begynne med frimerker.

Severin Berntsen: Vi vil opprettholde vår organisasjon stor og sterk. Vi har vært en kamporganisasjon fra begynnelsen av og da må forbundet ha sin næring og det må være i form av kontingent.

Strek settes.

Ordstyreren foreslo strek med de inntegnede 10 talere, og det blev vedtatt.

Peder Nilsen: Når det er stillet krav om en annen kontingentordning så har vel meningen egentlig vært den å styrke organisasjonen ved å få flere med. Jeg vil for min del anbefale Bechs forslag.

Knut Høiseth: Jeg vil anbefale å få en kontingentklasse c. Forbundet vil nok passe på at formuen ikke går ned. Da vil vi nok få ekstrakontingent. Om vi får 3 kontingentklasser så må de ha samme rettigheter.

Knut Hartmark: Det er under debatten kommet flere opplysninger om nødvendigheten av å få flere kontingentklasser. Når det videre meddeles at det manipuleres med F-merker, så bør en få flere kontingentklasser. En ny kontingentklasse vil ikke ødelegge forbundets økonomi.

Anna Anthoni: Jeg er ikke blitt så særlig overbevist om nødvendigheten av en kontingentklasse c. Jeg frykter for at det vil gå ut over understøttelsen. Vi har spesielt tatt oss av de lavestlønnede. Vi måtte gå til det skritt å sette op en skala for disse efter at vi ved et spørreskjema hadde fått rede på hvor meget de tjente. De som tjente 40—60 kroner betalte 2 ordinære merker i måneden, de fra 60 til 100 kroner 3 ordinære merker og de som har over 100 kroner betalte alle ordinære merker. Vi har siden fått de op til 3 ordinære merker i måneden. Det skulde bedre forholdene. Jeg kan iallfall ikke forstå at en klasse c vil hjelpe disse. Jeg er derfor sterkt i tvil om hvorvidt jeg tør stemme for en klasse c.

Adolf Lien: Det vil være uriktig å sende denne sak til budgettkomiteén før en har behandlet de ydelser som forbundet må gi medlemmene. Det går ikke an å fastsette kontingenten før ydelsene er avgjort. Vi bør derfor utsette selve kontingentspørsmålet. Når det gjelder en kontingentklasse c så har det meget for sig, men det vil uten tvil bety mindre kontingent til forbundet. Det fornuftigste vil være å beholde det som det er og så se på kommende periode og utviklingen av den.

Nils Bakken: Ingen har anført argumenter som er avgjørende for en c-klasse. Det vil bety vanskeligheter for kassererne. Det må også

være et visst forhold mellom ydelser og det som betales. Skal vi legge an med 3 kontingentklasser, så vil neppe nogen komme i klasse A. Skal det allikevel bli 3 kontingentklasser så må det bli ordnet slik at vi får klare og greie bestemmelser for kassererne.

Arne Dalbo: Når vi under de nuværende forhold kan få forbundets godkjenning til å gi F-merker annen hver uke, så vil en sikkert ved å få en klasse c få inn mere kontingent. Og vi vil få med nye medlemmer. Den skala Oslo og Omegn Statsarbeiderforening har opsatt inneholder imidlertid for høie satser, høiere enn hvad vi har tenkt oss.

M. Hestnæs: Jeg er ikke blitt klokere av debatten. Det er så at vi kommer de lavestlønnede til hjelp, og en klasse c vil vel hjelpe. Men det foreligger ingen beregning for dette og hvad det vil bety for forbundets økonomi. Skal budjettkomiteén komme til en ordning så må det skje i forbindelse med forbundsledelsen. Spørsmålet må være om vi ved en kontingentklasse c kan få kontingenten til å flyte rikeligere inn. Det er mange forhold å ta hensyn til i denne sak.

Ole Bech: Det er 2 spørsmål som skal avgjøres her. Hvorvidt det skal være 2 eller 3 kontingentklasser. Og kontingentens størrelse. Når det gjelder kontingentklassene så er jeg enig i å opprettholde 2 klasser. Jeg synes ikke det er nødvendig med 3. Når det gjelder kontingentens størrelse, så foreslår jeg det utsatt, idet jeg hører at en ikke kan avgjøre det før en først har behandlet forbundets ydelser. Henriksens forslag bør deles i to: spørsmålet 2 eller 3 kontingentklasser, og så oversendelse til budjettkomiteén. Da behøver det ikke være mere enn ett forslag.

Formannen: Jeg er enig i Bechs resonnement. Jeg kan også forstå Hestnæs, men det er vanskelig å fremlegge beregninger her, og jeg er sikker på at også han i budjettkomiteén vil komme til det samme standpunkt. Hvad angår forslagene så inneholder Henriksens en realitet om 3 kontingentklasser og så får en ta opp diskusjonen på basis av § 9 og at det så sendes budjettkomiteén.

Chr. Henriksen: Her gjelder det først å avgjøre prinsippet hvorvidt det skal være 2 eller 3 kontingentklasser. Når det er avgjort oversendes saken til budjettkomiteén.

Votering: Det blev efter forslag av ordstyreren vedtatt først å stemme over Bechs forslag. — Bechs forslag blev vedtatt med stort flertall.

Ordstyreren: Efter dette vil vi foreslå at budjettkomiteén behandler saken, efter at landsmøtet har tatt stilling til §§ 5, 6 og 9.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt.

§ 5. Kontingentfrie medlemmer.

Punkt 3 får følgende ordlyd:

«Det medlem som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år fritas for kontingent. Alle som har opfylt sine forpliktelser til forbundet i 30 år, uansett alder, fritas for kontingent.» Resten av punktet bibeholdes.

Motivering:

Dette forslag menes som en oppmuntring for de yngre organiserte til å holde sitt medlemskap i orden fra begynnelsen. Samtidig finner vår forening at de medlemmer som har opfylt sine forpliktelser i 30 år bør fritas for kontingent.

Trangfoss Jernbanearbeiderforening.

Ad punkt 3.

«Den som har fylt 55 år og opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 15 år fritas for kontingent. I sådanne tilfelle må medlemsboken innsendes til forbundets kontor og påføres bevidnelse herom.»

Horndal Arbeiderforening.

Representantskapet foreslo:

§ 5. *Kontingentfrie medlemmer.*

«De nuværende bestemmelser bibeholdes.»

Formannen: De innsendte forslag til § 5 gjelder punkt 3. Vi har ofte på våre landsmøter behandlet dette, men vært enige om å beholde det nuværende.

Flere forlangte ikke ordet.

Votering: Representantskapets innstilling — bibehold av de nuværende bestemmelser, — blev enstemmig vedtatt.

§ 6 utsettes.

§ 6 — helt- og halvtbetalende medlemmer — måtte allikevel utsettes til budjettkomiteén hadde behandlet kontingentordningen.

§ 9. Understøttelse under konflikter.

Ad punkt 1.

Skalaen forandres slik:

Heltbetalende: Sig selv kr. 15.00, stigende med kr. 1.00 for hver å forsørge til 8 personer med kr. 23.00 pr. uke.

Halvtbetalende: Sig selv kr. 8.00, stigende med kr. 1.00 for hver å forsørge til 8 personer med kr. 16.00 pr. uke.

Motivering:

Vi mener at understøttelsen under konflikter er for lav. For medlemmer i byene blir det helt umulig, den ligger jo langt under forsorgsregulativet de fleste steder. For de halvtbetalende blir det enda verre. Vi mener den samme skala som for de heltbetalende må gjøres gjeldende også for de halvtbetalende, da utgifter til de forsørgede blir det samme.

Bergens Vakt- og Renholdsbetjenings Forening, avd. 404.

§ 9 forandres slik at understøttelse under konflikter blir følgende satser: kl. sig selv å forsørge kr. 14.00 pr. uke, og videre kl. 1—8: kr. 16.00, 18.00, 20.00, 22.00, 24.00, 26.00, 28.00, 30.00. Halvtbetalende henholdsvis fra kr. 7.00 for laveste kl., kr. 15.00 for kl. 8. Punktet i paragrafen som bestemmer forhøielse av bidraget efter 3 og 5 års medlemskap blir strøket i loven.

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening.

Ad punkt 1.

Siste avsnitt (skalaen tjener kun som forholdstall og kan forhøies eller nedsettes efter omstendighetene) utgår. Det anvendes kun en skala for understøttelse under konflikter.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

Når en bedrift drives sesongmessig og arbeiderne blir opsagt om høsten og ikke får opta arbeidet før det blir vår og i de tilfelle hvor overenskomsten utløper om våren og en lønnskamp skulde inntre, kan enhver tenke at det ikke er greit å føre nogen effektiv lønnskamp uten støtte av forbundet. Vår henstilling er derfor til landsmøtet om å opta dette til behandling og få en ordning slik at samtlige medlemmer av foreningene kan få vanlig understøttelse i slike tilfelle.

Avd. 26, Drag Feltpatarbeiderforening.

Ad punkt 1.

(Skalaen tjener kun som forholdstall og kan forhøies eller nedsettes efter omstendighetene.)

Efter 3 års medlemskap forhøies bidraget med 20 pct.

Motivering:

Fem år går ut. Vi må komme til en mere ensklasse i procenten, for den som har stått fem år kan trenge det meget mindre, så forbundet eller landsmøtet må være av den godhet å gå over til 3 år med 20 pct.

Horndal Arbeiderforening, avd. 439.

Her foreslås som nye punkter:

- «a) Medlemmer som er syke under konflikten har rett til understøttelse fra den dag han blir friskmeldt av læge.
- b) Streikebidraget kan ikke gjøres til gjenstand for noget som helst krav fra offentlige myndigheters eller private fordringshaveres side.»

Motivering:

Ad a. § 9 sier i første punkt at «ethvert i konflikten deltagende medlem» har rett til streikeunderstøttelse. Den nuværende praksis er at syke medlemmer ikke får bidrag så lenge de er syke. Blir de friskmeldt under konflikten blir de medtatt på bidragslistene og blir utbetalt understøttelse i likhet med de øvrige deltagende medlemmer.

Det riktige må da være å få denne fremgangsmåte fastslått i loven. Med dette undgår man en del misforståelse blandt medlemmene angående bidragsretten.

Ad b. På vårt sted har der i de to siste konflikter vært foretatt utpantning i streikebidraget, til barnebidrag, hos de medlemmer som har barn utenfor ekteskapet. De trukne beløp har variert fra ca. $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{5}$ av bidraget. Da de angjeldende har vært medlemmer med familie sier det sig selv at ved et slikt trekk blir det resterende bidrag altfor lite å leve av for en familie. Et slikt medlem har vanskelig for å holde ut i kampen sammen med de øvrige kjempende. Forslaget tar derfor sikte på å få satt en stopper for et slikt vilkårlig trekk.

Bjørkåsen Grubearbeiderforening.

Under eventuelle konflikter skal alle som står i arbeide ved tariffens opsigelse erholde streikebidrag.

Motivering:

Vi finner det uholdbart for fagorganisasjonen at bare de som står i arbeide ved konfliktens utbrudd skal erholde bidrag. Vi mener at ved avstemning over tariffavtalen kan det resultere i et mindre effektivt avstemningsresultat, da de som ikke erholder bidrag kommer i et motsetningsforhold til de som har bidrag.

Modum Veiarbeiderforening.

§ 9 i forbundsloven forandres sålydende:

«Forbundsstyret sammen med samorganisasjonen i distriktet bebyndiges til å yde streikebidrag også til de medlemmer som ikke er i arbeide når en konflikt bryter ut, men som senere blir berørt av konflikten.»

Motivering:

Som begrunnelse for vårt forslag kan anføres: Veiarbeiderne går arbeidsledige den tid overenskomsten utløper grunnet de små ordinære bevilgninger, i hvertfall er forholdet det i Møre og Romsdal fylke, og vi er av den formening at dette bevirket at det blev flertall for frivillig voldgift, som resulterte i et så negativt resultat for veiarbeiderne. Det

står for veiarbeiderne klart at skal noget positivt resultat opnåes for oss må det skje ved åpen kamp. Men føre en åpen kamp uten streikebidrag er for oss veiarbeidere, som på forhånd er så sultelønnet, helt nytteløst.

Forandringen i § 9 må skje med sikte på at om en konflikt bryter ut på våren må de arbeidere som ikke da er i arbeide, men som har kommet i arbeide når de små ordinære bevilgninger kommer i juli, få sitt streikebidrag fra den tid de har kunnet komme i arbeide.

Bremsnes Veiarbeiderforening, avd. 188.

Ad punkt 1.

Når en konflikt er innrapportert til forbundsstyret som i § 8, punkt 1—4, foreskrevet, eller når en konflikt er godkjent av Landsorganisasjonen, har ethvert medlem med minst 5 års medlemsskap og som foregående år har betalt minst 4 helt- eller halvtbetalende merker.

Veivoktere og hjelpearbeidere fra den tid deres reglement bestemmer at de skal begynne arbeidet forsåvidt de til konfliktens førsel nødvendige midler o. s. v.

Motivering:

Efter cirkulære fra Norsk Arbeidsmandsforbund finner Namdals Veiarbeiderforening det uriktig at bare de medlemmer som er i arbeide når en konflikt bryter ut skal være berettiget til understøttelse, vi mener at i et tilfelle som ved Statens veiarbeidsdrift var det en del faste veiarbeidere som ikke var i arbeide den 15. mars, men som har arbeidet ved veiarbeidsdriften i flere år og har et like langt medlemsskap i forbundet og veivoktere og vedlikeholdsarbeidere som ikke har arbeide hele året, men som regel begynner i april eller mai, skulde efter cirkulære nr. 10 og 14 ikke ha rett til understøttelse. Vi finner dette uriktig og mener at alle medlemmer som foran nevnt burde være berettiget til understøttelse.

Namdals Veiarbeiderforening.

«Ved en eventuell streik må alle medlemmer av den bedrift streiken omfatter være berettiget til streikebidrag enten de står i arbeide eller er ledige ved streikens utbrudd.»

Motivering:

Vår forening, i likhet med en stor del andre veiarbeiderforeninger utover landet, har medlemmer hvorav største delen går ledige mange

måneder i året på grunn av at de har bare sesongarbeide. Vi mener at disse må ha krav på streikebidrag i like så høi grad som de som står i arbeide ved streikens utbrudd.

Dombås Veiarbeiderforening, avd. 318.

I punkt 1 inngår: «Når et arbeide på grunn av konflikt ikke blir satt i gang, så bør de arbeidere som eventuelt vilde ha fått arbeide, men på grunn av konflikten går arbeidsløs, være berettiget til streikebidrag.»

Motivering:

I Troms fylke er det vesentlige veiarbeide sesongarbeide, fra midt i juni til i oktober, bort fra noen faste som delvis har litt vinterarbeide. Vi mener da at skulde en konflikt vare til ut på sommeren og intet arbeide bli igangsatt, så burde de arbeidere som er beskjeftiget i sommersesongen, ha bidrag fra sesongens begynnelse til konfliktens slutt.

Tromsøysund Veiarbeiderforening, avd. 213.

§ 9 i forbundsloven forandres derhen, at der kan gis dispensasjon fra de regler som er brukt angående bidrag under en eventuell konflikt.

Motivering:

Veiarbeidet er et sesongarbeide (undtatt en del riksveiarbeide, som muligens kan bli sammenhengende det meste av året). Når de regler som er brukt skal overholdes, at kun de som står i arbeide er bidragsberettiget under en eventuell konflikt, da vil veiarbeiderne bli prisgitt en vilkårlighet og bare et fåtall kan gjøre regning på å erholde bidrag.

Forholdene vil da bli kritiske, da en streikende veiarbeider er uten rettigheter. Forsorgen er stengt, ille ansett og følgen derav blir den skjære nød. Foreningen henstiller til landsmøtet om å finne en form på dette område som kan tilfredsstille veiarbeidernes krav, samt spare oss for den ydmygelse ved å bli oversett under en så kritisk situasjon.

Skjerstad Veiarbeiderforening.

Såfremt en konflikt bryter ut umiddelbart før man skulde gå i gang med arbeidet ved de enkelte anlegg eller bedrifter, skal også de medlemmer som skulde bli inntatt der, har rett til understøttelse efter de samme regler som gjelder for øvrig.

Breivik Veiarbeiderforening, avd. 300.

Motivering:

Da foreningen finner reglene for utbetaling av streikebidrag noget mangelfulle for veiarbeidernes vedkommende, idet dette arbeide som regel drives som sesongsarbeide for en masse anlegg. Det kan jo inntreffe at det blir varslet arbeidsstans straks før man skulde begynne med arbeidssesongen, og da vil jo disse arbeidere bli mest berørt av konflikten og trenge mest til understøttelse, da de kanskje har gått arbeidsledige i flere måneder.

Se beslutning ang. § 3, side 14.

Formannen: Representantskapet har også behandlet dette, men etter utsettelsen av § 3 er det vel umulig å realitetsbehandle det. Men jeg vil anbefale representantskapets innstilling.

Anna Anthoni: Vi har innsendt et forslag fra Bergens Vakt- og Renholdsbetjenings Forening om at skalaen forandres og forhøies. Den understøttelse som gis er i knappeste laget. Det er helt umulig å klare sig med den understøttelse. Vi var for vår del til og med villig til å gå med på kontingentforhøielse om vi fikk større understøttelse. Jeg vil derfor ta konsekvensen av vårt forslag.

Sigvart Sakariassen: Vår avdeling har også sendt inn forslag her. (Tromsøysund Veiarbeiderforening.) Jeg optar det. Forslaget er fremkommet som følge av den konflikt vi hadde. Vi må få større understøttelse under konflikter.

Olav Ormset: Bremsnes Veiarbeiderforening har innsendt forslag her om at forbundsstyret sammen med samorganisasjonen i distriktet bemyndiges til å yde streikebidrag også til de medlemmer som ikke er i arbeide når en konflikt bryter ut, men som senere blir berørt av konflikten. Vi vil henstille til representantene å gå med på dette forslag. Hvis vi ikke får denne forandring kan vi vanskelig opta en kamp.

Johan Wik: På siste landsmøte blev satsene forhøiet, men jeg har ikke sett at det er blitt endret i lovene.

Ole Svendsen: Jeg har innsendt et forslag til ordstyrerene i forbindelse med denne paragraf. Vi bør avvente budjettkomiteéns behandling.

Ordstyreren: Landsmøtet har for et øieblikk siden besluttet akkurat det motsatte.

Andreas Aas: Vi har også innsendt forslag under denne paragraf. På vårt sted har der ved de to siste konflikter vært foretatt utpantning i streikebidraget, til barnebidrag, hos de medlemmer som har barn utenfor ekteskapet. De trukne beløp har variert fra ca. $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{5}$ av bidraget. Da de angjeldende har vært medlemmer med familie sier det sig selv at ved et slikt trekk blir det resterende bidrag altfor lite å leve av for en familie. Et slikt medlem har vanskelig for å holde ut i kampen sammen med de øvrige kjempende. Vårt forslag tar derfor sikte på å få satt en stopper for et slikt vilkårlig trekk.

Emil Zakariassen: Forbundet må nu sørge for å bøte litt på vanskelighetene som er til stede. En del får jo fast arbeide, men en rekke kommer ikke inn i arbeidet fordi at det kan pågå forhandlinger. Når det er forholdet så bør de få understøttelse. Men skal det være slik at

alt skal avgjøres ved voldgift, så behøver vi ikke streikekasse. Men slik vil vi ikke ha det. Vi vil fortsette vår kamp. Jeg vil henstille til representantene å stemme for Namdalens forslag.

Herman Skoglund: Breivik Veiarbeiderforening har innsendt følgende forslag: «Såfremt en konflikt bryter ut umiddelbart før man skulde gå i gang med arbeidet ved de enkelte anlegg eller bedrifter, skal også de medlemmer som skulde bli inntatt der ha rett til understøttelse etter de samme regler som gjelder for øvrig.» Det vil også kunne bli et økonomisk spørsmål for forbundet, men vi må gjøre medlemmene kampdyktige. Det kan jo inntreffe at det blir varslet arbeidsstans straks før man skal begynne med arbeidssesongen, og da vil jo disse arbeidere bli mest berørt av konflikten og trenge mest til understøttelse, da de kanskje har gått arbeidsledige i flere måneder.

Ordstyreren: Budgettkomiteéns medlemmer skal møte etter landsmøtets slutt i kveld.

Corn. O. Sørli: Hvis vi ikke får denne paragraf endret, så vil det bli umulig å gå til åpen konflikt. Vi fikk fra forbundsstyret cirkulære om at de medlemmer som ikke var i arbeide, skulde ikke ha understøttelse. På den måte hadde vi intet valg, annet enn å gå med på frivillig voldgift.

Hartvik Pettersen blev innvilget permisjon for imorgen formiddag. Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 4. oktober.

Ordstyrere: Kr. Moljord. — Aksel Berg.

Protokollen fra gårldagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes med en mindre rettelse.

Norges kommunistiske Parti hilser landsmøtet.

Efter landsmøtets tidligere vedtak om innbydelse av Norges kommunistiske Parti møtte *Henry W. Kristiansen* og *Martin Brendberg*.

Henry W. Kristiansen: Vårt parti gleder sig opriktig over den anerkjennelsen som ligger i en sådan innbydelse, og dobbelt glade er vi fordi den denne gang kommer fra Norsk Arbeidsmandsforbund. Vi vet jo at dette forbund har en egen plass i norsk arbeiderbevegelses historie. I høiere grad enn noget annet fagforbund er Norsk Arbeidsmandsforbund moderforbundet til en hel rekke andre forbund, — det er fra dette de er gått ut når de var store og sterke nok til å stå på egne ben. Således er Norsk Arbeidsmandsforbund en veibryter i norsk fagbevegelse.

Men også på annen måte er det en veibryter. Vi er opmerksom på at Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer i de sterke brytningsår i norsk arbeiderbevegelse var å finne blandt dem som kjempet for å gi fagbevegelsen og den hele arbeiderbevegelse en radikal ånd, et socialistisk innhold. Fagopposisjonen og den revolusjonære retnings

menn kunde alltid stole på anleggsarbeidernes og grubearbeidernes støtte. De representerte det friske, pågående, klassekampinnstilte element i vårt lands arbeiderreiseing — og som sådanne har de skrevet inn sitt navn i arbeiderbevegelsens historie.

Dette vil vi gjerne ha sagt i en tid, da det igjen er bruk for krefter, som kan bringe en ny ånd, en fastere vilje og et sterkere sosialistisk innhold inn i arbeiderbevegelsen. Vi lever i andre tider med andre og nye krav. Det er så. Det appelleres til arbeiderbevegelsens samfundsmessige solidaritet. Og den appell må ikke lyde forgjeves. Men nettop fordi arbeiderklassen med samfundsmessig solidaritet forstår nødvendigheten av å kjempe sammen med *hele* det arbeidende folk, må den selv være gjennomstyrt av viljen til å kjempe for sine egne interesser og for de idealer folket setter høit. Knefallts og selvpågivelsens ånd — tilbøieligheten til å gi etter for reaksjonens press — må utryddes. Bare derved kan arbeiderklassen i spissen for det hele folk reise kampen mot reaksjonen og fascismen.

Arbeiderklassen må ta offensiven mot folkets fiender, hvor de enn finnes, utenfor eller innenfor landets grenser.

Norges kommunistiske Parti tviler ikke på at Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer enda en gang vil være å finne blandt de som kjemper for en ny politisk kurs — til fremme av vår klasses og vårt folks varige interesser.

Det er gledelig å se den veldige vekst som Norsk Arbeidsmandsforbund har gjennomgått. Nye grupper er kommet til, — friske, radikale, unge krefter marsjerer op. La oss dog ikke glemme at den tallmessige vekst ikke er nok — organisasjonens kvalitet er vel så avgjørende. Og til kvaliteten hører bl. a. en god disiplin — kampdisiplin, javel — mere *disiplin*. De forskjellige grupper må marsjere i takt med hverandre, kameratskapet må alltid holdes i akt og ære.

Til slutt uttaler vi vår glede over at landsmøtet skal behandle samlings spørsmålet. Vi må frem til ett arbeiderparti her i landet på marxismens grunn. Landsmøtet må gjennom sitt vedtak i dette spørsmål bidra til at vi kommer nærmere dette mål.

Atter en gang, kamerater! Takk for innbydelsen. Våre beste ønsker for landsmøtets videre forløp. (Sterkt bifall.)

Formannen: På landsmøtets vegne vil jeg takke Henry W. Kristiansen for den fremførte hilsning. Jeg hilser med glede hans uttalelser om den samfundsmessige solidaritet og hans uttalelser om ett arbeiderparti. Norsk Arbeidsmandsforbund ser det også som en av sine oppgaver å arbeide for en politisk samling i et marxistisk arbeiderparti her i landet. Atter en gang velkommen til vårt landsmøte.

Varamann innkalles.

«På grunn av inntrufne omstendigheter finner vår avdeling sig tvunget til å trekke vår representant Halvdan Strand. Vi går ut fra at varamannen blir innkalt. Varamann er Henrik Holmstrøm.» Avdeling 102, Birger Eriksen.

Votering: Varamannen besluttet innkalt.

Beretningen for året 1937.

Beretningen for 1937 blev nu optatt til behandling og punktvis gjennomgått.

Under punktet *forbundsstyret* uttalte *Thv. Thorstensen:* Dette er et av de punkter jeg mente ikke var riktig behandlet. Det står at Borg-hild Tharaldsen har fungert som 1. suppleant. Det var imidlertid Karl Edvardsen som blev valgt til anleggsarbeidernes suppleant. Nu er det så at han flyttet arbeidsplass, men han kom tilbake igjen og kunde da ha inntrådt i forbundsstyret.

Formannen: Karl Edvardsen har ikke meddelt forbundsstyret at han er kommet tilbake og atter vilde inntre i forbundsstyret. Da han meldte fra om sin utreise, blev suppleanten etter ham innkalt.

Karl Edvardsen: Jeg har meddelt forbundet at jeg kom tilbake her den 21. november ifjor; men det kan være at formannen ikke har vært opmerksom på det. Thorstensen behøvde dog ikke å nevne dette.

Dermed gikk man videre i beretningen.

Under punktet: *Veiarbeidsdriften 1937* uttalte *Thv. Thorstensen:* Som representantene ganske sikkert kjenner til så hadde vi i 1937 en affære med veiarbeidernes oppgjør, som forløp på en litt merkelig måte. Jeg har ikke tenkt å holde nogen lengere innledning. Oppgjøret er kjent og en kan vel si berømt, og det skulde være unødvendig å gå noget dypere inn i saken; men en del faktiske opplysninger før representantskapets vedtak 22. oktober. Oppgjøret i 1935 var magert og forutsetningen den gang var å søke å skaffe bedre forhold så snart som råd var. Men tiden gikk. Purringer innløp i massevis til forbundet. Da vi forstod at det var umulig å få en landsavtale, krevde vi i Akershus å få forbedret forholdene. Det blev da skyldt på en del arbeidsrettssaker som først måtte løses; men det var lite å leve av. Vi kom frem til 22. mai da forhandlingene skulde legges an for en ny tariffrevisjon for veiarbeiderne. Det blev da forelagt oss et forslag og ære være Alb. Karlsen for det. Dette og hvad han så senere fremla var hvad han for sin del mente måtte kunne fremmes. Veiarbeiderne mente det ikke var helt brukbart; men efter hvert kom vi da frem til et forslag som vi mente var det. Det som gikk forut for meglingen har mindre betydning. Megling blev optatt 22. mai og endte med et meglingsforslag som blev sendt ut til uravstemning med forbundsstyrets anbefaling. Hvis forhandlingsutvalget som ellers vanlig, var blitt spurt, hadde det neppe blitt sendt ut med anbefaling. Forslaget blev forkastet med $\frac{2}{3}$ flertall. Da dette resultat forelå sammenkalte forbundsstyret i hui og hast representantskapet og det drøftet nok saken inngående og det fant å sende forbundets formann og Landsorganisasjonens formann ut på betlerstien til regjeringschefen uten å ta med forhandlingsutvalget eller representanter for veiarbeiderne i representantskapet. En fant disse kanskje ikke brukbare nok til å være med. Forhandlingene resulterte i et meglingsforslag gående ut på et tillegg av 1 øre pr. time for de 13 fylkers vedkommende som lå på laveste lønnsone; men heller ikke det forslag kunde fremlegges uten en klausul om at det måtte vedtas over bordet. Representantskapet blev satt i en tvangssituasjon og vedtok det med undtagelse av 3 mann som stemte

for veiarbeidernes krav om å ta en chance for å søke å forbedre sine livsvilkår. De fleste veiarbeidere så på saken slik at det for dem syntes bare å være disse som i representantskapet stemte for vedtagelsen som hadde rede på veiarbeidernes forhold og det enda veiarbeiderne like i forveien hadde forkastet et forslag med stort flertall; det nye forslag betydde bare 1 øres tillegg pr. time på de satser som blev forkastet. Fra Statens side var det knyttet den betingelse til forslaget at det måtte vedtas over bordet straks. Vi gikk ut fra at vi hos Regjeringen skulde få støtte; men hvad fikk vi? Det som har skapt forbitrelsen er representantskapets stillingtagen mot veiarbeidernes tydelig uttalte vilje. Veiarbeidernes møte igår mente at dette måtte få nogen konsekvenser. Men for at det ikke skal se ut som at veiarbeiderne vil øve diktatur, vil vi fremme følgende forslag:

«Landsmøtet beklager representantskapets flertallsbeslutning av 22. juni 1937 ved å vedta meglingsmannens forslag av samme dato i lønns-
tvisten for Statens veiarbeidere.

Veiarbeiderne vil for sin del uttale sin mistillit til sine representanter Alb. Karlsen og Olaf Sletten som med sin stemmegivning ved denne anledning gikk veiarbeidernes tydelig uttalte vilje imot. — Disse to har ikke veiarbeidernes tillit.

For veiarbeidernes konferanse

Thv. Thorstensen. Osvald Værriø. Ludv. Larsen. Rob. Robertsen.»

Når veiarbeiderne former sitt forslag på denne måte så er det slik å forstå at vi beklager hele representantskapets stilling; men det får bli hver enkelt gruppes sak å gjøre op med sine representanter. Vi for vår del vil gjøre op med veiarbeidernes representanter.

Birger Eriksen: Jeg hadde anledning til å være til stede på veiarbeidernes gruppemøte igår og fikk der en bedre orientering om forholdene enn hvad jeg tidligere hadde. Det er så at representantskapets vedtak kan beklages; men vi kan ikke derfor spare de som ikke er til stede. Vi må også sette statsministeren på plass. De tillitsmenn vi setter inn på de forskjellige plasser, skal vareta *arbeiderklassens* interesser. Har Nygaardsvold tatt hensyn til veiarbeiderne? Nei. Vi så at de fikk 1 øre og det skulde være kompensasjon for prisstigningen. Det har vært til stede *krefter* over representantskapet; den politiske faktor; og det er et spørsmål om landsmøtet på denne måte skal finne sig i å måtte bøye kne. Å tale om at veiarbeidernes konflikt ikke kunde løses før Stortinget trådte sammen var selvsagt en fryktelig trusel. Men vi skulde ha fått ta konflikten. Det som det er om å gjøre, er at det i fremtiden ikke må skje noget lignende. Det vilde ha vært riktig i en uttalelse å sagt fra sin mening om Regjeringen. Det er jo bedre tider. Formuesøkningen bare i Oslo viser en voldsom stigning. 1 øre pr. time i lønnsheving er mindre enn det forsorgsunderstøttelsen er hevet med som følge av prisstigningen. Jeg vil henstille at en for effertiden ikke er med på denslags. Jeg håper at landsmøtet kan enes om en uttalelse som går ut på at partiet skal bøye sig for oss.

Einar Gerhardsen (til forretningsorden): Vilde det ikke være riktig at Nygaardsvold var til stede under denne sak? Debatten bør utsettes til han får anledning til å komme til stede.

Thv. Thorstensen: Dette er Arbeidsmandsforbundets landsmøte og vi vil ha anledning til å behandle våre saker. Det er ikke D. N. A.s landsmøte.

Ludvik Larsen: Først og fremst vil vi behandle disse ting innenfor vår egen midte og det er gjort. Vi har hatt møter, hvor protestresolusjoner er vedtatt. Det var også krav om ekstraordinært landsmøte. Fra bundsstyrets side fikk vi imidlertid bare det svar at det ikke hadde noget mere å gjøre med dette. Jeg har forsøkt på forbundskontoret å få rede på hvor mange som sendte krav om ekstraordinært landsmøte. Bare i vårt fylke var det 18 avdelinger som krevde det. Men vi vilde ikke gå utenom forbundet. Det blev sagt fra forbundet, vel nærmest i spøk, at det bare var noen få. Veiarbeidernes møte igår mente at representantskapets øvrige medlemmer utenom de her nevnte to, stod i en annen stilling.

Kristian Østenby: Det meglingsforslag som blev fremlagt blev forkastet med 3 289 mot 1 780 stemmer. Da skulde også stillingen vært klar. Men hvad skjer? Jo, en søker å prosedere på at en senere skal søke å bedre på det. Skal vi finne oss i dette? Det er aldeles unødvendig å sende ut et forslag, når representantskapet allikevel kan vedta det. Vi har medlemmer som har lang vei for å komme frem til møtene, så en skal ikke tale nedsettende om tilslutningen. Forbundsstyret sier at det bare var 50 pct. av veiarbeiderne som stemte. Hvorfor? Jo, nettop fordi de vet at det ikke nytter noget.

Alb. Karlsen: Ja, godtfolk; det kunde være fristende å holde time-lange foredrag; men jeg skal innskrenke mig til det forslag som foreligger. Jeg går ut fra at de som er representanter på landsmøtet har lest beretningen. Når det gjelder forholdet i 1937 har jeg gitt en forhistorie om det som er skjedd helt fra 1932, da vi første gang opnådde nogen resultater. Jeg har gjort det for å vise retningen og utviklingen. Her møter det 50 pct. representanter for veiarbeiderne. De skal se på deres stilling som andre arbeidere og jeg vil be dere om å gå i dere selv og ikke regne med hvor sterke de kan være idag. Hvad 1937 angår, så vilde vi idag ha stått i akkurat den samme stilling. Arbeidsmandsforbundet og da i første rekke jeg stod i en tvangssituasjon. Vi forhandlet direkte med våre representanter i Regjeringen. Vi fikk et meglingsforslag. Det blev forkastet. Efter vanlig praksis skulde vi da gått til konflikt. Men grunnlaget lå ikke slik til rette. Jeg vil be dere se på beretningen og forbundsstyrets vedtak om å reise en rekke arbeidsrettssaker, som først måtte avgjøres og som vilde gitt 10 procents forhøielse. Disse saker måtte nødvendigvis unda før en kunde gå til konflikt. Den fremgangsmåte var godkjent av veiarbeiderne og ingen hadde protestert. Vi kom så frem til juni 1937, de berømmelige dager da representantskapet måtte ta standpunkt.

Dørene lukkes.

Det besluttet nu å behandle saken for lukkede dører. Galleriet ryddes og dørene lukkes.

Og Alb. Karlsen fortsetter: Jeg sa: var det grunnlag for en konflikt? Jeg sier nei. Og hvorfor? Organisasjonsapparatet ved veiarbeidsdriften var ikke i orden. Det er to mann som kjenner veiarbeidsdriften og det er mig og overingeniør Torp, som tidligere var ved veidirektoratet. Når det gjelder det store gross så regner vi 60 pct. av veiarbeiderne tilhørende Staten; når det gjelder fylkene så har vi 18 arbeidsgivere der og så har vi den tredje arbeidsgiver, kommunene, hvor vi har 754 kommuner. Alle disse må vi innom for å få veiarbeidernes forhold bragt i orden. Når det var slik at vi ikke hadde organisasjonsapparatet i orden, så belvedet sagt tydelig i fra til veiarbeiderne. Tviler nogen på det jeg sier, så gå op og se på mappene i forbundet om hvordan stillingen lå an i juni 1937. Jeg skal ikke være ondskapsfull; men det kunde vært fristende. Hvorfor vedtok representantskapet meglingsforslaget? Jo, forholdet var at det var et krav fra de brede masser av dem som tilhørte veiarbeidsdriften at de vilde inn på arbeidsplassen. Stortinget i 1936 sa ifra at det skulde ikke være nogen forandring i veiarbeidernes lønninger før Stortinget hadde tatt standpunkt. I juni 1937 fikk vi et meglingsforslag og vi fikk senere et nytt som var noget bedre. Hadde vi forkastet det, så vilde vi ha måttet ta en kamp på 1/2 år. Veiarbeiderne teller 28 000 og dere som sitter her representerer 12 500. Det er ikke lite; men de hadde ikke klart å lage revolusjon. Det var heller ikke mulig med nogen voldgift da, for det måtte Stortinget også ta stilling til. Skulde vi da ha tatt konflikt på 1/2 år? Representantskapet hadde intet annet å gjøre enn hvad det gjorde. Om jeg stod i samme stilling idag som den gang, så tok jeg det samme standpunkt. Jeg vil si til veiarbeiderne at de skal tenke sig om hvordan det tidligere har vært. Det har i denne periode vært gjort mer for veiarbeiderne enn i hundre år. Det er ikke min skyld; men et lykkelig samspill av forskjellige krefter. Se på forbedringene! 12 procent fra 1. juli 1936, 8 procent i 1937 og de fikk 8 procent i år. Ingen gruppe i dette land, undtatt enkelte havnearbeidere, har fått så mange procenter i tillegg. Riktignok blir dette procenter på mindre beløp. Når det gjelder mistilliten, så har jeg vært på møter i de fleste fylker, også i Akershus og også i Thorstensens forening; uten å høre nogen bebreidelser. Jeg kan fortelle dere at jeg i mappene for de forskjellige fylker har henstillinger og anmodninger fra veiarbeiderne om ikke å stille slike krav, «det er ikke forenlig med vår stilling her i vårt fylke.» Men skal nogen henges så er det mig. De andre har stolt på mig. Vilde de ha tatt en konflikt på et halvt år? Mange av disse vilde ikke hatt understøttelse. Jeg lar ikke mine medmennnesker gå lukt i avgrunnen. Jeg er bare en mann. Men de andre er 28 000 med forsørgelsesbyrde. Jeg kunde benytte mig av ondskapsfullheter overfor enkelte av bråkmakerne; men jeg vil ikke benytte mig av små midler.

Hilmar Antonsen: Det er vanskelig å ta ordet efter Karlsen her; men har andre grupper slik som veiarbeiderne fått sig forelagt et forslag som en har forkastet med 2/3 flertall? Gjort gjerning er gjort; men vi må gardere oss i fremtiden. Veiarbeiderne må engang ta et krafttak, og jo

før jo heller. Vi hører stadig dette om at *næste* gang skal det bli bedre; men vi ser det bare ikke.

Lars Evensen: Det er ingen tvil om at innen fagorganisasjonen skal en få si sin mening. Det er praksis; men det er en ting til og det er at en alltid har gitt anledning for dem som angripes å være til stede. Det er like viktig som talefrihet. Den kritikk som Birger Eriksen kom med mot Nygaardsvold er helt uberettiget og mot en tillitsmann innen arbeiderklassen. Den måte Thorstensen og Eriksen gir uttrykk for sin misnøje har ikke flertall for sig ute på landsbygden. Veiarbeidernes organisasjon klarte ikke å få organisasjonsmessig rett ved de fleste veiarbeidsadministrasjoner før høsten 1935. Man hadde en forskuddslønn av 50 øre og enkelte steder var det nede i 35 øre og det var *der* en begynte å løfte opover og høsten 1935 fikk en løftet det op til 76 øre. Også veiarbeiderne har hatt den skrittvis fremgang. Når det gjelder 1937, så var det vel dengang omlag 10 000 organiserte veiarbeidere; litt over 1/3 av veiarbeiderne var organisert og rundt regnet var det bare 50 pct. av de organiserte som hadde avgitt stemme. Landsorganisasjonens kongress har vedtatt at en må ha et sterkere uttrykk for medlemmenes standpunkt for en konflikt og dessuten hadde en Stortingets beslutning om at det skulde ha et ord med, når veiarbeidernes forhold på ny kom op. Det er ikke noget nytt at forbundsledelsen i visse situasjoner med store vanskeligheter, må vedta et forslag på medlemmenes vegne. Jeg savnet et perspektiv hos Thorstensen. Det manglet fullstendig. Innenfor statsadministrasjonen har vi neppe med vanskeligere folk å gjøre enn veidirektoratet og fylkesveistyrene. Representantskapet hadde intet annet å gjøre enn det de gjorde i 1937. Uansett hvem dere velger så må disse nødvendigvis i visse situasjoner ta bestemmelsen på medlemmenes vegne. Ellers er de heller ikke verd å være tillitsmenn.

Osvold Værriø: Hvorfor var man i en tvangssituasjon? I 1936 hadde vi arbeidsrettsdommene som først måtte avgjøres og Alb. Karlsen sier at hadde vi fått 100 pct. medhold, så hadde vi fått 10 pct. lønnsforhøielse. Men det var vel ikke mere enn hvad vi hadde krav på? Hornsruds regjering fremla et budgett på 21 mill. til veiarbeider; men det gikk ned med 5 millioner, så det kunde ikke bli nogen lønnsforhøielse. Vi fikk til slutt et endret forslag med 1 øre pr. time i tillegg for 13 fylker; mens de andre ikke fikk noget. Vi får ikke engang til lusesalve for den ene øre. Albert Karlsen sa at det var kommet anmodninger til forbundet om ikke å stille for store krav. Det er ikke ansvarlige folk som kommer med slikt til et forbund, hvis opgave er å søke å heve arbeidernes levestandard. Vi har ansvar, det er så. Men vi må først og fremst klare å holde våre familier sammen. Vi klarer ikke det med de lønninger vi nu har. Det ser ut til at Stortinget ikke vet hvad det foretar sig; som her i det tilfelle med ernæringen og dr. Evangs undersøkelser. En familie med 4 barn trenger 4 000 kroner. En veiarbeider når ikke op i 3 000 kroner på langt nær. Det blir å sulte. Vi skal se på hvem som har ansvaret og vi skal finne det ut. De som har vært med på å vedta et slikt forslag, kan vi ikke ha tillit til. Det var et opgjør under all verdighet.

Jens Østmo: Jeg beklager at enkelte bringer den politiske lyddåse inn her på landsmøtet. Det ser ut til at vi skal være på et partimøte. Fri-

modigheten lenge leve. Den har ikke representantskapet hatt siden det måtte bøie sig for sterkere krefter, som stod bak. Det var ikke denne mottagelse arbeiderklassen hadde ventet sig av regjeringsskiftet.

En taler: La oss holde oss til saken.

Statsminister Johan Nygaardsvold: Jeg er kommet til stede for å høre på veiarbeiderne, om deres lønns- og arbeidsforhold. Jeg kan forstå at det også her kan være misnøie, som det kan være blandt andre arbeidsgrupper. Men jeg får inntrykk av at det er et oppgjør mellom deres ledelse og veiarbeiderne og med et hipp til Regjeringen. Den har vel også fått sin beskikkede del. Regjeringen har ikke flertallet; og da den trådte til var det for å skaffe mer arbeide og det var vel også ment å søke å skaffe bedre økonomiske forhold i det hele tatt; bedre betalt arbeide. Dette er også forutsetningen for D. N. A.s kriseprogram. Det har Regjeringen gått inn for og derved søkt å skape mere arbeide og bedre betalt arbeide. Her står vi overfor en gruppe som sorterer under Staten. Når vi skulde sette inn våre midler for å hjelpe, så var det spørsmål om å bevilge til veiarbeide utover det *hele* land; for derved vilde flere komme i arbeide og det vilde igjen i tur og orden legge andre arbeidsmuligheter til rette. Vi har satt mange penger i virksomhet. For 1936—37 33 millioner kroner til veiarbeidsdrift. I inneværende år 52.4 millioner kroner, næsten 20 millioner mere og jeg går ut fra at det har betydd meget for de arbeidsledige og for bygdene. Men så gjelder det betalingen. Og her må også jeg få si litt om tidligere tider. Fremmet de noen aksjoner under de tidligere regjeringer? Nei. De våknet delvis da bondepartiregjeringen slo ned på vesentlige bestemmelser i deres forhold. Men i de 3 år vi har hatt arbeiderregjering, så gikk en til aksjoner. De burde hatt den innstilling også før; men jeg håper at når vi går, at dere da også presser litt blod fra borgerlige regjeringer. Forskuddslønnen var 50 øre; nu er den 78 øre. Det er ikke meget. Jeg innrømmer det. Men det betyr millioner for Staten. Også det skal en ta hensyn til ved oppjøret her. Forrige taler beveget sig nokså langt utover; men det han var inne på måtte gjelde kommunene. Det har ikke vi noget med. Det som er Statens *skal* betales. Hvad selve arbeidslønningene angår så har det vært stor procentvis opgang; men det kommer av at de lå så lavt. Men også for veiarbeiderne er reallønningene gått op. Jeg nevnte veibudgett. Statsbudgett er forhøiet med 200 millioner i den periode vi har sittet ved makten og 90 millioner kroner pr. år er gått til å bedre lønningene for de forskjellige statsfunksjonærer og arbeidere. Vi kunde gå til dette fordi inntektene har flytt rikelig inn i disse år. Men når det gjelder å kunne klare å opprett holde den arbeidsdrift vi har ved veiarbeidsdriften, jernbaneanleggene o. s. v. så står vi ikke så godt i det som tidligere. Jeg ser mørkt på situasjonen i kommende år. I de 3 år vi har sittet så er veiarbeidernes lønninger hevet, smått og sikkert, hvad de ikke er gjort tidligere. Men ennå er det mange arbeidsledige og vi må søke å få endene til å møtes i et øket arbeidsliv i Norge og i bedre betalt arbeide. Det var under forhandlingene sagt at det var Regjeringen som forhindret at veiarbeidernes lønninger ikke blev høiere. Og at veiarbeiderne vilde nådd lenger under en høireregjering. Vedkommende sitter her idag og jeg går ut fra at

han vedstår sig det. Men hvorfor gikk han ikke til aksjon tidligere? Han får kanskje den glede å kunne rette på det forhold. Regjeringen kan nemlig når som helst gå.

Olaf Sletten: Jeg vil be veiarbeiderne om å se ansvarlig på denne sak. Det hadde vært mer lettvint for mig å innta det standpunkt å forkaste det siste meglingsforslag. Men det vilde ikke vært ansvarlig av mig å gjøre noget annet enn det jeg gjorde. Var det blitt konflikt, så hadde det nok ikke idag sittet så mange representanter her for veiarbeiderne. Er det nogen som bedre enn Alb. Karlsen har varetatt veiarbeidernes interesser? Sett ham ved siden av Thorstensen og send dem ut til veiarbeiderne. Da vil nok veiarbeiderne komme til å reagere overfor Thorstensen. Er det meningen at veiarbeiderne ikke vil at det skal gjøres noget, hvis de får en annen ledelse? Nei, jeg kjenner også veiarbeiderne. Vi stod overfor den kjensgjerning at Stortinget skulde gå fra hverandre, og vi kunde da ha fått en langvarig konflikt. Det som blev gjort var til det beste for veiarbeiderne. Vi så også hvor liten deltagelse fra veiarbeidernes side det var ved uravstemningen. De var heller ikke så høie i hatten de som var med i veiarbeiderforhandlingene, som de er idag. Jeg vil ikke på nogen måte søke å redde mig selv. Hvis jeg stod i samme stilling idag som dengang vilde jeg inntatt akkurat det samme standpunkt.

Corn. O. Sørli: Jeg representerer en veiarbeiderforening som vedtok meglingsforslaget i 1937 mot 3 stemmer. Hvis jeg skulde stemme for et mistillitsforslag her; vil jeg risikere det samme når jeg kommer hjem. Våre forhold er faktisk ganske bedre nu enn de vi tidligere hadde. Det var ikke så rare greiene vi hadde. Fiskeriene slo feil og det var lite med arbeidsmuligheter. Da vi så fikk 72 øre timen i forskudd, blev Regjeringen velsignet. Forholdene blev ganske gode i Troms fylke. Det er imidlertid for meget dankjøtt vi ennu dras med. La oss være levende mennesker.

Birger Eriksen: Det er beklagelig at Nygaardsvold ikke var til stede til å begynne med, for på 5 minutter er det vanskelig å komme inn på alle forhold i forbindelse med denne sak. Jeg nevnte at det var sterke krefter som presset på veiarbeiderne og organisasjonen. Regjeringen kunde jo ha gitt et vink til veiarbeiderne om å utsette konflikten til Stortinget igjen trådte sammen. Nygaardsvold har nok vært den sterkeste mann i dette oppgjør. Det er mulig at den linje Regjeringen har fulgt er bra; men vi må ha en garanti for at vi ikke settes i en slik tvangssituasjon en gang til. Alb. Karlsen har nok for sitt vedkommende gjort sitt beste og på sin måte vært en sterk mann. Men han bør dog kunde innrømme at Nygaardsvold var ham sterkere.

P. A. Fugleberg: Jeg har vært ved veiarbeidet i 20 år og vi er i vårt distrikt tilfreds med den opgang vi har hatt i de senere år. Vi har fått fordeler og vi har nu vår avtale å holde oss til.

Thorstein Kopperud: Fagbevegelsen er kommet inn på et feilspor. En taler om renhårigheten. Men når medlemmene med $\frac{2}{3}$ flertall forkaster et forslag, så stoler en ikke særlig meget på renhårigheten. Jeg er medlem av D. N. A.; men jeg vil ikke at fagorganisasjonen skal være et underbruk av partiet. Vi er blitt diktert og tyrannisert akkurat som

Tsjekkoslovakia. Jeg vil dog ikke undlate å si som rett er at Regjeringen har gjort adskillig. Landsmøtet må presisere at ikke makten skal tas fra medlemmene. De skal ha medbestemmelsesrett over sine egne forhold. Jeg vil foreslå: Ved lignende lønnsforhandlinger blir det det opnevnte forhandlingsutvalg som har avgjørelsen ved en forestående konflikt.

Thv. Thorstensen: I anledning den uttalelse som jeg heftes for, så hevdet jeg ikke at en høireregjering gav bedre lønn; men at det kunde tenkes at en under en borgerlig regjering nådde lenger.

Nygaardsvold (avbryter): Nei, det blev tydelig sagt høireregjering. *Thorstensen (fortsetter):* Statsministeren sa ved nevnte anledning at han vilde ikke sitte å administrere en veiarbeidskonflikt og da var det uttalelsen falt. Ved en konflikt under en borgerlig regjering vilde vi nådd lenger enn ved det meglingsforslag vi fikk. Slagordet er nu: hele folket i arbeide. Nu ser det ut til at det skal være uten lønn eller minst mulig lønn. Alb. Karlsen nevnte de mange advarsler som kom til forbundet i forbindelse med de veiarbeider som skulde igangsettes, men han hadde å ta hensyn til avstemningen og ikke til de enkelte protester. Det vilde ha vært uansvarlig av Stortinget å latt 28 000 mann gå ut i konflikt med de lønnsforhold som disse arbeidere hadde.

Andreas Wormdahl: Har andre grupper vært utsatt for det samme som dere veiarbeidere? Jo, det er nogen hver som har måttet finne sig i det. Ja, nogen hver innenfor Landsorganisasjonen; men uten å lage mistillit til alt og alle og til og med mot Regjeringen. Hvordan stod veiarbeiderne? De er halvtbetalende og for en stor del arbeidsledige. Det var vanskelig å gå til konflikt med disse. Er disse medlemmer for øvrig så solide og absolutt å stole på, når det virkelig røiner på? En har heller ikke kommet inn på de øvrige gruppers stilling. Skal det Thorstensen tilsikter virkelig opnåes; så må vi andre grupper opta vår stilling til forbundet til overveielse. Det er visse grupper forbundet trenger og som er med og styrker forbundet og som har hjulpet veiarbeiderne.

Leif Andersen: Det ser ut til at vi er kommet inn i en helt annen praksis enn tidligere når det gjelder lønnsforhandlinger. Det er de almindelige arbeidere fra arbeidsplassen som skal være med og det skal ikke på forhånd være nogen kjøpslåen mellom Landsorganisasjonen og forbundets tillitsmenn. Det er helt uriktig å benytte en slik fremgangsmåte. Vi ser også at det gjøres slik i de arbeiderstyrte kommuner; men de skal behandles likt med andre kommuner.

Ludvik Larsen: Enhver hørte Alb. Karlsen og den ekstase han arbeidet sig op i. Han kunde lignes med en sinna far overfor uskikkelige unger. Vi har gjort mer på disse 3 år enn på 100 år sa Karlsen. Men det er først i de siste 3 år at vi har fått en organisasjon blandt veiarbeiderne; men den er ikke brukbar. I 1935 fikk vi 12 pct. sies det. Vi hadde 70 øre i forskudd og fikk 76 øre. Det kan ikke bli 12 pct. Jeg vil for øvrig bekreftede at Thorstensen sa en borgerlig regjering og ikke en høireregjering.

Sigvart Sakariassen: Her opereres med procenter og millioner. Jeg har en oppgave fra min handelsmann over prisstigningen for 1937. Jeg fører regnskap over min husholdning. Der er ikke medtatt middagsmat og ikke pålegg på brødet. Det viser sig at det koster mig kr. 22.50 pr.

måned mere å leve i 1937 enn i 1936. Den lønnskompensasjon på 6 øre pr. time blir kr. 12.00 pr. måned. Altså må jeg leve 10 kroner dårligere i 1937 enn i 1936. I «Arbeiderbladet» for 19. eller 21. mai finnes en statistikk som viser at veiarbeidernes lønninger er gått ned fra kr. 1.07 til kr. 1.04 gjennomsnittlig for landet. Samtidig steg arbeidsstyrken fra 24 000 til 28 000 mann for året 1935—36. I vinter oplyste veidirektøren at for året 1937 er gjennomsnittet 101 øre for landet for 1936—37. Jeg vil ikke øve kritikk, men jeg vil spørre landsmøtet: Skal forbundet fremdeles kjøres frem på denne linje eller skal det bli nye linjer?

Formannen: Det kunde jo i denne forbindelse vært av interesse å gå inn på nogen historikk. Jeg har tidligere overfor en lignende forsamling fremholdt at veiarbeiderne var med da forbundet blev stiftet; men de forsvant og det hadde vel sine årsaker. Nu er det så at veiarbeidernes lønninger er ikke bra. Jernbaneanleggenes arbeidere arbeidet i 18 år før de fikk tallene på papiret og fikk overenskomst. Bergverksarbeiderne arbeidet i 8 år før de fikk overenskomstforhold. Vi kan ta utgangspunktet for veiarbeiderne i 1932. Forbundet var enig i viljen til aksjon. Resultatet av den kjenner vi til. Det var ikke favorabelt; men det var det resultat vi i 1935 kunde fortsette arbeidet på. Det var på det grunnlag vi kunde møte i forhandlingene i 1935. De tall som det er oplyst om som veiarbeidernes minimumslønninger kan ikke betviles. I anledning det forslag som er fremlagt her og som inneholder mistillit til Alb. Karlsen og Sletten, så kan jeg på egne og jeg tror på representantskapets vegne si at de er ikke alene ansvarlige. Det er forbundsstyret, representantskapet og Landsorganisasjonen som har ansvaret. Hvad situasjonen i 1937 angår så er det tilrettelagt for dere fra Alb. Karlsens side og andre og bl. a. av statsminister Nygaardsvold. Jeg deltok den hele tid i det arbeide. En stod overfor den situasjon at resultatet overhodet var det beste som kunde nåes. Det vilde ikke ha blitt slik om Stortinget hadde vært samlet. Det vilde ikke vært ansvarlig handling fra forbundsledelsens side om den ikke hadde godtatt resultatet. De som stemte for avgjørelsen i 1937 er det samlede representantskap.

Gunnar Antonsen: Statsministeren søkte å ro sig i land på dette, hvorfor ikke veiarbeiderne tidligere hadde begynt sine aksjoner. Men det er vel så at Rom ikke blev bygget på en dag. Fagorganisasjonen er heller ikke bygget op på en dag. Vi tok endelig konflikten da vi «våknet» som det blev sagt, da bondepartiregjeringen nedsatte lønningene. Vi fikk et magert resultat; det er så. Men vi fikk da noget. Veiarbeiderne er nu en sterk gruppe i forbundet. Hvis de trekker sig tilbake, så er det den største gruppe som går.

Jørgen Hersleb: Det er sagt her at møtet igår av veiarbeidernes representanter blev enige om å skille de andre i representantskapet og forbundsstyret ut fra de to som direkte var veiarbeidernes representanter. Men tror en at det er slik, så er veiarbeiderne ført bak lyset. Vi andre har også ansvar. Jeg var med og tok ansvaret. Vi har andre grupper, hvis forhold er blitt ennu slettere behandlet, nemlig nødsarbeiderne, men derfor har vi ikke fremsatt noget mistillitsforslag til ledelsen. Jeg har vært med og angrepet ledelsen i 1935 og tidligere; men efter at jeg har hatt anledning til å være med, har jeg også bedre forstått situasjonen

og jeg har vært med på å ta standpunkt ut fra de foreliggende forhold. Jeg er ingen tilhenger av regjeringen Nygaardsvold; men jeg har måttet høre på hvad veiarbeidernes tillitsmann, Alb. Karlsen, har hatt å si.

Osvold Værrø: Hvilket syn vi representerer, spurte Evensen om. Uravstemningen har gitt tydelig svar. Det er ingen tvil om det. Perspektiver! Vi arbeider også etter perspektiver. Vi arbeider for å få vilkår som vi kan leve av. Vi vilde med konflikt risikert fjasko, sier man. Jeg kan like godt påstå det motsatte. Vi måtte kunne regne med hele fagorganisasjonens støtte. Nygaardsvold mente en hadde gjort hvad gjøres kunde. Jeg tenker da på overskuddene på statsbudgettene. Jeg tar ikke det som tegn på at det som *kan* gjøres er gjort. Det kan være at vi har fått de samme prosentene. Men 12 prosent på 78 øre er ikke det samme som 12 prosent på kr. 1.10. Anleggsarbeiderne hadde behovd 18 år for å få overenskomst! Ja, men nu har vi vår organisasjon og da må vi skyve på.

Jens Østmo: En representant sa at de øvrige grupper innen forbundet må ta sin stilling til overveieelse. Det menes da formentlig også med det mistillit. For øvrig er det jo forslag om et eget bergverksforbund. Vil ledelsen ha ro, så kan vi jo bare dele det hele op. Den situasjon veiarbeiderne nu har fått saken i etter sitt møte igår vil bare tjene forbundets interesser i fremtiden.

Odin Herø: Jeg har ikke tenkt å ta ledelsen i forsvar. Men det ser ut til at det bare er en gruppe og dens forhandlere som her er det avgjørende. Jeg har min sterkeste tvil om deres organisasjonsapparat er så utbygget, som en tror. Vi må også se på hvad vi har oppnådd, sett i forhold til andre forbund. Og da må vi se på om vårt forbunds ledelse har vært dårligere enn andre. Gjør vi det, så kan vi ikke si annet enn at vi har intet å kritisere ledelsen for. Vi har nådd langt. Jeg tror ikke veiarbeiderne har den opfatning, som gjøres gjeldende her.

Thorstein Kopperud: Vi ere en kamporganisasjon og ikke en forhandlingsorganisasjon. Vi vil ikke ha det slik fremover, som i det senere. Jeg vil derfor be dere om å ta hensyn her. Vil en ikke ta hensyn må vi få vårt eget forbund. Vi har så allikevel bare oss selv å stole på.

M. Hestnæs: Jeg har ikke noget mandat til å være med på palass-revolusjon. Det er brukt sterke ord på begge sider; men jeg vil si til tillitsmennene at de må ikke optre som om vi sitter her på skolebenken. Vi vil ha lov til å si i fra. Når det er nevnt at veiarbeiderne ikke klarer en konflikt, så klarte vi det dog dengang vi var svakere og da både bøndene og lensmennene var på veiene. Vi fikk de vekk dengang. Nu er vi sterkere og vi skal nok klare å holde veiene. En representant talte nærmest som om veiarbeiderne var en økonomisk klamp om foten. Slikt passer ikke. Vi betaler halvtbetalendes kontingent; men får også halvtbetalendes rettigheter.

J. P. Karlsrud: Forbundet er en enhet. Det forslag som er kommet fra veiarbeiderne kan vi derfor ikke se på bare ut fra disses forhold og interesser. Da må også vi andre se på saken. Vi som representerer de andre grupper må også ta vårt standpunkt. Vi ved jernbaneanleggene kan si at det ikke er bare veiarbeiderne som har krav. Vi har også våre krav.

Henrik Holmstrøm: Det er en stor prinsippsak dette. Spørsmålet er om fagorganisasjonen skal komme videre fremover eller gå tilbake. I de senere år er fagorganisasjonens arbeide kommet inn i et annet spor. Som veiarbeiderne er blitt behandlet, er de nettop blitt en slik klamp om fagorganisasjonen. Organisasjonens opbygging var ikke en kjensgjerning da vi hadde de borgerlige regjeringer. Det er først nu organisasjonen er oppbygget. En arbeiderregjering skal ha til opgave også å søke å påskynde utviklingen. Det er et skille vi her står ved. Skal vi fremover eller gå tilbake?

Ordstyreren: Valgkomiteén har møte kl. 14.30.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet tirsdag 4. oktober.

Ordstyrere: *Alfred Stenbak* — *H. O. Jubskås*.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og blev vedtatt uten bemerkninger.

Budgettcommitéén fikk permisjon fra eftermiddagsmøtet for å gå i gang med sitt arbeide.

Fortsatt behandling av veiarbeiderkonflikten i 1937.

Johan Berlid: Det har vært nokså stilt fra jernbaneanarbeiderne, men det kommer ikke av at vi ikke har fulgt med i det arbeide som har vært gjort. Vi ser enden på jernbanebyggingen og hvis våre sønner skal bli anleggsarbeidere, så må det bli ved veiarbeidsdriften. Vi er derfor også for vår del interessert i at denne gruppe når frem til gode resultater. Det som er nådd er nok magert; men det er ikke gjort i en håndvending å få de resultater en kunde ønske sig. Men det gjelder ikke bare om å få overenskomst; men også å kunne hevde den. Debatten har ikke gledet mig; en taler sa også at det var begynnelsen til splittelse. Jeg vil si til veiarbeiderne at det vil ikke være heldig for dem å komme vekk fra jernbaneanleggsarbeiderne og de andre grupper. Renhårighet! Ja, da skal en se å finne frem til sannheten. Vi pleier å være fornøiet når vi oppnår noget; men vi får også finne oss i under visse situasjoner å ta imot et resultat som ikke inneholder nye fordeler. Ledelsen av forbundet og alle forhold må ligge hos forbundsledelsen og i representantskapet. Å la det ligge i forhandlingsutvalget går ikke an. Det må stemmes ned.

Osvold Værrø: Ødegård sa at når representantskapet avsluttet overenskomsten som det gjorde, så var det under den sikre forvisning om at mere kunde ikke oppnåes. Men vi kan jo da bare se på det Nygaardsvold bød med 1 øre mot å få 2 års tariff. Det er selve den omstendighet at veiarbeiderne har forkastet forslaget, som er følgen til mistilliten. Sletten sa at han tidligere kanskje var den som hadde brukt den sterkeste kritikk mot forbundsledelsen; men efter at han selv kom med i forbundsledelsen, var hans innstilling nødvendigvis blitt en annen. Men er det slik å bety at alle vi andre som er med i forhandlingsutvalgene

ikke har kjennskap til tingene, så behøver vi jo ikke disse. Da kan jo forbundsledelsen lede og avgjøre alt. Mistilliten er rettet mot de spesielle representanter for veiarbeiderne. En havnearbeider spurte om det bare var veiarbeiderne som hadde overenskomstforhold og var behandlet slik. Vi skulde finne frem til sannheten! Ja, forbundsstyret har forskjertset saken allerede i 1936 og den tvangssituasjon det stod i, hadde de ingen oversikt over. De optok forhandlinger altfor sent.

Simon Simonsen: De to store hovedlinjer skulde være utdebattert. Jeg kan godt forstå misnøien med resultatet. Vi i representantskapet som stemte for, var også misfornøiet. Men vi måtte se på det som var opnåelig. Vi hadde Stortingets vedtak om at et resultat for veiarbeiderne skulde forelegges Stortinget og da vi kom frem til meglingsresultatet stod det i ferd med å gå fra hverandre. Vi fant, slik som stillingen lå an, at det ikke var annet å gjøre enn å vedta forslaget. Veiarbeiderne var heller ikke klar til å ta en langvarig konflikt og vi hadde vel også fått en annen regjering og da hadde vi nok ikke nådd mere enn til det vi fikk i 1932. En skal også erindre at det samme representantskap vedtok å opta forhandlinger om forskjellige spørsmål så snart som mulig. Det går ikke an å utpeke 2 mann her; hele representantskapet er ansvarlig. Flere representanter trekker også med i debatten så mange ting, som ikke hører med i denne sak.

Ordstyreren: Valgkomitéen har møte i kveld.

Peder O. Moan: Det er allerede sagt så meget; men allikevel noen ord. Først med hensyn til det Karlsruh sa om mistillitsforslaget. Det er slik at flertallet i representantskapet mente det var helt uriktig å ta en konflikt på dette tidspunkt. Det har vært uttalt at en vilde ha fått bedre resultat om en hadde tatt konflikt. Jeg har dog også noen erfaring om disse ting. Jeg har vært jernbaneanleggsarbeider og vi har ikke sett at vi har fått noget mere ved det. Jeg tror heller ikke at det hadde blitt anderledes for veiarbeiderne. Hvis en skulde ha gått til en høiere lønnsforhøielse, vilde nok arbeidsstyrken ved veiarbeidsdriften blitt adskillig mindre. Vi må være opmerksom på at selv om vi har en arbeiderregjering, som vi må gå ut fra vil gjøre sitt beste, så har vi ikke flertall i de bevilgende myndigheter. En arbeidsnedleggelse ved veiarbeidsdriften hadde ikke gått etter vår mening. Kanskje den nettop vilde ha ødelagt veiarbeidernes organisasjon. Vi må ikke gå fra konseptene, selv om vi ikke får det slik med engang, som vi mener er rettferdig. Vi må nok ta hensyn til situasjonen i de gitte øieblikk. Samhold må til. Det er sagt om Alb. Karlsen at han er en sterk mann. Jeg vil understreke det. Han har utført et godt arbeide og får han fortsette vil kanskje veiarbeidernes lønnsforhold også bli bedre og kanskje bli som jernbaneanleggsarbeidernes. Det har ikke gått så hurtig for oss heller; men vi har da nådd frem til menneskelige levevilkår.

Ole Taffjord Dyrkorn: Det er representanter her også fra andre veiarbeiderorganisasjoner, som ikke vil gå til nogen mistillit til forbundsstyret. Vil det være nogen fordel for veiarbeiderne å skifte Alb. Karlsen? Vi har ingen å stille i hans sted. Vi har tillit til ham og jeg vil be landsmøtet om å tenke sig om 2 ganger før de går til et slikt skritt.

Kristoffer Morken: Jeg representerer jernbaneanarbeiderne og det var sagt av Berlid at det var stille blandt jernbaneanarbeiderne. Jeg kan tenke mig det. En vil høre diskusjonen fra veiarbeidernes side, som er den største gruppe i forbundet. Med hensyn til Thorstensens mistillitsforslag så gjelder det ikke bare veiarbeiderne og deres 2 representanter; men alle grupper i forbundet. Jeg har forlangt ordet fordi at representantskapet står enig med Karlsen og Sletten. Om jeg hadde vært i representantskapet på det tidspunkt så vilde også jeg ha stemt på samme måte som det her blev gjort. Det er vel så at de som ligger i nærheten av Oslo, ofte får noget bedre kjennskap til tingene. Veiarbeiderne vilde ha vært dømt om de hadde gått til konflikt; en konflikt som hadde blitt varende minst et halvt år. Men la oss slå fast her at denne sak gjelder ikke bare de 2 som en har plukket ut; men hele representantskapet.

Olav Ormset vakte følgende mosjon: Forbundsstyret redegjør for hvorfor veiarbeiderne ikke fikk de 2 øre som statsministeren lovet, hvis en fikk vedtatt 2 års tariff.

Knut Hartmark: Når det gjelder lønningene ved veiarbeidsdriften så er de ikke rare. Når det gjelder lønnsforhandlingene i 1937 så er ikke frivillig megling nevnt. Da forhandlingsutvalget slo inn på det, så viste en straks et svakhetstegn. Det er så at en har klandret representantskapet for at det tok avgjørelsen fra veiarbeiderne og det er jeg enig i. Det er også kritisert at en ikke var tilstrekkelig aggressive. Men hadde de andre grupper sittet i samme stilling vilde de nok også ha protestert. Jeg var i mindretall i representantskapet. Jeg så ikke så mørkt på stillingen som flertallet. Jeg mente at vi hadde jo en arbeiderregjering og hvordan vilde arbeiderklassen og det politiske parti ha stått om Regjeringen hadde sagt at dette var det ytterste den kunde gå til? Jeg tror ikke så dårlig om Regjeringen at den hadde sendt Stortinget hjem og latt veiarbeiderne streike. Men jeg går ikke med på å slakte Alb. Karlsen i dette tilfelle.

Alb. Karlsen: Du skal ha takk for det. (Munterhet.) Ser en på beretningen vil en se at han *ingen* stilling tok i representantskapet. Det har i denne sak vært talt om mange ting; men jeg skal ikke følge den linje. Allerede høsten 1936 forelå det vedtak om at forhandlinger ikke kunde optas før arbeidsrettssakene var avgjort. Det vedtok veiarbeiderne selv og derfor kunde ikke forhandlingene komme i stand før. Er det bare forbundsstyret og ledelsen som har rede på forholdene spurte Værriø om. Jeg er ikke mer enn et gjennomsnittsmenneske; men jeg vil påstå at jeg ved mitt arbeide i forbundet har fått bedre kjennskap til disse forhold enn noen annen her i denne sal. Jeg måtte derfor også da jeg hørte enkelte representanter her, klype mig i armen, for å overbevise mig om at jeg var våken og ikke drømte. På fellesmøtet i Troms fylke hadde en ikke et ord å si om avtalen; tvert om var det ros. I Møre fylke det samme. De var skjönt enig i resultatet. Jeg var også på fellesmøte i Akershus. Det var bare et par som talte imot. Videre har vi Telemark. Jeg sier det slik som det er. Telemark gav avtalen enstemmig godkjennelse. Sør-Norge det samme. Jeg var i Hordaland. Formannen stillet der selv forslag om at resultatet blev tatt til etterretning og at det var opnådd goder. Jeg vil henstille til Thorstensen å ta forslaget tilbake.

Stortinget besluttet i 1936 at det skulde sørges for tidsbestemte overenskomster og så sier Nygaardsvold, da meglingsforslaget var forkastet av veiarbeiderne, at han vilde gå inn for 2 øre, hvis Staten fikk 2 års overenskomst. Som stillingen imidlertid var måtte vi forbeholde oss retten til meget straks etter å kunne komme frem til nye forhandlinger. Istedenfor 2 øre fikk de 6 ved den manøvre vi foretok. Men samtidig som vi holdt på forhandlinger om krav som representerte en ganske stor lønnsforhøielse, var det representanter som vilde gå til statsministeren for å be ham om å sette i gang arbeider etter 60 øre. Resultatet var magert; men ingen organisasjon, selv ikke A. F. L., kunde ha bragt noget bedre resultat i den situasjon.

Jørgen Hersleb: Jeg har aldri sagt eller ment at dere i salen er dummere enn mig. Men det er stor forskjell på å være i opposisjon og på det å måtte være med å ta sin del av ansvaret. Værriø har vel også hvis han har vært tillitsmann i sin forening, måttet være med på å måtte ta beslutninger, som kan synes å gå mot medlemmene. Jeg har fra 1936 vært med som fast medlem av forbundsstyret og jeg måtte i denne sak ta hensyn til forbundets interesser og ikke til politiske. Skulde jeg alene ha fulgt det siste, så hadde det vært lett for mig å be Regjeringen dra til helvete. Men jeg måtte ta faglige hensyn og se bort fra alt annet. Skal en vedta mistillit, så må det gjelde alle.

Trygve Nilsen: Som representant for Statens havnevesen vil vi i likhet med anleggsarbeiderne anbefale å stemme mistillitsforslaget ned og vi henstiller til landsmøtet å gjøre det samme.

Sigvart Sakariassen: Gjort gjerning står ikke til å endre. Spørsmålet er fremgangsmåten her og ikke personene. Hva angår det Alb. Karl- sen talte om Troms fylke, så kom han der for å stifte et stedlig utvalg og i det arbeide var jeg med ham på. Landsmøtet må vedta at denslags som her fant sted, ikke må gjenta sig.

Olav Ormset: Det er et meget almindelig diskusjonsemne i mitt distrikt, hvorfor vi ikke fikk de lovede 2 øres tillegg. Vi har ennå ikke fått ordentlig rede på det.

Henry Aas: I anledning Alb. Karlsens siste innlegg, må jeg spørre ham om når han fikk tillitsvotum hos oss. Det foranlediger mig å ta ordet. Vår forening var f. eks. ikke uenig i ekstraordinært landsmøte; men vi mente vi kunde vente til det ordinære landsmøte i 1938. Jeg kan ikke komme tilbake uten å ha vært med på mistillit.

Kristoffer Morken: Jeg synes den stilling som er her, er så drepande at jeg har innlevert forslag om navneprop over et slikt mistillits- forslag og som gjelder hele representantskapet. Jeg mener det er riktig at medlemmene får se stemmegivningen her.

Lars Bakken: Jeg er ikke veiarbeider; men denne sak har sin interesse for det hele forbund. I min 30-årige fagforeningsvirksomhet, så har ikke forbundet stått overfor en så stor affære som at 28 000 veiarbeidere skulde ut i konflikt og av disse hadde langt under halvparten rett til understøttelse. Vi kan i denne forbindelse erindre om Kirkenes- affæren, som det ennå ikke har lyktes oss å gjenoprette. Med de perspektiver som forelå, så tror jeg hvem som helst av dere vilde ha tatt samme standpunkt som representantskapet gjorde. Man måtte se stil-

lingen i øinene. Stortinget skulde gå fra hverandre. Det er ikke så sikkert at Stortinget vilde ha bøiet sig da. Det er ingen tvil i min sjel om at en vilde ha stått meget galt i det om en hadde gått til arbeidsnedleggelse. Det var et forslag her om at forhandlingsutvalget skulde ha avgjørelsen. Det forslag har vært fremmet på mange landsmøter; men det er like regelmessig blitt forkastet. Ledelsen må ligge i forbundet. Det må være en hær-ledelse, som ikke bare har rede på forbundets styrke, men også på motstanderens. Og den må si ifra om hvad vi kan risikere innad. Det har også hendt i andre situasjoner at representantskapet har vedtatt et forslag. Det kan klandres. Men hvis en ikke vil ha denslags så gjøres det ikke ved å kaste et par mann; men ved å vedta beslutninger om at denslags fremgangsmåte ikke kan benyttes. Da og først da opnår en hensikten. En bør ikke her søke å rive ned på hverandre. Vi er kropps- arbeider alle sammen, hvilken gruppe vi tilhører og vi hører sammen.

Emil Zakariassen: Det er tilgivelig og også berettiget av veiarbei- derne å komme frem med sin kritikk. En gruppe som har fått et slikt slag som veiarbeiderne må sannelig ha en sterk organisasjon. Jeg er enig i at det her gjelder alle og ikke bare de to medlemmer av represen- tantskapet. Når det går så sendrektig blandt veiarbeiderne, skyldes det at vi har så mange arbeidschefer, Regjeringen, fylkene og kommunene. Jeg respekterer Karl- sen som sier her at han vilde gjøre det samme hvis situasjonen var den samme idag. Men skal vi kaste nogen, så må det gjelde alle.

Hilmar Antonsen: Min forutsetning for deltagelsen i veiarbeider- nes møte igår, var å søke å finne frem til slike former, at gjentagelser av det som hendte ifjor, ikke kan inntreffe. Det blev imidlertid ikke drøft- et. Men den linje vilde vært mer positiv og ført lenger enn hvad dette mistillitsforslag går ut på. Det er prinsippet jeg har kritisert; ikke per- sonene. Det skal være visse grenser. Mitt standpunkt er derfor klart; men det skal være i den riktige form.

Thv. Thorstensen: Jeg vil også straks understreke Alb. Karlsens uttalelser om Hartmark. Han burde ikke ha gått op her på talerstolen. Når det sies at Akershus ingen kritikk har gitt, så vil jeg minne om at vi sendte ut en protest mot resultatet i representantskapet. Det kan vel ikke Alb. Karl- sen ta som tillit til sig? De fleste var enig med Akers- hus, men da landsmøtet var så nære som i 1938 vilde de ikke gå inn for ekstraordinært landsmøte. Men de var enig i kritikken. Ved åpning- en her fikk vi konstatert at omlag 30 veiarbeiderforeninger ikke var møtt med representanter. Når en i så stor utstrekning undlater å sende representanter til landsmøtet, må det ha sin årsak og det skyldes at de anser det nytteløst, og det skyldes igjen representantskapet.

Gustav Berg: Jeg vil ikke blande mig op i veiarbeidernes forhold, men det er kommet så mange forhold frem her, at det kunde sannelig vært nyttig og tatt op disse ting til en inngående drøftelse, men jeg tror allikevel ikke at vi kommer stort lenger om vi holder på med denne debatt resten av landsmøtet. Kraftanleggene har for sin del hatt god grunn til å kritisere, men jeg tror ikke at kritikken kan rettes mot for- bundsstyret. Vi blev overført fra Bygningsarbeiderforbundet og kom ned i lønn. Men vi har allikevel sett på overføringen som et gode. Selv

Karlgren og Berntsen som nu bare får blomster, fikk i sin tid kritikk. Vi burde heller søke å gi nogen blomster mens de lever. Kritikken idag er ikke vel overveiet. Hvor er nu renhårigheten?

Ole Svendsen foreslo: «Landsmøtet uttaler sin misbilligelse av forbundsstyrets og representantskapets beslutning om å godkjenne og vedta et forslag som med overveldende majoritet var forkastet ved uravstemning blandt veiarbeiderne.»

Simon Simonsen: Redaksjonskomitéen har møte i kveld.

Ole Svendsen: Jeg er enig i veiarbeidernes kritikk mot forbundsstyret og representantskapet. Jeg kan helt og fullt underskrive den, men jeg vil ikke være med på å slakte nogen. Jeg mener at vi bare kan misbillige denne optreden og for fremtiden håpe at vi ikke kommer op i noget lignende.

Alb. Karlsen: Når jeg bad om ordet nu igjen, var det for å korrigere en del uttalelser. Du, Larsen, vet hvorfor jeg ikke kom til Telemark. Jeg trodde ikke det skulde være nødvendig å si hvorfor her til landsmøtet, men Larsen vet det. Hadde jeg vært på det møte, så hadde de ikke tatt den beslutning de gjorde. Det har jeg hørt fra flere representanter derfra. Så til Aas og Hordaland: «Møtet tar den redegjørelse som er gitt til etterretning.» Er ikke det allright? Når det gjelder de 30 veiarbeiderforeninger som ikke møter her, så er det fordi de ikke er så gamle i organisasjonen at de har hatt tid til en gang å lese forbundets lover.

Thorstein Kopperud foreslo: «Ved lignende lønnsforhandlinger blir det det opnevnte forhandlingsutvalg som tar avgjørelsen ved en forestående konflikt.»

Sigvart Sakariassen foreslo: «Landsmøtet vil på det kraftigste påtale den behandling som blev veiarbeiderne til del våren 1937. Landsmøtet vil pålegge det kommende forbundsstyre at denne linje ikke må følges i fremtiden mot nogen organisert arbeidsgruppe.»

Frithjof Hofmo: Det må være noget som er gått i stykker, når et forslag er forkastet med $\frac{2}{3}$ flertall og representantskapet allikevel vedtar det. Vi bør ha en bestemmelse om *hit* og ikke lenger.

Ole Normand: Kritikken mot Karlsen er uberettiget. Han utførte et dyktig og utmerket arbeide på Sørlandet.

Thorstein Kopperud forandret nu sitt forslag med følgende ordlyd: «Det henstilles det kommende forbundsstyre og representantskap om en ikke burde overlata lignende avgjørelser til det nedsatte forhandlingsutvalg eller finne andre former for å hindre gjentakelser.»

Birger Eriksen: En skal ikke unødig frembringe oprivende stridigheter. Hvad det gjelder om er å få en sikkerhetsventil. Det må vi ha. Jeg vil foreslå: «Landsmøtet vil uttale sin beklagelse overfor representantskapets stillingtagen under veiarbeideroppgjøret i 1937. Vi går ut fra at lignende forhold ikke vil opstå og at medlemmenes flertallsopfatning blir den avgjørende ved tariffoppgjørene. Landsmøtet pålegger forbundets tillitsmenn og handle i overensstemmelse med dette vedtak.» Dermed har vi en garanti for at alle resultater skal ut til medlemmene, og da kan ikke lignende situasjoner opstå som den vi var oppe i i 1937.

Harder Olsen: Jeg er ikke kommet her for å forsvare nogen av ledelsen. De er voksne nok til selv å forsvare sine handlinger. Vi hadde 75 øre i gjennomsnitt, nu har vi kr. 1.21. Det skyldes Alb. Karlsen, og vi vil ikke ofre ham. Det er mine arbeidskameraters mening om den sak.

Lars Evensen: Enkelte talere har nevnt Landsorganisasjonen og dens stillingtagen til å ville bedre veiarbeidernes forhold. Jeg tror spørsmålet kan besvares bejaenden og at også alle forhold blev utnyttet denne gang og at det samme vil bli gjort i fremtiden. Men en skal være opmerksom på alle forhold. Den store arbeidsløshetskrise bærer i første rekke skylden for at veiarbeidernes lønninger gikk nedover. Derfor har Landsorganisasjonen sammen med Det norske Arbeiderparti gått inn for å skape større arbeidsmuligheter. Det neste er så fordelingen. Det er ingen tvil om at fagorganisasjonen er kommet inn i en ny epoke, hvor det gjelder konsentrasjon av de sociale resultater og det en kan opnå ved faglig arbeide. Hvad angår kritikken av forbundsstyret og representantskapet, så var disses standpunkt i full overensstemmelse med Landsorganisasjonens stillingtagen. Det skal selvsagt alltid være full talefrihet når det gjelder disse ting. Men den gjensidige tillit innen fagorganisasjonen må også gjelde våre politiske kamerater. Når det gjelder forslagene her om å gardere sig mot gjentakelser, så er vi alle enige om at medlemmene, de som har plikten til det, skal ha avgjørelsen, men der er situasjoner hvor en ledelse må ta stilling selv om det går imot dem som omfattes av oppgjøret. Vedta derfor ikke noget som låser deres forbundsledelse fast. Velger man en ledelse, så må en ha tillit til den og så får en senere se om de har vurdert situasjonen riktig.

Forslagene sendes redaksjonskomitéen.

Ole Svendsen: Det er så mange forslag at jeg vil be ordstyrerne overveie spørsmålet om å sende dem til redaksjonskomitéen.

Leif Andersen optok forslag om at samtlige forslag sendtes redaksjonskomitéen.

Votering: Forslaget blev vedtatt mot 4 à 5 stemmer.

Oskar Andersen (avdeling 147) fikk permisjon til neste formiddag. En gikk så videre i beretningen for 1937. — Under punktet: *arbeidsrettsdom*; Arbeidsmandsforbundet mot Statens Veidirektorat, uttalte *Osvold Værriø*: Jeg vil høre om hvorfor ikke forbundsstyret kunde ta hensyn til ved arbeidsrettssaken å opta vårt krav når det gjelder flytning av arbeidsplass. Vi skal ha fri reise og godtgjørelse for tiden som medgår. Vi fikk fri reise, men vi fikk ellers ingen godtgjørelse for tiden som medgikk. Forbundet mente at vi skulde ha det, og det utførte et godt arbeide, men plutselig fikk vi så beskjed fra forbundet om at det ikke kunde fremme en slik sak. Overingeniøren hevdet at vi var på nødsarbeide og at bestemmelsen da ikke gjaldt. Vi reiste imidlertid fra et ordinært anlegg og til et annet ordinært anlegg. For oss betyr det ikke noget hvad pengene kalles, om det er krisepenger eller annet. Men årsaken til at vi ikke fikk pengene var at det var krisepenger. Vi hadde imidlertid krav på å få dette. Jeg har også vært på Landsorganisasjonens kontor, og det blev sagt mig der at vårt tilfelle ikke var analogt med tidligere arbeidsrettsavgjørelser. Det var bare en sak som kunde

tenkes å berøre vårt forhold. Man burde således ha latt oss reise arbeidsrettssak. Vi hadde også et annet forhold i forbindelse hermed. Da vi reiste fra det ene anlegg til det annet, blev vi puttet 29 mann inn i en brakke, hvor det i høiden var plass til 14. Vi protesterte mot å betale husleie, og avdelingsingeniøren vilde straks gi 10 øre i kompensasjon. Men vi vilde ikke ha noget slikt og holdt på at vi skulde ha efter reglementet. Nu, overingeniøren var imidlertid for snar for oss.

Alb. Karlsen: Jeg kan ikke gi nogen annen redegjørelse enn den Værriø selv har gitt, for den var i det vesentlige riktig. Veidirektoratet gikk med på at de skulde overflyttes lenger syd og når det gjelder flytningsgodtgjørelse mente vi at de skulde ha det. Men Stortingets sosialkomité var ikke for at en således kunne overflytte arbeidsledige til en annen kommune, når det gjaldt krisemidler. Vi måtte så høre med vår juridiske konsulent og han mente at sak ikke burde reises.

Osvald Værriø: Men vi blev flyttet fra et anlegg hvor vi stod i arbeide og til et annet.

Alb. Karlsen: Det er også en viss risiko for forbundet å tape en rettssak. Har en fått en dom så står den der. Ellers kan en jo søke å forhandle med administrasjonen.

Dermed gikk en videre i beretningen for 1937. — Under beretningens punkt om *bergverksindustrien* — uttalte *Kristian Simensen:* Som de fleste representanter kjenner til hadde vi i 1937 tarifforhandlinger. Vi satt i Oslo sammen med forbundsstyret og forhandlet, men vi fikk ikke noget resultat og plassene blev opsagt til 31. mars med Landsorganisasjonens og forbundets godkjennelse. Efter henstilling fra Arbeidsgiverforeningen blev meglingen fortsatt utover 31. mars og vi fikk ingen meddelelse om det. Vi nedla derfor arbeidet klokken 22 den 31. mars og fikk på den måte en «ulovlig» konflikt. Jeg kan ikke forstå hvad forbundet kunde tjene på en slik fremgangsmåte.

Petter Nilsen: På side 77 i beretningen er inntatt en skrivelse til Riksmeglingsmannen, hvori bekreftes at akkordprisene skulde reguleres i overensstemmelse med den almindelige lønnsforhøielse i minstelønn og timelønn. Vi fikk først beskjed fra forbundet om at vi hadde misforstått, men senere fikk vi meddelelse om at det nok var hos forhandlerne at misforståelsen var til stede, og forbundsledelsen har vel da også misforstått.

Formannen: Når det gjelder landsoverenskomstens bestemmelser så er det ingen grunn til misforståelser. Det gjaldt her om hvordan Riksmeglingsmannens opfatning var når det gjaldt akkordarbeidernes lønninger. Efter lønnsreguleringen i 1937 blev det på mange steder også foretatt en regulering av akkordprisene. For å søke å undgå mulige misforståelser som er til stede, vil det bli holdt et særmøte av representantene for bergverksindustrien her på landsmøtet.

Dermed gikk en videre i beretningen. Under punktet *Statens anlegg*, uttalte *Lars Bakken:* Det jeg her vil sette fingeren på er noget som kanskje berører mere beretningen for 1938. Vi skulde som bekjent ha helautomatisk indeksregulering. Den 11. januar 1937 sendte forbundsstyret ut cirkulære om sådanne forhandlinger. Vi fikk indeksreguleringen for sent, 1 måned efter at vi skulde ha den, samtidig som depar-

tementet da hadde gjort en forandring slik at Staten tjente nogen ører på satsene. Vi fikk ingen anledning til å være med på dette. Vi fikk bare beskjed om de nye lønninger.

Lars Bergundhaugen: Jeg har i forbundsstyret og representantskapet pekt på dette. Når vi ikke kunde få den hele kompensasjon burde saken ha vært omsendt til medlemmene. Den halvautomatiske regulering hadde vært et godt middel til å heve vår levestandard. Vi har imidlertid nøiaktig fått det som den helautomatiske regulering skulde gitt oss. Det kan nok være at det ikke hadde blitt anderledes ved å sende det ut til medlemmene, men når vi behandlet det i avdelingen og gikk inn for forslaget, var det fordi det var en halvautomatisk regulering. Det betydde nemlig en del dette. Nettop i forbindelse med denne regulering kunde en optatt pensjonsordningen og lønn under sykdom. Vi vet at departementet har gått inn for en pensjonsordning, men i forbindelse med invaliditet. Men det er ikke på den måte vi vil ha det. Kunde en gitt oss en ordentlig pensjonsordning, vilde også de unge arbeidere kunne komme til. Det er ikke riktig av Regjeringen dette. Vi har ikke meget å takke Regjeringen for i så måte.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag 5. oktober.

Ordstyrere: *Kristian Moljord.* — *Alfred Stenbak.*

Protokollen fra gårdsdagens eftermiddagsmøte godkjentes uten bemerkninger.

Fra *redaksjonskomitéen* forelå følgende meddelelse:

«Redaksjonskomitéen hadde møte på forbundets kontor tirsdag 4. oktober 1938.

Komitéen konstituerte sig med S. Simonsen som formann og P. Fredriksen som sekretær.

Av forbundets tillitsmenn deltok *Ødegård.*»

Fortsatt behandling av beretningen for 1937.

Debatten om beretningens punkt: *Statens anlegg*, fortsetter.

Chr. Henriksen: Først en rettelse. På side 98 står det kr. 1.30, men det skal være kr. 1.03. Det er riktig at vi også ved jernbaneanleggene hadde indeksregulering basert på indeksen desember 1936. Vi fikk indekstallet for desember den 10. januar. Vi anmodet da om forhandlinger, og da vi kom til hovedstyret for statsbanene, hadde de regnet ut at vi skulde ha 6.2 procent og kr. 1.03 i minstelønn i akkord. Men så var de så generøse at de hadde rundet tallene opover, og vi hadde da ikke annet å gjøre enn å kvittere for det, og reguleringen skulde gjennomføres 15. januar. Men så har vi lønnsdirektoratet, og det passer godt på ørene. I den private industri var en enig om at alle halvører under 5 øre skulde reguleres nedover og over 5 øre reguleres opover. Men så regnet lønnsdirektoratet ut at det kunde bli 1 øre mindre på

minstelønningen og 2 øre opover, og vi kunde ikke gjøre noget ved det all den stund vi hadde fått 6.2 pct. Når det gjelder spørsmålet pensjon så vil vi senere kunne komme inn på det. Med hensyn til lønn under sykdom så er dessverre den sak ikke kommet nogen vei, og det kommer av at vi selv mente det var vanskelig å kjøre 2 slike spørsmål parallelt med hverandre. Representantskapet var enig om å ta det ene spørsmål først og da pensjonsordningen. Bergundhaugen mente en kunde ha kjørt kraftigere på med begge disse saker. Men vi hadde jo ingen anledning til det etter at Staten gikk med på å gjennomføre reguleringen. Da kunde vi ikke reise krav om gjennomførelse av andre krav.

Robert Nilsen (Fabrikkarbeider-Internasjonalen): Når jeg ikke kunde komme til stede søndag skyldes det at vårt forbund også har sitt landsmøte i disse dager. Jeg overbringer Fabrikkarbeider-Internasjonalens hilsen til Norsk Arbeidsmandsforbund med ønsket om fortsatt fremgang. Det er tunge og vanskelige tider for arbeiderklassen i mange land. Vi ser hvordan det nu er gått Tsjekkoslovakia. Jeg bringer en hilsen fra alle dem som ennå har anledning til å tale fritt. Videre har jeg den ære å overbringe en særlig hilsen og takk til forbundets formann Johs. M. P. Ødegård, som har vært tillitsmann i 25 år i forbundet, og for det arbeide han har utført i Fabrikkarbeider-Internasjonalen. (Nilsen overbragte Ødegård for anledningen en praktfull porselensvase med navnetrekk som takk for samarbeidet gjennom mange og lange år.) Robert Nilsen rettet også en spesiell takk til forbundets mangeårige kasserer Aksel Ahlstrand, for hans lange virksomhet i forbundets og den skandinaviske gjensidighetskomiténs og i den internasjonale bevegelses tjeneste og overrakte ham en urne som den Ødegård blev beæret med. Denne hyldest til de to tillitsmenn blev hilst med varmt bifall av landsmøtet.

Både Ødegård og Ahlstrand takket beveget for den oppmerksomhet som blev vist dem.

Kristoffer Morken: Det heter bl. a. at «arbeidere som opsies og eventuelt har billett til gode, har adgang til å benytte disse inntil 6 dager fra avgangen». Det er en liten ting som kan bli en stor sak. Hvis en får slutt og ikke kan reise før de 6 dager, så vil billetten ikke gjelde. Jeg vil henstille til representantskapet å være oppmerksom herpå og få det utsatt inntil en har fått sluttoppgjør. Jeg vil henstille til det kommende forhandlingsutvalg å være oppmerksom herpå.

Annas Moe: Da vi gikk over fra reglement til overenskomst blev det noen forandringer, bl. a. i § 5 om akkorder over 2 måneders varighet. Jeg mener at noget som er så viktig som det, burde vi få en protokollanmerkning om de ting. Så har vi § 3 om dagarbeide. Det viser sig at det er falt ut en bestemmelse der som er viktig for oss. Tidligere var det pointert hvad som var ekstraarbeide i akkord. Så har vi en protokolltilførsel om sesongarbeidere. Der viser det sig at jernbanens folk fortolker det anderledes enn hvad vi har forstått det. Disse forhold må en være oppmerksom på.

Lars Bakken: Jeg hadde ikke tenkt å lage noen stor sak av dette. Men Henriksen må ikke få blande kortene her. Når det gjelder 6.2 pct., så blev det regulert nedover da det gjaldt utregningen på timelønningen, og derved har vi ikke fått full kompensasjon. Så vidt jeg har erfart

så har forbundet trukket pensjonssaken tilbake til fordel for lønn under sykdom. Men så var det departementet som sa at nu var det pensjons-saken en skulde arbeide med.

Chr. Henriksen: Jeg synes Bakken var litt grov når han sa at jeg blandet kortene. Det jeg sa var riktig. Når det er under $\frac{9}{10}$ av en øre reguleres det nedover, og er det over så reguleres det opover. Lønnsdirektoratet sa at det skulde gjøres som i den private industri. For øvrig er det motsatt av det du forteller om pensjonskassen og lønn under sykdom.

Valgkomitéen krever avgjørelse av et par saker.

Efter anmodning fra valg- og budgjettkomitéen besluttet nu å behandle et par saker for at valgkomitéen kunde komme videre i sitt arbeide.

Valgkomitéen foreslo:

Valgkomitéen foreslår at valg av forbundets tillitsmenn, forbundsstyre og representantskap foregår på den måte at valget foretas med mellemrum således at landsmøtet får adgang til å plasere de som ellers blir foreslått, men ikke valgt, på en annen plass i forbundets ledelse.

Votering: Valgkomitéens innstilling blev enstemmig vedtatt.

§ 12. Representantskapet.

Ad punkt 2.

Det samlede representantskap består av 22 medlemmer, hvorav velges 1 fra hvert fylke, samt 1 fra Oslo. Fire av disse sammen med formann, næstformann og sekretær danner forbundsstyret.

Motivering:

Dette forslag må sees i forbindelse med den store tilslutning forbundet har fått fra det hele land; fra et beskjedent medlemstall på 4 à 5 000 ved overgangen til industriforbundsformen og til hvad det er idag 28 à 30 000 medlemmer.

Skal så forbundet ta konsekvensen av denne utvikling og få den nødvendige føling og kontakt med medlemmene, er det ganske klart at representantskapet må utvides, og at utvidelsen må skje på grunnlag av dette forslag, som bygger på det demokratiske prinsipp med representasjonen fordelt på alle fylker som også omfatter forbundets virkefelt.

Det vil selvfølgelig kunne reises innvendinger mot forslaget; at det blir et altfor stort apparat og et kostbart apparat. Dette kan til en viss grad innrømmes; men sett på bakgrunn av de store fordeler denne forandring innebærer for organisasjonen ved det samarbeide som etableres distriktene imellem og mellem forbundet og distriktene, mener vi at disse innvendinger må settes helt ut av betraktning.

Bergkvam Jernbanearbeiderforening, avd. 24.

Punkt 1: Ved tariffspørsmål og andre spørsmål av vital betydning for avdelingene forelegges disse til uravstemning i avdelingene. Resultatet av disse er bindende for representantskapet.

Motivering:

Vårt forbunds representantskap vedtok i juni 1937 lønnsregulativ for veiarbeiderne etter at et forslag der bare lå en øre lavere var forkastet av disse med ca. $\frac{2}{3}$ flertall. Veiarbeiderne må ha garanti for at representantskap og forbundsstyre ikke for fremtiden kan opptre som diktatorer overfor medlemmene.

Under konflikten ved Eidanger Vannverk 1935—36 blev en del av våre medlemmer nektet streikebidrag av forbundet til tross for at disse var i arbeide da forhandlingene blev optatt og under disse fikk slutt og blev erstattet med uorganiserte. Disse som således fikk slutt var blandt de mest rakryggede og klassebevisste av våre medlemmer og følgelig blev arbeidsgiverens offensiv rettet mot disse.

Vi protesterer mot forbundets fremgangsmåte her og legger saken frem for landsmøtet til avgjørelse.

Eidanger Arbeidsmannsforening.

Fra representantskapet forelå:

§ 12. Representantskapet.

1. «Det av Eidanger Arbeidsmandsforening fremsatte forslag henvises til behandling under beretningen.»
2. Forandres til: «Det samlede representantskap består av 21 medlemmer. Av disse skal 12 velges fra avdelingene utenfor Oslo og 5 fra Oslo og nærmeste omegn. De 5 siste sammen med formann, næstformann, kasserer og sekretær utgjør forbundsstyret. For de valgte medlemmer av forbundsstyret velges 5 varamenn og for representantskapet velges personlige varamenn.»

Botolf Thunshelle: Som forholdene nu er med den sterke utvikling, mener vi at det er av stor betydning at representantskapet blir sammensatt fra de forskjellige fylker, og vi foreslår 1 representant for hvert fylke og 1 fra Oslo by. Nu foreslår også representantskapet en utvidelse, men ved det så vil $\frac{1}{3}$ av fylkene ikke kunde bli med, idet hele forbundsstyret skal være med. Vi mente at det skulde kunne gå an å ta 4 fra de nærmeste fylker til forbundsstyret. Jeg vil imidlertid nu foreslå følgende:

3 varamenn til forbundsstyret velges fra Oslo.

Jørgen Løyte: Eidangers forslag inneholder et prinsipp som vi mener er riktig og som bør følges.

Corn. O. Sørli anbefalte representantskapets innstilling.

Votering: Representantskapets innstilling punkt 1 blev enstemmig vedtatt.

Alb. Karlsen: Det er oplagt at representantskapet må utvides for at det skal stå i det rette forhold til forbundets vekst, men det kan være et spørsmål om hvordan en skal praktisere det. Forbundsstyret må kunde innkalles på kort varsel, ofte på 1 time eller 2. Da er det umulig å praktisere Bergkvams forslag.

Botolf Thunshelle: Akershus, Oslo, Vestfold, Østfold og Buskerud kunde danne forbundsstyret. Fra disse distrikter skulde en ha anledning til å komme hurtig frem. Det er ikke noget å si på at en vil ha forbindelse med sin forbundsledelse også utover i landet. Det vil alene medføre litt mere utgifter, men det skal vi ikke se på når det gjelder å skape mere rørelse i organisasjonsarbeidet. Jeg vil foreslå følgende tillegg: «3 varamenn velges fra Oslo.»

Votering: Representantskapets forslag — punkt 2 — blev vedtatt med stort flertall.

Valgkomitéen forespurte videre om mistillitsforslaget fra Skjekka-land Jernbanearbeiderforening oprettholdtes. Dette hadde følgende innhold:

1. Det henstilles til Landsmøtet ikke å gjenvelge formann og nestformann, da disse ikke lengere har medlemmenes tillit.

Motivering:

Det er ved flere anledninger vist stor likegyldighet fra forbundets side, idet flere henvendelser fra foreningene forblir ubesvaret, hvilket ofte går ut over foreningens tillitsmenn.

Fra representantskapet forelå: Forslaget forelegges for landsmøtet uten innstilling.

Syvvert Hagen: Det er min avdeling som har innsendt dette forslag. Vi hadde en trakasseringssak som vi bad forbundet om å ta sig av, men det var umulig å få noget svar. Det har gått 2 år uten at vi har fått noget svar. Jeg optar forslaget.

Annas Moe: Jeg vil foreslå at det blir stemt i 2 voteringer, om formann og nestformann.

Lars Bergundhaugen: Dette mistillitsforslag er dårlig underbygget. Det er for skrøpelig. Har en ikke mere å fare med enn disse småting, så må det sannelig bare være for å stille forslag. De har gjort landsmøtet en bjørnetjeneste ved å sende dette forslag.

Rob. Robertsen: Vi sendte krav om å få gå til aksjon ved et arbeide som blev betalt med krisemidler. Det blev sagt at det ikke gikk an. Senere fikk vi annen betaling og så spurte vi på ny om vi kunde gå til aksjon. Men vi fikk ikke svar fra forbundet. Så kom Volan innom og da blev det endelig ordnet. Jeg vil ikke være med på dette mistillitsforslag. Men slikt må ikke gjenta sig at avdelingene ikke får svar.

Anna Anthoni: Jeg er enig med siste taler, men ikke med foregående. Avdelingene må få svar. Vi er ingen gammel forening, men vi har også

en del slike eksempler. Forbundet må være ekspedit og besvare skrivelserne. Men jeg går ikke derfor så vidt som til dette mistillitsforslag. *Syvvert Hagen* trakk nu mistillitsforslaget tilbake.

Ole Svendsen: Det har til og med hendt at avdelinger ikke har fått sig tilsendt landsmøtets dagsorden, enda en har anmodet om det. Slikt må ikke hende.

Formannen: Når det gjelder landsmøtet og de ting som står i forbindelse dermed, så våger jeg å påstå at der er alt ekspedert.

Sigvart Sakariassen: Når mine barn er trollet riser jeg dem, men slår dem ikke ihjel. Med den sterke vekst i forbundet må det kreves mere hjelp ved forbundskontoret.

Leif Andersen: Vi har på en skrivelse av 29. april enda ikke fått noget svar, så det er noget galt til stede.

Anna Anthoni: Vi har også et slikt eksempel, hvor vi enda ikke har fått noget svar. Det gjaldt en skrivelse om en innskrenkning av en gruppe hos oss.

Chr. Henriksen: Til Leif Andersen er det bare å si at han ikke burde opholde landsmøtets kostbare tid. Når organisasjonen i Sarpsborg har ordnet sig med oss så må det være nok. Anna Anthoni har fått svar om årsaken til at det ikke er blitt til noget. Det er et prinsippsspørsmål som der må avgjøres. Hun har fått svar på alt. Jeg vil henstille til representantene ikke å legge kritikken slik an at en sier at vi ikke har svart på henvendelser.

Valgkomitéen bad om avgjørelse av følgende forslag:

Man henstiller til landsmøtet å overveie hvorvidt det er nødvendig å ansette flere funksjonærer ved forbundets kontor.

Motivering:

Man mener å ha merket, at det sterkt økede medlemstall i forbundet legger mere og mere beslag på våre lønnede tillitsmenns arbeidskraft. Man tror videre at forbundets intime kontakt med hver enkelt avdeling er av den største nødvendighet for organisasjonens trivsel og fremgang.

Sandbekk Grubearbeiderforening, avd. 214.

Henry Aas: Vi har intet å beklage oss over når det gjelder å få svar fra forbundet. Men vi vet at det er enkelte medlemmer som skriver til forbundet og får svar, men som vi tillitsmenn i avdelingene ikke kjenner til. Det bør gå gjennom avdelingene.

Arthur Sørensen: Vi har praktisk talt ikke fått svar på våre skrivelser i 1938. Vi har en del sjauere hos oss som ikke har overenskomst, og vi har bedt forbundet om å søke å få i stand sådan, men ennå er det intet gjort. Vi har også hatt en tvist om feriepengene.

Johannes Togstad: Det kan vel tenkes at det ofte har vært slik at tillitsmennene har vært ute på reiser og at vedkommende tillitsmann som har saken, således ikke har kunnet besvare skrivelserne. Valgkomitéen vil henstille til landsmøtet å avgjøre hvorvidt det er nødvendig å ansette flere tillitsmenn.

Robert Robertsen: Når vi gjør henvendelse til forbundet vil vi også ha svar. Når en vil forsvare sig, så får en ta hvert tilfelle og bevise det motsatte. Men det er ikke gjort. Vi kan ikke tilgi at korrespondansen blir liggende ubesvart.

Johan Lien foreslo: «Det velges 5 tillitsmenn ved forbundskontoret, formann, næstformann, kasserer og 2 sekretærer.»

Leif Andersen: Henriksen sa at forholdet i Sarpsborg var ordnet. Det er ikke ordnet enda og blir det ikke før forbundet gir svar.

Emil Zakariassen: Jeg har også vært en av dem som har sendt skrivelser til forbundet uten å få svar, men jeg har også sagt fra til avdelingen flere ganger at det ikke er så godt å besvare alle henvendelser. Men la oss bli enige om at forholdet må rettes, og la oss da ansette flere folk.

Formannen: Jeg er enig i enhver berettiget kritikk. Men det jeg vil ta ordet til er forslaget på side 49 i dagsordenen. Nu er det slik som det sies at forbundet er vokset. Det er ikke selve medlemstallet som er avgjørende, men antallet av avdelinger og arbeidsgrupper. Jeg vil anbefale det forslag som foreligger om å utvide med en mann til. Det er mere enn nok arbeide for en mann til.

Birger Eriksen: Det er selvfølgelig meget i den kritikk som er ført mot forbundsledelsen over at den ikke er ekspedit nok. Men vi som kjenner til forholdene og arbeidet vet hvordan det er. Albert Karlsen skal ha den ros at han faktisk sitter på kontoret døgnet rundt når han er i byen. Kritikken fra forrige landsmøte har ikke hjulpet. Da må en gå til ansettelse av en mann til, og jeg vil anbefale at det ansettes en sekretær for veiarbeiderne.

Hilmar Antonsen: Jeg må si at jeg blir forbauset over alt det småteri som her fremføres. Når det har gått 2 år uten svar, så får en da sende purringsskrivelse eller ringe til forbundet. Kritikken viser imidlertid at det må ansettes mere hjelp, og det kan være spørsmål om ansettelse av 2 mann.

M. Hestnæs: Vi fikk ikke nogen begrunnelse for at ikke skrivelserne blev besvart, annet enn at tillitsmennene var ute og reiste og at svarene derfor måtte ligge. Men det synes efter dette tydelig å fremgå at det trenges mere hjelp.

P. O. Moan: Det er tvingende nødvendig å ansette iallfall en mann til og at en da tilgodeser veiarbeiderne.

Karl Edvardsen: Jeg er også kjent med arbeidsforholdene ved forbundskontoret. Nu er det jo så at kassereren kommer til å gå, og da vil vi kunne få en yngre mann som også kan delta i det øvrige arbeide. Men skal vi ansette en mann til, må vi kunne innskrenke kontorpersonalet noget. På den måte er jeg enig i ansettelse av en ny tillitsmann.

Kristian Østenby foreslo:

Veiarbeiderne må bli bedre representert i forbundsstyret efter medlemstallet, subsidiært i representantskapet.

Alb. Karlsen: Når det gjelder besvarelsene så la jeg merke til Robert Robertsens kritikk og når det gjelder veiarbeiderne så er alle skrivelser besvart. Når det gjelder spørsmålet om ikke å besvare skrivelser fra

medlemmene direkte, uten at det går gjennom avdelingene, så er jeg ikke enig i det, men hvis landsmøtet besluttet det så vilde forbundets tillitsmenn spare meget arbeide der. Men jeg tror det vil være uheldig å ta et slikt vedtak, idet vi må regne med at vi ennå har mange uskolerte medlemmer, og vi må nødvendigvis veilede og orientere disse når de henvender sig til forbundet. Vi har idag 521 avdelinger i forbundet og det er avdelingene som skaffer arbeidet. Med den arbeidsmengde som nu er, er det nødvendig å ansette mere hjelp.

Strek blev satt.

Johan Lien: Jeg får det inntrykk av debatten og kritikken her at det må være for få folk på forbundskontoret. Vi må nu ansette flere tillitsmenn. Den gruppe som det er mest arbeide med er veiarbeiderne. I Nord-Norge har en ennå ikke fått organisert stedlige styrer overalt, og efter som det blir gjort vil det også avlaste forbundet noget arbeide.

Thv. Thorstensen: Det har vært reist kritikk over det arbeide som er utført, men når det gjelder veiarbeidernes representant så vil jeg si at han skal ha den kompliment at han er et arbeidsjern. Jeg kjenner ingen skrivelse som ikke er besvart. En utvidelse av tillitsmennes antall må dog til. Det må bli en mann ved siden av Alb. Karlsen.

Votering: Besluttet å velge 5 fastlønnede tillitsmenn ved forbundskontoret. — Videre besluttet det å overlate til valgkomiteén hvor disse skulde velges fra.

Retningslinjer for en ny kontingentklasse skal utredes av representantskapet.

Adolf Lien: Landsmøtet vedtok å oversende § 3 om kontingentens størrelse til budgjettkomiteén. Jeg vil henstille til landsmøtet å avgjøre spørsmålet 2 eller 3 kontingentklasser, og jeg vil foreslå at representantskapets forslag om 2 kontingentklasser legges til grunn.

Petter Nilsen foreslo:

Landsmøtet overlater til det nyvalgte representantskap å utarbeide retningslinjer til den nye klasse som er foreslått og forelegge innstilling for neste landsmøte til vedtagelse.

Votering: Nilsens forslag blev vedtatt mot et par stemmer.

Videre i beretningen for 1937.

Behandlingen av forbundets beretning for 1937 blev så fortsatt.

Under punktet: *Glommen og Lågens Brukseierforening* — gjorde *Olger Rønningen* en del bemerkninger: Igår var det sagt at en skulde slakte Alb. Karlsen, men vi for vår del har ingen å slakte. Den skrivelse vi bl. a. fikk fra forbundet var bare undertegnet med forbundets navn, uten underskrift. Da vi blev opsagt forlangte vi møte, men det blev ikke noget av.

Rudolf Norderhaug: Meglingsforslaget blev vedtatt av arbeiderne og av Brukseierforeningen. Det blev ikke da sagt noget om at det skulde være opsigelse. Det har aldri vært praktisert noget om opsigelse

ved et anlegg. Men vi mener at vi efter arbeidervernloven hadde krav om opsigelse. Det skulde være av interesse å høre om det var nevnt under forhandlingene.

Chr. Henriksen: Det er jo så at dette hører hjemme under Oslo og Omegn. Vi gjorde ikke krav om nogen opsigelse for dette, mer enn andre steder. Den sak synes jeg dere får gjøre op når de kommer hjem.

Halvdan Øveraas foreslo:

Landsmøtet vedtar en resolusjon som tilstilles statsmyndighetene om å foreta revisjon av fattigloven med sikte på forbedringer for de arbeidere der efter lengere tids arbeidsledighet atter er kommet i arbeide og blir tilsynelatende uforsvarlig trukket for tidligere oppebåret forsorgsunderstøttelse.

Birger Eriksen foreslo dette optatt under punktet: arbeidsløshetsproblemet.

Votering: Eriksens forslag blev vedtatt.

Under beretningens punkt: *Oslo kommune*, uttalte *Birger Eriksen:* En kunde kanskje ha latt det passere. Beretningen er nok riktig efter de forutsetninger som en fikk lagt på bordet, da en fikk overenskomsten. Vår forening fant under hensyntagen til den store arbeidsledighet at arbeidet burde fordeles. Vi foreslo derfor for Oslo Arbeiderparti 40 timers uke. Man vilde imidlertid bortsette dette arbeide i entreprise. Vi mente det var helt forkastelig. Efter meget bråk blev arbeidet ordinært og kontinuerlig og utført for kommunens regning. Flyveplassen som blev påbegynt i 1935 er kommet så langt at det nu gjenstår 74 000 kbm. Den samlede flyvehavn dekker 900 mål. Vi blev imidlertid sterkt skuffet i vår tro. Vi blev sjaltet ut av overenskomstforholdet og vi godtok at forbundet blev part. Da så arbeidet blev satt i gang 9. september, trodde en iallfall å ha arbeide så lenge utbyggingen ikke var ferdig, men i juni blev det gitt opsigelser. For 8 dager siden er det sluttet ekstraordinær avtale igjen, men med ordinær betaling. Det er fastsatt i arbeidsplanen for kommende termin at det bli 26 ukers arbeide. Det var meningen at våre folk, omlag 90 mann, skulde få fortsette med overflatearbeide inntil sneen og frosten kom. Men nu har de fått opsigelser. Skandalen er at kommunen ikke kan gi den nødvendige instruks til arbeidslederne. Jeg vil ha gitt denne rettledning for at ikke representantene skal tro at det er ordinært arbeide. Det er ekstraordinært arbeide. I en by som Oslo er det 33 000 mennesker som er berørt av arbeidsledigheten.

Einar Gerhardsen: Jeg har litt vondt for å forstå hvorfor Birger Eriksen har reist denne sak. Det må bare være for å nedsette D. N. A. Ser en på beretningen så inneholder den at det i henhold til beslutninger i Oslo kommunale administrasjon skulde det tidligere ekstraordinære vinterarbeide ophøre og ordinært arbeide settes i gang fra høsten 1937. Heri lå også at arbeidet skulde utføres kontinuerlig og det rasjonerte arbeide ophøre. Og på dette grunnlag blev det optatt forhandlinger med kommunen og en kom der frem til et forslag som blev vedtatt av begge parter. Han sier videre at det er ekstraordinært arbeide og ikke ordinært. Det er spill om ord. Betalingen er ordinær og arbeidsbestem-

melsene er ordinære. På ny kritiserte han D. N. A. for at arbeidsledigheten var stor. Arbeiderne ved Fornebu har regulære lønninger og arbeidsbestemmelser for øvrig og her er det ordnet slik nettop for å gi de arbeidsløse chance. En tar de inn så lenge det er penger og til det er slutt, og så blir det å vente til neste gang en får bevilgning. Det kan ikke være for annet enn å skade det parti han selv er medlem av at han reiser denne sak her. Han kan drøfte den sak i Oslo Arbeiderparti og ikke her på landsmøtet.

Jens Østmo: Det er ingen representanter her som nedsetter D. N. A., men vi må få en mer radikal ledelse.

Birger Eriksen: Jeg tok ikke dette frem for å få en realitetsdebatt om det. Da skulde vi nok diskutere. Jeg vil ikke hermed skade partiet. Det protesterer jeg imot. Men jeg forbeholder mig retten til å få kritisere den politikk som føres. Da det blev ordinært arbeide i 1937 så fikk enkelte på en forskuddslønn av 74 kroner i trekk 42 kroner i bidrags- og skattetrekk.

Nils Bunes: Det er ikke noget valgmøte dette. Vi tar frem sakene slik som de er. Det nytter ikke å komme med de vanlige glosor her. En skal ikke kjempe om ord, sier Gerhardsen. Ordinært eller ekstraordinært, så betyr det dog meget hvilken betegnelse det får.

Oskar Kvernbo: Når det gjelder avdeling 102 så forbauser det mig at en reiser denne sak. Jeg vil understreke det Gerhardsen her sa. Eriksen nevner et eksempel på hvor meget en trekkes. Men det er ikke fortjenesten — 74 kroner — det er forskudd. Jeg tror fortjenesten ligger på 115 eller 120 kroner. Det er ordinært arbeide som er i gang på Fornebu. Men en sak som denne bør optas på en annet forum. Ikke her.

Birger Eriksen: Jeg trodde virkelig at det var innenfor de faglige organisasjoner vi skulde behandle våre faglige spørsmål og ikke innenfor partiet. Fortjenesten har vært fra 2 300 til 2 900 kroner på fra 28 til 32 ukers arbeide. Trekk så fra forsorgsbidrag, skatter etc. så blir det ikke meget igjen. Når det atter igjen påstås at jeg vil bekjempe partiet, så protesterer jeg. Selv om Oslo kommune er arbeiderstyrt, så er den uansett alle talemåter en arbeidsgiver. Og vi må kunne påtale misforhold også der. Det som her er skakt og skjevt er at en ifjor skulde få ordinært arbeide og så blir det forsorgstrekk og andre trekk.

Einar Gerhardsen: Det vesentlige i denne sak er ikke å strides om ord. Men Oslo Arbeiderparti la det i det, at det var en fordel å få øket arbeidstiden fra 36 til 48 timer. Videre har det jo også betydning for ferien. Ingen har bebreidet Birger Eriksen at han har tatt saken op. Men en skal ikke si om partikamerater at de ikke er opmerksom på forholdene og ikke gjør det beste ut av de gitte situasjoner.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1937, som uten ytterligere bemerkninger blev vedtatt.

Under tabellen over lønnsbevegelser avsluttet i 1937, blev det oplyst at det var feilaktig at det stod at det var arbeidsstans ved Dunderlandsverket. Det var blitt opsatt en protokoll som var vedtatt av begge parter, og det gjaldt bare reparasjonsarbeider.

Chr. Henriksen: Det skal vi rette. Det er en inkurie.

Lovbehandlingen fortsetter.

§ 9 sendes budjettkomiteén.

Det besluttetes å oversende § 9 — *Understøttelse under konflikter* — til budjettkomiteén for å fremkomme med innstilling.

Redaksjonskomitéens innstilling om prinsipperklæringen.

Fra redaksjonskomitéén referertes følgende innstilling ad prinsipperklæringen i forbundets lover:

«Komitéén var enig om å foreslå for landsmøtet at «Prinsipperklæringens punkter 1, 2 og 3 bibeholdes uforandret. Forsåvidt angår punkt 4, foreslår komitéén følgende ordlyd:

I tilslutning hertil henstilles til forbundsstyret i samråd med de politiske organisasjoner å arbeide for at foranstående gjennomføres.

Videre foreslår redaksjonskomitéén at prinsipperklæringens kommentar i forbundsloven, side 4 utgår.»

Halvdan Øveraas optok sitt forslag om bibehold av prinsipperklæringen helt ut.

Votering: Ved alternativ votering blev redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot 20—25 stemmer, som blev avgitt for Øveraas' forslag.

Forbundets virkeområde.

Redaksjonskomitéén foreslo:

«Ad forbundets virkeområde. (Tidligere innledningen.)

Redaksjonskomitéén tiltrer representantskapets forslag.»

Representantskapets forslag var følgende:

Norsk Arbeidsmandsforbund er en sammenslutning av fagforeninger hvis medlemmer beskjeftiges innenfor forbundets virkeområde som omfatter bergverksindustrien, offentlig og privat anleggsvirksomhet, som jernbaneanlegg, havne- og moloanlegg, fyr-, befestnings-, kraftverks- og reguleringsanlegg og arbeiderne ved Statens, fylkenes og landkommunenes veiarbeidsdrift samt andre grupper av fagforeninger som ikke kommer inn under bestemte fag eller industriforbunds virkeområde.

Votering: Redaksjonskomitéens innstilling blev enstemmig vedtatt.

§ 1. Formålet.

Redaksjonskomitéén foreslo at § 1, formålet, fikk følgende ordlyd:

Under henvisning til den av landsmøtet vedtatte prinsipperklæring skal forbundets formål være:

1. Å organisere alle arbeidere som er beskjeftiget i de av forbundet omfattende virkeområder i tilslutning til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, for at de med bevisst solidarisk samvirke på alle områder kan ivareta sine økonomiske og sociale interesser.

2. Å forbedre arbeidsvilkårene så de gir det størst mulig utbytte av arbeidet, å avskaffe alt helligdags- og overtidsarbeide og overalt gjennomføre en sommerferie på minst 3 arbeidsuker, samt søke gjennomført en daglig arbeidstid av 6 timer.
3. Å understøtte medlemmer under konflikter med arbeidskjøperne, samt ved dødsfall å sikre medlemmenes etterlatte et bidrag som står i forhold til avdødes medlemsskap i organisasjonen.
4. Å samle statistisk materiale til belysning av arbeids- og leveforholdene.
5. Å knytte forbindelse med broderorganisasjoner i andre land for fremme av felles interesser.
6. Å arbeide for produksjons- og forbrukersamvirkets fremme.

Simon Simonsen: Redaksjonskomitéen har behandlet forslaget fra Vignes Grubearbeiderforening om opplysningsarbeide og studiearbeide innenfor de respektive avdelinger, men er av den opfatning at det ikke kan optas i lovene. Vi optar her representantskapets forslag sålydende:

«Hvad angår foreningens forslag til nytt punkt 7 til opplysningsarbeidet m. v. kan dette ikke tiltrædes, da representantskapet er av den opfatning at dette spørsmål må til enhver tid avgjøres av landsmøtene.»

Votering: Redaksjonskomitéens innstilling blev vedtatt med ovennevnte tillegg av Simonsen.

§ 10. Landsmøtet.

Punkt 2, siste avsnitt: Representasjonsretten for avdelingene berignes efter innbetalt kontingent for mai, juni og juli.

Motivering:

I denne arbeidsløshetens tid vi lever i er de fleste medlemmer og avdelinger henvist til sesongarbeide. Den representasjonsordning som nu er, virker derfor ikke demokratisk, men utestenger en flerhet innen forbundet fra å delta i dets landsmøter.

Heimdalsmyran Fagforening.

Punkt 2 forandres til: 1 — en — representant for de første fylte 50 tall og siden 1 — en — for hvert fylte 150 tall medlemmer.

Motivering:

Forandring til det foreslåtte vil bety en besparelse, og en mindre representasjon vil gi et likeså godt organisasjonsmessig resultat.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening.

Punkt 5 forandres til: Reise, tapt arbeidsfortjeneste og diétgodtgjørelse.

Motivering:

Ifølge punkt 4 med hensyn til representasjonsretten for de fastlønnede tillitsmenn kan det efter punkt 5.s nuværende ordlyd skje en mis-

forståelse med hensyn til sammendraget av tapt arbeidsfortjeneste og diét til et ord. De fastlønnede har jo ingen tapt arbeidsfortjeneste, og derfor kun diétgodtgjørelse.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening.

Punkt 7 forandres til: Landsmøte holdes hvert 4. år.

Motivering:

Under ekstraordinære forhold kan ekstra landsmøte sammenkalles, og da mener vi, av sparehensyn, ordinært landsmøte må være tilstrekkelig hvert 4. år.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening.

Punkt 4 får følgende ordlyd:

Forbundsstyret har adgang til landsmøtet og betraktes som representanter. De har dog ikke stemme- og talerett uten efter beslutning av landsmøtet.

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening.

Punkt 3 forandres til å hete:

Landsmøtet har å behandle: Representantskapets beretninger og regnskaper, alle fra medlemmer av styret innkomne forslag som ligger innenfor rammen av forbundets virksomhet, velge revisjonsutvalg samt bestemme tid og sted for næste landsmøte eller i motsatt fall gi hovedstyret fullmakt dertil.

Skjekkeland Jernbanearbeiderforening.

Fra representantskapet forelå:

«Forslag til denne paragraf vedrørende representasjonsordningen blir av representantskapet å forelegge landsmøtet. De øvrige punkter foreslås uforandret, dog således at under punkt 4 skal stå: «Det samlede representantskap» — i stedet for «Det samlede styre.»

Representantskapets innstilling.

Fra representantskapet forelå enn videre følgende innstilling som i mangfoldiggjort stand var omdelt til representantene:

Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings forslag legges til grunn for representasjon.

1 representant for de første 50-tall og siden 1 for hvert fylte 150-tall medlemmer.

Anna Anthoni: Jeg kan ikke være enig i Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings forslag. Vi bør beholde det første og minste tall — fylte 40-tall. Jeg foreslår det bibeholdt og at en for øvrig forhøier det som foreslått av Sulitjelma.

Ole Taffjord Dyrkorn: Jeg vil slutte mig til foregående taler. Vi har mange veiarbeiderforeninger, som ikke er på 50 medlemmer og da må de velge sammen med andre. Vi må ikke sette op tallet her for den første representasjon. 40 medlemmer må ha rett til å sende 1 representant.

Alb. Karlsen: Da representantskapet behandlet de innkomne forslag til landsmøtet og spesielt da disse forslag om representasjonsretten, måtte det se på hvordan landsmøtene vil arte sig i fremtiden. Blir ikke denne forandring gjort, så vil vi til neste landsmøte ikke ha lokaler store nok til å få inn alle representantene i. Vi må ikke ha et landsmøte større enn dett. Det var i representantskapet et sterkt mindretall for et ennå høyere tall.

Ludvik Karlstad: Som representant for min avdeling så vil jeg anbefale at det blir som det er. Det er svært vanskelig for oss å kunne holde et fast medlemstall.

Jens Østmo: Er det riktig av Arbeidsmandsforbundet å hemme avdelingenes representasjon til landsmøtene? Jeg vil anbefale bibehold av den gamle ordning og at en tillater avdelingene og medlemmene selv å avgjøre, hvorvidt vi blir så mange at vi må gå til en deling. Dette landsmøte bør også først se på hvordan det skal være, om det skal være et eget grubearbeiderforbund.

Emil Zakariassen: Som stillingen er idag må alle være klar over at en innskrenkning må til. En ting er at vi ikke kan få lokale stort nok. Det annet er at en slik stor forsamling bevirker langvarigere møter. Men hvis grubeindustrien går ut og danner eget forbund, så kan representasjonen være som den er. Hvis vi bibeholder minimum 40 og går op til 150 så er jeg enig.

Anna Anthoni foreslo:

Punkt 2 forandres til: 1 representant for hvert fylte 40 tall og siden 1 representant for hvert fylte 150 tall medlemmer.

Ingvald Eidsvik foreslo:

1 representant for de første 50 tall og 1 representant for hvert 100 inntil 400 medlemmer og derpå 1 representant for hvert 150 medlemmer.

Ludvik Larsen: Vi må regne med en sterk tilvekst spesielt blandt veiarbeiderne og da må vi benytte oss av en annen organisasjonsteknikk. Vi har hos oss på et distrikt av 4 mil, 4 avdelinger; mens vi på en strekning av 12 mil bare har en avdeling. Vi må få en ordning i slike tilfelle. Vi har latt dem få dispensasjon til å danne foreninger; men de skulde ikke ha fått den. Jeg anbefaler representantskapets innstilling.

H. Holmstrøm foreslo saken utsatt til spørsmålet om et grubearbeiderforbund var avgjort.

Ole E. Våde: Når en tar i betraktning forbundets økning og representasjonen her på landsmøtet, så skulde det ikke være noget å si på en innskrenkning. Det er måten innskrenkningen skal foregå på som er saken. Det hevdes at en ikke bør beskjære det første, nemlig 40 tallet; men ta det fra de store avdelinger. Jeg vil imidlertid anbefale representantskapets forslag. En kan godt ha et mindre landsmøte uten å skade

organisasjonens og medlemmenes interesser. Jeg vil foreslå følgende tillegg:

1 representant for det første 50 tall og siden 1 for hvert fylte 150 medlemmer. Maksimum 4 representanter.

Johan Røttereng: Vi gikk for vår del ut fra Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings forslag, som vi så som en innskrenkning av de store landsmøter. Men vi fant ikke å kunne gå med på en større innskrenkning. Jeg anbefaler representantskapets forslag.

Olaf Heum: Jeg vil stemme for det minste antall medlemmer for å få rett til å sende 1 representant. Det er en spore for avdelingene at de får anledning til å sende sine representanter. Flest mulig avdelinger bør være representert på landsmøtene.

Anna Anthoni: Jeg har stillet et forslag og jeg vil med en gang ha sagt at det er ikke et egoistisk forslag. Vi manglet bare et par medlemmer for å få 2 representanter og vi vil sikkert få ennå flere representanter neste gang.

Ingvald Eidsvik: Jeg kan være enig i å nedskjære en del på antallet av representanter; men jeg er uenig i at en skal beskjære opad til 4 representanter for de største avdelinger. Jeg anbefaler mitt forslag. For vårt vedkommende med 1009 medlemmer, vil det bli for stor innskrenkning den som her foreslås.

Harder Olsen: Representasjonen til landsmøtene må innskrenkes. Når det videre sies at de små avdelinger bør være representert, så er det riktig. De avdelinger som har store medlemstall bør kunne begrense sin representasjon noget og derved hjelpe de mindre avdelinger.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet onsdag 5. oktober.

Ordstyrere: *H. O. Jubskås — Alfred Stenbak.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Representanten Einar Nygård, Gloppen Veiarbeiderforening, blev innvilget permisjon for formiddagsmøtet imorgen, på grunn av reise.

Representasjonen til landsmøtet fortsatt.

Thv. Thorstensen: Det vil lett kunne bli rivninger, hvis en vedtar representantskapets innstilling når det gjelder å heve medlemstallet for den første representant. Men når det gjelder de store foreninger er jeg enig med representantskapet. Vi hadde i Oslo og Akershus Distriktsorganisasjon 800 representanter til stede. Selv om neste landsmøte blir noget større enn dette så vil jeg anbefale Anthonis forslag.

Thorstein Kopperud: For å være demokratisk vil jeg anbefale Anthonis forslag. De store avdelinger bør ta hensyn til de små avdelinger og vise solidaritet mot dem.

Rudolf Kanestraum: Det er en særs viktig ting dette for de små avdelinger at de får en representant. Jeg vil anbefale 1 representant på 40 medlemmer og 1 for hver 150 inntil 4 representanter.

Olaf Heum: Selv om foreningene er små, så kan de ha meget viktige misjoner utover i landdistriktene og de bør få adgang til å være representert på landsmøtene. Jeg er av den opfatning at det er gledelig å få så mange veiarbeideravdelinger med; men da må vi også ønske dem velkommen til våre landsmøter.

Ludvik Larsen: Jeg må stemme for representantskapets forslag og anbefaler representantene å gjøre det samme.

Johan Henriksen: De små foreninger blir dårlig representert og det kunde være mange ting å si i den forbindelse. De store avdelinger kan uten å svekkes gi noget fra sig.

Magnus Bergum: Det har være stille fra Opland på landsmøtet; men her må vi si ifra. Jeg vil stemme for Anthonis forslag.

Sigurd Sørensen foreslo:

1 representant for de første 40 medlemmer. Dernæst 1 for hvert overstigende 200 medlemmer.

Ingvald Eidsvik: Jeg ser det som en god agitasjon at vi får en stor representasjon på våre landsmøter. Når en i denne forbindelse taler om økonomien, vil jeg spørre: har landsmøtet tatt hensyn til det tidligere? Som igår da vi diskuterte i det vide og brede om ting som det kunde vært nok med en tredjedel av den tid som blev benyttet. Vi vil nok klare å få lokale stort nok. Det er representanter her som har talt i hver eneste sak og flere ganger og således talt bort pengene til adskillige representanter. En må se alle ting i sammenheng.

Alb. Karlson: Jeg er enig med foregående taler i at det kan ligge en agitasjon i et landsmøte. Men det kan vel tenkes at det blir en noget dyr agitasjon. Etter det forhold som nu er så er det 63 medlemmer bak hver enkelt representant som er her idag. Vi må regne med å komme op i 29 000 medlemmer med de grupper som vi skal ha over. Næste landsmøte vil da bestå av 465 representanter, hvis den nuværende ordning bibeholdes. Dertil kommer forbundsstyre og representantskap, så vi kommer op i 500 representanter. Det blir da nødvendig å gå til innskrenkning for å få et arbeidsdyktig landsmøte. En kan også bli så stor i omfang at en ikke får arbeidet ordentlig, at sakene ikke får den behandling som de skal ha.

Edvard Byberg anbefalte Anthonis forslag.

Kjartan Olsen: Det er forslag her om 40 og 50 som minste sats, men vi har også et forslag fra Våde, som må deles slik at en kan begrense representasjonen opad til 4 representanter. Jeg kan gjerne gå med på 40. Det er vel meningen å samle flest mulig av avdelingene til landsmøtene.

Jens Østmo: De store avdelinger klarer sig med 2 representanter. La dem få 4; men la det bli 40 medlemmer som første sats.

Nils Bunes foreslo samtlige forslag oversendt redaksjonskomitéen.

Henry Andreassen foreslo:

«En representant for 40 påbegynt medlem og 2 representanter for påbegynte 200 medlemmer og 3 representanter for 400 medlemmer.»

Botolf Thunshelle: Alle forslag går ut på innskrenkning. Det er måten for innskrenkningen en er uenige om. Det går særlig ut over de foreninger som har fra 40 til 50 medlemmer. Men også der må det begrenses og da til 50; men da må en også begrense representasjonen for de store avdelinger til 4 representanter.

Alfred Bonde: Forbundsstyret bør påse at når små foreninger skal stemme sammen, må de ligge så nære hverandre at de virkelig også har felles interesser.

Votering: Samtlige forslag besluttet oversendt redaksjonskomitéen.

J. B. Johansen fikk permisjon fra formiddagsmøtet torsdag for konferanse med Den kooperative Landsforening.

§ 17. Forsikringskassen.

Ad punkt 4. Forsikringskassen.

Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 3 års medlemsskap kr. 200.00, dog uten fradrag i forsikringsbeløpet.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

- a) Når et medlem ved sin død har et sammenhengende medlemsskap på minst 18 måneder vil hans etterlatte av forsikringen få utbetalt kr. 75.00 — fem og sytti kroner.
- b) Og etter 2 år inntil 3 års medlemsskap kr. 100.00 — et hundre kroner.

Stjørdal Arbeidsmannsförening, avd. 118.

Ad punkt 3.

Punkt 3 forandres til: Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser i minst 20 år kan få utbetalt kr. 500.00 av forsikringskassen. Når samme medlem har fylt 65 år utbetales ham det gjestående beløp av forsikringssummen.

Motivering:

Når en anleggsarbeider eller grubearbeider har arbeidet til han er 60 år er de fleste utslitte som følge av det tunge arbeide, enhver vil forstå at han ikke kan stå sig i konkurransen med de yngre arbeidere, nu når arbeidsledigheten herjer overalt. Derfor mener vi det vil bli en stor hjelp og opmuntring for vedkommende å få disse kroner på sine gamle dager når alle veier er stengt. Vi synes å være forvisset om at forsikringskassen tåler disse uttelling, så det av den grunn intet er i veien for at landsmøtet kan vedta dette forslag.

Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening, avd. 21.

Dør et medlem og medlemsbøkene viser at det ved sin død har 3 års sammenhengende medlemsskap utbetales til medlemmets ektefelle, barn, foreldre eller andre slektninger, som avdøde i levende live har forsørget, eller de som hadde avdøde medlem til hel eller delvis forsørgelse kr. 300.00. Derefter kr. 100.00 for hvert år vedkommende er medlem inntil kr. 2 000.00 etter 20 års sammenhengende medlemsskap. Har avdøde ingen pårørende som her nevnt utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 200.00.

Medlemmer som har fylt 65 år og har sammenhengende medlemsskap i minst 20 år kan, hvis han ikke har lønnet beskjeftigelse, få utbetalt kr. 1 000.00. Resten av forsikringsbeløpet utbetales ved medlemmets død.

Medlemmer som har minst to års sammenhengende medlemsskap og som blir erklært uhelbredelig sinnssyk, samt medlemmer som blir helt invalider som følge av arbeidsulykker, blir å betrakte som avgått ved døden og utbetales forsikringsbidraget i sin helhet.

Motivering:

En forhøielse av bidraget som her foreslått vil utvilsomt være til varig beste, ikke bare som øieblikkelig hjelp, men også som et middel for å motarbeide de lange strykelistene som nokså ofte vansirer «Arbeidsmanden». Den regnskapsmessige side ved denne forhøielse vil nok landsmøtet bli enig om på en for både forbund og medlemmer tilfredsstillende måte.

Sandnes Arbeiderforening, avd. 70.

Punkt 3. Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, skal utbetales kr. 500.00 og etter fylt 65 år utbetales det resterende av forsikringsbeløpet.

Finneid Arbeiderforening.

Ad punkt 3.

Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, kan etter at han har fylt 60 år få utbetalt kr. 500.00 av forsikringsbeløpet.

Opnåes 20 års sammenhengende medlemsskap først etter at medlemmet har fylt 55 år, må det hengå 5 år etter oppnådd 20 års medlemskap innen beløpet kan utbetales.

Beløpet utbetales dog ikke dersom medlemmet har lønnet beskjeftigelse. Resten av forsikringsbeløpet utbetales ved medlemmets død.

Medlemmer som har minst 10 års sammenhengende medlemsskap og som blir erklært uhelbredelig sinnssyke, samt medlemmer som blir helt

invalider som følge av arbeidsulykker og yrkessykdom blir å betrakte som avgått ved døden og utbetales forsikringsbeløpet i sin helhet.

Stord Arbeiderforening, avd. 34.

Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, kan 5 år etter at de har fylt 60 år få utbetalt kr. 800.00 av forsikringsbeløpet.

Notodden og Omegns Arbeidsmannsforening.

Medlemmer med 20 års medlemsskap ved fylte 60 år får utbetalt forsikringssummen kr. 1 000.00.

Bakke Jernbanearbeiderforening.

Vedrørende forsikringskassen.

Det foreslås for landsmøtet at der nedsettes en komité som får i oppdrag å undersøke muligheten av å få avviklet forbundets forsikringskasse.

De nødvendige motiveringer til disse forslag vil bli gitt av vår forenings representanter på landsmøtet.

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening.

Ad punkt 3.

Dør et medlem og medlemsbøkene viser at det ved sin død har vært medlem av forbundet minst 1 år, utbetales til medlemmets ektefelle, barn o. s. v. kr. 100.00, stigende med kr. 100.00 pr. år inntil 10 år med kr. 1 000.00.

Har avdøde ingen pårørende som her nevnt utgjør begravelsesbidraget halvparten av forsikringssummen. Første år kr. 50.00, stigende med kr. 50.00 pr. år inntil 10 år med kr. 500.00.

Motivering:

Man mener at det blir utbetalt forholdsvis for lite begravelsesbidrag til enslige, som har stått som medlemmer i 10 år og derover. Vi mener at når medlemmer dør, selv om de ikke etterlater noen som de har forsørget, bør der utbetales så meget at det kan bli en skikkelig begravelse og det kan det vanskelig fåes med de nuværende satser.

Bergens Vakt- og Renholdsbetjenings Forening, avd. 404.

Ad punkt 3.

Har avdøde ingen pårørende som her nevnt, utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 300.00.

Motivering:

Ved den prisstigning som har funnet sted den senere tid har det vist sig at kr. 200.00 ikke har strukket til ved en begravelse. Av den grunn foreslås bidraget forhøiet med kr. 100.00.

Bjørkåsen Grubearbeiderforening.

Ad punkt 3.

Avsnittet: Resten av forsikringsbeløpet utbetales ved medlemmets død — forandres til: Resten av forsikringsbeløpet utbetales ved medlemmets fylte 70 år, eller tidligere død.

Motivering:

Når vi har funnet å foreslå denne forandring er det på grunnlag av alderstrygden som nu er gjennomført.

Det viser sig at den trygd som utbetales i de fleste kommuner ikke er tilstrekkelig til hus og livsopphold.

Og forutsetningen med alderstrygden er vel at de gamle skal slippe å gå til forsorgen. Derfor mener vi at de gamle og utslitte medlemmer av forbundet bør få sitt fulle forsikringsbidrag utbetalt ved de fylte 70 år.

Løkken Grubearbeiderforening, avd. 111.

Fra representantskapet forelå:

«Representantskapet har gjennomgått de forskjellige innsendte forslag, men har besluttet å foreslå for landsmøtet at den nuværende paragraf bibeholdes inntil den komité som er nedsatt av Landsorganisasjonens kongress 1938 har fremkommet med sitt forslag til de forskjellige forbunds forsikringskasser. Hvis dette forslag fremkommer i landsmøteperioden, pålegges forbundsstyret å utsende dette til uravstemning blandt medlemmene, ledsaget av representantskapets forslag.»

Petter Nilsen, avdeling 32, foreslo: «Medlemmer som av lægene og R. T. V. er erklært for 100 pct. arbeidsudyktige på grunn av silikose får forsikringssummen utbetalt.»

Halvdan Øveraas, avdeling 103, foreslo: «Ved medlems ektefelles død utbetales efter minst 3 års medlemsskap kr. 200.00, dog uten fradrag i forsikringsbeløpet.»

Alb. Karlsen: Samtlige 33 forbund i Landsorganisasjonen har forsikringskasse. Når det gjelder overføring fra det ene forbund til det annet, skaper det mange vanskeligheter at en har forskjellige bestem-

melser. Kongressen har vedtatt ved en komité å utarbeide forslag til de forskjellige forsikringskasser. Jeg vil anbefale at landsmøtet vedtar representantskapets forslag.

Ordstyreren: Representantene for Akershus bedes møte kl. 18 i kveld i lokale C.

Karl Edvardsen: Vi må kunne vedta en forandring som den der er foreslått av anleggsgruppen i Oslo. Det må være nok.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt mot nogen få stemmer. — Derved bortfalt de øvrige forslag.

§ 18. Arbeidsmanden.

«Arbeidsmanden» tilstilles medlemmene gjennom posten.

Motivering:

Med den nuværende ordning når bladet fortrinsvis frem til de mest interesserte medlemmer.

Først når alle medlemmer får bladet inn i sine hjem, da svarer utgivelsen av «Arbeidsmanden» fullt ut til sin hensikt.

Sandbekk Grubearbeiderforening.

Ad punkt 3.

Foreningen foreslår tilføiet: «Arbeidsmanden» sendes direkte til forbundets medlemmer.

Motivering:

Da tilslutningen til foreningens møter ofte er meget dårlig, er det et fåtall av medlemmene som får «Arbeidsmanden». Å få den ut på annen måte er meget vanskelig, da medlemmene bor så veldig spredt. Slik er det dessverre også andre steder. Vi mener derfor det er av stor betydning at «Arbeidsmanden» blir tilsendt direkte til medlemmene.

Stord Arbeiderforening, avd. 34.

I første halvdel av hver måned utsender forbundets hovedkontor fagbladet «Arbeidsmanden» til alle forbundets medlemmer som har betalt kontingent. Bladet ekspedieres i posten under hvert enkelt medlems adresse.

Punkt 3 utgår.

Motivering:

Forsåvidt fagbladet skal tjene til sin hensikt og være den opplysningskilde for medlemmene som tiltenkt, bør den ordning som nevnte forslag innebærer gjennomføres.

Slik som forholdene nu er ute ved anleggene, hvor arbeiderne bor spredt, er det forbundet med store vanskeligheter, vi kan gjerne si umu-

lig, å få bladet ut til alle medlemmer, i hvert fall ikke i et rimelig tidsrum etter at bladet er ankommet.

Det vil selvsagt medføre en merutgift, men vi ser det slik, at skal bladet komme til sin rett må forbundet ta denne merutgift.

Bergkvam Jernbanearbeiderforening, avd. 24.

Punkt 4. Det påhviler administrasjonen å sørge for en ordning slik at fagbladet blir best mulig spredt blandt forbundets medlemmer.

Motivering:

Da det viser sig ved den nuværende ordning at fagbladet i nokså stor utstrekning blir liggende hos foreningens formann uten å komme ut til medlemmene, mener man at en forandring i utsendelsesmåten vil være påkrevet.

Notodden og Omegns Arbeidsmannsforening.

Bladet «Arbeidsmanden» sendes til hvert enkelt medlem istedenfor som nu til vår avdeling.

Motivering:

Grunnen for overnevnte forslag er at i en hel del av foreningene er medlemmene spredt rundt omkring i bygdene, slik at det er så å si umulig å få sendt bladet til hvert medlem. Og følgen blir at en hel del av medlemmene ikke får bladet.

Vegårsdalshei Veiarbeiderforening.

Fra representantskapet forelå:

Det besluttet å pålegge forbundsstyret å fremme forslag for landsmøtet.

Formannen: Dette spørsmål har vært under bearbeidelse av forbundets administrasjon og har vært behandlet i representantskapet, som gav forbundsstyret i pålegg å fremme forslag for landsmøtet. Vi mener at det kommende representantskap bør få bemyndigelse til å utvide fagbladet innenfor den ramme at det ikke blir uforholdsmessig kostbart.

Emil Ødegaard: Vi mener fagbladet er godt redigert og at det helt ut må komme medlemmene til gode. Det er derfor vi vil at bladet skal komme til samtlige medlemmer utover det hele land.

Jørgen J. Rønning: Vi har ikke den samme opfatning av fagbladet som foregående taler. Slik som bladet er idag er det ikke verd å sende i posten. Jeg vil ikke dermed kritisere de som redigerer det; for det kan ha sine mange årsaker.

Birger Eriksen: I 1935 blev det vedtatt et forslag i avdeling 102 med henstilling til forbundet om å undersøke mulighetene for å få bladet omsendt direkte til medlemmene. Hva er det gjort i den anledning?

Kjartan Olsen: Vi får 320 fagblad og får alltid 100 eksemplarer igjen. Det må jo koste for meget å drive på den måte. Vi har også ofte det forhold at det er flere i samme husstand som er medlemmer og de behøver ikke mer enn et eksemplar. En skulde på den måte spare adskillig i porto og på annen måte.

P. A. Fugleberg: Fagbladet blir liggende for lenge utover før det kommer til medlemmene. På den måte blir ikke fagbladet det det skulde være.

Formannen: Jeg er fullt på det rene med at det kan være delte meninger om redaksjonen av fagbladet. Men det kan også være at en mener den er bra. En skal imidlertid være opmerksom på at det ikke er mulig å gjøre et fagblad så aktuelt. Forbundet har imidlertid arbeidet med å utvide fagbladet. Når det gjelder distribueringen, så må en slik ordning gå ut på at bladet sendes samtlige våre medlemmer. Jeg er opmerksom på at en hel del blad nu ikke kommer til medlemmene. Det kan skyldes 2 ting: at distribueringen innen avdelingene er slett eller det kan være at en ikke vil lese fagbladet. Distribueringen kan foregå på to måter enten ved å sende bladet til avdelingene til videre forsendelse til medlemmene, eller bladet går direkte fra forbundet til medlemmene. En skal dog være opmerksom på at en i vårt fagblad kan finne stoff som overhodet ikke finnes i noget annet blad, hvis en først har interesse av å lese det. Det er også alltid helt autentiske og pålitelige ting som legges frem. Jeg overtar det hele og fulle ansvar for fagbladet. Representantskapet har foreslått at det kommende forbundsstyre bemyndiges til å arbeide med saken. Det er da min forutsetning at vi skal få alle medlemmers adresser. På basis herav vil en så vurdere og avgjøre hva som skal gjøres, om en skal gå til distribuering gjennom posten eller på annen måte, dog således at det må være avgjort innen utgangen av 1938. Representantskapets forslag er: Fra 1. januar 1939 blir «Arbeidsmanden» å omsende de enkelte medlemmer til direkte adresse.

Henry Andreassen foreslo: «Arbeidsmanden sendes direkte til forbundets medlemmer; et medlemsblad til hver husstand.»

Emil Ødegaard foreslo at fagbladet «Arbeidsmanden» blir tilsendt foreningenes underkasserer etter opgave fra vedkommende avdeling.

Kristian Moljord: Jeg kan godt forstå interessen for «Arbeidsmanden». Men en skal være opmerksom på at hvis vi ikke får ordentlige adresser eller disse straks forandres ved flytning, så vil en få meget retur. En må også se noget nærmere på de utgifter det blir.

Lars Bakken: Hos oss er fluktasjonen på arbeidsplassen så stor at forsendelse i posten av den grunn vil bli for tungvint. Den fordeling vi har nu er bra og den beste vi for vår del kan få. Jeg vil anbefale den ordning.

Sigurd Eriksrød: Vi har gjennomført en ordning gjennom våre underkasserere og den ordning går bra.

Lars Bergundhaugen: Jeg har arbeidet på anleggene bortimot 30 år og jeg har til stadighet sett at bladet ligger igjen i haugevis rundt

om på arbeidsplassene. Medlemmene skal imidlertid være opmerksom på at de har nytte av bladet og at de bør sørge for å få det.

P. O. Moan: Det som er spørsmålet for mig er om vi har noget igjen for dette, som det vil koste å sende bladet på en annen måte enn hittil. Det er også et stort spørsmål om vi for vår del kan klare det på den måte. Var jeg sikker på at *alle* fikk bladet på denne måte så skulde jeg gå med på en merutgift. Men jeg er i tvil om at alle vil få bladet på denne måte.

Emil Ødegaard: Jeg vil anbefale mitt forslag vedtatt. Ved den ordning vil bladet komme til medlemmene og ikke som det nu ofte hender bli liggende i bunkevis unyttet.

Strek blev satt.

Sigurd Melum: Det vil hjelpe oss meget om vi fikk bladet sendt til alle medlemmer. Jeg vil derfor anbefale at det gjøres.

Odin Herø: Jeg tror ikke det svarer til hensikten å få bladet gjennom posten; men gjennom avdelingene og slik at underkassererne blir ansvarlige for å dele det ut.

Lars Bakken frafalt.

Olaf Heum: Den nuværende ordning er ikke tilfredsstillende. Det vilde være bra å få det i posten og det skulde ikke være uoverkommelig å få medlemmenes adresser. Det skulde vel også kunne gå an å få annonser i bladet for å skaffe penger?

Robert Robertsen: I vår avdeling går det ganske bra med å få bladet delt ut til medlemmene. Å sende det i posten vil koste mange penger og det er vel også et spørsmål om det går hos oss hvor arbeidsplassen ofte skifter.

Botolf Thunshelle: Hos oss bor medlemmene meget spredt. Derfor har vi foreslått at det sendes i posten og vi ser at representantskapet har gått med på det og vi er takksam for det. Det skulde ikke være uoverkommelig. Bladet vil komme medlemmene mer til gode ved at det sendes i posten.

Jørgen J. Rønning: Dette er jo i første rekke et økonomisk spørsmål og det burde derfor ha forelagt en oversikt for landsmøtet om hvad en slik ordning koster.

Olav Ormset: Våre medlemmer er spredt på 7 forskjellige veier. Det beste vilde derfor være å få bladet i posten; men hvis det blir så kostbart, så var vi i avdelingen enige om å dele det ut ved underkassererne.

Votering: Representantskapets forslag blev vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

§ 19. Stedlige styrever.

Landsmøtets vedtak og forbundets formulering av punkt 1 i denne paragraf er ikke overensstemmende. Her er av forbundsstyret tilføjet efter tredje komma ordene: «om de finner det påkrevet». Dette er ikke i overensstemmelse med landsmøtets beslutning, idet denne tilføielse ikke finnes her. Jfr. landsmøtets protokoll 1935, side 113, avdeling 102's vedtatte forslag.

Forbundsloven må bringes i overensstemmelse med forannevnte vedtak.

Avdeling 102.

§ 19 får sådan ordlyd: I byer eller landdistrikter hvor det er 2 eller flere avdelinger, skal disse, om de finner det påkrevet, oprette et stedlig styre, som består av en eller flere representanter fra hver av de tilsluttede foreninger.

Motivering på landsmøtet.

Bjørnstad Jernbanearbeiderforening, avd. 203.

Forbundet støtter det stedlige styre økonomisk så langt at det minst kan holde fire møter om året.

Motivering:

Da de stedlige forhold gjør at det på Nordlandsbanen bare kan være et stedsstyre, blir distriktet omfattende ca. 300 km. (Grong—Mo). Dette medfører kolossale reiseutgifter til møtene, da det blir en masse foreninger som blir representert.

På så lang distanse og så stor representasjon vil det bli en umulighet å administrere mere enn to møter med normal administrasjonskontingent for de tilsluttede foreninger.

Da de enkelte medlemmer her er fullstendig nok belastet før, anser vi et sådant forslag for fullt berettiget.

Trangfoss Jernbanearbeiderforening.

Landsmøtet får ta en klar beslutning angående § 19, om en forening skal stå tilsluttet fellesstyret eller ikke. Som det nu er kan det ikke bli noget effektivt samarbeide.

Vestfold Veiarbeiderforening, avd. 99.

Fra representantskapet forelå:

«Punkt 1. I byer eller landdistrikter hvor det er 2 eller flere avdelinger i samme arbeidsbranche skal disse, i samråd med forbundet, opprette stedlige styrever som består av 1 eller flere representanter for hver av de tilsluttede foreninger.»

Angående Trangfoss Jernbanearbeiderforenings forslag kan det ikke tiltredes.

P. O. Moan: Nederst på side 29 står Bjørnstad Jernbanearbeiderforenings forslag. Vi er av den opfatning at et samarbeide skal vi ha;

men vi mener at vi får det samme resultat om vi sender *en* mann som to og vi vil få utgiftene ned.

Birger Eriksen: Som en ser av dagsordenen så har avdeling 102 påpekt at lovens bestemmelser ikke er i overensstemmelse med landsmøtets beslutning. Det er kommet med en tilføyelse: «om de finner det påkrevet» og som vi ikke kan se er i overensstemmelse med landsmøtets vedtak i 1935.

Olaf Trøen: Vår avdeling foreslår: «Forbundet støtter det stedlige styre økonomisk så langt at det minst kan holde fire møter om året.» Vi har ifjor hatt flere ekstramøter som bragte oss utgifter og som vi ennå ikke har maktet å komme over. Vi søkte forbundet om bevilgning; men fikk avslag. Jeg optar forslaget.

Kristian Østenby: Det er delte meninger om disse stedsstyrene og om en skal stå der. Hos oss har det vært stemning for ikke å stå tilsluttet disse. Da min forening optok forslag om å få § 19 revidert, er det forutsetningen at landsmøtet må ta en grei beslutning her. Vi som er beskjeftiget i veiarbeidsdriften, kan jo ha op til 15 og 20 avdelinger i et fylke. Det kan være delte meninger i en forening om å stå tilsluttet det stedlige styre eller ikke. Derfor mener vi at § 19, punkt 1, må revideres til å lyde «om de finner det påkrevet» utgår og i stedet skal opprettes og stå tilsluttet det stedlige styre.

Sigvart Sakariassen anbefalte Trangfoss Jernbanearbeiderforenings forslag.

Chr. Henriksen: Jeg vil anbefale representantskapets forslag; men jeg kan så godt forstå Nordlandsbanens folk og forsåvidt også Sørlandsbanen at det blir kostbart. Men vi ser jo hen til at banen Grong—Mo snart blir ferdig og da blir det jo bedre. Når en har stedlige styre skulde en kunne klare sig med et fellesmøte, et årsmøte i året.

Ole Svendsen foreslo: Landsmøtet fattet beslutning om at representasjonen til de stedlige styre kan innskrenkes til 1 representant for de foreningers vedkommende som er små og derfor har liten økonomisk bæreevne.

P. O. Moan: Jeg vil anbefale representantskapets forslag som er i overensstemmelse med vårt forslag. Dette er i første rekke et økonomisk spørsmål. Det er ikke så lenge siden at forbundet måtte bevilge 10 000 kroner til veiarbeiderne. La oss ha stedsstyremøter når det virkelig er noget å behandle. Vi skal ikke holde møter bare for møtenes skyld. Reduserer vi det til en fra hver så vil det bli bedre.

Emil Zakariassen: Hvis loven hadde vært i overensstemmelse med det som står i protokollen for siste landsmøte, så hadde det ikke vært noget å diskutere. Men når det ikke er så, må vi se å få med dette om *skal*. Det er også nevnt det økonomiske og at en bare kunde holde *et* møte. Men det får en jo avgjøre ved innbyrdes konferanser. Hvor det er lange distanser mellom avdelingene bør forbundet hjelpe. Jeg vil anbefale representantskapets innstilling.

Strek blev satt.

Einar Nagel: Således som jeg har lest lovene, så skal landsmøtet være høieste myndighet. Landsmøtet i 1935 vedtok i bestemt form hvad det skulde være. I lovene er imidlertid kommet med et tillegg som forandrer hele hensikten med loven. Det er foretatt en omredigering fra landsmøtets beslutning og til lovene. Jeg vil anbefale at representantskapets innstilling blir vedtatt; men det må også sees under den synsvinkel som inneholdes i Trangfoss forslag.

Kristian Østenby: Jeg sa at det var op til 15—20 foreninger i et fylke. La oss nu si at de 15 står tilsluttet det stedlige styre og de 5 står utenfor. Når det gjelder konferanser med ingeniørvesenet, så får en altså flere forhandlinger. Alle må derfor være med i stedsstyret og jeg opprettholder mitt forslag.

P. A. Fugleberg: Vi må ha stedlige styre overalt. Vi har ikke det nu. Men med dette pålegg vil en få linje i det.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt mot et par stemmer. Spørsmålet gjaldt så om Trangfoss Jernbanearbeiderforenings forslag dermed også bortfalt.

Chr. Henriksen: Jeg har oppfattet det slik at i og med at representantskapets forslag er vedtatt, så bortfaller de øvrige forslag. Representantskapets innstilling opprettholder det nuværende forhold.

Nagel: Ordstyreren meddelte at det skulde bli votert over.

Thv. Thorstensen: Sakens realitet er avgjort under den forutsetning at vi skulde få anledning til å votere over Trangfoss forslag.

Det blev videre gitt en rekke korte innlegg både for og imot å gå til votering over Trangfoss Jernbanearbeiderforenings forslag, som endte med at det blev votert over forslaget. — Trangfoss Jernbanearbeiderforenings forslag blev forkastet.

Fest for landsmøtet.

Chr. Henriksen: Jeg kan meddele at representantskapet har besluttet å foreslå avholdelse av en fest for landsmøtets deltagere på Ekeberg fredag kl. 19½. (Det blev vedtatt med sterk akklamasjon.)

§ 21. Overflytning fra andre forbund.

Ad punkt 1.

Efter siste setning innskytes:

«Foreningene bemyndiges til å foreta denne overføring; såfremt medlemmet får fast arbeide i den bedrift hvortil han overføres.»

Breivik Veiarbeiderforening, avd. 300.

Fra representantskapet.

Komitéen foreslår: «Forslaget kan ikke tiltredes.»

Herman Skoglund optok forslaget fra Breivik Veiarbeiderforening.

Formannen: Det er ikke her spørsmål om overføring av medlemmer i avdelingene til andre forbund, men av medlemmer i andre forbund

som skal overføres oss. Organisasjonens høieste beslutning går ut på at når en hører inn under vårt virkeområde, så skal en overføres vårt forbund.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt mot et par stemmer, som blev avgitt for forslaget fra Breivik Veiarbeiderforening. Møtet hevet.

Formiddagsmøtet torsdag 6. oktober.

Ordstyrere: *Aksel Berg. — Kristian Moljord.*

Protokollen fra gårsdagens eftemiddagsmøte blev referert og godkjent med en bemerkning av Gylland.

Trakasseringssak sendes budgettkomiteén.

Kristian Moljord: I forbindelse med saken på side 43 i dagsordenen vil jeg foreslå:

Saken vedrørende Ole Arntsen Laxaa oversendes til budgettkomiteén til behandling samt anmodes den om å fremme innstilling for landsmøtet.

Adolf Lien: I den forbindelse vil jeg da foreslå at en behandler disse saker først på landsmøtet og før budgettkomiteén tar stilling. Saken Eugen Pettersen må også tas i samme forbindelse.

Kristian Moljord: Når jeg tok saken op på denne måte var det fordi landsmøtet tidligere har besluttet at Karl Østrøm-saken skal oversendes budgettkomiteén. Derfor foreslår jeg også denne sak sendt dit. Men jeg har selvsagt intet imot behandling her.

Jens Østmo: Vi må se på 3's stilling. De har vært utsatt for trakassier og blitt satt utenfor, og forbundet har ikke maktet å løse deres sak.

Formannen: Jeg vil anføre at det selvsagt ikke er meningen ved at forslagene er sendt budgettkomiteén, at ikke landsmøtet skal behandle dem. Det bør granskes av budgettkomiteén, og så får landsmøtet se på saken. Jeg har intet imot at også den tredje sak sendes komitéen. Det er iallfall under alle omstendigheter for tidlig nu å ta nogen debatt om saken.

Votering: Moljords forslag blev vedtatt med stort flertall. — Liens forslag blev forkastet.

Lovbehandlingen fortsetter.

Lovbehandlingen fortsatte så med

Avdelingenes lover.

§ 27. Kontingentens innbetaling.

1. Den ukentlige kontingent fastsettes av avdelingen selv. Dog må den ikke være under kr. 1.50 i klasse A, kr. 0.85 i klasse B og kr. 0.50 i klasse C.
2. Uforandret.

Motivering:

Da forbundet nu har fått mange medlemmer, særlig kvinner, som er beskjeftiget ved skoler, gymnasier, museer og lignende som rengjøringskvinner, kjøkkenpiker o. s. v., og disse har en i forhold til de øvrige medlemmer meget liten lønn og derfor har vanskelig for å betale den nuværende kontingent finner vi det nødvendig å anbefale at man går til den foreslåtte forandring.

Eidsvoll Arbeidsmannsförening.

Fra representantskapet.

«Henvises til beslutning angående §§ 3 og 9», side 14.

Votering: § 27 blev oversendt budgettkomiteén da det stod i forbindelse med de paragrafer som tidligere var sendt komitéen.

§ 28. Foreningenes ledelse.

Punkt 2 får følgende ordlyd:

Valgene foretas ved hemmelig avstemning. Varamenn velges ved særskilt valg.

Østre Kvinsdal Jernbanearbeiderforening.

Punkt 1. Foreslås: Siste avsnitt utgår.

Bjorkåsen Grubearbeiderforening.

I punkt 2 utgår følgende:

De medlemmer som næst de valgte har de fleste stemmer er supplanter i rekkefølgen efter stemmetall.

Motivering:

Den nuværende lovbestemmelse kan, særlig for foreninger med flere forskjellige arbeidergrupper, virke uheldig. Når man ved lovbestemmelser er bundet til å anse de som ved styrevalget har fått næstfleste stemmer som varamenn kan man være avskåret fra å ta hensyn som kan være både berettiget og nødvendige.

Eidsvoll Arbeidsmannsförening.

Representantskapet innstillet:

Representantskapet tiltrer Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforenings forslag.

Votering: Representantskapets innstilling blev enstemmig vedtatt. Valgkomitéen fikk nu permisjon for å arbeide med sine saker.

§ 30. Generalforsamlinger.

Den halvårlige generalforsamling i juli sløifes og §§ 28 og 30 i avdelingens lover forandres i henhold hertil.

Motivering:

Ut fra organisasjonens interesser anser vi det ikke nødvendig å opprettholde de halvårlige generalforsamlinger, og den skaffer særlig kasserer, formann og sekretær ekstrabry med regnskap og beretning, og de til denne tid påbudte valg vil det bare være en fordel å overføre til den helårlige generalforsamling. Dertil kommer vanskelighetene for å samle medlemmene, særlig da i månedene juli og august hvor ferie, sport og friluftslivet for øvrig sprer medlemmene så å si for alle vinde.

Sandnes arbeiderforening, avd. 70.

Under første punktum strykes: «og juli».

Motivering:

Den nuværende ordning med 2 ordinære generalforsamlinger skaffer unødvendig arbeide for kasserer, sekretær og formann. Arbeidet med å utarbeide et regnskapsutdrag tar praktisk talt samme tid enten det halve år eller helåret tas med. Det samme gjelder også ved utarbeidelsen av beretningen. Dertil kommer at det er svært vanskelig i juli å få sammen så pass mange medlemmer som det bør være ved avholdelse av en generalforsamling.

Bjørkåsen Grubearbeiderforening.

Fra representantskapet forelå:

Forslag fra Sandnes Arbeiderforening og Bjørkåsen Grubearbeiderforening kan ikke tiltredes.

Odin Øines: Vi har hatt tilfeller hvor vi har måttet avvikle en generalforsamling med 10 tilstedeværende. Vi mener derfor at det må kunne være nok med en generalforsamling.

Knut Hartmark: Jeg vil så sterkt jeg kan advare mot å sløife bestemmelsen om 2 generalforsamlinger i året.

Osvald Værriø: Jeg kan være enig med representanten fra Bjørkåsen i at det kan være vanskelig å ha 2 generalforsamlinger i året. Men jeg er derimot ikke enig i at det skal stå i lovene at det bare skal være en generalforsamling. Vi bør få en bestemmelse som gir adgang både/og. Det er meget kostbart for veiarbeiderne å holde generalforsamlingene. Medlemmene har lang vei selv om en søker å plasere generalforsamlingen midt mellom foreningens to endepunkter for virkeområdet.

Trygve Nilsen: Jeg vil høre om ikke representantskapet kunde endre sitt forslag så generalforsamlingene kunde bli i april og oktober/november.

Ole Svendsen: Det har hos oss vært umulig å holde generalforsamling i juli. Vi må derfor ikke være bundet til det. Det må gjelde dem som kan praktisere det og ikke for andre. Vi må derfor ha litt mere elastiske lover på dette punkt.

Formannen: Hva angår argumentasjonen om at en ikke kan holde generalforsamling på sommeren, så må det bety at en ikke kan holde møter i det hele tatt om sommeren. Jeg kan ikke være med på å opheve den halvårlige generalforsamling, men jeg kan endre vårt forslag til at den må holdes innen utgangen av august måned. Representantskapet har ennå ikke refset noen avdeling fordi at den halvårlige generalforsamling ikke har vært holdt i juli måned. Det er organisasjonsmessig riktig å holde to generalforsamlinger i året.

Knut Hartmark: Det er nødvendig å ha 2 generalforsamlinger i året bl. a. for ikke å skifte hele styret hver gang.

H. Holmstrøm: Jeg vil støtte representantskapets innstilling her. Det er uriktig å fastslå i lovs form at det bare skal være en generalforsamling. Jeg er enig med formannen i at en kan utskyte halvårsgeneralforsamlingen 1 måned.

Bjarne Antonsen kunde ikke anbefale Sandnes' forslag.

Emil Zakariassen: Jeg er enig med representantskapet i 2 generalforsamlinger. Men det er uheldig å ha den ene midt på sommeren. Det er i vinterhalvåret hvor arbeidet går best og hvor interessen er størst. Vi bør holde generalforsamlinger vår og høst.

Alfred Stormo foreslo generalforsamlingene holdt i april og oktober.

Sandberg Setså foreslo den ene generalforsamling holdt i januar og den annen efter avdelingsstyrets nærmere avgjørelse, dog senest innen utgangen av september måned.

Votering: Representantskapets endrede innstilling (formannens) blev vedtatt. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Organisasjonsforholdene.

1. Foreningen henstiller til Landsmøtet å ta under overveielse muligheten å få alle veivoktere under et og samme forbund.

Forslaget begrunnes med at det viser sig i vår bygd, at veivokterne er delt i to forbund: Norsk Arbeidsmannsforbund og Kommuneforbundet.

Åsnes Veivokterforening, avd. 176.

2. Tillitsmenn, som er valgt av foreningen skal først inntas i arbeide, og når arbeidet innskrenkes skal tillitsmennene være med i den siste akkorden.

Polmak Veiarbeiderforening, avd. 350.

3. Forbundet må sørge for at arbeiderne ved Prinds Christian August Minde får sine organisasjonsrettigheter godkjent og i forbindelse med dette sørge for at uberettigede avskjedigelser omgjøres. Motivering på landsmøtet.

Avdeling 102.

4. *Organisasjonens fortrinsrett.*

Ved inntagelse og opsigelse av arbeidere tas stilling til hvorvidt vedk. arbeider står tilsluttet fagorganisasjonen. Ved inntagelse av arbeidere skal bedriftsledelsen i første rekke beskjefte medlemmer av bedriftens fagforening, ved eventuell bedriftsinnskrenkning skal de arbeidere som er tilsluttet bedriftens fagforening i siste instans opsies.

Motivering:

Da det ved en rekke bedrifter har vist sig å virke nedbrytende for fagorganisasjonens oppbygging med like rettigheter på arbeidsplassen for organiserte og ikke organiserte arbeidere idet det ved bedriftsgrupper beklageligvis forekommer tilfeller hvor de fagorganiserte fortrenses på arbeidsplassen av de delvis fascistinnstilte arbeidsledere til fordel for de uorganiserte.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

5. Foreningen anmodes om å få ordnet en mere intim felles organisasjon mellom anleggs-, brygge- og transportorganisasjonen i Finnmark.

Motivering:

Man tar særlig sikte på at man også er avhengig av fiskearbeider som foregår ute i fiskeværene under vårfiske-sesongen.

Selv om man er fagorganisert og står tilsluttet Norsk Arbeidsmandsforbund og har sin medlemsbok i orden er man allikevel nødt til å løse bok og betale innskrivningspenger samt kontingent til brygge- og transportforening når man om våren kommer til et fiskevær.

Samtidig må man betale arbeidsledighetskontingent til veiarbeiderforening hvor man står tilsluttet.

Polmak Veiarbeiderforening, avd. 350.

Representantskapet foreslo:

1. Angående Åsnes Veivokterforenings forslag blev der besluttet: «Der henvises til kongressens beslutning i saken.»
2. Forslag fra Polmak Veiarbeiderforening.
Besl.: Forslaget fra Polmak Veiarbeiderforening kan ikke tiltredes.»

3. Angående forslag fra avdeling 102 besluttet: «Forslaget oversendes landsmøtet uten uttalelse fra representantskapet.»
4. Besl.: Forslag fra Arbeiderforeningen «Nordlyset» forelegges landsmøtet uten uttalelse fra representantskapet.
5. Besl.: «Forslag fra Polmak Veiarbeiderforening forelegges landsmøtet uten uttalelse fra representantskapet.»

Halvdan Øveraas: Når jeg optar forslag fra vår forening i denne sak, så er det av den gode grunn at man har sett følgene direkte på nært hold. Jeg skal gå til min egen arbeidsplass og til min egen forening, hvor man dessverre altfor ofte stilles overfor de forhold at de uorganiserte av rent klassemessige hensyn, privilegieres på bekostning av de ofte gamle banebrytere innen organisasjonen. La oss derfor, kamerater, ta et standpunkt som i sin fulle og hele virkelighet dekker de krav som medlemmene har krav på, og som organisasjonsmessig lar dem forstå at de innen fagorganisasjonens vegger finner sin beskyttelse, og hvad som med mere har til følge, at den tiltro som på mange arbeidsplasser der organisasjonen mangler, har sin vitaleste betydning for organisasjonens videre utbygging og fullbyrdelse av arbeiderklassens sak.

Formannen: Hvis landsmøtet skulde vedta «Nordlyset»s forslag, synes jeg virkelig synd på et kommende forbundsstyre og representantskap, for en slik bestemmelse kan ikke effektueres. I punkt 4 i representantskapets innstilling heter det: Forslag fra Arbeiderforeningen «Nordlyset» forelegges landsmøtet uten uttalelse fra representantskapet. Jeg har intet imot prinsippet i forslaget, men med en slik bestemmelse har en dog tatt for sterkt i. Jeg anbefaler representantskapets innstilling.

Einar Nagel: Den sak avdeling 102 har reist er ikke av de som en høster bifall for. Vi har reist krav om at arbeiderne ved Prinds Christian August Minde får sine organisasjonsrettigheter godkjent. Opprinnelig skulde det være et arbeidshjem og ved siden herav et pleiehjem. Det er da også kongelig resolusjon for driften av dette. Men senere har det utviklet sig slik at det er blitt en ren industriell bedrift. Når det gjelder organisasjonsforholdene så er det vel begått en viss feil. Arbeiderne blev imidlertid organisert der, og det var feil slik som arbeidet var lagt an. Men når det er gjort så må en utnytte situasjonen. I og med at de har fått medlemsbok så har de krav på å få sine saker frem. Det var også reist krav og det blev gjennom Oslo Arbeiderpartis representantskap enighet om et noget bedre forslag, men arbeiderne var allikevel ikke tilfreds. Arbeiderne vilde ha den beskyttelse som lå i en tariff, men vi forstod også at det var vanskeligheter her. Nu vi fikk til slutt en form for dette, en ankenevnd bestående av en representant fra forbundet, en fra Landsorganisasjonen og 1 fra avdeling 102, som skulde avgjøre tvisten. Det var en beskyttelse, men hvad blev resultatet? Jo partiets representanter i nevnden, som var forsorgsvesenets formann, gjorde ingen ting. Det vi vil kreve er at forbundet blåser nytt liv i denne nevnd.

Formannen: Da jeg så avdeling 102's forslag om «Prinds Christian August Minde», så hadde jeg virkelig til hensikt å henvende mig til avdelingen med anmodning om å ta det tilbake. Dette er en arbeidsanstalt og er blitt en arbeidsplass bestående av fagarbeidere som egentlig ikke skulde stå hos oss. Da det blev talt om å organisere disse arbeidere, hevdet vi at disse fagarbeidere måtte organiseres i sine respektive fagforbund. Men de vilde ikke organiseres og jeg tror Landsorganisasjonens sekretariat 3 ganger behandlet det og til slutt blev det gitt pålegg til oss om å organisere dem. Vi gjorde det slik at vi ikke kunde gå til opprettelse av nogen ny avdeling av den grunn, men hvis de kunde stå i avdeling 102 så hadde vi intet å innvende derimot. Det er heller ingen grunn til å bebreide forbundet her. Vi har gjort alle forsøk på å få en endring i arbeidsforhold og lønninger. Det bekreftes også ved det Nagel sier at de står der og arbeider på akkord. Men som dette arbeide er anlagt, får de ikke det hele utbytte av det. Jeg kan ikke forstå at landsmøtet kan fatte noget vedtak her. Disse arbeideres organisasjonsrettigheter er godkjent. Så heter det videre at uberettigede avskjedigelser må omgjøres. Men det er bare et tilfelle av avskjedigelse siden disse blev organisert, og jeg skal ikke komme inn på det her. Jeg vil rette en henstilling til avdeling 102 om å ta forslaget tilbake.

M. Hestnes: Det var bare en bemerkning i anledning av Åsnes Veivokterforenings forslag. Vi trodde at det efter Landsorganisasjonens kongress vedtak var bragt orden i disse ting. Efter kongressens vedtak skulde det nu være klart og greit. Jeg vil derfor henstille til veiarbeiderne å få orden i disse ting og at det blir gjort snarest.

H. Holmstrøm: Til Ødegårds henstilling om å trekke forslaget tilbake, så får det bli landsmøtets sak å avgjøre dette. En må også se på disse arbeidere og deres stilling. Også her må det være orden. Vi trodde at Oslo kommune som arbeiderstyrt vilde ha løst disse saker, men vi har møtt mere motstand derfra enn fra de borgerlige. Det er en plikt å si fra her. Jeg vil anbefale avdeling 102's forslag

Halvdan Øverås foreslo:

Ved inntagelse og opsigelse av arbeidere tas stilling til hvorvidt vedkommende arbeider står tilsluttet fagorganisasjonen. Ved inntagelse av arbeidere skal bedriftsledelsen i første rekke beskjefte medlemmer av bedriftens fagforening, ved eventuell bedriftsinnskrenkning skal de arbeidere som er tilsluttet bedriftens fagforening i siste instans opsies.

Birger Eriksen: Jeg trodde ikke jeg skulde tatt ordet under denne sak. Men det er nødvendig å påpeke visse ting. Det er et arbeidshjem. Det var så til å begynne med at det var åndelige og moralske defekte som blev tvunget til å være der som interne arbeidere og de fikk forpleining og litt lønn. Det utviklet sig imidlertid dit hen at det blev en gjengs regel at forsorgsvesenet anviste arbeidsledige folk dit. Det er folk som aldri har vært mulktet, som kom dit. Da avdeling 102 tok sig av disse og organiserte dem, så var vi ikke så klar over forholdene. Da vi begynte var det 50 eksterne og 70 interne arbeidere. De siste bor der nede. Da vi så skulde søke å bedre lønningene, meldte det sig mange vanskeligheter. Jeg vil dog si at forbundet støttet oss meget godt da

vi begynte arbeidet med organiseringen. For de eksterne arbeidere er organisasjonsforholdene nu noget avklaret og som det nu har utviklet sig så er det spørsmål om det ikke gjennom den ankenevnd som blev opnevnt ved hovedorganisasjonenes hjelp kunde gjøres adskillig. Det er nu bare igjen 7 defekte arbeidere, de andre kan opta konkurransen i hvad som helst. Når denne arbeidsanstalt nu skal nedlegges, så vil disse arbeidere bli ledige. Det har vært søkt på forskjellige måter å få en endring i stand i den anledning, men hittil har det vært umulig å få en avklaring. Det en nu vil er å søke å redde hvad reddes kan. Det vi vil søke å opnå er at den ankenevnd som var i virksomhet blases til nytt liv og at en får garanti for at folkene ikke brutalt blir satt på gaten før det nye arbeidshjem blir ferdig. Det er en henstilling fra oss til hovedorganisasjonene om å se å omplasere de som nu har sitt virke på denne arbeidsplass.

Avdeling 102, Oslo, innleverte nu følgende endrede forslag: «Ad forslag fra avdeling 102, Prinds Christian August Minde: Landsmøtet tar forslaget til etterretning. — Landsmøtet vil understreke at den av Landsorganisasjonen i samarbeide med Oslo Arbeiderparti valgte komité optar sitt arbeide ifølge den forutsetning som var grunnlaget for komiteens opprettelse.

Formannen stilte forslag om at «Nordlyset»s forslag ikke kunde anbefales.

Votering: Ved alternativ votering mellem formannens og «Nordlyset»s forslag, blev formannen, Ødegårds forslag vedtatt. — Da der reistes tvil om avstemningsresultatet, blev ny votering foretatt og Ødegårds forslag blev på ny vedtatt. — Avdeling 102' endrede forslag blev vedtatt mot 1 stemme. — Forslaget fra Åsnes Veivokterforening blev ikke optatt.

Forskjellige forslag.

A. Godtgjørelse til kasserere.

Avdeling 102 og avd. 25, Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening, andrar om at forbundet yder godtgjørelse til foreningens kasserer i forbindelse med det merarbeide som det nye kartoteksystem medfører.

Forbundet betaler til avdelingens kasserere en godtgjørelse av kr. 1.00 — en krone — pr. medlem.

Motivering:

Da innførelse av de nye skjemaer som er innført fra nyttår og det nye kartoteksystem som blir innført, pålegger kassereren et betydelig merarbeide, og da foreningene særlig ved veiarbeidsdriften for en stor del består av sesongarbeide, makter ikke foreningene å betale sin kasserer noget for arbeidet. Følgen blir at det blir vanskelig å beholde en dyktig kasserer uten godtgjørelse.

Kravet om omlegging av regnskapet er kommet fra forbundet og da bør forbundet godtgjøre det merarbeide som denne omlegging medfører ute i foreningene.

Tromsøysund Veiarbeiderforening, avd. 213.

Stord Arbeiderforening foreslår at av den kontingent som innbetales til forbundet, betaler forbundet til avdelingens kasserer 3 øre pr. solgt helt- og halvtbetalende merke.

Motivering:

Da kasserernes arbeide efter den nye ordning er uforholdsmessig stort og avdelingens stedlige kontingent ikke tillater godtgjørelse til kassereren efter sitt arbeide, mener vi at forbundet bør tre støttende til. Vi tror også at med en nogenlunde godtgjørelse vil kasserernes arbeide bli mere effektivt, så forbundet på mange måter vil få disse penger igjen.

Fra representantskapet forelå:

Den av forrige representantskap nedsatte komité, Johs. Togstad, Adolf K. Lien og Olaf Sletten utreder, sammen med forbundets kasserer spørsmålet og forelegger innstilling til landsmøtet angående avdelingskasserernes godtgjørelse. Lien fungerer som komitéens formann og komitéen trer sammen umiddelbart efter representantskapets avslutning.

Følgende innstilling forelå:

Som godtgjørelse til avdelingene for det merarbeide som det nye kartoteksystem medfører, yder forbundet 50 øre pr. medlem pr. kalenderår.

Godtgjørelsen utbetales hvert halvår og beregnes efter de til forbundet innbetalte merker.

Dette gjelder både F-merker og ordinære merker og skal gjøres gjeldende fra 1. januar.

Sigvart Sakariassen optok forslaget om en godtgjørelse av kr. 1.00 pr. medlem til avdelingens kasserere.

Adolf Lien: Den komité som blev nedsatt av representantskapet har behandlet disse forslag og var enig om at det blev gitt en godtgjørelse til avdelingskassererne for det merarbeide som det blev med kartoteksystemet. Vi mener også at det ikke bare må betales for ordinære merker. Det vil nemlig være urettferdig overfor de avdelinger som har megen arbeidsledighet. Vi foreslår derfor 50 øre pr. medlem, og med det medlemstall vi har idag vil det bety kr. 13 000.00 pr. år. Landsmøtet må kunne vedta komitéens forslag.

Birger Eriksen: Vi var en av de avdelinger som meget tidlig søkte om en bevilgning fra forbundet i anledning det kartoteksystem som blev

innført, idet vi fikk en hel omkalfatring i vårt arbeide. Det er jo en bedre ordning det som nu foreslås fra komitéen, så vi er enig i det. Jeg vil foreslå at godtgjørelsen gjøres gjeldende fra 1. januar 1939.

Ludvik Karlstad: Det er av stor betydning at vi får dyktige kasserere og da bør vi gi de litt godtgjørelse for dette arbeide. Jeg vil anbefale Tromsøysunds forslag.

Herman Skoglund anbefalte en godtgjørelse av 1 krone pr. medlem.

Kristen Hole: Jeg kan ikke være enig i at avdelingskassererne skal lønnes. Det er et prinsipp for mig. Det faller jo også meget arbeide på formannen og på underkassererne.

Borghild Tharaldsen: Jeg vil anbefale at det gis en godtgjørelse. Vi er en stor forening og det blir adskillig merarbeide med det nye kartoteksystem.

Kristian Østenby anbefalte en godtgjørelse av 1 krone pr. medlem, likeledes *Harder Olsen*.

Arthur Sørensen foreslo 75 øre pr. medlem og at det blev gjort gjeldende fra 1. januar 1939.

Votering: Først blev det votert over hvorvidt det skulde ydes avdelingskassererne godtgjørelse. — Det blev vedtatt mot et par stemmer. — Forslaget om en godtgjørelse av 1 krone pr. medlem blev forkastet. — *Arthur Sørensen*s forslag om 75 øre pr. medlem blev likeledes forkastet. — Endelig blev komitéens (representantskapets) innstilling vedtatt mot et par stemmer.

§ 2. Optagelse. — Avdeling 102 trekker forslag tilbake

Man gikk så over til behandling av § 2. Optagelse.

Under henvisning til landsmøtets vedtak i spørsmålet om sammenslutning av Oslo-avdelingene 21 og 102, konstateres at dette vedtak ikke er satt ut i livet. Avdeling 102 optar derfor sitt forslag fra forrige landsmøte til ny behandling. Forrige landsmøtes vedtak i denne sak (landsmøtets protokoll, side 89) lyder: «Landsmøtet avslutter debatten om sammenslutning av avd. 21 og 102 og henstiller til disse avdelinger sammen med det kommende forbundsstyre å opta arbeidet om en sammenslutning av avdelingene 21 og 102».

Avdeling 102.

Einar Nagel: Da vi under hånden har konferert med representanter for avdeling 21 og de motsetter sig en sammenslutning, så trekker vi forslaget tilbake. Men prinsippet går vi ikke fra.

E. Pensjonering av arbeiderne ved Statens jernbaneanlegg.

Under henvisning til cirkulære nr. 17 fra forbundet, hvorav fremgår, at Arbeidsdepartementet, efter konferanse med Finansdepartementet, vil avvente behandlingen i Stortinget av Regjeringens forslag om uføre-

pensjon, for om muligens ved denne søke gjennomført en slags pensjon også for jernbanearbeidere mellom 65 og 70 år, tillater vi oss å bemerke følgende:

Når jernbanearbeiderne reiste dette krav om pensjon, skjedde dette ut fra den forutsetning: For det første anså vi oss etter et langt og slitsomt virke, ofte forbundet med fare for livet, å være berettiget til å få vår alderdom så nogenlunde trygget økonomisk, i likhet med andre i Statens tjeneste.

Slik som forholdene nu er må disse gamle og utslitte jernbanearbeidere, da de som regel intet annet har å falle tilbake på enn forsorgsvesenet, fortsette å arbeide så lenge dertil gis adgang, for på denne måte å kunne opholde livet, og samtidig lengst mulig undgå den nedverdiggelse å bli påskjønnnet med forsorgsunderstøttelse for sin samfunnsinnsats.

For det annet anså vi denne sak å være av dobbelt samfunnsmessig betydning, idet det på denne måte vilde bli anledning for yngre krefter å komme til, og som vi går ut fra at statsmyndighetene har interesse av; enn videre vil det etter vår mening tjene som et ledd i bestrebelsene for å avhjelpe arbeidsledigheten.

På grunnlag av hvad foran er nevnt kan vi ikke forstå sammenhengen i denne kombinasjon, som Arbeidsdepartementet her tenker å etablere, idet vi ikke kan anerkjenne å komme inn under begrepet uføre, likesåvel når det gjelder pensjon som på annen måte; men derimot mener vi å ha gjort vår plikt, og vår innsats i samfundets tjeneste ved opnådd 60 år.

Det som vi tidligere har krevet og som vi fremdeles gjør krav på, er en selvstendig pensjonsordning, som bygger på det prinsipp, at når disse veltjente arbeidere må legge op, kan se sin alderdom i møte uten økonomiske bekymringer.

I henhold til ovenstående fatter landsmøtet følgende beslutning:

1. Forbundsstyret nedlegger en bestemt protest mot denne kombinasjon med uførepensjoner, og inngår til departementet med krav om en selvstendig pensjonsordning for Statens jernbanearbeidere fra fylte 60 år.
2. Denne pensjonsordning kreves gjennomført på førstkommende storting, og således at den er å betrakte som bedriftspensjon ved overgang til alderstrygd ved fylte 70 år.

Anleggsarbeidernes stedlige styre, Flåmsbanen.

Fra representantskapet forelå:

Ad pensjonering av arbeidere ved Statens Jernbaneanlegg:

Forslag fra Anleggsarbeidernes stedlige styre, Flåmsbanen, forelegges landsmøtet.

Botolf Thunshelle: Dette er ikke noget nytt. Det var også innsendt til forrige landsmøte, og vi skulde kunne ha ventet at det var kommet noget ut av det. Men så er ikke tilfelle og vi har derfor på ny tatt saken op. Vi har ment at denne sak kunde optas uansett andre saker og ikke i forbindelse med andre forhold. Vi mener således at det er uberettiget å forbinde det med arbeidsuførhet. Vi mener at en ved 60 års alderen skal ha krav på dette. Jernbaneanleggsarbeiderne bør ha krav på noget annet enn å få noen nådesmuler fra forsorgsvesenet. En pensjon vil virke anderledes enn å få nådesmuler. Når vi ser på anleggsgruppen så viser det sig at den blir mer og mer fast. Når en så blir 60 år skulde en ha rett til å trekke sig tilbake så yngre krefter kunde slippe til. Det som har nødvendiggjort å reise saken på ny på denne måte er de forsøk som gjøres for å kombinere pensjonsordningen med uførhet. Vi mener det er uriktig. Vi har krav på en selvstendig pensjonsordning.

Lars Bergundhaugen: I mange år har jeg vært med og krevd gjennomførelsen av dette. Det har også ofte vært oppe til behandling. Det har vært sagt at saken ikke er tilstrekkelig utredet til at det kunne fremmes noget forslag, men departementets folk lovet å komme med forslag. Hovedstyret for Statsbanene har innsendt forslag til departementet, men det er ikke kommet videre. Jeg vil der ene og alene legge skylden på finansminister Bergsvik. Han er ikke socialist. Det er hans skyld at vi ikke har fått pensjon. Han tar ikke hensyn til disse tusener som har slitt i mange år for Staten. Vi har til og med tilbudt oss å betale noget for å få en slik pensjonsordning. En skal også være opmerksom på at de gamle som nu skal gå av fra arbeidsplassen har vært de som har kjempet arbeiderorganisasjonen frem. Hvad gjøres der? Jo de luller det inn i uførhetstrygden for å få det i papirkurven. Landsmøtet må foranledige at denne sak rives ut fra Bergsvik. Jeg har en masse skjellsord, som jeg kunde slynge ut, men jeg skal undlate det. Jeg anbefaler forslaget.

Jakob Strand Skaland foreslo:

Statens kraftanlegg medtas under forhandlingene av pensjonsspørsmålet.

Kr. S. Tamnes: Når spørsmålet om pensjonsordning er oppe, så må også jeg som en av de eldste anleggsarbeidere si noen ord. Når en har vært med i 40 år så skulde det være rimelig at også anleggsarbeiderne fikk en pensjon. Jeg anbefaler Flåmsbanens forslag.

Thor Hogga: Spørsmålet er ikke av ny dato. Men resultatet er at når vi kommer til de myndigheter som har med dette å gjøre, så blir en ikke møtt med velvilje. Det gjøres alt for å sabotere vekk saken. En skulde ha rett til å vente av den regjering som nu sitter at den forstod berettigelsen av dette og at en ikke gjorde alt mulig for å utsette

saken eller komme unda den. Vi er nok opmerksomme på at der er vanskelig å gjennomføre, idet det jo blir en del penger av dette, men en skal også ha for øie at ved å gi de gamle, som nu ikke lenger klarer å stå i arbeidet, får en valuta igjen ved at arbeidsplassene kan fylles av nye arbeidere. Jeg hadde følelsen av sist vi var med denne sak i Arbeidsdepartementet at det ikke syntes å være så stor interesse for den. Landsmøtet bør vedta et forslag som ikke er til å misforstå. Det er ikke bare jernbanearbeiderne som bør ha pensjon, men alle som kommer inn under Statens arbeidsdrift. Vi som nu har vært ved anleggene i mange år og er blitt gamle bør få nytte godt av en pensjonsordning. Det vil også bli lettere for andre grupper at noen brøiter vei her.

Trygve Nilsen foreslo:

Statens Havnevesen medtas under pensjonsordningen.

Johan Berlid: Vi har en masse anleggsarbeidere som er utslitte, men fremdeles står i arbeide og som kunde trenge pensjon. Det er derfor en av de mest aktuelle saker vi har å arbeide med. Jeg vil si til landsmøtet at det når denne sak er ferdigbehandlet vedtar å sende en deputasjon til departementet for å bringe klarhet i saken.

Chr. Henriksen: Det er helt naturlig at denne sak samler interesse. Vi har ved de siste 2—3 landsmøter og nu sist i 1937 stillet krav om en pensjonsordning for jernbaneanleggsarbeiderne eller retttere sagt på en bedre pensjon. En anleggsarbeider som har vært ved jernbanen all sin tid og er 70 år har fått adgang til å søke Stortinget, men det har alltid bare blitt tale om et lite beløp. Så sent som i 1937 reiste vi på ny kravet. Hovedstyrets (jernbanens) representanter uttalte da at de hadde utarbeidet et forslag til en pensjonsordning for Statens jernbanearbeidere. Hva det gikk ut på fikk vi ikke vite. Imidlertid fant forhandlingsutvalget sig tilfreds med det og regnet med en forandring. Vi regnet også med en positiv forbedring, både når det gjaldt pensjonsalderen og selve pensjonsbeløpet. Når det gjaldt spørsmålet om lønn under sykdom, så forbeholdt vi oss derfor bare å komme tilbake til det senere. Helt til høsten ifjor hørte vi intet og vi skrev derfor til departementet om spørsmålet og fikk ikke svar før i januar i år og det står det redegjort for i «Arbeidsmanden» for mars i år. Vi har sagt tydelig i fra at det kan da ikke være annet enn en misforståelse og utsette denne sak for å se den i forbindelse med en uførhetstrygd for hele det norske folk. Det er ikke krøplinger det her gjelder. Derfor er det uriktig å se de to ting i fellesskap. Vi har sagt fra at Staten vil få valuta igjen ved at nye folk vil kunne komme i arbeide, derved at de gamle anleggsarbeidere kan tre av med pensjon. Staten vil der få kompensasjon. Nu er jeg bekjent med at Regjeringen ikke bare setter dette isolert; men i forbindelse med en rekke andre grupper av arbeidere som er beskjeftiget i Staten. Det kan jo være riktig og det er jo så at veiarbeiderne har nydt den samme fordel, som arbeiderne ved jernbaneanleggene til å kunne søke Staten om pensjon. Vi kan jo forstå det. Men forholdet er jo at utgiftene til dette utredes av det beløp som hvert år bevilges til jernbaneanleggene. Dette med de andre grupper har gjort Regjeringen noget betenkelig overfor spørsmålet bare å gjennomføre det for jernbanearbeiderne. Vi blev over-

måte skuffet over jernbanens svar i januar måned i år. Men vi vil ikke gi oss. Det er fra Berlid antydnet at landsmøtet skulde velge en deputasjon som skulde søke foretrede for departementet. Slik som det nu ligger an, har jeg liten tro på at det blir noget positivt ut av det. Deputasjonen vil ikke kunne få noget positivt svar fra Regjeringen. Jeg tror vi kommer lenger ved at det pålegges forbundsstyret å kreve at hovedstyret for statsbanenes forslag blir fremlagt som proposisjon. Vi vet ikke hvad det går ut på; men at det er bedre enn den nuværende ordning, er sikkert. Den fremgangsmåte mener jeg vil virke like bra. Men jeg setter mig selvsagt ikke imot opnevning av en deputasjon, hvis det er så at landsmøtet ønsker det.

Nils Langvåg (avdeling 436) foreslo:

Forslag fra anleggsarbeidernes stedlige styre Flåmsbanen tiltredes med den tilføjelse også å omfatte veiarbeiderne.

Ole Taffjord (avdeling 60) foreslo:

Foreslår at pensjonsordningen også blir forsøkt gjennomført for veiarbeiderne på samme grunnlag som forslaget for jernbanearbeiderne.

Ludvik Karlstad foreslo:

Statens og fylkenes veiarbeidere må også komme i betraktning her.

Leif Myhre foreslo:

På grunnlag av pensjonsordningen foreslår jeg at også veiarbeiderne blir medtatt.

J. P. Karlsrud: Jeg kan ikke tilføre saken noget nytt. Men det var i anledning Berlids forslag. Jeg mener vi skal vedta det. Vi ser at saken står i stampe og da vil det ha sin betydning at en foretar en slik henvendelse. Jeg mener landsmøtet bør gjøre det.

Knut Høiseth: Vi som har fulgt med i anleggsarbeidet i mange år vet hvordan disse forhold nu er og jeg vil anbefale at det blir gjort nye fremstøt. Jernbaneanleggsarbeiderne er den eldste gruppe og en bør nu søke å gjennomføre en pensjonsordning for dem.

Emil Zakariassen: Jeg hører at det er kommet mange forslag fra veiarbeiderne om også å bli med i pensjonsordningen. Misforstå mig ikke. Jeg er selvsagt enig i at også veiarbeiderne får pensjon; men jeg er uenig i den måte en søker å skaffe sig det på. Det vil være lettere om en først tar fatt i dette for jernbaneanleggsarbeiderne. I næste omgang vil det da ikke være så vanskelig for de øvrige grupper. Å sende en deputasjon til departementet har ingen betydning. Jeg vil henstille til de andre grupper om å trekke forslagene tilbake og i første omgang understøtte jernbaneanleggsarbeidernes krav. Taktisk sett må det være den beste fremgangsmåte. Jeg er dog fullt klar over at de andre også trenger dette like godt.

Robert Robertsen: Jeg er enig i en pensjonsordning; men det må bli likestilling. Veiarbeiderne har like tungt arbeide som jernbanearbeiderne. Hvorfor skal veiarbeiderne komme etter? Er de mindre ansett? Når jeg er med på en pensjonsordning så er det greit. Men vi vet at løningene for veiarbeiderne er lave. Vil det ikke være en tanke som er verd overveieelse, først å få lønningene op for veiarbeiderne og så gå inn for pensjon? Jeg vil foreslå: Forbundet sørger for så snart som mulig

etter tariffens utløp at veiarbeidernes lønninger kommer på høide med jernbaneanarbeidernes lønninger og at man får en pensjonsordning som dem.

Johan Berlid: Jeg vil gjøre opmerksom på at når det gjelder jernbaneanleggsarbeiderne så har vi arbeidet med dette helt siden 1933 og det foreligger nu utredet. En skal ikke da vanskeliggjøre det arbeide. Veiarbeiderne har hatt samme adgang som oss til å kunne søke Staten om bevilgning. En burde unde jernbaneanleggsarbeiderne dette. Får en det i orden for disse, så kommer de andre så lettere etter.

Jens Østmo: Veiarbeiderne må være opmerksom på den stilling jernbaneanleggsarbeidernes pensjonsspørsmål idag står i. Jeg er enig i deres pensjonering. Vi andre krever det også. Det er riktig. Men skrittvis må en behandle ømtålelige spørsmål. Når våre eldste slitere — jernbaneanleggsarbeiderne — får et slikt svar fra dem som er satt på plass for å vareta våre interesser, vil det bli enda vanskeligere å arbeide videre med saken når andre grupper her medtas. Det er ikke uberettiget at disse får lov til å fremme sin sak alene. Jeg vil henstille til veiarbeiderne om at de går inn for at jernbaneanleggsarbeiderne får løse denne sak først.

Emil Zakariassen: Jeg mener ikke at det skal skje på bekostning av veiarbeiderne. De har det samme tunge arbeide. Men jeg mener at vi med vår solidaritet skal hjelpe de som står på trappene til å kunne få en pensjonsordning. Vi har det nu slik at en i Stortinget faktisk vet når jernbanebyggingen vil opphøre. La oss ikke da gjøre det så lettvtint for Staten at det bare gjelder noen få anleggsarbeidere. La ikke denne sak forkludres.

Chr. Henriksen foreslo:

Det pålegges det kommende forbundsstyre å stille krav til Regjeringen om å fremme proposisjon for det kommende Storting vedrørende pensjon for arbeiderne ved jernbaneanleggene.

De øvrige i saken fremsatte forslag oversendes det kommende forbundsstyre.

Sigurd Sørensen foreslo:

Jeg foreslår at alle som er i Statens tjeneste må komme i betraktning når det gjelder pensjonsspørsmålet.

Magnus Bergum foreslo:

I tilfelle valg av komité til departementet foreslår jeg at alle grupper av Statens arbeidere blir representert i denne komité.

Olav Ormset foreslo:

Forbundsstyret pålegges å opta arbeidet for pensjonsordning for veiarbeiderne på grunnlag av det resultat jernbaneanarbeiderne opnår.

Jens Østmo (åvdeling 201) foreslo:

N. A. F.s landsmøte krever at departementet fremmer proposisjon for kommende Storting til avgjørelse av spørsmålet pensjonsordning for jernbaneanleggsarbeiderne.

Tønnes Moi foreslo:

Det henstilles til landsmøtets representanter å vise sin solidaritet mot fagorganisasjonen ved å ta opphold på de hoteller som har organisert betjening.

Chr. Henriksen: Jeg vil henstille til Berlid å trekke sitt forslag tilbake. Dernæst vil jeg henstille til landsmøtets representanter for den betydningsfulle saks skyld å gå med på å oversende de øvrige forslag til det kommende forbundsstyre. Det Zakariassen sa var klok manns tale. Mer er ikke å si om det. Vi har et forslag fra hovedstyret for statsbanene, som ligger i departementet, og vi bør i første omgang se å få dette frem. Jeg vil foreslå: Det pålegges det kommende forbundsstyre å stille krav til Regjeringen om å fremme proposisjon for det kommende Storting vedrørende pensjon for arbeiderne ved jernbaneanleggene. De øvrige i saken fremsatte forslag oversendes det kommende forbundsstyre.

Ole Normann: Det var sagt at vi veiarbeidere skulde komme etterpå. Vi er kommet langt etter på så mange måter. Vi bør imidlertid være med jernbaneanleggsarbeiderne og ta støten sammen med dem for å få den samme pensjonsordning.

Ludvik Karlstad: Jeg har ikke tatt ordet for å gå imot jernbaneanleggsarbeidernes stillingtagen her. Jeg har selv vært med som anleggsarbeider ved jernbanen. Jeg vil imidlertid be landsmøtet om å se denne sak i fellesskap; selv om jernbaneanleggsarbeiderne kommer i første rekke.

Johan Berlid trakk sitt forslag tilbake.

Robert Robertsen: Jernbaneanleggsarbeiderne har en bedre timebetaling enn oss. Skulde de nu få en pensjonsordning, så vil den bli bedre enn hvad vi kan få ut av Staten.

O. Ormset anbefalte Henriksens forslag.

Strek blev satt.

Thor Hogga: Når det fra enkelte er gjort innvendinger mot at jernbaneanleggsarbeiderne skal fremme dette først, så vil jeg ha sagt at en bør se det taktiske og ikke forkludre saken for anleggsarbeiderne. Henriksens forslag går ut på bare å la det gå på samme måte som hittil. Vi må ikke la det få passere fortsatt slik som hittil. Flåmbanens stedlige styres forslag er det beste her.

Arne Dalbo: Kravet fra jernbaneanleggsarbeiderne er så godt underbygget at det nu må gjennomføres. Veiarbeiderne har ikke bearbeidet sin sak; det må først gjøres. Vi skal være så solidariske å la jernbaneanarbeiderne gå foran og ikke forkludre saken for dem.

Thor Breivik: Jeg vil henstille til veiarbeiderne at de ikke står hindrende i veien for at jernbaneanleggsarbeiderne får sine krav igjennem. Jeg selv er veiarbeider; men vil henstille at en her går inn for jernbaneanleggsarbeiderne.

Votering: Chr. Henriksens forslag blev vedtatt med overveldende flertall. — Dermed bortfalt votering over de øvrige forslag, som oversendtes forbundsstyret.

Edvard Byberg foreslo at det blev holdt korte innledningsforedrag om samlingsspørsmålet av 1 representant for D. N. A. og 1 fra kommunistpartiet.

Ordstyreren: Når vi har begge parter som våre gjester skulde det være unødvendig å vedta noget om en spesiell innledning. De er til stede og vil kunne gi landsmøtet rede for saken.

Lars Evensen: Under punktet krig og fascisme kan en også komme inn på samlingsspørsmålet; og hvor en skal ha innledning fra begge parter.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet torsdag 6. oktober.

Ordstyrere: *Stenbak — Kr. Moljord.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes med en mindre bemerkning.

Samlingsspørsmålet.

Edv. Bybergs forslag om 2 innledningsforedrag i samlingsspørsmålet blev så optatt.

Ordstyreren: I anledning *Bybergs* forslag om 2 innledere i samlingsspørsmålet foreslår *Henriksen* at det henstilles til de 2 innledere under krig og fascisme å komme inn på samlingsspørsmålet.

Edv. Byberg: Som en ser av dagsordenen side 47, så kommer samlingsspørsmålet der op og jeg vil anmode om at det blir 2 innledere i denne sak.

Lars Evensen: Jeg har talt med de 2 innledere og de er enige i *Henriksens* forslag om at en tar samlingsspørsmålet sammen med punktet krig og fascisme.

Votering: Ved voteringen blev *Bybergs* forslag vedtatt.

Ludvik Antonsens sak.

Følgende referertes:

Ordstyrerne har fått sig forelagt skriftlig anmodning fra *Ludvik Antonsen* om å få sin sak optatt til behandling og avgjørelse av landsmøtet.

Forslag: Ordstyrerne henviser til at saken er avgjort av et tidligere landsmøte og kan ikke optas til behandling.

K. Moljord. H. O. Jubskås. Stenbak. Aksel Berg. Johan Berlid. Andreas Wormdahl.

Kr. Moljord: Jeg vil henstille at en vedtar dette forslag. Vi kan ikke omgjøre et tidligere landsmøtes beslutning. Vi må ha rett til å gå ut fra at det behandlet saken rettferdig.

Jørgen J. Rønning: Det har vært adskillige rivninger om denne sak. Det er hevdet at *Antonsen* ikke har vært til stede her på landsmøtet da saken blev behandlet. Han er imidlertid nu 1. suppleant for våre representanter og ved at jeg permitteres, så kan han komme til stede.

Votering: Ordstyrernes og sekretærenes forslag blev vedtatt mot et par stemmer.

§ 3. Kontingents størrelse.

Budgettkomiteéns innstilling.

Fra budgettkomiteén referertes:

Komiteén tiltres representantskapets forslag at den nuværende kontingent bibeholdes uforandret.

Adolf Lien anbefalte budgettkomiteéns innstilling.

Votering: Budgettkomiteéns innstilling blev vedtatt mot 3 stemmer.

§ 9. Understøttelse under konflikter.

Budgettkomiteén foreslo:

Heltbetalende: Grunnbidrag kr. 14.00, tillegg av kr. 1.50 for hver forsørget.

Halvtbetalende: Grunnbidrag kr. 7.00, tillegg av kr. 1.00 for hver forsørget.

For øvrig er paragrafen uforandret.

Adolf Lien: Budgettkomiteén foreslår som en ser en forhøielse av tillegget for hver forsørget. Forrige landsmøte vedtok 50 øres tillegg på de satser som står i lovene. Forbundet har også utbetalt etter det som landsmøtet vedtok.

Halvdan Øverås: Vi er klar over at vi skrittvis må søke å høine vår levestandard og det kan bli spørsmål om vi klarer å ta en kamp. Skal vi ta en arbeidsstans så må vi også ha det økonomiske grunnlag i orden. Vår organisasjon må være så sterk at den kan yde slik at det kan bety noget. Jeg vil foreslå:

Siste avsnitt (skalaen tjener kun som forholdstall og kan forhøies eller nedsettes efter omstendighetene), utgår.

Jørgen J. Rønning: Jeg må opta Østre Kvinesdals Jernbanearbeiderforenings forslag sålydende:

§ 9 forandres slik at understøttelse under konflikter blir følgende satser: kl. sig selv å forsørge kr. 14.00 pr. uke, og videre kl. 1—8: kr. 16.00, 18.00, 20.00, 22.00, 24.00, 26.00, 28.00, 30.00. Halvtbetalende henholdsvis fra kr. 7.00 for laveste kl., kr. 15.00 for kl. 8. Punktet i paragrafen som bestemmer forhøielse av bidraget efter 3 og 5 års medlemskap blir strøket i loven.

Vårt forslag er det mest demokratiske, fordi vi sier i slutningen at bestemmelsen om 3 og 5 års medlemskap strykes. Det skal ikke være nogen premiering for å føre klassekamp.

Odin Øines: En har ikke tatt med dette om de syke medlemmer. Vi har hatt slike tilfelle som til og med har ført til rettssaker. Jeg vil opta vårt forslag sålydende:

- a) Medlemmer som er syke under konflikt har rett til understøttelse fra den dag han blir friskmeldt av lege.
- b) Streikebidraget kan ikke gjøres til gjenstand for noget som helst krav fra offentlige myndigheters eller private fordringshaveres side.»

Representantskapets uttalelse til de innsendte forslag blev nu referert:

De innsendte forslag går ut på forhøielse av understøttelsen og utvidelse til også å gjelde medlemmer som ikke er i beskjeftigelse ved en konflikts inntreden.

Representantskapet vil bemerke:

Det viser sig umulig å beregne hvad de foreslåtte utvidelser vil medføre i større utlegg til streikeunderstøttelse. Det kan imidlertid med bestemthet slås fast at det representerer en meget stor økning, særlig for enkelte arbeidsgrupper, så representantskapet finner ikke å kunne anbefale nogen av de fremsatte forslag som går ut på forhøielse av understøttelsen med den foreslåtte kontingent. Selv en forholdsvis mindre forhøielse nødvendiggjør forhøielse av kontingenten, hvilket man under de rådende forhold ikke kan foreta.

Ved å sammenligne den opfatning som kommer til syne i forbindelse med kontingentens størrelse og økningen av streikeunderstøttelsen finnes liten sammenheng. Det konsekvente vil være å fortsatt oprettholde den nuværende ordning.

Forslaget om at medlemmer som er syke under konflikt har rett til understøttelse fra den dag han blir friskmeldt, er også nu regelen — og det kan være riktig at lovens tekst gir uttrykk herfor.

Olav Ormset optok følgende forslag fra Bremsnes Veiarbeiderforening: «Forbundsstyret sammen med samorganisasjonen i distriktet bebyndiges til å yde streikebidrag også til de medlemmer som ikke er i arbeide når en konflikt bryter ut, men som senere blir berørt av konflikten.» Forandringen må skje med sikte på at om en konflikt bryter ut på våren må de arbeidere som ikke da er i arbeide, men som har kommet i arbeide når de små ordinære bevilgninger kommer i juli, få sitt streikebidrag fra den tid de har kunnet komme i arbeide.

Votering: Budgettkomiteéns innstilling blev vedtatt mot et par stemmer. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Redaksjonskomiteéns innstilling angående veiarbeidernes lønnsoppgjør 1937.

Fra redaksjonskomiteén forelå følgende innstilling ad beretningen for 1937:

Landsmøtet tar til etterretning den under saken førte diskusjon angående veiarbeidernes lønnsoppgjør 1937.

Når det angår tariffspørsmål skal disse forelegges til avstemning i fagforeningene som omfatter de i spørsmålet interesserte medlemmer. Skulde det opstå den situasjon at et forslag blir forkastet og at der fremkommer et endret forslag, skal dette på ny forelegges de interesserte medlemmer til ny behandling.

Videre henvises til forbundslovens § 8 (konflikter) og Landsorganisasjonens lover § 11.

Thv. Thorstensen: Det gikk en skarp diskusjon om beretningen for 1937 og særlig om veiarbeidernes lønnsoppgjør. Det blev også fremmet en rekke forslag; men vi ser at man har samarbeidet sig. Det er en sterk

samstemmighet blandt veiarbeiderne om at kritikken var berettiget og jeg kan ikke da si annet enn at dette er tamt. Det var også stillet et mistillitsforslag til 2 mann i forbundsledelsen. Jeg skal trekke det forslag tilbake og foreslå at det i redaksjonskomiteéns innstilling istedenfor «førte diskusjon» settes «førte kritikk». Vi har ingen interesse av å henge nogen.

Simon Simonsen: Det er ikke nødvendig for mig å minne landsmøtet om diskusjonen. Det var megen kritikk, kanskje for meget kritikk og det blev også fra ansvarlig hold sagt ifra at det var ikke mulig å gjøre annet. Vi mener det er sagt tilstrekkelig nok i denne uttalelse.

Formannen: Jeg tror ikke redaksjonskomiteén har noget imot å forandre «diskusjon» til «kritikk».

Simon Simonsen: Vi henger oss ikke i ord, så vi kan godt gå over til det. Med diskusjon menes også kritikk; men Thorstensen legger kanskje noget annet i det.

Birger Eriksen: Jeg oppfattet landsmøtets diskusjon dit hen at det gjaldt å finne frem til en sikkerhetsventil for å undgå gjentakelser i fremtiden. Det har vi fått nu efter vår mening. Vi må kunne vedta komiteéns innstilling enstemmig.

Votering: Redaksjonskomiteéns innstilling med forandringen *kritikk* istedenfor diskusjon blev enstemmig vedtatt. — Dermed blev beretningen for 1937 vedtatt.

Muntlig beretning for 1938.

Følgende beretningsoversikt for 1938 forsåvidt angår veiarbeidsdriften, Statens havnevesen, fyr- og merkesvesenet samt Nore og Glomfjord Kraftverk blev så gjennomgått:

Veiarbeidsdriften.

Agitasjon og organisasjonens oppbygging.

Selv om det var en upåklagelig økning i organisasjonsprocenten ved veiarbeidsdriften i 1936 og 1937, så var det allikevel et forholdsvis stort arbeiderantall ved Statens, fylkenes og herredenes veiarbeidsdrift i begynnelsen av selve arbeidssesongen 1938 som fremdeles var uorganisert. Dertil kom, at det var, og fremdeles er en stor organisasjonsmessig spaltning av veiarbeiderorganisasjonen i en rekke fylker.

Økningen av arbeiderantallet ved veiarbeidsdriften som kom som en naturlig følge av de økede arbeidsbudgetter, gjorde det nødvendig at forbundet måtte gjøre forsøk på å få veiarbeiderne samlet.

Forbundsstyret har for dette formål bevilget kr. 3 300.00 i 1937 og kr. 5 400.00 i 1938 til veiarbeidernes stedlige styrer og de faglige distriktsorganisasjoner i de fylker hvor veiarbeiderne ikke hadde stedlige fylkesomfattende sammenslutninger, for at de ved hjelp av disse midler skulde kunne bygge op organisasjonen lokalt og fylkesomfattende.

Utenom de summer som er nevnt her har forbundet ydet refusjon til enkeltpersoner og lokale foreninger for utført agitasjon.

En del av planen for veiarbeidernes organisasjonsmessige samling

var det forslag som vårt forbund fremmet for Arbeidernes faglige Landsorganisasjons kongress i år, om at alle arbeidergrupper som har sin vesentlige arbeidsinntekt pr. år ved Statens, fylkenes eller kommunenes veiarbeidsdrift skal stå tilsluttet ett og samme forbund, Norsk Arbeidsmandsforbund.

Forbundets forslag blev vedtatt av fagkongressen med stort flertall. Forbundet har nu ca. 13 000 medlemmer fordelt på 321 avdelinger ved veiarbeidsdriften.

Efter det arbeiderantall som beskjeftiges og som har sin vesentligste arbeidsinntekt ved veiarbeidsdriften, skulde medlemsantallet bringes op imellem 17 og 18 000 forsåvidt beslutningen på fagkongressen blir effektivt.

Lønnsforhandlinger, meglig og voldgift ved veiarbeidsdriften.

Av forbundets beretning for 1937 fremgår at lønnsforhandlinger blev optatt med Veidirektoratet november måned 1937. Da enighet om et forslag som kunde sendes ut til avstemning ikke kunde opnåes ved forhandling eller fri megling, blev plassene efter fullmakt fra foreningene opsagt til fratrede 15. mars 1938.

Tvungen megling blev optatt den 2. mars og fortsatte i møter den 4. mars da meglingen blev utsatt.

For om mulig å finne grunnlag for fortsatt megling, besluttet arbeidernes forhandlingsutvalg å forelegge situasjonen for de organisasjonsinstanser som kunde øve innflytelse for å få megling optatt på ny og derved komme frem til et meglingsforslag som kunde forelegges for medlemmene til avgjørelse.

I overensstemmelse med forhandlingsutvalgets beslutning blev spørsmålet forelagt for Samarbeidskomitéen mellem Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon den 7. mars, som sammen med representanter for forhandlingsutvalget og Regjeringen søkte å finne grunnlag for en ordning.

Megling blev så optatt på ny den 10. mars og fortsatte i møter den 11. mars, da meglingen blev brutt, idet meglingsmannen fremdeles ikke fant grunnlag for å kunne fremsette forslag, idet differansen mellem arbeidernes lønnskrav og den lønnsforhøielse som Statens forhandlere vilde anbefale var altfor stor.

Under meglingen blev det overfor meglingsmannen antydnet av arbeidernes forhandlere at de vilde anbefale vedtatt et meglingsforslag av 18.4 pct. lønnsstigning for de lavestlønnede grupper og 5.9 pct. lønnsstigning for de høiestlønnede grupper, under forutsetning av at de andre bestemmelser i overenskomsten blev redigert i overensstemmelse med det som var opnådd under forhandlingene og den redaksjon arbeidernes forhandlingsutvalg hadde anbefalt.

Statens forhandlere på sin side antydnet å ville anbefale en lønnsforhøielse gjennomsnittlig tilsvarende ca. 8 pct. og erklærte samtidig at de fant det lite rimelig å innrømme veiarbeiderne en større procentvis lønnsforhøielse enn den arbeiderne i industrien for øvrig hadde opnådd ved indeksreguleringen 1938.

Efter at meglingen var avsluttet hadde arbeidernes forhandlings-

utvalg sammen med forbundsstyret møte for å ta stilling til hvad der videre skulde foretas i den for arbeiderne ved veiarbeidsdriften ytterst vanskelige situasjon.

Under sakens behandling i fellesmøtet med forbundsstyret blev det fra flere representanter meget sterkt fremholdt at veiarbeidernes interesser ved denne anledning vilde være best tjent med en fredelig ordning.

Det forelå allerede på det tidspunkt ting som tydet på at en veikonflikt våren 1938 fra veiadministrasjonens, Statens og Stortingets side vilde bli møtt med midler som kunde få de alvorligste konsekvenser for veiarbeiderne i første rekke og for den øvrige arbeiderklasse som helhet.

På den ene side forelå det allerede som en kjensgjerning at veiadministrasjonen var innstillet på å holde veivedlikeholdet i de mest trafikkerte strøk gående og ved den situasjon som da opstod skape grunnlag for en beslutning om å løse konflikten ved *tvungen voldgift*.

På den annen side var en stor del av de organiserte veiarbeidere på grunn av arbeidets sesongmessige karakter, utenfor arbeidsplassen da konflikten skulde settes i verk, og disse var ved den arbeidsledighetsperiode de hadde gjennomgått, utarmet før konflikten.

Da spørsmålet om løsning av veikonflikten ved *voldgift* i en eller annen form var aktuell, var fellesmøtet av forbundsstyret og forhandlingsutvalget av det opfatning at *frivillig voldgift var å foretrekke fremfor en tvungen voldgift*, som organisasjonen ingen oversikt hadde over hvilke grupper av Statens arbeidere som kunde bli inndratt i en voldgiftsavgjørelse og hvorvidt voldgiftssituasjonen skulde bli en varig instans for en del grupper av Statens arbeidere.

Fellesmøtet besluttet derfor med 16 mot 9 stemmer å la medlemmene selv avgjøre hvorvidt frivillig voldgift skulde benyttes for løsning av tvisten og fattet i overensstemmelse hermed følgende beslutning:

«Forbundsstyret sammen med veiarbeidernes forhandlingsutvalg har behandlet situasjonen efter at meglingen i lønnstvisten er avsluttet uten resultat.

Under hensyntagen til stillingen som den er, bemyndiges forbundskontoret å forelegge spørsmålet for medlemmene om at *tvisten avgjøres ved frivillig voldgift*.

Foreningenes svar på om frivillig voldgift skal benyttes skal være innsendt til forbundskontoret senest tirsdag 29. mars.

Under henvisning til foranstående utstår arbeidsstansen til 1. april.» Ved avstemningsfristens utløp var det med stort flertall av medlemmene besluttet å la lønnstvisten m. v. avgjøre ved *frivillig voldgift*.

Til orientering for foreningene og medlemmene blev følgende utsendt:

Cirkulære nr. 13.

Oslo, den 29. mars 1938.

Til foreningene ved veiarbeidsdriften.

Ad løsning av lønnstvist m. v. ved frivillig voldgift.

På grunnlag av det avstemningsresultat som i overensstemmelse med cirkulære nr. 8 foreligger ved avstemningsfristens utløp den 29. mars har forbundet idag sendt Arbeidsdepartementet følgende skrivelse:

Oslo, den 29. mars 1938.

Arbeidsdepartementet,

ved herr statsminister Johan Nygaardsvold, Akersgt. 42, her.

Ad opsigelse av arbeiderne ved Statens veiarbeidsdrift og spørsmål om frivillig voldgift.

Idet man refererer til vår skrivelse av 14. mars og det ærede departements svar på samme datert 22. mars 1938 meddeles herved at arbeiderne ved avstemningsfristens utløp 29. ds. har vedtatt å gi forbundet bemyndigelse til å søke lønnstvistens m. v. løst ved frivillig voldgift.

Idet vi forutsetter at departementet på sin side får Stortingets bemyndigelse til å la tvisten avgjøres ved frivillig voldgift og at voldgiftsretten blir opnevnt og kan opta sitt arbeide de første dager av april måned, har vi gitt meddelelse til arbeiderne og våre foreninger at arbeidsstans ikke iverksettes 1. april.

Skulde Stortinget mot formodning forkaste departementets innstilling om frivillig voldgift, vil arbeidsstans bli iverksatt i overensstemmelse med tidligere foretatt opsigelse.

Ærbødigst

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Som det fremgår av skrivelsen til departementet og resultatet av avstemningen *blir der ikke iverksatt arbeidsstans ved veiarbeidsdriften 1. april* da lønnstvistens m. v. skal avgjøres ved en av partene opnevnt frivillig voldgift.

I samme forbindelse kan meddeles at vårt forbundsstyre har opnevnt som arbeidernes representanter i voldgiftsretten jernbanearbeider Lars Bakken, Nordlandsbanen og sekretær Gunnar Braathen i Hedmark faglige Samorganisasjon. Videre har forbundsstyret besluttet å anmode voldgiftsretten om å innkalle 4 av veiarbeidernes forhandlingsutvalg som vidner under saksbehandlingen i retten.

Vidnene bør representere de forskjellige lønnsgrupper og arbeidsgrupper ved veiarbeidsdriften, samt de forskjellige distrikter.

Som vidner har forbundsstyret utpekt Thv. Thorstensen, Akershus for gruppen chauffører. Veivokter Arne Horgen, Buskerud, for gruppen høvelkjørere og maskinførere. Anleggsarbeider Martin Dyrseth, Hordaland, for arbeiderne på kompensasjonsanleggene og de lavestlønnede fylker, samt anleggsarbeider John Nergård, Sør-Trøndelag for arbeiderne i de fylker som nu er på en lønnsone mellom den laveste og høyeste.

Saken vil bli fremlagt og prosedert for voldgiftsretten av forbundets sekretær Alb. Karlsen.

Så snart man får oversikt over voldgiftsrettens sammensetning for øvrig og resultatet av voldgiftsrettens behandling av saken, skal foreningene bli underrettet.

Til orientering for foreningene og medlemmene meddeles avstemningsresultatet om frivillig voldgift, hvorav fremgår at frivillig voldgift er besluttet med 3 690 mot 1 944 stemmer, eller nærmere med $\frac{2}{3}$ flertall.

Avstemningsresultatet er:

Fylke	Antall foreninger	Derav stemt	Ja	Nei	Antall medlemmer	Derav fremmøtt
Østfold	6	5	145	12	302	157
Akershus	22	19	282	159	967	441
Hedmark	21	21	204	101	471	305
Opland	24	23	455	67	850	522
Buskerud	25	20	197	153	806	350
Vestfold	8	6	110	77	353	187
Telemark	22	16	268	105	1 007	373
Aust-Agder	15	13	174	87	430	261
Vest-Agder	13	10	73	59	273	132
Rogaland	8	7	59	76	278	135
Hordaland	16	14	167	204	708	371
S. og Fjordane ..	20	15	369	62	927	431
M. og Romsdal ..	37	33	353	234	1 008	587
S. Trøndelag ..	2	2	142	95	462	237
N. Trøndelag ..	6	5	90	61	369	151
Nordland	36	27	420	176	1 421	596
Troms	20	15	148	116	704	264
Finnmark	11	5	34	100	418	134
Tilsammen			3 690	1 944	11 754	5 634

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Alb. Karlsen.

Efter at veiarbeiderne hadde vedtatt at veikonflikten skulde løses ved frivillig voldgift, forela Arbeidsdepartementet spørsmålet for Stortinget i St. prp. nr. 52 og fikk efter en del innvendinger fra de borgerlige partier Stortingets bemyndigelse til å medvirke til en løsning av konflikten ad den vei.

Som voldgiftsmenn blev opnevnt:

Som upartiske dommere blev av høiesterettsjustitiarius opnevnt høiesterettsadvokat Einar Sunde, Oslo, formann. Direktør for Det statistiske Centralbyrå Gunnar Jahn, Oslo, og lagmann A. E. Söelseth, Bergen.

Som Statens representanter:

Fylkesmann Five, N. Trøndelag, og fløtningsdirektør Johansen, Oslo.

Som arbeidernes og forbundets domsmenn:

Sekretær Gunnar Braathen, Hedmark, og jernbanearbeider Lars Bakken, Haran.

Voldgiftsretten trådte sammen den 21. april og fortsatte i møter til 30. april da dom blev avsagt.

For forbundet og arbeiderne blev tvistesakene fremlagt og prosedert av sekretær Alb. Karlsen og for Staten av veidirektør A. Bålsrud.

Som vidner i retten var på arbeidernes side innkalt Thv. Thorstensen, Akershus, Arne Horgen, Buskerud, Martin Dyrseth, Hordaland, og John Nergaard, Trøndelag.

Fra Statens side var innkalt overingeniørene Korsbrekke, Torp, Nicolaisen og Grønningssether, samt avdelingsingeniørene Backer og Paus.

Ved voldgiftsdommen blev der opprettet overenskomst som skal avløse det tidligere reglement. Overenskomsten gjelder fra 1. mai 1938 til 1. mai 1939.

Ved voldgiftsdommen blev der gjennomført en lønnsforhøielse på ca. 8 pct. til de tidligere lønnssetninger og for øvrig en del forbedringer i de paragraferne som omhandler de almindelige arbeidsbestemmelser, som ferie, arbeidstid, overtid, boligspørsmål og akkorders utsettelse.

I overenskomsten opprettholdes fremdeles 3 forskjellige lønnszoner, hvorav 13 fylker kommer under laveste sone, Trøndelagsfylkene i en mellemsone, samt Østfold, Vestfold og Akershus i den høyeste lønnszone.

Fylkenes veiarbeidsdrift.

I arbeidernes og forbundets krav under forhandlingene, megling og senere voldgiftsbehandling angående overenskomsten Statens Veiarbeidsdrift, var medtatt krav om at overenskomsten også skulde gjøres gjeldende for fylkenes veiarbeidsdrift.

Dette krav blev bestemt avvist av Statens representanter, og da kravet blev optatt under voldgiftsbehandlingen blev kravet også avslått av voldgiftsretten, med den motivering at de anså sig ikke å ha fullmakt til å avsi voldgiftsdom også for fylkenes veiarbeidsdrift efter den form som St. prp. nr. 52 har. Men voldgiftsretten uttalte sig for at voldgiftsdommen burde forelegges fylkene til uttalelse og vedtagelse.

I overensstemmelse med voldgiftsrettens forutsetning tilskrev forbundet samtlige 18 fylkesveistyrer og fylkenes veikontor den 6. mai og foreslo at for de fylkers vedkommende som ikke tidligere hadde fattet formell beslutning om at de lønns- og arbeidsvilkår som til enhver tid gjelder ved Statens Veiarbeidsdrift også skal gjøres gjeldende for fylkets veiarbeidsdrift, at der i overensstemmelse med voldgiftsrettens forutsetning måtte fattes beslutning om at voldgiftsdommens bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår skulde gjøres gjeldende også for fylket.

Forbundets krav om at voldgiftsdommens bestemmelser også skal gjøres gjeldende for *fylkenes* veiarbeidsdrift er vedtatt av følgende fylkesveistyrer og for enkelte fylker av fylkestingene:

Østfold, Akershus, Hedmark, Opland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Vest-Agder, Møre, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

Hordaland fylke, samt Sogn- og Fjordane fylke har forkastet vårt krav om å gjøre voldgiftsbestemmelsen gjeldende for fylket.

Rogaland samt Nord-Trøndelag fylke har ennå ikke gitt forbundet endelig meddelelse om hvilken stilling fylket tar til forbundets krav.

For Aust-Agders vedkommende blev kravet forelagt for fylkestinget som besluttet *ikke* å gjøre voldgiftsdommens lønnssetninger gjeldende.

For om mulig å fremtvinge en ordning om lønns- og arbeidsvilkår for arbeiderne ved fylkets veiarbeidsdrift og kommunenes veiarbeidsdrift

(bygdeveier) i Aust-Agder, opsa forbundet plassene for samtlige arbeidere ved veiarbeidsdriften i fylket til fratredeelse den 14. juni.

Megling i lønnstvisten i Aust-Agder blev berammet til 8. juni under ledelse av kretsmeglingsmannen for Sørlandet. Meglingen fortsatte i møter den 17. og 23. juni da meglingsmannen fremsatte forslag om at voldgiftsdommen skal gjøres gjeldende for fylkets veiarbeidsdrift.

Forsåvidt angår kommunenes veiarbeidsdrift (bygdeveier) skulde meglingsforslaget forelegges kommunene til endelig godkjenning.

Meglingsforslaget blev vedtatt av fylket. Meglingsforslaget er også vedtatt av en del kommuner i fylket, mens flertallet av kommunene har forkastet kravet om å gjøre voldgiftsdommen gjeldende.

Kommunenes veiarbeidsdrift.

(Anlegg og vedlikehold av bygdeveier.)

Efter krav fra forbundet og senere forhandlinger er der opprettet en rekke overenskomster med kommuner i de forskjellige fylker om lønns- og arbeidsvilkår ved den kommunale veiarbeidsdrift.

En oversikt over overenskomstene med de enkelte kommuner vil bli inntatt i den tabellariske oversikt i forbundets beretning for året 1938.

For enkelte fylkers vedkommende som Telemark, Troms og Finnmark, er voldgiftsdommen gjort gjeldende også for kommunenes veiarbeidsdrift.

For kommunenes veiarbeidsdrift i Møre og Romsdal er der ved skrivelse av 18 juli fra forbundet stillet krav til hver enkelt kommune om å gjøre voldgiftsdommen gjeldende.

Av de 65 herredskommuner i fylket har de fleste kommuner forkastet forbundets krav. For kommunenes veiarbeidsdrift i Møre og Romsdal vil det derfor efter beslutning på fellesmøte av veiarbeidere i fylket den 11. september bli foretatt kollektiv plassopsigelse for derved å fremtvinge en ordning.

Statens havneanlegg, mudderapparater, fartøier og vedlikeholdsstasjoner.

Av forbundets beretning for året 1937 fremgår at det mellem Statens Havnevesen og Norsk Arbeidsmandsforbund gjeldende reglement for arbeidsordningen blev opsagt og forbundet stillet krav om revisjon av de almindelige bestemmelser og forhøielse av de i meglingsmannens forslag av 21. desember 1936 fastsatte lønnsbestemmelser.

Da forhandling mellem partenes representanter ikke førte til et resultat som kunde godkjennes av arbeiderne, opsa forbundet plassene for samtlige arbeidsgrupper ved Statens Havnevesen til fratredeelse 1. april 1938.

På foranledning av opsigelsen ved havnevesenet blev megling berammet til 11. februar under ledelse av settemeglingsmann, dommer Kruse-Jensen. Meglingen fortsatte i 5 møter til 16. februar da meglingen blev brutt, idet meglingsmannen på daværende tidspunkt ikke fant grunnlag for å fremsette forslag til nye lønnsbestemmelser.

Under forhandlingen og meglingen var forbundet og arbeiderne

representert ved Alb. Karlsen, Olav Eikreim, Knut Velle, Odin Herø og Harder Olsen.

Den 7. mars blev megling optatt på ny og fortsatte i møter og konferanser til 10. mars da meglingsmannen fremsatte forslag til nye lønnsbestemmelser m. v.

Ved meglingsmannens forslag til lønnsbestemmelser opnådde arbeiderne en lønnsforhøielse av 1 pct. for timelønnede og 7 pct. for de månedslønnede.

Under revisjon av de almindelige bestemmelser i reglementet for øvrig opnåddes en del forbedringer.

Meglingsforslaget blev vedtatt av begge parter og blev gjort gjeldende fra 1. april 1938.

Statens fyr- og merkevesen.

På side 59 i forbundets beretning for 1937 gis der meddelelse om at Stortinget vedtok meglingsforslaget med den reservasjon at der bare skulde gis kompensasjon i lønningene for nedsettelse av arbeidstiden fra 54 til 50 timers arbeidsuke.

For å bringe den daglige og ukentlige arbeidstid i overensstemmelse med lov om arbeiderværn, og for å skaffe arbeiderne en reell lønnsstigning krevet forbundet optatt nye forhandlinger høsten 1937.

Forhandlinger blev optatt 29. november og fortsatte til 11. desember da forhandlingene mellom partene blev brutt. Samtidig som forhandlingene blev avbrutt opsa forbundet samtlige arbeidere ved fyr- og merkevesenet til fratredelse 15. mars 1938 forsåvidt der ikke innen den tid var opnådd en ordning.

På grunn av den av forbundet foretatte opsigelse blev megling i lønnstvisten m. v. optatt 8. februar med dommer Kruse-Jensen som meglingsmann.

Meglingen fortsatte til 10. februar da meglingsmannen fremsatte forslag som blev forelagt for arbeiderne og departementet til vedtagelse og vedtatt av begge parter.

Meglingsforslaget inneholder bestemmelser om at det skal være en tidsbestemt overenskomst som skal avløse de tidligere reglementsmessige bestemmelser. Overenskomsten gjelder fra 1. april 1938 til 31. mars 1940 med almindelig indeksregulering av lønningene.

I overenskomsten er den ordinære arbeidstid fastsatt til 48 timer pr. uke. For øvrig blev der i overenskomstens enkelte paragrafer foretatt forandring som betyr forbedring i forhold til tidligere bestemmelser.

Lønnsforhøielsen i forhold til de av Stortinget i 1937 vedtatte lønnssetser er 10 pct. med tallene avrundet opover eller nedover til hele øre pr. time.

Nore og Glomfjord Kraftverker.

På foranledning av krav fra arbeiderne ved Nore og Glomfjord Kraftverker om forbedring av de gjeldende arbeidsbestemmelser og de ved megling 1937 fastsatte lønnsbestemmelser, stillet forbundet krav til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens kontor i Oslo om optagelse av forhandlinger for opprettelse av overenskomst.

Forhandling mellom kraftverkschefen og sekretær Ofstad i Finansdepartementets Lønnsdirektorat og representanter for forbundet og arbeiderne i Nore blev optatt 25. mai og fortsatte i møte den 27. mai, da forhandlingene direkte mellom partenes representanter blev avbrutt uten resultat.

Under forhandlingene stillet forbundets og arbeidernes representanter krav om at de lønns- og arbeidsvilkår som er fastsatt i overenskomsten for Statens jernbaneanlegg skal gjøres gjeldende i sin helhet som overenskomst for Nore Kraft og Glomfjord.

Da enighet ved forhandling ikke kunde opnåes, opsa forbundet plassene for arbeiderne og erklærte arbeidsstans og blokade fra 28. mai.

Efter at arbeidsstans var varslet blev der optatt megling ved kretsmeglingsmannen for Østlandet, dommer Julsrud.

Megling blev optatt den 30. mai og fortsatte i møter den 2. juni da meglingsmannen fremsatte forslag til overenskomst som gjelder fra 1. juni 1938 til 30. juni 1940 med almindelig indeksregulering 15. mai 1939.

Angående overenskomstens almindelige bestemmelser om arbeidstid, overtid, akkordbestemmelser, husvær samt feriebestemmelser m. v., så er de i overensstemmelse med voldgiftsdom av 30. april 1938 for Statens veiarbeidsdrift.

Forsåvidt angår lønningene i overenskomsten så er de for vedlikeholdsarbeidere ved Nore og Glomfjord forhøiet fra kr. 1.20 til kr. 1.30 pr. time for almindelige arbeidere og for fagarbeidere fra kr. 1.30 til kr. 1.40 pr. time, med bibehold av tidligere personlige lønnstillegg.

For arbeidere ved Nore 1. utbygging blev lønn i overensstemmelse med gjeldende lønnsbestemmelser ved jernbaneanleggene, henholdsvis kr. 1.09 pr. time i forskudd i akkord for almindelige arbeidere, kr. 1.20 for fagarbeidere, samt kr. 1.43 og kr. 1.54 som timelønn i dagarbeide for henholdsvis almindelige arbeidere og fagarbeidere.

Ved avstemning over meglingsmannens forslag til overenskomst i foreningene blev overenskomsten vedtatt.

Overenskomsten blev også vedtatt av departementet.

Da meglingsmannens forslag til overenskomst var vedtatt av begge parter søkte forbundet konferanse med kraftverkschefen og sekretær Ofstad i Finansdepartementets Lønnsdirektorat den 21. juni for å få overenskomsten formelt redigert i overensstemmelse med forutsetningen i meglingsmannens forslag.

Kraftverkschefen erklærte at forbundets redaksjon av overenskomsten var i overensstemmelse med meglingsforslaget, og fra Statens side vilde den bli praktisert i overensstemmelse med den av forbundet opsatte redaksjon, men da departementet og Staten tidligere hadde gitt skriftlig erklæring for at meglingsforslaget var vedtatt, fant han ingen grunn til å underskrive selve overenskomsten.

Overenskomsten blev så underskrevet av forbundet, og for å dokumentere at den var vedtatt av begge parter blev meglingsmannens meddelelse til forbundet om at overenskomstforholdet var i orden inntatt på overenskomstens side 2.

Thv. Thorstensen: Som bekjent var forutsetningen for representantskapets vedtak av meglingsforslaget 22. juni 1937 at en straks skulde

opta forhandlinger med Statens veivesen, så ikke budgettmessige hensyn skulde stå i veien. Vi fikk forhandlinger i november 1937 og tvungen megling 2. mars 1938. Det brøt imidlertid sammen. Det var ikke mulig å komme frem. Imidlertid hvad skulde vi gjøre? Plassene var opsagt til 15. mars og der stod vi. Det blev så spørsmål i forhandlingsutvalget om frivillig voldgift. Jeg stemte imot. Det blev imidlertid vedtatt i forhandlingsutvalget å sende det ut til avdelingene og det er ikke noget å si på det. Jeg stemte imot av prinsipielle grunner. Når forhandlingsutvalgets flertall imidlertid gikk med på det, så blev det argumentert med at vi hadde en arbeiderregjering og det blev videre sagt at tok vi ikke frivillig voldgift, så kunde vi risikere å få tvungen voldgift. Det blev også argumentert med at vi vilde få en voldgiftsrett som var sympatisk innstillet. Forsåvidt et riktig argument. Spørsmålet blev sendt ut til uravstemning og det blev vedtatt med nokså stort flertall. Når medlemmene tok det standpunkt må det sees i forbindelse med at det så å si var en innpiskning av medlemmene — enten frivillig eller tvungen voldgift. Det inntrykk fikk en av cirkulæret som blev utsendt. Vi hadde i forhandlingsutvalget også oppe spørsmålet om de mange organiserte veiarbeidere som på grunn av arbeidets sesongmessige karakter var utenfor arbeidsplassen på det tidspunkt konflikten skulde settes i verk. Videre er det mange veivoktere som 1. april begynner sin arbeidssesong. De stod ikke på arbeidsplassen den 15. mars da konflikten skulde begynne. Heller ikke disse skulde få streikeunderstøttelse. Et helt feilaktig resonnement. Det var bare de som stod på arbeidsplassen den 15. mars som skulde få understøttelse. Og disse cirkulærer kom før cirkulæret om frivillig voldgift. Det er en ekspedisjonssak. Det er så. Men er det slik at lovene på dette punkt ikke er klare, så vil det være riktig å forandre dem. Men er de klare, så er det også riktig at medlemmene blir gjort oppmerksom på det. Da forhandlingsutvalget sendte ut cirkulæret om frivillig voldgift, blev det som nevnt talt om at vi vilde få en bra voldgiftsrett. Høiesterettsjustitarius fikk i oppdrag å utpeke den frivillige voldgiftsrett; men jeg fikk inntrykk av at departementet hadde møtt med de verste arbeideretere som var. Vi fikk fløtningsdirektør Johansen og fylkesmann Five. Det er det mest kritikkverdige i denne sak. Medlemmene har gått med på frivillig voldgift, så der er det ikke noget å si. Men at Regjeringen lot disse to menn komme med er helt uforståelig. Nettop mens disse ting blev diskutert i forhandlingsutvalget, blev det sagt fra dem som gikk inn for frivillig voldgift at en kunde gå ut fra at Regjeringen vilde sørge for at departementets folk vilde være sympatisk innstillet overfor veiarbeiderne. Voldgiftsrettens avgjørelse var enstemmig. Men en ting vil jeg sette fingeren på og det er at under prosedyren forfektet Alb. Karlsen på en utmerket måte arbeidernes syn. Den blomst skal han ha. Forarbeidet som der var gjort var meget godt, så vi hadde intet vi skulde ha sagt. Men da prosedyren var over hadde vi interesse av å ha blitt her noen dager for å kunne orientere våre representanter. Det gikk ikke mer enn 3 dager til dommen falt. For en annen gangs skyld håper jeg ikke nogen gruppe kommer op i lignende forhold og blir Regjeringen sittende så må den ta mer hensyn til hvilke representanter den sender fra departementet.

Osvald Værriø: Det er ikke meget å si før vi kommer til bruddet, men da søkte man gjennom samarbeidskomitéen å komme på glid. På dette møte rullet vi op de forhold hvorunder vi arbeidet — — —

Alb. Karlsen (avbryter): Skal vi komme inn på dette må dørene lukkes.

Ordstyreren: Jeg er enig i det.

Votering: Mot 1 stemme blev det vedtatt å lukke dørene. (Galleriet ryddes.)

Værriø (fortsetter): Da vi kom til dette møte blev der gitt en beregning over de minsteutgifter vårt krav gikk ut på. Arbeidsministeren møtte oss som typisk arbeidsgiver og det var da Thorstensen fremkom med uttalelsen om at hvis en hadde hatt en borgerlig regjering og vi fikk kjempe, så vilde våre krav vært bedre imøtekommet. Statsministeren blev da meget harnisk og slo i bordet og meddelte at vi hadde ikke noget der å gjøre, hvis det var opfatningen. Det endte med at vi ikke fikk noget resultat og vi kom til forhandlingsutvalget og meldte fra at forhandlingene var brutt. Jeg hadde inntrykk av at forbundets folk var under sterkt press. Jeg spurte statsministeren om det ikke kunde tenkes kabinetsspørsmål på veiarbeidernes krav, men det kunde han ikke svare på. Da vi kom til forhandlingene så var Landsorganisasjonen representert ved Lars Evensen og spørsmålet om frivillig voldgift blev diskutert. Jeg gikk imot det, idet jeg mente at vi ved en kamp vilde opnå mere enn hvad en tilfældig voldgiftsrett vilde gi oss. Jeg mente også at grunnlaget lå til rette med det forarbeide som var gjort. Da vi kom så langt som til å sende saken ut til uravstemning og medlemmene vedtok frivillig voldgift, måtte vi kunne ha ventet at vi hadde fått representanter som var mer innstillet for oss. Vi husker at venstre tok sitt forslag tilbake, fordi som de sa at de var redd for at det vilde gå ut over budgettets ramme. Men venstre fikk allikevel flertall i sammensetningen enda de hadde tatt et slikt standpunkt. Det er nær å tro at det var et samspill. Det blev et dårlig resultat. Det kan være at trykket også på forbundets folk var sterkt; men vi må uttale at de må ta mer rev i seilene.

Alb. Karlsen: Jeg hadde ikke ventet mig nogen større diskusjon i forbindelse med den muntlige beretning; men jeg mente det var riktig at vi denne gang gav representantene den i mangfoldiggjort stand så de kunde se disse ting i sammenheng. Jeg skal innskrenke mig til de spesielle ting som er berørt. Når det gjaldt situasjonen 1938 så er det riktig som sagt av Thorstensen at overensstemmende med beslutning så opsa vi veiarbeiderne til fratrede 15. mars. Vi regnet også med å komme et stykke lenger. Vi forberedte saken på alle måter og satte alle kluter til. Nu er det en gang noget komplisert dette med veiarbeiderne. En rekke forbund er her interessert. Først og fremst de store forbund og for øvrig en rekke andre. Vi fikk så i stand et møte, hvorunder Landsorganisasjonen gikk til opsigelse av alle de som ellers er i dette arbeide. For å få iverksatt en lovlig konflikt måtte det ordnes 3 måneder forut. Det gjorde vi og fikk tvungen megling og det blev fra Riksmeglingsmannen gjort alt mulig. Men Statens representanter vilde bare gi lønnskompensasjon. Så blev spørsmålet: hvilket grunnlag var det for å ta konflikt? Der kunde en komme inn på konferansene med Regjeringen og andre an-

svarlige organisasjonsinstanser; men det inneholdes i beretningen. Våre arbeidsgivere — departementet og dermed Nygaardsvold — må administrere innenfor loven. Veiloven er av gammel dato. Den er nu og da lappet på; men derved er den på mange måter enda verre. Regjeringen kan tvangsutskrive streikebrytere. Ikke så å forstå at denne regjering vilde ha gjort det som skjedde i 1932. Men vi skal være opmerksom på at her er veidirektøren den største. En statsråd kan ikke nekte å approbere en innstilling derfra når den ellers er innenfor lovens ramme. Da er han ferdig. Det blev utsendt cirkulærer til alle fylker med spørsmål om hvor lenge de kunde klare en konflikt. Av besvarelsene fra fylkene fremgikk at veiadministrasjonen systematisk hadde innstillet sig slik at veiarbeiderne skulde få en konflikt som aldri før. Man hadde faktisk allerede på forhånd skaffet sig streikebrytere. For å redegjøre for disse forhold hadde jeg en artikkel herom i februarnummeret av vårt blad. Det var ikke av interesse for nogen å få en veikonflikt. Den griper om sig næsten i likhet med en konflikt i transportindustrien. I forhandlingsutvalget var det enighet om at av to onder å velge det minste. Spørsmålet blev da: skal vi ta frivillig eller tvungen voldgift? Voldgift var ikke å komme forbi. Flertallet av forbundsstyret og forhandlingsutvalget tok så standpunkt. Hvis det var blitt tvungen voldgift så vilde det blitt tatt med andre grupper, også grupper fra andre forbund. Når det forelå på den måte så var jeg ikke i tvil og det var heller ikke forhandlingsutvalget. Og det blev sendt ut til medlemmene til uravstemning. Det er talt om press. Jeg erkjenner at det var et betydelig press på veiarbeiderne på det tidspunkt. Fra og med vi effektuerte opsigelsene så var det i enkelte veiadministrasjoner innført en skematisk arbeidsinnskrenkning. Av de 12 500 organiserte veiarbeidere var det omlag 50 pct. arbeidsledige. De kunde ikke få understøttelse. Og de andre, de som var i arbeide, så at transporten i Nord-Norge ved voldgift hadde opnådd adskillige fordeler, til og med ting som de ikke selv hadde tenkt sig. Vi hadde til og med skriftlige henvendelser om hvorfor kan ikke vi få voldgift når transportarbeiderne kunde få det. Så blev det vedtatt frivillig voldgift av medlemmene. Det er helt uberettiget å kritisere statsministeren i denne sak. Så var det spørsmålet om voldgiftsrettens sammensetning. Regjeringen var ikke suveren når det gjaldt det. Det er Stortinget selv som skal avgjøre arbeidsbetingelsene for sine arbeidere og ingen utenfor Stortinget. Nu, Regjeringen stillet kabinetspørsmål, og den fikk bemyndigelsen. Så sammensetningen. Vi konfererte med Regjeringen også om det. Vi var enige om en allsidig sammensetning. Departementet kunde ikke opnevne den; men Regjeringen fikk Stortingets bemyndigelse til å overlate til høiesterettsjustitiarius å opnevnte 2 upartske voldgiftsmenn. Når det gjelder våre representanter i voldgiftsretten, så er det allerede oplyst at vi fikk med de vi vilde. Vi fikk også i voldgiftsretten adgang til å møte med representanter fra de forskjellige grupper og interesser. Men vi skal være opmerksom på at de var ikke så barbert på argumenter den annen part heller. Forsåvidt som det gjaldt lønningene blev vi skuffet; men det skyldes ikke våre representanter. Det var en forutsetning fra oss at dommen også skulde gjelde fylkenes veiarbeidsdrift; men det fikk vi ikke gjennom. Men vi fikk en bestemmelse om at den kunde forelegges fyl-

kene til uttalelse og vedtagelse. En rekke fylker har godtatt voldgiftsdommen; andre ikke. Vi krevet også at kommunene skulde gjøre den gjeldende; men vi har sett at selv arbeiderrepresentanter i herredstyre har stemt mot å gjøre dommen gjeldende. Når det gjelder fylkene så må vi se nærmere på det. Når det gjelder de almindelige bestemmelser så har vi opnådd enkelte ting som er bedre enn i nogen annen overenskomst i landet. Skal en så si noget om hvordan dommen er blitt mottatt, så er det ikke for meget sagt at om den ikke var helt tilfredsstillende; så var det iallfall så langt vi under de daværende forhold kunde nå. Vi har gjort hvad gjerask kunde.

Hilmar Antonsen: Under behandlingen av beretningen for 1937 fikk en inntrykk av at veiarbeiderne var oplagt på konflikt. Vi skal ikke her kritisere forholdene når det gjelder voldgiftsretten. Men vi skal se på resultatet her fra Akershus, hvor hele 3 foreninger ikke gad holde møte engang for å behandle et prinsipp som dette med voldgift. Vi har fylker hvor 9 foreninger ikke engang var med og stemte over spørsmålet voldgift. Da jeg fikk se det dokument så måtte jeg virkelig gråte. Er en da innstilt på kamp? Hvordan skal en få folkene frem på denne måte? Forbundsledelsen kan jo ikke bære folkene frem heller.

Lars Bakken: Jeg er den ene av de to som blev opnevnt av forbundet til voldgiftsretten. Taleren gav en nærmere gjennomgåelse av saken. Jeg tror det vil være riktig, uttalte han, også av vårt forbund å ta som konklusjon det samme vedtak som Transportarbeiderforbundets landsmøte.

Lars Evensen: Jeg har ikke meget å tilføie efter de inngående redegjørelser fra Karlsen og Bakken. Men jeg deltok som Landsorganisasjonens representant i de fleste konferanser. En gikk meget tidlig inn for forarbeiderne til forhandlingene i 1938. Man hadde således et fellesmøte av alle de interesserte forbund hvor det var medlemmer som hadde lengere opsigelse enn 14 dager. Disse forbund gikk så til opsigelse av sine medlemmer. Dette blev gjort nettop ut fra det grunnsyn å søke å nå et stykke lenger til bedring av veiarbeidernes levestandard. Heller ikke vi var for en slik avgjørelse som her; men det er som Karlsen sa: det var i full overensstemmelse med Landsorganisasjonen. Når det gjelder kritikken over de upartske representanter så skal en være opmerksom på at vi stod ikke i den samme stilling her som ved voldgiften for transportarbeiderne i Nord-Norge. Staten var part og det var Veidirektoratet som hadde avgjørelsen. Forutsetningen for at Stortinget delegerte sin myndighet var også at det blev gjort som gjort. Det var herunder det intermesso inntraff, hvor det blev slynget ut at arbeiderregjeringen stod i veien. Statsministeren blev ikke fornærmet, men forbanna. Vi skal også erindre at Nygaardsvolds forslag fra 1935 har ligget høiere utover enn veidirektørens og tror da nogen at Stortinget vilde gå lenger, hvis det ikke var øvet politisk innflytelse. Når det nevnes at Arbeidsmandsforbundets medlemmer i voldgiftsretten gikk med på dommen og at den således blev enstemmig, så var det opsiktsvekkende nok. Men for alle de som kjente til forholdene var det ikke opsiktsvekkende. Vi kunde ikke annet enn anbefale og gi det råd at det måtte være riktig å være med på å gi veiarbeiderne mer i pungen. Jeg optrådte

akkurat på samme måte i lønnsnevnden da det gjaldt skog- og landarbeiderne.

Ludvik Larsen: Karlson og Evensen kunde fortelle at det fra mars til april var lagt an et så godt arbeide. Men når det gjelder en arbeidsstans, så er det vel alltid først og fremst spørsmål om hvilke støttepunkter en kan regne med. Vi kunde ikke få transportarbeiderne med. Men det var ikke det verste. Da vi spurte om de 50 pct. veiarbeidere i Telemark som var på nødsarbeide, skulde fortsette, så blev det svart ja. Var ikke det dårlig forberedt? Skulde jeg da anbefale de andre organiserte å gå ut i konflikt med 50 pct. av våre organiserte stående som streikebrytere? Vi hadde et møte i forhandlingsutvalget, hvor vi diskuterte bare dette. Når det gjelder kritikken her, så måtte også jeg tvungent stemme for frivillig voldgift. Det er like ærlig å si fra her.

Lars Bakken fremsatte følgende forslag:

«I erkjennelse av det ansvar som følger med fagorganisasjonens økede makt, vil landsmøtet uttale: Det er fagorganisasjonens opgave å løse arbeidernes økonomiske problemer gjennom deres organisasjonsmessige innsats. Det må derfor advares mot at fagorganisasjonen som helhet knesetter voldgiftslinjen. Organisasjonen må alltid kreve fullstendig handle- og aksjonsfrihet.»

Efter anmodning fra *Simon Simonsen* fikk redaksjonskomitéen permisjon imorgen formiddag.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet fredag 7. oktober.

Ordstyrere: *Moljord — Berg.*

Protokollen fra gårldagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Sig. Sørensen blev gitt permisjon fra dagens møte. *K. Morken* fikk permisjon lørdag og søndag.

Fortsatt behandling av den muntlige beretning.

Jens Østmo: Det vi fikk høre igår var gledelig om at Landsorganisasjonens og forbundets folk hadde funnet hverandre igjen og ikke slik som ved åpningen av landsmøtet, hvor det nærmest var en viss håpløshet til stede, når det gjaldt disse krav. Først efter at de hadde pint oss 3 dager her på benkene så kom endelig den forløsning. Det er en ting jeg må sette fingeren på og det er at forbundsstyret tillater sig å si at veiarbeiderne er utarmet. Jeg har mine tvil derom. Og spesielt efter de oplysninger forbundet og Landsorganisasjonen har fått av veiarbeidernes representanter. Vi må lære oss å beherske stemningsutbrudd, når vi er i en kritisk situasjon.

Fabrikkinternasjonalens representasjon.

Formannen: Robert Nielsen — Fabrikkinternasjonalen — har måttet reise. Medlem av eksekutivkomitéen *Nic. Næss* møter herefter.

Sigvart Sakariassen: Situasjonen lå kinkig an hos oss. En stor del av veiarbeiderne var meget slett stillet. Hverken fiskerne eller veiarbeiderne hadde tjent så pass at de engang hadde tjent maten til sig selv. Under de forhold var jeg med på å anbefale at frivillig voldgift blev forelagt medlemmene. Vi hadde medlemmer som bare hadde 3—4 timers arbeide i uken. Vi har aldri hatt så dårlige betingelser som i 1937. Vi fikk sommeren 1937 ikke en eneste akkord som innbragte rimelig fortjeneste. Efter voldgiftsdommen stod vi bedre i det. Men fordi om voldgiftsdommen er blitt et gode, skal vi ikke forandre vårt prinsipielle syn og motstand mot voldgift.

Thv. Thorstensen: Karlson blev supplert av Evensen når det gjaldt min kritikk av de upartiske dommere. Der sier Evensen at det er veidirektøren som bestemmer. Det er så, men det er departementet som er veidirektørens overordnede. Jeg er også i tvil om ikke departementet har noget å si når det gjelder en slik opnevning. Når det således kan fortelles at det først var 2 andre som var uttenkt. Når de ikke blev opnevnt så har en på annet sted hatt stor innflytelse; for hos veidirektøren kunde en ikke vente forståelse. Når det gjelder dommens enstemmighet så vil jeg si at en slik enstemmig dom vil ha stor innflytelse ved neste korsvei. Vi vil bli møtt med at når våre egne folk kunde gå inn for dette, så måtte det være bra. Veiarbeiderne forstår ikke dette. 1 million høres meget ut; men hvad utgjør det på hver enkelt veiarbeider? Det blir ikke meget. Bare i administrasjon av den ene million går meget bort. Veiarbeiderne har neppe fått mer enn omlag 30 kroner i året. Jeg anbefaler Bakkens forslag.

Ludvik Larsen: Veiarbeiderne blev bebreidet at de førte en for lang debatt da det gjaldt beretningen for 1937. Jeg er ikke enig i det. Det var en positiv debatt og den endte med at kritikken var berettiget. Bakkens forslag bør landsmøtet enstemmig vedta. Det er en konklusjon som er landsmøtet verdig. En var i 1938 tvunget til å ta frivillig voldgift; men derfor skal vi ikke ha det i fremtiden.

Lars Bakken: Jeg rakk ikke igår å komme inn på de fordeler som dommen inneholder. Jeg vil spesielt peke på en ting som veiarbeiderne har satt meget inn på, nemlig akkordenes utsettelse. Her er veiarbeiderne uklare om hvordan det skal praktiseres. Ethvert akkordlag har krav på å få en beregning efter 45 pct. i tillegg til sin minstelønn. Enkelte ingeniører hevder at det skal være efter den gjennomsnittlige minstelønn i fylket. Men det er feil. Og her kan en bringe det inn for Arbeidsretten, imot tidligere da det var veidirektøren som var dommer i egen sak. En annen sak er ancienniteten. Det var umulig å få gjennomført enda jeg mener veiarbeidernes krav var beskjedent. Jeg vil oppfordre veiarbeiderne til å studere voldgiftsdommen og utnytte den. Jeg vet at det ikke blir gjort. For øvrig har jeg lært i min praksis at enhver lønnsforbedring dog er noget.

Thorstein Kopperud forslø: Landsmøtet henstiller til våre faglige og politiske organer å sette alt inn på forandring av de nuværende

gamle lovbestemmelser som stiller sig hindrende i veien for veiarbeidernes aksjonsmuligheter.

Herman Skoglund foreslo: Forbundsstyret pålegges om hurtigst mulig å få siste avsnitt i § 40 bort.

Olav Ormsøet, avdeling 188, foreslo:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret ved næste forhandling om lønns- og arbeidsvilkår for veiarbeiderne å utvirke at det blir ens for det hele land.

Johan Olsen foreslo:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret å planlegge pensjonsordning for veiarbeiderne samt oversende den utarbeidede plan til Stortinget for behandling.

Emil Zakariassen: Jeg må beklage at en mann som Bakken ikke så lenger, enn at en voldgiftsdom under disse forhold var lite med 1 million til veiarbeiderne. Vi er kommet dit hen at en låser visse grupper fast og vi blir hengende ved det i fremtiden. Bakken skulde ha sagt i fra og så lett skjebnen råde.

Strek blev satt.

Hilmar Antonsen: Bakkens fortolkning om akkordenes utsettelse holder ikke stikk. Heller ikke etter forbundsstyrets cirkulære så vidt jeg forstår. Punkt 7 er meget tøielig. Vi hadde et eksempel med akkordarbeide. På den første akkord tjente laget bra; men på den annen del av akkorden tjente en 1.07 — 3 øre under den timelønn som blev fastsatt i voldgiftsdommen. Hvordan kan det så praktiseres med de 45 pct., når vi ikke engang kan få de 3 øre som er igjen? Det var ikke så mange penger det her gjaldt; men for å få prinsippet avgjort så bør det fremmes for Arbeidsretten. Videre har vi forstått det slik at akkordsedlen kan forlanges i og med at akkorden utsettes, men selv i Akershus ser vi at det går 6—7 uker før en får dem. Hvilken betydning har det da, når en skal gå å vente i 6 uker på akkordprisen. Hva kan en gjøre? Jo, legge spaden ned, men så får en svartkatt og er ferdig. Voldgiftsdommen blir ikke av nogen betydning på den måte. Den er ikke 5 øre verd. Jeg vil ikke kritisere våre folk som var med som voldgiftsdommere; men ute i distriktene har Bråthen og Bakken fått slem medfart fordi dommen var enstemmig. Men jeg kan ikke kritisere dem.

Sigurd Sagdal: Det er nok riktig det som sies at når en først begynte å studere dommen, så var den ikke så dårlig som en til å begynne med vilde ha det til. Det viste sig at vi hadde noget i dommen, som medlemmene hadde hatt vanskelig for å forstå. Det kunde være en tanke til overveielse å få sonene mer konsentrert. Vi kan på vår kant ha tilfelle hvor to veiarbeidere som gjør sine innkjøp i samme butikk ved fylkesgrensen, har helt forskjellige lønnsforhold, det viser sig tydelig på deres innkjøp. Det beste vilde være å få ensartede lønnsbestemmelser for veiarbeiderne slik som jernbanearbeiderne har. Jeg vil anbefale Bakkens forslag.

Jørgen Løyte fikk permisjon for resten av formiddagsmøtet.

Halrdan Øverås: Jeg representerer idag på landsmøtet bergverksgruppen, men en av de grunner som er til stede for at man idag levende

og interessert har fulgt med i de ordvekslinger som har foregått her på dette landsmøte, har spesielt sin grunn i at en på siste landsmøte møtte fra en nyopbygget veiarbeiderforening og gikk i samme forspand da som nu og interesserte mig for veiarbeidernes gjøremål på landsmøtet. Det som man er begeistret for, det er at veiarbeiderne på dette landsmøte møter mere mannsterke, og alle ting vidner også om at man idag mere enn i 1935 har å gjøre med skolerte, rakryggede karer, som organisasjonsmessig sett har gjort store fremskritt. Og jeg fremsetter idag det ønske at forholdene for veiarbeiderne må få en økonomisk forbedring, slik at man kommer bort fra det forhold som Værriø var inne på, og som jeg av egen erfaring kan attestere har sin fulle riktighet. Å være veiarbeider har i stor utstrekning sin nøiaktige forbindelse i å arbeide og lide savn. Når en i forbindelse med de diskusjoner som har vært ført her, og en husker diskusjonen i denne sak fra landsmøtet i 1935, så må man ufravikeleg smile i det skjeegg man ikke har, når man sammenligner de forskjellige debattanters stillingtagen til veiarbeiderne på forrige landsmøte og på dette landsmøte, og jeg vil til slutt understreke at jeg også på dette landsmøte sympatiserer fullt ut med nordlandsrepresentantene Sakariassen og Værriø, og hvis man idag hadde vært veiarbeidernes talsmann, så hadde en ubetinget også idag fulgt deres linje, da denne linje har min hele og fulle sympati.

Johan Ødegaard (Skog- og Landarbeiderforbundet): Karlsten kom med en bemerkning igår. Muligens var det bare en sidebemerkning eller parentes. Men når det fremkommer slikt bør det være mere bestemt. Vi vet det er vanskelig å trekke grensen mellom Arbeidsmandsforbundet og Skog- og Landarbeiderforbundet og vi har enkelte tilfelle hvor våre medlemmer har gjort sig skyldig i dårlig optreden. Vi hadde et slikt spesielt tilfelle. Han talte imot i herredstyret. Siden blev han fratatt tillits-hverv og resultatet var at han gikk og med ham hele foreningen så der foregikk det grundig. Jeg vil benytte anledningen til å uttale et sterkt ønske om snarest mulig å komme frem til avsluttende forhandlinger om grensene mellom våre forbund; før videre ulykker skjer. Da vil også den bemerkning som falt fra Alb. Karlsten bli fullt opklart.

Votering: Lars Bakkens forslag blev enstemmig vedtatt. — Forslaget fra Johan Olsen, avdeling 460, og fra avdeling 188 optas under tariff-revisjonen. — Forslaget fra avdeling 175 optas under behandlingen av veiloven. — Videre blev Johan Olsens forslag om å planlegge en pensjonsordning henvist til behandling under forskjellige forslag.

Dørene blev nu åpnet og en gikk videre i behandlingen av den muntlige beretning, som var mangfoldiggjort, og den blev vedtatt uten ytterligere bemerkninger. — Det meddeltes at formannen senere vilde fortsette og avslutte den muntlige beretning.

§ 16. Revisjons- og kontrollkomitéen.

Redaksjonskomitéen foreslo:

1. Revisjon av forbundets regnskaper utføres av Landsorganisasjonens faste revisjon og skal være så vel kritisk som tallmessig. Revisjonen har, i overensstemmelse med den av Landsorganisasjonen fastsatte in-

struks og på grunnlag av forbundets lover og organisasjonsmessige vedtak, å påse at regnskapene til enhver tid er forsvarlig ført, at kontingent og andre innbetalinger går riktig inn, at alle utbetalinger er i overensstemmelse med lovlige satser og beslutninger og at verdipapirer blir forsvarlig opbevart.

Revisjon av bøker og bilag skal foretas minst en gang hver måned og kassaoptelling minst 6 ganger om året.

Alle antegnelser og alle opstillinger over foretatte kassaeftersyn skal innføres i revisjonsprotokollen, som forelegges forbundsstyret og representantskapet.

2. Kontrollkomitéen består av 2 medlemmer med varamenn, valgt av landsmøtet. — Kontrollkomitéens oppgave er å undersøke om forbundets midler blir forsvarlig disponert og i øvrig påse at forbundets økonomi blir varetatt på beste måte i overensstemmelse med forbundets formål.

For å skaffe sig oversikt over forbundets økonomiske virksomhet skal kontrollkomitéen gjennomgå forbundsstyrets protokoll og revisjonsprotokollen, og kan i den utstrekning den finner det nødvendig gjennomgå bøker og bilag, likesom den kan innkalle den faste revisjon til sine møter. Komitéen skal gi sin påtegning på de avsluttede regnskaper, og deres bemerkninger skal innføres i revisjonsprotokollen.

Komitéen trer sammen så ofte den finner det nødvendig, dog minst en gang for hver regnskapsavslutning.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Forskjellige forslag.

Johan Olsens forslag om pensjonsordning for veiarbeiderne blev nu optatt. Forslaget hadde følgende ordlyd:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret å planlegge pensjonsordning for veiarbeiderne samt oversende den utarbeidede plan til Stortinget til behandling.

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Punkt 4, I. Forbundsnaalen.

Samtlige som har stått tilsluttet forbundet 20 år, subsidiært når de blir innregistrert som æresmedlemmer, bør bli tildelt forbundets merke i gull som en liten påskjønnelse for sitt medlemsskap.

Påfølgende utgifter herved, bæres av forbundets kasse.

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening.

Representantskapet innstilte:

Representantskapet tiltrer forslaget fra Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening, således at medlemmer med 25 års sammenhengende medlemsskap erholder forbundsnaalen i gull.

I henhold til foranstående beslutning er det ikke adgang til å foreta salg av forbundsmerket i gull herefter.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt.

4 g. Eget grubearbeiderforbund.

Landsmøtet beslutter, uten å ta standpunkt til saken, å nedsette en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å utrede spørsmålet om dannelse av eget Grubearbeiderforbund.

Motivering:

Spørsmålet om dannelse av eget Grubearbeiderforbund må først og fremst sees i sammenheng med fagkongressens vedtak om industriforbund.

Norsk Arbeidsmandsforbund er idag i virkeligheten et anleggs- og veiarbeiderforbund som grubearbeiderne står tilsluttet. — Grubeindustrien er en selvstendig og særegen industri som også har store utviklingsmuligheter i vårt land. Den påtenkte geologiske kartlegning og undersøkelse av landet vil sikkert åpne store muligheter for en utvidet grubedrift.

Et eget Grubearbeiderforbund i likhet med hvad man lenge har hatt f. eks. i Sverige vilde sikkert mere effektivt enn nu kunne ta sig av alle de aktuelle spørsmål som knytter sig til grubeindustrien og som har så stor betydning for grubearbeiderne, spørsmål av økonomisk, social og sanitær art.

Det må forutsettes at en eventuell komités mandat må bli å utrede spørsmålets administrative, tekniske og økonomiske side.

Folldal Grubearbeiderforening, avd. 51.

Fra representantskapet forelå:

Besl.: Oversendes landsmøtet.

Ole Bech: Det kan se litt rart ut av jeg innleder om dette. Men jeg har vært litt av en far for det og Folldalsrepresentantene har anmodet mig om å innlede. Spørsmålet om et eget grubearbeiderforbund er ikke av ny dato. Tidligere gjaldt spørsmålet et grube- og anleggsarbeiderforbund. Men det er vel ikke aktuelt nu forsåvidt, enda det følelsesmessig vil være sårt å skilles med de gamle kamerater. Efter kongressens beslutning for 15 år siden, skulde det være klart at med industriforbundsformen så måtte grubeindustrien betraktes som egen industri. Jeg inviterer ikke landsmøtet til realitetsbehandling av dette, men jeg ventet at det vil være ønskelig å høre representantenes mening forsåvidt den

kommende behandling angår og om det er i overensstemmelse med fagkongressens vedtak. Jeg mener i så måte at det kan besvares med ja. Når vi har fremmet dette så håper jeg at en ikke mener eller vil legge det i det at vi ikke skulde føle oss vel sammen med de andre kamerater i forbundet. Men en skal være opmerksom på at Arbeidsmandsforbundet alltid har vært et typisk samlerforbund. Forholdet idag er at veiarbeiderne og anleggsarbeiderne er så store og sterke nu at de kan overstemme oss. Dermed vil jeg ikke si at våre forhold ikke er varetatt innenfor vårt arbeidsområde. Men de spesifikke arbeidsoppgaver innenfor de forskjellige grupper er blitt flere og større. De er ikke bare av økonomisk art, men like meget av sosial karakter. Vi har således en sak som silikose, hvor en rekke av grubearbeiderne er slått ut av arbeidet som følge av denne yrkessykdom. Her har vi forskjellige spørsmål som melder sig for oss bl. a. om mere beskyttelse, videre om arbeidstiden og pensjonsordningen. En rekke av de arbeidere som er slått ut av silikosen er ikke mere enn omlag 50 år gamle. Det er en lang rekke spørsmål som er aktuelle for grubearbeiderne, men jeg tror ikke det er lett å få det igjennom uten et eget organisasjonsapparat. En må spesialisere sig. Hvis det viser sig nødvendig og riktig å få et eget grubearbeiderforbund så vil det også styrke de andre grupper. Hvad spørsmålet eget gruarbeiderarbeiderforbund for øvrig angår så er det ingen tvil om at det er i overensstemmelse med fagkongressens vedtak. Det er som nevnt mange spørsmål som kan melde sig i denne forbindelse. Vi mener det er riktig å legge saken frem for landsmøtet for å få en kameratslig diskusjon om den. Et eget grubearbeiderforbund vil kunne bli et både sterkt og levedyktig forbund. Spørsmålet er om en mener dette er så viktig at en før tar en avgjørelse bør få en ordentlig utredning. Det har vært nevnt til mig spørsmålet om en særkonferanse av grubearbeiderne. Men jeg har sagt fra at det skulde ikke være nødvendig, hvis det da ikke her fra grubearbeiderne representanter fremkom krav om realitetsavgjørelse før neste landsmøte. Den utvikling vil kunne tvinge sig frem. Jeg optar Follalds forslag, d. v. s. den tanke som ligger i det. Om ordlyden i forslaget kan det diskuteres.

Emil Zakariassen: Det er knapt nogen beslutning i fagorganisasjonens historie som har hatt så stor betydning som kongressvedtaket i 1907. Det viste sig at den ene industri etter den annen dannet og fremdeles danner egne forbund. Det har også vist sig å være av betydning. Det ser vi når det gjelder Porsgrunn-distriktet og andre, og jeg vil si at jeg gratulerer grubearbeiderne når de står på trappene til å danne eget forbund. Vi ser med glede på det at de danner eget forbund. De vil styrke sig selv og også oss ved det. Det kan sies å være litt egoisme å danne eget forbund, men når det betyr en styrkelse så er det bare av det gode. Gå derfor i vei med arbeidet, men ta dere tid.

Petter Nilsen: Det er tidligere sagt at Arbeidsmandsforbundet har vært moderforbundet. Grube- og anleggsarbeiderne har dannet forbundet og der har en følt sig hjemme. Når det nu er forslag fremme om å gå til dannelsen av et eget forbund, så er jeg helt uenig. Vi står foran en krise tror jeg, også for bergverksindustrien. Men jeg kan godt være med på

å la saken utrede, da vil en til neste landsmøte nok komme til den opfatning at det ikke er riktig å splitte sig op.

John Rystad: Det er et stort ønske om å danne et eget grubearbeiderforbund. Jeg vil derfor anbefale nedsatt en komité for å undersøke muligheten for et eget forbund.

Kjartan Olsen: Når Follald fremmer dette forslag, er det ikke fordi vi absolutt ønsker å skille lag med Arbeidsmandsforbundet. Grubedriften er et særskilt yrke, som krever en ganske anderledes sterk innstilling for å få våre spesielle forhold optatt. Det er ingen risiko for landsmøtet å vedta dette forslag. Når saken er utredet får medlemmene avgjøre hvorvidt det foreligger grunnlag for et eget forbund. Men et eget forbund vil bedre kunne ta sig av våre spesielle saker.

Saken utsettes.

G. B. Johansen: Grubeindustrien er den eneste som har karakter av industri innenfor Arbeidsmandsforbundet. Men det jeg forlangte ordet til var om en egen konferanse av grubearbeidernes representanter. Jeg vil foreslå at saken utsettes inntil grubearbeiderne har behandlet det.

Halvdan Øveraas anbefalte forslaget.

Votering: Besluttet enstemmig å utsette saken inntil grubearbeiderne hadde konferert om saken.

Punkt 4. J. Tiden for avholdelse av landsmøte.

Da man mener at den nuværende ordning med tidspunktet for avholdelse av forbundets landsmøte viser sig å være upraktisk efter vår mening, — da landsmøtet holdes *efter* Landsorganisasjonens kongress samme år — vil vår forening foreslå at tiden for landsmøtet forandres derhen at det avholdes i god tid *før* Landsorganisasjonens kongress.

Motivering:

Da der kan opstå saker i vårt forbund som må behandles av landsmøtet, — før det forelegges kongressen — mener man at det behøves en forandring som foran nevnt.

Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening, avd. 260.

1. Forbundets landsmøter blir å avholde på et sådant tidspunkt av året at representasjon fra Svalbard blir mulig.

Motivering på landsmøtet.

2. Viktige saker fra forbundet eller Landsorganisasjonen som i vinterhalvåret skal taes standpunkt til av medlemmene blir i god tid sendt telegrafisk til forbundets avdeling, eventuelt avdelinger på Svalbard, og telegrafisk svar med resultatet av sådanne sakers behandling blir å godkjenne av hovedorganisasjonene.

Longyearbyen Arbeiderforening, avd. 142.

Fra representantskapet forelå:

Forslag fra Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening og Longyearbyens Arbeiderforening forelegges landsmøtet.

Berlevåg Havneanleggsarbeiderforenings forslag blev tatt tilbake.

Ole Valle: Forrige gang måtte jeg reise før landsmøtet var ferdig for å komme tidsnok tilbake til Svalbard, før ishindringen. Vi kan risikere det samme i år hvis landsmøtet trekker ut. Derfor har vi stillet vårt forslag. Når forbundet har en forening i denne isørken, mener vi å ha krav på at landsmøtet legges slik at vi får anledning til å være til stede. Vi mener det har stor betydning for oss at vi kan få overvære det hele landsmøte. Punkt 2 må sees i forbindelse med punkt 1. Vi mener med Landsorganisasjonen der, saker som kommer fra den til vårt forbund.

Alb. Karlsen: Det kan være mange ting som taler for berettigelsen i dette forslag. Men jeg tror det vil være vanskelig nu som tidligere å fastsette landsmøtet på en bestemt tid. Det må ligge til representantskapet i overensstemmelse med forbundets lover å bestemme tidspunktet.

Voting: Longyearbyens forslag, punkt 1, blev vedtatt mot noen få stemmer. Punkt 2 blev enstemmig vedtatt.

Punkt 4. K. Veiloven.

Landsmøtet fatter beslutning om å inngå til vedkommende departement om revisjon av den nuværende veilov, da den viser sig å være skadelig for de organiserte arbeidere i tilfelle en konflikt.

I § 46 bør siste avsnitt utgå, som lyder slik:

«Vedkommende regjeringsdepartement kan o. s. v.»

Breivik Veiarbeiderforening, avd. 300.

Fra representantskapet forelå:

Forslag fra Breivik Veiarbeiderforening. Forslaget forelegges landsmøtet uten innstilling.

Herman Skoglund: Dette var også behandlet på forrige landsmøte; og vi mener det er riktig at saken optas på ny. Departementet kan jo nu utskrive de som har matrikulert jord til veiarbeide. Derfor må dette punkt endres og jeg vil henstille til landsmøtet å gå inn for dette.

P. Hjelle fikk permisjon på grunn av dødsfall i familien.

Thorstein Kopperuds forslag sålydende blev nu referert: «Landsmøtet henstiller til våre faglige og politiske organer å sette alt inn på forandring av de nuværende gamle lovbestemmelser som stiller sig hindrende for veiarbeidernes aksjonsmuligheter.

Alb. Karlsen: Det er ingen i denne forsamling som er uenig i at lover som er til skade for arbeiderne må søkes endret. Når det gjelder veiloven så trenger den revisjon, men det gjelder ikke bare § 46. Forrige landsmøte behandlet det jo også og en av de første saker jeg tok fatt på var dette. Den siste forandring i veiloven kom etter konflikten i 1932 og den bestemmelse som foregående taler nevnte, er nettop en følge av konflikten. Overensstemmende med siste landsmøtes vedtak har vi sam-

men med Landsorganisasjonen fremmet saken. Det er meningen å opta saken i forbindelse med revisjonen av andre lover. Jeg vil foreslå forslaget oversendt det kommende forbundsstyre, for gjennom det politiske parti å få i stand en revidering av veiloven.

Johannes Togstad: Valgkomitéen har møte på forbundskontoret kl. 12.

Thv. Thorstensen: Jeg blev noget forbauset over Karlsens uttalelser her. Ved alle valgmoeter hevder våre talere at den og den lov er ophevet og at en arbeider for å få ophevet andre lover. Derfor blir en forbauset over at det ikke er gjort noget her. Det er vel ikke nødvendig å revidere hele veiloven, hvis vi kan få vekk de spesielle bestemmelser, som er til direkte skade for oss og så får en senere kreve hel revisjon. Men jeg kan være enig med Karlsen i å sende forslaget til forbundsstyret.

Thorstein Kopperud: Det er dette at myndighetene faktisk kan utskrive streikebrytere som førte til at jeg innleverte mitt forslag. Det er for øvrig gjort lite ikke bare i denne sak, men også når det gjelder boikottloven.

Herman Skoglund gikk over til Karlsens forslag.

O. Ormset: Mange veiarbeidere har også matrikulert jord, så også de organiserte veiarbeidere kan risikere å bli utskrevet som streikebrytere i sin egen konflikt.

Voting: Alb. Karlsens forslag blev vedtatt mot noen få stemmer.

Punkt 4. M. Arbeidsløshetsproblemet

blev efter forslag av *Otto Kristiansen* utsatt til imorgen.

Punkt 4. Q. Militærspørsmålet.

Landsmøtet uttaler sin misbilligelse overfor Regjering og Storting for hvad som er foretatt med hensyn til den militære oprustning.

Motivering:

Det arbeidende folk har bygget op sin fagorganisasjon for derigjennem å trygge og forbedre sin sociale og økonomiske stilling i samfundet. Når man erindrer de mange militære inngrep i de faglige kamper frem gjennom tiden, finner vi å måtte uttale hvad foran i forslaget er nevnt.

For øvrig vil vi henvise til «Militært vanvidd eller civil fornuft» cfr. Fr. Monsen og Nygaardsvolds tale i Stortinget d. 25. april 1931 vedrørende hærbudgettet. Dette taler for sig selv.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening, avd. 19.

Fra representantskapet forelå:

Forslaget fra Sulitjelma Bygningsarbeiderforening forelegges landsmøtet uten uttalelse fra representantskapet.

Emil E. Buvik foreslo saken sendt redaksjonskomitéen og det blev enstemmig vedtatt.

§ 14. Formannen og næstformannen.

Ad punkt 2.

Efter næstformann tilføies: og sekretær velges med absolutt flertall. Motivering på landsmøtet.

Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening, avd. 21.

§ 14 tilføies følgende:

Formann, næstformann og sekretærens lønn fastsettes av landsmøtene og lønnsreguleringen mellom landsmøtene i forhold til lønnsnivået for forbundets medlemmer.

Reguleringen foretas pr. 1. januar, 1. april, 1. juli og 1. oktober.

Motivering:

Foreningen anser forslaget fordelaktig for medlemmene, idet tillitsmennene dermed blir delaktig i tariffrevisjonenes utfall.

Vigsnes Grubearbeiderforening.

Punkt 2 forandres til å hete:

Forbundets fastlønnede tillitsmenn samt deres lønninger innstilles av landsmøtet, og den endelige fastsettelse av lønningene samt valg av tillitsmenn foretas ved uravstemning blandt forbundets medlemmer med absolutt majoritet. Er ikke så skjedd ved første valg, foretas valg mellom de to som hadde flest stemmer.

Skjekkeland Jernbanearbeiderforening.

Representantskapet foreslo:

2. «De av landsmøtet valgte fastlønnede tillitsmenn velges med absolutt flertall.»

«Med hensyn til Vigsnes Grubearbeiderforenings forslag foreslås at dette oversendes budgettkomiteén.»

Angående Skjekkeland Jernbanearbeiderforenings forslag foreslås: «Forslaget kan ikke tiltredes.»

Nils Bakken: Avdeling 21 går over til representantskapets forslag.

Votering: Representantskapets innstilling blev enstemmig vedtatt. Møtet hevet 15 minutter på kl. 12.

Ettermiddagsmøtet fredag 7. oktober.

Ordstyrere: *Jubskaas.* — *Moljord.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Redaksjonskomitéens innstilling ang. representasjon til landsmøtet.

Redaksjonskomitéen foreslo:

Redaksjonskomitéen tiltrer representantskapets forslag til forandring av forbundsloven § 10, punkt 2. Forslaget har følgende ordlyd:

Valg av representanter til landsmøtet foregår efter følgende regler. 1 representant for det første fylte 50-tall og siden 1 representant for hvert fylte 150-tall medlemmer.

Nils Langvåg, avd. 436, foreslo:

Det protesteres mot at forbundslovens § 10, p. 2 forandres. — Den nuværende ordning med 1 representant for fylte 40 medlemmer opprettholdes.

Robert Robertsen foreslo:

1 representant for det første fylte 40-tall og 1 representant for hvert fylte 200 medlemmer.

Leif Myhre foreslo:

En representant for hvert fylte 40-tall og 1 for hvert fylte 150-tall.

Simon Simonsen: Vi har behandlet de oversendte forslag og er kommet til det resultat at vi slutter oss til representantskapets forslag. Hvis en tenker sig det samme medlemstall som nu og samme antall avdelinger, så vilde vi efter dette forslag idag ha vært 304 representanter. Såpass innskrenkning må det være. Vi må imidlertid regne med fortsatt fremgang og da vil neste landsmøte bli noget større enn dette. Vi bør holde oss til representantskapets innstilling og ikke innskrenke mere. Vi må heller ikke innskrenke for meget på de store foreningers representasjon, da vi ellers kan risikere at de deler sig op. Jeg anbefaler innstillingen.

Olaf Heum: Jeg vil anbefale det samme som i forrige debatt, nemlig å sette medlemstallet til 40 for den første representant. Det var en representant som tok oss i skole for at vi tok ordet for ofte og han mente det nærmest blev servert tull. Den slags bør en avholde sig fra. Jeg er av den opfatning at 40 medlemmer må være nok for å få en representant. Jeg anser det også for å være en god agitasjon at flest mulig blir representert. Det går 3 år mellom landsmøtene, og da må en få anledning til å diskutere sakene uten å få korreks for at en sier i fra. Ved å sette 50 medlemmer for å få 1 representant, så vil 68 avdelinger bli avskåret fra representasjon. Opað vil jeg opprettholde avdeling 102's forslag.

Karl Østrøm: Ved å innskrenke representasjonen til første 50 medlemmer for å få 1 representant, så vil de avdelinger som bare får 1 representant bli enda færre enn nå. Vi ser at det er mange avdelinger som nu stemmer sammen for å få en representant. På denne måte vil det bli enda flere. Selv om det går noen dager inne på landsmøtet, så har det stor betydning å la alle være representert.

Anna Anthoni: Jeg kunde innskrenke mig til å si at jeg er enig med de to foregående talere. Jeg optar imidlertid mitt forslag om 1 representant for det første fylte 40-tall medlemmer og siden 1 for hvert

150-tall medlemmer. Det vil ikke være urettferdig overfor de store avdelinger. Men det blir mere rettferdig overfor de små.

Jens Østmo: Hvis forbundet har en oppgave å fylle så må en også sørge for at de små avdelinger der som oftest har mange vanskeligheter å kjempe med også blir med. Jeg anbefaler Anthonis forslag. Hvis en ikke vil gå inn for dette, hvor er da rettferd og demokrati? Og hvorfor rope på agitasjon når en skal innskrenke her.

Emil Zakariassen: Jeg har alltid sett slik på våre diskusjoner at ettersom en kommer frem til det endelige så blir en mere reaksjonær. Etter den forrige debatt hadde jeg virkelig tenkt at en hadde holdt sig til 40-tallet. Det kunde tas litt på de store avdelinger til fordel for de mindre. Demokrati blir stadig misbrukt. Ute i verden slår de store de små ned. Her vil en også beskjære de små. Skal det en begrensning til så bør det skje på de store. De arbeider sikkert og godt allikevel. Vi står jo også overfor det forhold at forbundet kan komme til å bli innskrenket og da skal en ikke beskjære på representasjonen.

H. Holmstrøm: Redaksjonskomitéens forslag er ikke rettferdig. En beskjerer en masse foreninger som har et medlemstall mellom 40—50. De bør være representert. En demokratisk ordning er det ikke. Det er en utglidning til en mer centralistisk og diktatorisk ordning. Jeg vil anbefale Anthonis forslag. Forbundet er vokset, det er riktig og det er naturlig at representasjonen også blir større. Den rettferdigste ordning er Anthonis forslag. Min avdeling vil ha de største fordelene av redaksjonskomitéens forslag, men vi vil ofre for de små avdelinger.

Sigurd Sørensen: Jeg vil be landsmøtet tenke sig nøie om her. Nu har vi 12 representanter fra hele Troms fylke. Ved 50-tallet vil vi få 7 representanter. Jeg fastholder 40 og siden 1 for hver 200 medlemmer.

Olaf Heum foreslo bibehold av den nuværende representasjonsordning.

Asbjørn Strømbom: Jeg vil ikke være med på å beskjære de små avdelinger. Derfor går jeg med på Anthonis forslag som er det mest rettferdige.

Birger Eriksen: Når vi i redaksjonskomitéen så på mulighetene av å kunne gå til innskrenkning så regnet vi med flere alternativer. Hvis alle de representanter som hadde adgang til dette landsmøte var møtt så vilde denne sal blitt for liten. Med det redaksjonskomitéen foreslår så vilde landsmøtet med forbundets nuværende medlemstall ha talt 304 representanter. Det tales om demokratis ordning. Det som er likt for alle er vel demokratisk? Det blir lik rett for alle medlemmer inntil 50. Jeg regnet med at landsmøtets opfatning også var at det måtte skje en innskrenkning. Har jeg tatt feil heri, så er det beklagelig. Hvis en vedtar 40 og siden 1 representant for hvert 200, så vil 68 av de mellomstore avdelinger som idag sitter med 2 representanter, bare få 1 representant. Det vil jeg advare mot. Og om en beskjerer de store avdelinger, så blir det ikke mere enn 6—7 representanter. Vi var også inne på å sette et bestemt antall representanter som skulde være på et landsmøte og at en så fordelte disse fylkesvis. Men vi fant det for hårdt. Jeg anbefaler redaksjonskomitéens forslag.

Arne Fiskvik: Vi må være opmerksom på de foreninger som er kommet til i de senere år og som er nye i forbundet. Det vil være beklagelig å innskrenke på disse avdelinger. Jeg anbefaler Anthonis forslag.

Ole Taffjord (Dyrkorn): Den økonomiske side er nevnt, og jeg vil be dere tenke over om det ikke er mere demokratisk å skjære ned på diét og tapt arbeidsfortjeneste enn å forhøie medlemstallet for representasjonen.

Ole Svendsen: Hvis det var slik at avdelingene kunde holde fellesmøter og således i fellesskap velge, kunde det enda la sig høre, men det lar sig ikke gjøre. Man må velge hver for sig. Avdelingene ligger for langt fra hverandre. De foreninger som velger sammen har også krav på å få redegjørelse fra landsmøtet, og da må representantene altså reise rundt til avdelingene. Jeg vil henstille til representantene å gå med på Anthonis forslag.

Olaf Gikling: Jeg blev forbauset over redaksjonskomitéens forslag og enn mere når formannen i komitéen kunde betegne det for demokratisk, når en vet at foreningene utover på landsbygda oftest er på omlag 40 medlemmer. Det er bedre om de store avdelinger innskrenket noget på representasjonen.

Robert Robertsen: Det blev sagt at vi ikke vilde få lokale stort nok. Når jeg foreslo tallet 40, så gikk jeg derfor for den næste representant til tallet 200. En vet at i Nord-Norge er avdelingene små. Å sette det første tall til 40 er derfor mest demokratisk. Ved så videre å sette de næste tall til hver påbegynt 200 medlemmer, så vil det nok bli lokale stort nok til næste landsmøte.

Sigurd Sagdal: Det er skjedd en gledelig foreteelse her, nemlig det at de store avdelinger tar de små avdelinger i forsvar, og jeg vil spesielt bemerke at en kvinne gjør det, som selv representerer en stor avdeling. Vi må se på de nye grupper vi får med og det blir som regel små avdelinger. Skal en se økonomisk på det, er jeg enig i at en heller ofrer på diéten. Jeg vil anbefale at en fastholder 40-tallet. Kanskje også representasjonen opad kunde begrenses.

Kjartan Olsen: Det var nevnt at det var lite demokratisk å nedskjære for de store avdelinger, men det er vel like lite demokratisk å skjære ned på de små? Å argumentere med at de store avdelinger da kanskje vil bli delt er temmelig søkt. Jeg vil foreslå at representasjonen opad begrenses til 4 representanter.

Rudolf Norderhaug: Ser vi på listen her så ser vi at det er mange foreninger som velger sammen. I mitt fylke har vi 3 tilfelle hvor 4 avdelinger velger sammen. Avstanden mellom disse foreninger er op til 30 mil. Jeg har talt med representanter fra slike foreninger, og forholdet har vært at hver avdeling har stemt på sin representant og den største avdeling har så fått representanten.

Nils Bunæs: Det tales om demokrati og det er vel riktig å legge det til grunn, men det må vel da gjelde de store som de små avdelinger? Hvis det skal begrenses opad til 4 representanter, så bortfaller jo demokratiet overfor disse foreninger. Jeg påstår at de store avdelinger har vist god vilje til å hjelpe de små avdelinger. Vi går over til Anthonis forslag og trekker avdeling 102's forslag tilbake.

Simon Simonsen foreslo subsidiært:

1 representant for det første fylte 50-tall og siden 1 representant for hvert fylte 150-tall medlemmer til 4 representanter, og videre 1 representant for hvert fylte 300-tall medlemmer. — Mindre foreninger velger i fellesskap representant såfremt medlemstallet sammenlagt når op i 50.

Strek blev satt.

Borghild Tharaldsen: Jeg vil anbefale forslaget om å sette tallet til 40 medlemmer. Enda kan det hende at vi for vår del ved neste landsmøte kan komme igjen med det dobbelte antall av det vi nu har.

M. Hestnæs: Det er sagt meget i denne sak ute fra landdistriktene, og det er nok riktig at det er meget vanskelig der å få valgt rettferdig når flere foreninger skal stemme sammen. Jeg kan nevne Stange, en av de eldste fagforeninger, den har aldri vært representert på landsmøtet. Den velger denne gang sammen med en avdeling ute i Vestfold. Anthonis forslag må her være det mest rettferdige. De små avdelinger har store vanskeligheter og de representerer ofte et meget større distrikt enn en stor avdeling.

Simon Simonsen: Flere av de talere som har hatt ordet synes ikke om redaksjonskomitéens forslag. Demokrati er også nevnt i denne forbindelse, men det er jo ikke bare i denne forsamling at en har forskjellig opfatning av dette ord. Så det er ikke så merkelig. Det er 26 avdelinger som får en reduksjon av 1 representant etter vårt forslag. Det vil ikke bety noget større for disse avdelinger. Jeg anbefaler redaksjonskomitéens forslag. Mitt subsidiære forslag begynner også med 50 og videre 1 representant for hvert fylte 150 medlemmer og for å få 5 representanter må en ha 800 medlemmer. Avdeling 102 vil etter mitt forslag få 5 representanter. Rengjøringskvinnene som møter med 8 representanter vil få omtrent det halve med samme medlemstall.

Formannen: Jeg har ikke noget særlig å legge til etter Simon Simonsens innlegg for det kan jeg tiltre. Det forslag som er fremsatt av representantskapet er ikke nogen vesentlig innskrenkning, og når en er gått fra 40 til 50 medlemmer og fra 100 til 150 medlemmer så er det i grunnen de store foreninger det går utover. Jeg kan ikke forstå enkelte av de talere som har hatt ordet. Det er medlemmene en skal representere og ikke kvadratinnholdet. Det er ikke spørsmål egentlig om pengene, men representantskapet mener at representantantallet bør følge op- og nedgang. Jeg vil henstille til landsmøtet å vedta representantskapets forslag.

Oskar Kvernbo: Når det gjelder representasjonsretten er det ikke rart at det vekker diskusjon. Det gjør det overalt. Jeg kan understreke det Simonsen har sagt. Da saken gikk til redaksjonskomitéen så var det jo meningen at representasjonen skulde innskrenkes, og skal en få det til så må en gå over på komitéens forslag. Det er som Ødegård ganske riktig bemerket, medlemmene som skal representeres og ikke kvadratinnholdet.

Karl Østrøm: Vi som bor i landets fattigste og lengste landsdel forstår bedre enn noen hvad denne nedskjæring vil bety for de små

avdelinger. De store avdelinger vil alltid og under alle forhold ha sine representanter til stede. En må her ta hensyn til de mindre avdelinger. Selv representerer jeg en forening med omlag 100 medlemmer. Jeg vil anbefale Robertsens forslag. Etter at det er stemt over redaksjonskomitéens forslag om 50 eller 40, vil jeg anmode om at det stemmes over Robertsens forslag.

Nils Bakken: Simonsen og Ødegård har tilrettelagt saken. Det må en innskrenkning til og da må alle finne sig i det. Vi store avdelinger finner oss i det og da må de små avdelinger også finne sig i denne opgang fra 40 til 50 medlemmer. Vi skulde vel også ha grunn til å tro at disse avdelinger hadde grobunn slik at de kom op i 50 medlemmer.

Simon Simonsen: Det bør først voteres over redaksjonskomitéens forslag (representantskapets). Hvis det forkastes må det stemmes over det subsidiære.

Emil Zakariassen: Først får vi stemme over om det i det hele tatt skal forandres det nuværende.

Anna Anthoni: En må kunne stemme alternativt mellom mitt og redaksjonskomitéens forslag.

Formannen: Jeg vil henstille om en ikke kan stemme enkeltvis over forslagene og da først over redaksjonskomitéens prinsipale og hvis det ikke vedtas så over det subsidiære og de andre forslag.

Votering: Det blev først votert over redaksjonskomitéens innstilling som blev forkastet med stort flertall. — Ved votering om 40 eller 50 medlemmer for å få 1 representant, blev 40 vedtatt med stort flertall. — Representantskapets innstilling om 150 medlemmer for neste representant blev vedtatt.

Anna Anthoni: Det var en pussig måte å dele voteringen på. Mitt forslag blev nu faktisk vedtatt.

Tillitsmennenes lønninger.

Budgettkomitéen foreslo:

Lønn til formannen	kr. 6 500.00 pr. år.
De øvrige tillitsmenn	« 6 300.00 —
Tellepenger til kassereren	« 300.00 —

Videre foreslår komitéen at det pålegges representantskapet å regulere tillitsmennenes lønninger i forhold til medlemmenes lønnsbevegelse.

Adolf Lien: Forrige landsmøte fastsatte 5 500 kroner til tillitsmennene og et tillegg til formannen av 400 kroner. I representantskapet i 1937 fikk tillitsmennene et tillegg på grunn av prisstigningen av 50 kroner pr. måned og den lønn vi foreslår til formannen er da den samme som han nu har, nemlig 6 500 kroner. Til de øvrige tillitsmenn foreslås et tillegg av 200 kroner og 300 kroner i tellepenger til kassereren. Videre mener vi at det må være adgang for representantskapet til i perioden å regulere lønningene i forhold til medlemmenes lønnsbevegelse.

Votering: Budgettkomiteéns forslag til lønn for formannen blev vedtatt mot 1 stemme. — For de øvrige tillitsmenn blev lønningene enstemmig satt til 6 300 kroner. — Videre blev forslaget om adgang til regulering i perioden enstemmig vedtatt.

Diet og tapt arbeidsfortjeneste.

Budgettkomiteén foreslo:

Utenbys diét kr. 16.00.

Innenbys diét kr. 7.50.

Utenlands diét kr. 22.00.

Tapt arbeidsfortjeneste kr. 16.00.

Angående bestemmelser om reiser foreslår komitéen de nuværende bestemmelser bibeholdt.

Adolf Lien: Vi foreslår en forhøielse av 2 kroner for utenbys og 1.50 for innenbys representanter, som vi mener er rimelig sett i forhold til prisstigningen.

Sigvart Sakariassen: Det er intet sagt om det skal gjelde dette landsmøte. Jeg vil foreslå det.

Odin Øines foreslo: De nuværende satser bibeholdes.

Budgettkomiteén gikk over til Sakariassens forslag.

Emil E. Buvik foreslo: 10 kroner utenbys diét, 4 kroner innenbys, tapt arbeidsfortjeneste 15 kroner pr. dag. Bestemmelsen som gjelder reise forandres til 3. plass for dampbåt.

Ordstyreren: Budgettkomiteéns forslag gjelder 3. klasse jernbane og 1. klasse dampskib.

Votering: Budgettkomiteéns forslag og dermed Sakariassens forslag blev vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Bevilgninger.

Budgettkomiteén foreslo:

Andragende fra Arbeidernes Ungdomsfylking. Komiteén foreslår kr. 250.00 årlig i landsmøteperioden.

Andragende fra Norsk Sangerforbund. Komiteén foreslår kr. 100.00.

Andragende fra Framfylkingen. Komiteén foreslår kr. 200.00.

Ad andragende fra dagbladet «Ny Tid» og Norges kommunistiske Ungdomsforbund finner komitéen ikke anledning til å foreslå nogen bevilgning.

Ludvik Larsen foreslo at det blev gitt samme bevilgning til Det kommunistiske Ungdomsforbund som til A. U. F.

Henry Aas: Jeg synes det er merkelig at det ikke er opført noget til A. I. F. Jeg vil støtte Larsens forslag.

Adolf Lien: Komiteén har ikke fått oversendt noget andragende fra A. I. F.

Frithjof Hofmo: Det er loddrett løgn. Det er ikke mer enn et par minutter siden at jeg var oppe med en kopi av andragendet.

Formannen: Jeg vil bekrefte at det foreligger andragende fra A. I. F. Jeg vil foreslå at dette og Ludvik Larsens forslag utsettes til imorgen.

Adolf Lien: Da vi behandlet saken i budgettkomiteén så forelå det intet fra A. I. F., men det er riktig at det nu er vist mig og jeg har sagt at det skal vi se på til imorgen.

Karl Edvardsen: Det skal også være et andragende fra Arbeidernes Avholdslandslag og jeg vil anbefale det.

Kristian Moljord: Landsmøtet bør vedta en bevilgning til Det kommunistiske Ungdomsforbund. Vi arbeider alle for å få en samling i dette land og da bør en ikke her gjøre forskjell. Jeg vil foreslå det samme beløp som til A. U. F.

Ingvald Eidsvik foreslo 150 kroner til Norsk Sangerforbund.

Johan Lien foreslo 100 kroner mer enn foreslått av budgettkomiteén til A. U. F. og Framfylkingen.

Adolf Lien: Vi har nu også fått et andragende fra Arbeidernes Avholdslandslag.

Tønnes Moi foreslo 300 kroner i landsmøteperioden til Arbeidernes Avholdslandslag.

Frithjof Hofmo: Jeg ber Lien om undskyldning. Det var en misforståelse. Lien har først nu sett andragendet fra A. I. F. Tal. foreslo 500 kroner pr. år til A. I. F.

Ordstyreren foreslo at samtlige forslag og andragender om bevilgning tilbakesendtes budgettkomiteén.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt.

25 års jublantene hedres.

Forbundets formann, *Johs. M. P. Ødegård*, tok så ordet og uttalte at i forbindelse med landsmøtets beslutning om at medlemmer med 25 års sammenhengende medlemsskap skal få forbundets gullnål, hadde man til stede på landsmøtet 23 representanter som var berettiget til å få dette hederstegn, og som han vilde overrekke dem. Det var følgende:

Birger Berg, innmeldt i Arbeidsmandsforbundet 13. april 1895, Ivar Jensen, innmeldt i Arbeidsmandsforbundet 1. januar 1924, men med sammenhengende medlemsskap i Landsorganisasjonen fra 1. april 1902, Emil Zakariassen, innmeldt i forbundet fra 13. september 1937, i Landsorganisasjonen fra 1. juli 1907. Alfred Stenbak, medlem av forbundet fra 1. januar 1907. Annas Moe, medlem av forbundet fra 5. januar 1924, men av Landsorganisasjonen fra 1. januar 1907. Kristian Moljord, medlem av Arbeidsmandsforbundet fra 1. februar 1907. Peder O. Moan fra 1. februar 1907. Simon Simonsen fra 3. oktober 1908. Johan Røttereng fra 25. mars 1909. Godtfred Isaksen fra 1. januar 1924, men i Landsorganisasjonen fra 28. november 1909. Johan G. Tverelv fra 21. mars 1910. Didrik Isaksen fra 26. september 1910. Aanon Larsen fra 1. januar 1911. Oskar Kvernbo fra 1. september 1911. K. Magnussen fra 25. september

1911. Olaf Frydheim fra 29. september 1911. Lars Bakken fra 3. november 1911. Konrad Jensen fra 10. desember 1911. Ludv. Johansen fra 1. september 1912. Emil Ødegård fra 5. februar 1913. Karl Edvardsen fra 7. februar 1913. Johan Hundhammer fra 15. februar 1913 og Nils Bakken fra 23. juli 1913.

Ødegård rettet en varm takk til disse representanter — en takk som landsmøtet sluttet seg til ved å reise seg. Hver enkelt blev hyldet sterkt da de kom frem og fikk nålen festet på brystet. Ødegård tildelte til slutt Kommuneforbundets tidligere formann og mangeårige tillitsmann i Arbeidsmandsforbundet Gunnar Sethil forbundets hedersmerke. Så satte musikken i med Internasjonalen som blev sunget unisont. På vegne av samtlige representanter som hadde fått gullnålen takket *Kr. Moljord* for hedersbevisningen og høstet sterkt bifall da han samtidig på deres vegne avgav løfte om fortsatt arbeide for organisasjonen.

(Så vel Johs. M. P. Ødegård som forbundets kasserer Ahlstrand har tidligere av forbundet fått gullnålen. Ødegård er organisert i forbundet fra 21. september 1907, mens Ahlstrands medlemsskap i forbundet er fra 28. april 1901.)

Møtet hevet kl. 17.40.

Formiddagsmøtet lørdag 8. oktober.

Ordstyrere: *Aksel Berg* — *Kristian Moljord*.

Protokollen fra gårldagens eftermiddagsmøte referertes og blev vedtatt med en bemerkning om at reiser gjaldt 3. klasse jernbane og 1. klasse dampskib.

Petter Nilsen fikk permisjon i 2 timer i anledning annet organisasjonsarbeide, likeledes Oscar Andersen.

Punkt 4 M: Arbeidsløshetsproblemet.

Fra *avdeling 102, Oslo*, forelå:

Spørsmålet om arbeidsløshetsproblemet optas til behandling på landsmøtet.

Halvdan Øverås: I denne forbindelse har vi vårt forslag om revisjon av fattigloven. Min avdeling har lagt nede; men blev optatt igjen efter 6 års forløp. Vi har en arbeiderstyrt kommune og det er beklagelig at en skal kunne plyndre de fattigste blandt de fattige. Vi må få en revisjon av fattigloven. Jeg optar mitt forslag om at landsmøtet vedtar en resolusjon til Regjeringen om å gå inn for en hurtig revisjon av fattigloven.

Alb. Karlsen: Jeg er enig i meget av det Øverås sier, men landsmøtet bør ikke ta den avgjørende beslutning her. Jeg vil foreslå at forslaget oversendes det kommende forbundsstyre.

Birger Eriksen: Når vi forlangte denne sak op på dagsordenen var det for å få en alvorlig diskusjon om de problemer som vil melde seg for

vårt forbund, hvis utviklingen skal fortsette som hittil. Jeg vil si litt om arbeidsløshetens omfang og jeg har søkt å få tak i bestemte tall; men noget helt sikkert er det ikke å bygge på. Ved arbeidsløshetskonferansen i 1934 blev arbeidsløsheten antatt å ligge mellem 170—180 000. Imidlertid viser det tablå som ligger til grunn for arbeidsledighetstrygden at stillingen er konstant. Jeg skal nevne et par tall for ledigheten innen yrker som spesielt interesserer oss. I bergverks- og hyttedriften var det 6 787 arbeidsløse, i anleggs- og byggevirksomheten 39 235 personer. Samlet for det hele land gjeldende alle yrker, viser for mannliges vedkommende et arbeidsledighetstall stort 97 274 personer, som melder seg til arbeide ved arbeidskontorene. De representerer i alt 664 153 mennesker. Av kvinner er det 13 850 arbeidssøkende. Disse tall er lagt til grunn for den proposisjon som foreligger for arbeidsledighetstrygden. Når en ser det store omfang ledigheten har, så er det utelukkert å kunne tenke seg — uansett politiske maktfaktorer — at denne arbeidsledighet kan avhjelpes på mange år. Vi respekterer alle de tiltak som er gjort av arbeiderregjeringen; men det drukner i havet. Det må gjøres noget mere og grundigere. Slik som det nu er så vil Arbeidsmandsforbundet få meget bråk med dette problem. Arbeidsledigheten stiller forbundet overfor særlige opgaver det må ta op til behandling. Utviklingen kan komme til å medføre store påkjenninger, fordi forbundet organiserer de som beskjefliges med ekstraordinære arbeider og vi får således et stort tilslag av arbeidsløse fra andre forbund. Betenkelig kan det bli hvis det setter inn med krise og nye vanskeligheter i arbeidslivet. Det vil bety en ny arbeidsledighet og det vil gå ut over vårt forbund. I de siste 3 år så har vi hatt en nyorganisering av 3 000 medlemmer. Vårt virkefelt er det ekstraarbeide som Oslo kommune igangsetter. De vi må ta inn er medlemmer fra andre forbund, som ofte er blitt strøket på grunn av kontingentrestanse. Så snart arbeidet er over, faller medlemstallet. De aller fleste lar medlemsskapet falle. Hvis alle som i de siste 3 år er kommet til, hadde oprettholdt sitt medlemsskap vilde vi idag hatt 4 000 medlemmer. Denslags vil lett kunne føre til katastrofe; når krisen igjen setter inn. Våre hovedorganisasjoner må trekke op retningslinjer for en effektiv og varig bekjempelse av arbeidsledigheten. Det har vært utdelt til representantene de krav som er reist av de arbeidsløses samarbeidskomité i Akershus. Det er også vedtatt av de arbeidsløses organisasjon i Oslo. Vi som har beskjefliget oss med disse problemer har forstått at parolen med hele folket i arbeide ikke kunde følges. Jeg vil henstille til landsmøtet å slutte op om de krav de arbeidsløse i Akershus har reist og jeg vil opta forslag om at arbeidsløshetsproblemet optas til inngående drøftelse av hovedorganisasjonene og at de sociale tiltak omlegges. Vi har betraktet foranstaltningene med støtte av private foretagender som midlertidige anordninger, som ikke varig må følges. De arbeidsløses krav må alltid være å få *arbeide*. Men ikke bare det, men også i å skape slike forhold at det lønner seg å arbeide. Jeg tenker i denne forbindelse på de trekk som kan gjøres efter fattigloven. Det hefter mange svakheter ved vår sociallovgivning. Fattigloven er foreldet og bør endres. Den er ikke egentlig beregnet på arbeidsløse og arbeidsføre mennesker. Det er kommunene selv som avgjør om refu-

sjon skal finne sted. Etter loven har kommunene ingen plikt til det. I Oslo er kravet reist om ophevelse av refusjonsplikten når det gjelder almindelige arbeidsinntekter. Vi skal ikke oversende disse ting til det kommende forbundsstyre. Sosiallovkomiteen med Debes som formann har sjaltet ut en rekke ting fra forsorgsvesenet. De arbeider etter den linje å sjalte ut det fra denne lov som ikke hører hjemme der. Ved personlig forespørsel til Sosialdepartementets chef så opplyser denne at det er umulig idag å kunne si når revisjonen av fattigloven kommer. Men vi mener den må komme så hurtig som mulig. Vi har vært straffet nok ved å gå ledige. Vi skal ikke fortsatt straffes etter å være kommet i arbeid. Jeg vil anbefale at forslag fremmes her og at revidering av fattigloven må fremskyndes.

Karl Olsen blev innvilget permisjon.

Ludvik Larsen: Jeg har forlangt ordet til denne sak for å gi en del eksempler fra mitt fylke, når det gjelder nødsarbeidet. Vi hadde denne sak oppe på fagkongressen sist og vi fikk der en saklig oversikt av Oscar Torp; men da han kom til de botemidler Regjeringen hadde satt i verk og tenkt sig å gjøre så blev vi sittende med en flau smak, når det gjaldt nødsarbeidet. Det kunde ikke opheves, sa han, og det kom stadig krav også fra arbeiderstyrte kommuner om dette nødsarbeide. Men, sa Torp videre, han kunde konstatere at i mange fylker var dette nødsarbeide blandt det best betalte. Det var mange som da måtte smile. Satsene 50—55 og 60 øre skulde være nok å nevne og videre at herfra trekkes 10 pct. i skatt. Så har vi videre prinsippet med selve ordningen av nødsarbeidet. De har ingen streikerett og ingen andre rettigheter. Vi må ha rett til å styrke disse; at en også for dette arbeid kan komme til forhandlingsbordet. Landsorganisasjonen må nok da revidere sin opfatning av nødsarbeidet. Nu er vi snart spesialister i veiarbeide alle i dette land, skreddere, skomakere og mange andre. Vi må vedta et forslag som kan få nødsarbeidet inn i et annet spor.

Edv. Byberg: I forbindelse med dette skal vi ikke se på spørsmålet bare for Oslo og omegn. Når det gjelder revisjonen av fattigloven så er jeg enig i det; men ikke i at det skal overlates til forbundsstyret å reise kravene. Fattigloven er i likhet med den nuværende arbeidervernlov gjenstand for utallige fortolkninger. Vi ser hvordan det er å henvende sig til forsorgsvesenet. En får kanskje en liten understøttelse så vidt at en lever, men så får en stadig spørsmål om en ikke vil arbeide eller kan arbeide og hvis en får anvist et arbeid til en dårlig betaling og nekter å ta det, så kan en etter fattigloven komme inn under løsgjengerparagrafen. Jeg fikk til og med tilbud om 2 kroner dagen, som jeg ikke kunde ta. I forsorgen fikk jeg 15 kroner; ved å arbeide etter 2-kroner pr. dag vilde jeg få 12 kroner uken. Jeg nektet å ta det arbeid. Jeg vilde arbeide, men jeg krever en lønnsbasis så min familie kan leve. Jeg hadde 7 barn under 15 år.

Lars Evensen: En kunde uten tvil skrive store bind om arbeidsløsheten. Det finnes heller ingen i denne forsamling eller innen den faglige og politiske bevegelse som ikke vil være med på å skape produktivt arbeid. Derom er alle enige og det som er problemet er hvordan skal vi

klare å skaffe flere arbeid så ikke kvinner og menn som vil arbeide, må søke forsorgsvesenet. Når det gjelder fattigloven så har vi nedsatt en komité innen Landsorganisasjonen til å utrede den sak; men vi skal også være opmerksom på at det var meget delte meninger — også på de arbeidsløses landskonferanse — om hvilke paragrafer som skal revideres. Når Larsen sier at jeg skulde ha uttalt at det ikke går an å streike mot Staten i forbindelse med nødsarbeidet, så har jeg ikke kunnet si det. Hvis det er sagt noget slikt så gjelder det i forbindelse med arbeider for krisemidler. Vi skal jo her også være opmerksom på kommunenes vanskelige stilling. Det har sitt utgangspunkt i arbeidsledigheten og kan bare løses ved å få flere inn i produktivt arbeid. De arbeidsløses landskonferanse var inne på nødsarbeidet, men selv de mente at dette arbeid ikke helt kunde nedlegges hvad konferansens vedtak også gav uttrykk for.

Det var etter meget inngående drøftelser at en kom frem til det resultat. Og så sa man at der hvor det etter arbeidsløshetens størrelse var nødvendig å sette i gang nødsarbeide måtte det skje. I mange kommuner er det slik at de ikke har andre midler enn Statens dagsverksbidrag. Det må det også sees på i denne forbindelse. Og arbeidsledighetstrygden må settes i verk fra 1. juli 1939. Er det riktig å si at det er en stigende tendens til nødsarbeide? Ser en det i landsomfattende målestokk på veiarbeidet så går nødsarbeiderne nedover. I 1935 var det 35 millioner kroner bevilget til veiarbeide. Nu er det 55 millioner. Da arbeiderregjeringen tiltrådte i 1935 så var det for å skape arbeid for det hele folk. Men en slik sak er ikke løst på en periode. En skal samtidig være opmerksom på at kravene er blitt sterkere. Bare for å se på lønnsforbedringene i et år til statsfunksjonærene så gikk det budgett opp med 20 millioner kroner. Det som alltid må være grunnlaget i denne sak er å skaffe flest mulig i arbeid. Dette med arbeidsledighetstrygden og revisjon av fattigloven fører ikke frem for løsningen av selve arbeidsløshetsproblemet. Å skape arbeidssjanser er hovedprogrammet. Det er der vi må legge hovedkraften og sette felles evner inn.

Ludvik Larsen: Uttalelsen om nødsarbeidernes arbeidsnedleggelse fant sted på Arbeidsmandsforbundets kontor under veiforhandlingene.

Birger Eriksen foreslo:

Landsmøtet vil gi sin fulle tilslutning til de krav som er fremmet av de arbeidsløses samarbeidskomité i Akershus den 9. august 1938.

Vi henstiller til våre hovedorganisasjoner å samarbeide med de politiske organisasjoner, snarest optar arbeidsløshetsspørsmålet til alvorlig behandling så de tiltak som gjøres kan komme de ledige til størst mulig hjelp.

Landsmøtet vil enn videre støtte de krav som er reist av de ledige om revidering av fattigloven. — Refusjon av ydet bidrag grunnet ledighet eller sykdom må ikke foretas i almindelig arbeidslønn.

H. Holmstrøm: Vi er kommet til landsmøtets viktigste post. Skal vi se på arbeidsløshetsspørsmålet så må vi se på årsakene. Arbeidsledigheten har opstått som følge av den politikk landene slo inn på i etterkrigsårene. Før verdenskrigen hadde vi også arbeidsledighet, men langt fra i det omfang vi nu kjenner det. Ser en på Arbeiderpartiets krise-

plan som blev fremlagt ved valgkampen, så har en ikke fulgt det som derav måtte komme. Jeg kan ikke forstå hvordan det politiske samarbeide egentlig har vært. Kriseplanen gikk ut på 43 millioner kroner; men en har ikke fulgt det. Landbruk og fiskerier er våre modernæringer. Vi skal ikke søke å industrialisere dem, men søke å skaffe oss markeder. Bureisingsspørsmålet er en annen viktig sak. Vi kan her minne om Finnmark og andre fylker og vi har veisaken kanskje spesielt i våre nordligste fylker. Bedre veier vil også kunne bevirke at fylket blir bedre befolket. Her har vi en oppgave. Veien ut av uføret må finnes.

Svensk gjest tar avskjed.

Knut Djupman: I anledning av at jeg må reise herfra i kveld vil jeg si et par ord til avskjed. Deres forbund har jo en annen konstruksjon enn vårt, som er et industriforbund. Men jeg vil si at det har vært av den største interesse å følge deres forhandlinger under disse dagers samvær. De innlegg som har vært gitt, har alltid vært lagt an slik som en mente det tjente forbundets interesser. Og slik skal det være. Det er mitt ønske og håp at de vedtak landsmøtet tar må bli til organisasjonens og det felles beste. Jeg uttaler de beste ønsker for forbundets trivsel. Med disse ord en hjertelig takk for behagelig samvær. (Bifall.)

Formannen: Jeg vil takke Djupman for de gode ord og ikke minst for hans uttalelse om forbundets fortsatte trivsel. Vi er alltid blitt motatt med stor velvilje av Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet og jeg ber Djupman ta med en hilsen fra de norske grubearbeidere, fra samtlige medlemmer i vårt forbund. Organisasjonsmessig står vi ikke på samme linje; men formene spiller ingen rolle når den klassemessige linje er i orden. (Bifall.)

Lars Hjørnerik: Det vert so titt sagt at Norge er eit fattigt land. Norge etter folketale hev den største handelsflåte og eit av verdens største skogbruk, verdens største fiskeri og har hatt verdens største hvalfangst. No held hvalfangsten på å gli ut av våre hender som me kan takke Jahre og dei andre hvalkongarne for. Dei hvalkongarne er slik at fær inkje dei 50 pct. for pengene sine i fortjeneste so vil dei ingen ting drive. Der ligg ein verksted ved Tønsberg som heiter Jarlsø Verfte, for ein del år tilbake var der 200—300 mann i arbeid og storparten hadde god fortjeneste. No hev verkstedet lagt i 3 år og hev hatt berre ein vaktmann. Eg ber den norske regjering ha sitt blikk vent der til avhjelp av arbeidsløysa.

Emil Zakariassen: Vi er godt bekjent med hvad som er hovedårsaken til arbeidsledigheten. Først og fremst har vi her den omstendighet at landene stenger sine porter for innvandring. For å råde bot på dette har vi bevilget millioner på millioner. Men de som er så naive og tror at det avskaffer arbeidsledigheten vil bli sørgelig skuffet. Spørsmålet er om å ta løftet med en gang. Vi kan utvide alderstrygden til å gjelde 55 år og nedsette arbeidstiden. På den måte vil en nå lenger enn ved å bevilge som hittil.

Formannen: Grubearbeidernes representanter kan ha sin konferanse i lokale D i kveld kl. 19.

Birger Berg og Emil Ødegaard som var fraværende igår, blev nu overrakt forbundets hederstegn under sterkt bifall fra representantene.

Silikosespørsmålet.

Det besluttet nu å behandle silikosespørsmålet, da dr. Evang, som tidligere hadde holdt innledningsforedraget nu var kommet til stede og hadde anledning til å overvære forhandlingene.

Fra Bjørkåsen Grubearbeiderforening forelå:

- Landsmøtet pålegger forbundsstyret å gå inn for en bedre ordning av forholdet for de silikoseangrepne arbeidere.
- Dette kan skje, enten ved en forhøielse av Rikstrygdeverkets satser eller ved at andre trygdeanordninger supplerer rikstrygdeverkets ydelser til de angrepne, som ikke er ansatt til 100 pct. invaliditet, inntil de får passende arbeide som gir levelige vilkår. Den samlede ydelse må svare til ydelsen for hel invaliditet.
- Likeledes pålegges det forbundsstyret å sørge for at der ved fremtidige tariffrevisjoner blir fastslått at de silikoseangrepne — eller skadede — arbeidere får bo i sine leiligheter ved bedriften, uten å betale husleie, så lenge de er arbeidsuføre — eller uten arbeide.
- Alderstrygdens aldersgrense nedsettes for grubearbeidere til 55 år.

Motivering:

Ad punkt a: Enhver grube- og anleggsarbeider kjenner vel så nogenlunde til hvordan det pleier å være med økonomien blandt disse, omkring på arbeidsplassene. Ingen vil derfor forbauses over at det blir det rene sveltihjel når en sykdom som silikosen kommer med i laget. Som ordningen nu er, er forholdet verst for dem som er minst syke. De får faktisk valget mellom selvmord og fattigkassa. Enten å gå i gruben for å dø, eller å gå til fattigvesenet for å få stemplet satt både på sig selv og — hvad som er verst — også på sin familie. Noget annet alternativ gies ikke, for dem som ikke har noe å falle tilbake på. De som derimot får hel invaliditetsrente hanger sig jo igjennem på en måte, men også bare på en måte. Alt beror på prisnivået.

Derfor mener man at når nu silikosen inngår som bedriftssykdom i «loven om ulykkestrygd for industriarbeidere» og skal erstattes som sådan, så må det skje under hensyntagen også til denne sykdoms egenart. Kan ikke rikstrygden påta sig denne utvidede oppgave fullt ut, må det sørges for at det på annen måte skaffes det manglende, uten å henvise de på denne måte skadede arbeidere til forsorgsvesenet. Det er fastslått

av læger som er eksperter på dette område, at silikose er noget så nær uhelbredelig. Det er bare de aller tidligste stadier som «muligens» kan helbredes. Det er ikke med denne skade som f. eks. med et benbrudd eller tap av lemmer; der kan skaden måles og kontrolleres, mens dette ikke lar sig gjøre ved silikosen. Når silikosen er så langt fremskreden at man føler sig genert av den, selv i fritiden, så er det vel et spørsmål om ikke alt kroppslig arbeide beforder sykdommen, selv om arbeidet skjer i nogenlunde støvfri luft. Imidlertid er det klart at når åndedrettet hindres på grunn av arrvev i lungene, så vil også blodet hindres i å bli rensset ved å passere gjennom de samme lunger. Derved vil et utall av sykdommer kunne opstå. Ethvert kroppslig arbeide krever øket anspendelse av lungene, mens ved andre skader de syke deler for endel kan spares. Dette må Rikstrygdeverket og andre som får med disse ting å gjøre, ta hensyn til når det er tale om arbeide for silikosepatienter.

Man leser så å si daglig om henvendelser til Storting og Regjering om støtte og hjelp, og ofte med heldige resultater; mens grubearbeiderne mere enn noen annen trenger beskyttelse og hjelp, på grunn av deres særdeles helsefarlige yrke. Men intet sted ser man at grubearbeidernes krav har vært fremme, — iallfall ikke der hvor sakene avgjøres. Det bør kanskje rettes en henvendelse til Arbeiderpartiets centralstyre om å vise saken større oppmerksomhet enn hittil.

Forbundsstyret må sørge for at de bedrøvelige fakta kommer klart og tydelig frem for de instanser som har med tingene å gjøre. Skal Stortinget behandle saken, så må det *endelig engang komme frem for Stortinget*.

Ad punkt b. Vi kjenner ikke til i hvor stor utstrekning denne sak er aktuell ved andre bedrifter. Her i Bjørkåsen er visstnok ingen av de skadede opsagt fra leilighetene ennå. De bor i husene uten å betale husleie. Dette gjelder dem som er helt arbeidsuføre og som ikke har voksne barn i arbeide; har de det så blir disse trukket for husleien. På spørsmål om den fremtidige ordning, svarer bedriftens ledelse, at den intet kan si foreløpig. Hva den venter på vet vi ikke. Men utrygt er det — det vet vi. Blir de syke arbeidere en vakker dag kastet ut av husene er det ikke godt å skjønne hvordan de skal klare sig, når de også skal betale husleien, og bare med de midler som Rikstrygdeverket yder.

Hvad som her må gjøres er å få fastslått at de skadede og arbeidsuføre arbeidere har *rett* til å få bo i sine leiligheter, uten å betale nogen husleie, så lenge de selv eller ektefelle er i live. Staten og arbeidsgiveren får her enes om forpliktelsene sig imellem.

Ad punkt c. Dette skulde ikke trenge nogen lang motivering. Vi kan visst telle på fingrene de av grubearbeiderne som opnår alderstrygd efter den nuværende 70-årsgrense. Vi mener derfor her at denne grense under ingen omstendighet bør være over 55 år. Enhver grense over dette er en blodig urett mot grubearbeiderne, — den arbeidsgruppe som uten sammenligning har det tyngste og mest helsenedbrytende arbeide som finnes, og derfor er utslitt når de andre bare så vidt er begynt å leve. La oss gå samlet — og inn — for forslaget.

Bjørkåsen Grubearbeiderforening.

Ifølge R. T. V.s lover er inntektsgrensen for industriarbeiderne satt til kr. 2 000.00 pr. år.

1. Foreningen mener at den er for lav og bør forhøies til kr. 3 000.00 pr. år.
2. På samme tid bør det skje en henvendelse til R. T. V. om at de bedrifter som ikke forebygger silikosen på en betryggende måte kan R. T. V. tilplikte vedkommende bedrift å yde den angrepne, — som har måttet slutte sitt arbeide av den grunn — et tillegg som svarer til 50 pct. av full livrente.

Hvorfor foreningen kun har medtatt bedrifts-sykdommen — silikose — fremfor annen sykdom eller ulykker, er at vi mener den kan forebygges mere enn annen bedrifts-sykdom. Og når så bedriften på samme tid får et økonomisk ansvar overfor denne sykdom, vil det også være i bedriftens interesse å motarbeide den så effektivt som mulig.

Hvad angår andre sykdommer og ulykker som kommer inn under R. T. V.s erstatning så blir denne forhøiet i og med det at inntektsgrensen blir satt til kr. 3 000.00.

Løkken Grubearbeiderforening, avd. 111.

Stord Arbeiderforening foreslår for Landsmøtet, at der reises krav til stat og kommune, at alderstrygden til arbeiderne i sundhetsfarlige bedrifter utbetales ved fylte 55 år, samt at pensjonsgrunnlaget forhøies.

Stord Arbeiderforening, avd. 34.

Fra representantskapet.

Silikose.

Under hensyntagen til representantskapsmøte den 28. mars d. å. om en bevilgning på kr. 5 000.00, og da dette beløp har vist sig å være for

lite, besluttet enstemmig og uten debatt å bevilge ytterligere kr. 5 000.00 på samme grunnlag som blev vedtatt i møte den 28. mars i år.

De forslag som for øvrig forelå angående silikose besluttet oversendt landsmøtet.

Petter Nilsen: Som alle vet så er silikosen en forholdsvis ny sykdom. Det var først i 1937 en begynte å opdage den og det gjaldt å finne frem til botemidler mot den. I vår avdeling tok vi saken op til behandling og vi utarbeidet retningslinjer for dette; men det var en vanskelig sak. Men så sendte forbundet dr. Evang opover til avdelingen for å holde innledningsforedrag om saken. Hovedstyret nedsatte en komité for å behandle spørsmålet og i den anledning har vi fått mange henvendelser fra avdelingene. I sitt foredrag i kringkastingen uttalte dr. Evang at silikosen snart vil bli en saga blott og det førte til at vårt forslag blev nedvotert. Vi har allerede brakt i erfaring at de ufullstendige undersøkelser som blir foretatt, må gi temmelig mangelfulle resultater. Jeg som f. eks. hadde vært under kontroll blev erklært for ikke å være angrepet; mens den som ikke hadde vært kontrollert blev erklært for å være i annet stadium. Resultatene av undersøkelsen er høist forskjellige. Jeg vil foreslå: Da den kgl. resolusjon av 2. oktober 1937 enda ikke er satt ut i praksis, vil landsmøtet på det inntendigste henstille til Socialdepartementet at så skjer.

Andreas Aas: Den gruppe jeg representerer er meget sterkt interessert i denne sak og vi tok det første initiativ til undersøkelse. Av 200 mann var 40 mer eller mindre angrepne av silikose. Dette var i 1936. De fleste av disse har gått i arbeidet igjen og siden 1936 har vi ikke tatt flere røntgenbilleder. Når det gjelder forebyggende midler må det bl. a. for disse arbeidsgrupper bli nedsettelse av arbeidstiden.

Ole Beck: Silikosespørsmålet er et av de vanskeligste; ikke fordi det er noget nytt. Vi har jo vist om det så lenge vi har hatt gruber. Når arbeidskraften blev nedsatt så forstod vi at det var fordi lungene tettet. Men siden har vi fått erkjent at den er en yrkessykdom. Vi har et tilfelle med en mann som etter 6 års arbeide er blitt 100 pct. arbeidsudyktig som følge av silikose. Det kom av at han pustet vesentlig gjennom munnen. Jeg vil ha sagt at det er en viss nervøsitet til stede; men jeg tror ikke den er så stor. Mange vil heller ikke la seg undersøke av frykt for å få pålegg om å slutte. Det viser seg nemlig at de som således er slått ut meget ofte er overgitt arbeidsgiverens forgodtbefinnende, selv om det til deres ros skal sies at de meget ofte har følt sitt moralske ansvar slik at de er skaffet annet arbeide i dagen. Det er fra grubearbeiderne fremkommet krav om å finne frem til større beskyttelse, til forebyggelse av sykdommen. Fra lægevidenskapen er det sagt at en ad den vei ikke kan nå frem til hel uundgåelse av silikose. Med hensyn til de tre forslag som er fremlagt så må de kunne samarbeides. Vi må for vår del først og fremst gå inn for beskyttelsesmidler og for arbeidsgivernes ansvar og for at det ved andre trygdeanordninger supplerer rikstrygdeverkets ydelser til de angrepne og videre at en går inn for det som står i Stord Arbeiderforenings forslag. Videre er det en annen ting i forbindelse med rikstrygden og som dr. Evang var inne på om å få kapitalisert renten slik at

de kunde få mer ut av sine forhold; for å skaffe sig annet arbeide og dermed nye livsforhold. Jeg vil foreslå:

Det pålegges det kommende forbundsstyre å arbeide for: 1. Utvidede sikkerhets- og beskyttelsesforanstaltninger for grubearbeidet og øket ansvar for arbeidsgiverne. 2. Revisjon av Rikstrygdeverkets erstatningsbestemmelser med krav om at inntektsgrensen for industriarbeiderne forhøies til kr. 3 000.00. 3. Revisjon av alderstrygdløven, slik at aldersgrensen for arbeidere i sundhetsfarlige bedrifter senkes.

Dr. Karl Evang: Jeg vil anbefale forslaget fra representanten fra Knaben. En bør ikke finne sig i at det lages en kongelig resolusjon som en ennu på årsdagen for dens tilblivelse ikke har satt ut i verk. Det er ofte så at en gir kgl. resolusjoner uten å se på om en har penger til å sette det ut i livet. Årsaken til dette er den form resolusjonen har fått. Syketrygdens forpliktelser ophører efter 26 uker. Og rikstrygdeverket har ingen mulighet til å betale for undersøkelser. Det er imidlertid vel anvendte penger dette med å gjennomføre en kontroll. Representanten fra Knaben var inne på en viktig side, nemlig den å blande herredsstyrene inn i det. De har ingen interesse av å få flere over på sine budgetter for forsorg. Det var sagt fra en taler at det var hevdet at en ikke hadde noen botemidler mot silikose og fra en annen om at jeg skulde ha uttalt at en i løpet av forholdsvis kort tid vilde en være helt fri for silikose. Det må bero på en misforståelse. Men om et par generasjoner skulde vi ha berettiget håp om, hvis vi får beskyttelsesmidlene, å kunne bli kvitt sykdommen, iallfall i betydelig grad få disse tilfelle nedsatt. Bech var inne på nervøsiteten. Den sinnsro og likevekt som de grubearbeidere jeg har vært i forbindelse med har utvist, har vært beundringsverdig. Spørsmålet om nedsettelse av arbeidstiden er berettiget av andre grunner; ikke bare av hensyn til silikosen. Hvis en greide å få arbeidstiden nedsatt fra 8 til 6 timer, så vil en som får silikose efter 16 år først få det efter 20 år. En må ikke la arbeidet for å anskaffe beskyttelsesmidler ligge fordi om en får arbeidstiden nedsatt. En bør som i England få våtboring og så får for øvrig teknikerne se å finne frem til ordentlige beskyttelsesmidler. Det har under diskusjonen om denne sak vært fremmet forslag om et eget silikosefond. Det er to veier å gå; enten ved fond eller ved at alderstrygden betaler tidligere i disse tilfelle. Hvad det første angår så kan det innvendes at også andre kan ha behov for lignende ikke vil finne det riktig. Jeg vil ikke dermed ta avstand fra det. Jeg mener tvert om at det er en ganske brukbar linje.

Johan Røttereng: Når vår forening tok op denne sak til behandling på landsmøtet var det for å få en allsidig og inngående debatt. Når det gjelder vår gruppe så er det vanskerianlegget hos oss som er det farlige. Det har ikke vært nogen beskyttelsesmidler i de 25 år som dette har gått og arbeidsstyrken er for den største del skiftet ut på disse år. Hvor mange som er avgått ved døden av silikose vet en ikke; men det er sikkert mange. Landsmøtet kan ikke fatte nogen endelig beslutning her. Men hvis en kan få Rikstrygdeverket interessert i at bedriftene må gjøre noget mere og også yde arbeiderne støtte i slike tilfelle vil meget være nådd. Jeg vil foreslå at vårt forslag oversendes forbundsstyret.

Odin Øines: Silikoseproblemet er en sak som jeg mener er en av de største som landsmøtet har til behandling. Vi som på nært hold har sett den behandling de som er rammet av silikose er gjenstand for, kan ikke si noget annet enn det er beklagelig at saken ikke allerede er løst. For at landsmøtet skal få en liten forståelse av hvordan forholdet ligger an, skal jeg gi en del opplysninger om behandlings-måten Rikstrygdeverket i dag gir de silikoseangrepne. Ved Bjørkåsen, som er en av de gruber hvor der er foretatt en systematisk undersøkelse av arbeidsstokken, blev samtlige arbeidere i august—september 1936 røntgenfotografert. Resultatet av denne undersøkelse var trist. Det viste seg at en hel del av grube- og vaskeriarbeiderne hadde silikose i større eller mindre grad. Etter endt undersøkelse blev alle som hadde vist seg å ha svertet lunge, tatt bort fra sitt arbeide. Til å begynne med fikk de utbetalt full skadebort av Rikstrygdeverket. Det gikk en kort tid så blev samtlige beordret til Trondheim til undersøkelse. Etter denne undersøkelse blev den såkalte «livrente» fastsatt for de enkelte. En liten del blev erklært 100 pct. invalid, og fikk en livrente på 100 kroner pr. måned, som er høyeste ydelse som gis. Men største parten av de undersøkte fikk livrenten fastsatt under dette beløp. Nu vil jeg si som dr. Evang sa i sitt ypperlige foredrag på søndag: 100 kroner er hverken å leve eller dø av. Men når livrenten blir satt til 75—66—50, ja ned i 16 kroner pr. måned, hvad blir det da? Jo, resultatet er oplagt. Hos oss har så å si alle som har fått sin livrente satt til under 100 pct., måttet begynne i gruben igjen. Hvad de går til er de klar over, men resonnerer slik: bedre å forkorte sitt liv enn i årevis å sulte seg gjennom en uverdig tilværelse.

Det er noget ved Rikstrygdeverkets fremgangsmåte som her må påtales. Alle de som har silikose blir, som det ser ut for oss, regelmessig 2 ganger i året beordret til Trondheim til undersøkelse. Som regel blir invaliditetsprocenten nedsatt etter hver slik tur. Jeg antar at disse undersøkelser koster Rikstrygdeverket ikke så lite. Jeg spør da: var det ikke bedre at de silikoserammede fikk pengene enn at pengene sløses bort til disse reiser. Vi hos oss ser iallfall slik på saken.

Når det gjelder rådgjerder mot silikosen, så vil jeg her peke på forkortelse av arbeidstiden for folket i grubeindustrien som har den største betydning. Jeg mener samtidig at ved en forkortelse av arbeidstid, bør strenge bestemmelser hvad angår «skytningen, løsning av skudd — i arbeidstiden bli fastsatt. Ved skytningen vil det opstå en masse støv av den størrelse som etter fagkunnskap menes å være farligst. Dette støv sprer seg gjennom hele gruben. Dette viser at silikosen ikke bare er begrenset til de folk som arbeider i opfaring og brytning. Praktisk talt alle som opholder seg en del av døgnet i en grube, han er utsatt for å få silikose.

Ved overgang til 6 timers skift vil det være adgang til en utluftning på 2 timer mellom hvert skift. All skytning må da begrenses til å skje ved skiftets slutt. Det kan innvendes at dette ikke kan gjennomføres. Til det vil jeg si at jeg tror det er gjennomførbart, men det vil nok fordyre produksjonen en del, men det må vi ikke se så nøie på når det gjelder å beskytte helsen.

Petter Nilsen: Jeg har ikke ment at en var så nervøs. Men at det var en viss nervøsitet til stede, ikke så meget fordi at det var silikose, for syk kan en jo bli og avgå selv om det er sottedøden. Men fordi det går ut over pengepungen. Det er det som frembringer nervøsiteten.

Chr. Henriksen: Silikosen er kommet over oss som en tyv om natten. Vi er på et famlende stadium ennå for hvordan vi skal gå frem og få has på denne sykdom. Jeg skal ikke tilføie meget til de utmerkede innlegg grubearbeiderne selv har fremført her. Men når det gjelder Arbeidsmandsforbundet, så gjelder dette med silikosen ikke bare grubearbeiderne men er like viktig for jernbaneanleggsarbeiderne. Vi kan se på de store tunneler langs Sørlandsbanen. Jeg har hatt anledning til å være inne i en av disse tunneler og sett hvordan arbeidet drives der, og jeg har ikke sett maken til det hverken i gruber eller tunnelarbeider tidligere. Jeg er enig i Nilsens og Becks forslag. De går hånd i hånd, og jeg går ut fra at forbundsstyret fortsatt, som hittil, må gå inn for å søke å gjøre det beste for å motarbeide denne sykdom. Vi har også gjort ikke så lite i samarbeide med dr. Evang. Det er vel i seg selv ikke så meget om vi har vært med på de 10 000 kroner til den ambulerende røntgenbil og jeg går ut fra at en vedtar representantskapets vedtak og Beck og Nilsens forslag. Det første som må gjøres videre er å se å få den kgl. resolusjon satt i verk og så får vi fortsatt i samarbeide med de interesserte folk vi har arbeide videre med saken.

Andreas Wormdahl: Jeg må i likhet med Røttereng uttale at det også er andre grupper enn akkurat grubearbeiderne som er utsatt for silikose. Vi har grupper som er meget utsatt herfor også utenom grubearbeiderne. Vi må vedta representantskapets innstilling og Nilsen og Becks forslag.

Jørgen J. Rønning: Etter Chr. Henriksens innlegg kunde jeg godt frafalle ordet. Jeg representerer en av de store tunneler på Sørlandsbanen. En bør også ta med anleggsarbeiderne.

Petter Nilsen: Jeg har ikke mere å tilføie, men jeg vil takke dr. Evang og forbundets formann. Og så en ting til slutt til alle veiarbeidere, grubearbeidere og jernbaneanleggsarbeidere. Vi har noget som heter dynamitteksm. Vi har arbeidet adskillig med den sak, og vi vil så vidt jeg forstår snart nå et skritt lenger på dette felt.

Dr. Karl Evang: Vi har tenkt på den fare Nilsen var inne på og vi er opmerksom på saken. Når det gjelder arbeidstidsspørsmålet som er aktuelt for hele arbeiderklassen, så vil jeg ikke misforståes. Jeg er selv sagt enig i arbeidstidsforkortelse. Hvad jeg har imot i denne forsamling og hvad jeg har villet fremholde er å advare mot at en skal tro at sykdommen vil forsvinne av den grunn. Hånd i hånd med kravet om nedsettelse av arbeidstiden må gå kravet om beskyttelsesteknikk. Det gjelder også andre grupper. Således porselensindustrien som er undersøkt. Landsmøtet bør kreve at den kgl. resolusjon utvides til også å omfatte andre arbeidsgrupper.

Chr. Henriksen: For å understreke det vi her har talt om, mener jeg det kanskje vilde være av betydning å søke foretrede for Regjeringen. Jeg vil foreslå:

Det velges en deputasjon på 3 mann som sammen med forbundets formann søker foretrede for Regjeringen med krav om at den kgl. resolusjon vedrørende silikose blir satt ut i livet.

Odin Øines optok Bjørkåsens forslag, som er inntatt ovenfor.

Videre blev foreslått: Bestemmelsene i kgl. res. av 2. oktober 1937 angående undersøkelse av grubearbeidere snarest utstrekkes til å omfatte andre arbeidsgrener hvor det er risiko for silikose.

Votering: Representantskapets innstilling blev enstemmig vedtatt. — Likeledes Nilsen og Becks forslag. — Chr. Henriksens forslag blev enstemmig vedtatt. — Likeledes forslaget om å utstrekke undersøkelsene til andre arbeidsgrener.

Deputasjonen til Regjeringen blev Petter Nilsen, Ole Beck og Johan Røttereng.

Ludvig Antonsen-saken.

Ordstyreren: På tross av tidligere avgjørelse av landsmøtet så har vi mottatt følgende skrivelse fra Ludvig Antonsen:

Oslo, den 8. oktober 1938.

Til Arbeidsmandsforbundets landsmøte.

Jeg har overveiet saken og tillater mig å innby til følgende løsning: Saken avgjøres ved voldgift. Der velges en komité bestående av 5 mann, disse velges blandt de landsmøtorepresentanter som ikke tidligere har vært med og behandlet saken, eller er part, eller beslektet med nogen av partene. Landsmøtet utpeker 3 og partene utpeker 1 hver. Komitéen behandler saken efter vanlig rettspraksis og dens avgjørelse er bindende for begge parter. Jeg henstiller til de ærede dirigenter om å referere denne skrivelse for landsmøtet og utber svar innen 13.30 idag, da min permisjon nu utløper så jeg må få denne forlenget i tilfelle saken skal behandles.

Med solidarisk hilsen.

Ludvig Antonsen.

Chr. Henriksen: Jeg liker ikke å si det, men det er anmasende dette når landsmøtet for 2 dager siden har tatt sin avgjørelse. Det er ikke spørsmål om avgjørelse ved voldgift her. *Landsmøtet* har tatt standpunkt. Jeg vil på forbundsstyrets vegne si at Antonsen ikke er medlem av forbundet. Jeg vil henstille at saken nu avvises og at landsmøtet uttaler at nu vil det ikke ha mere av dette.

P. O. Moan: Vi har ikke favorisert nogen her. Så meget smuss som i denne sak har jeg aldri sett i nogen sak. Komitéen kom til enstemmig beslutning om at Antonsen skulde få igjen sitt medlemskap mot å ta tilbake beskyldningene mot Ødegård og Eikefjord. Da vilde vi gå inn for ham. Men han vilde la landsmøtet avgjøre det, og det har landsmøtet gjort.

Votering: Mot 2 stemmer besluttet det å gå videre i dagsordenen.

Fortsatt behandling av arbeidsløshetsproblemet.

Birger Eriksen: Jeg bebreider ikke de tiltak som er gjort. Jeg vil også understreke det Torp sa på de arbeidsløses landskonferanse i 1934:

«Kriseplanen er ikke noget mål; men et middel. Og jeg vil be dere om å lese kriseplanen. Da det er Stortinget som skal gi uttrykk for samfundet, mener vi at Staten må gå inn for løsningen av disse spørsmål. Mange er vantro Tomasser. At arbeidsløsheten ikke kan løses innenfor det kapitalistiske samfund er vi på det rene med. Men kunde kriseplanen sprengte rammen av det kapitalistiske samfund så har vi vel intet mot det? Ingen gråter vel for det. Ingen samfundsovertagelse er skjedd efter et program. Selv ikke i Sovjet gikk man til overtagelsen av samfundsmakten under et socialistisk program. Men under parolen: fred og brød. Derfor er ikke kriseplanen noget mål i sig selv, men et middel. Der har vi pekt på at man må øke tempoet med jernbanebyggingen; vi har krevd at veier skal utbygges og forbedres. Vi har pekt på nødvendigheten av et jernverk, så landet med sin veldige rikdom på billig vannkraft kan dekke det aller vesentligste av sitt behov for jern og stål. Ved siden herav har vi så jordbruket som kan livberge adskillig flere mennesker enn nu. 6—800 000 mennesker livberger selv i vårt land jordbruket. Fullt opdyrket vil landet kunne livberge et lignende antall. Dette gjøres ikke på flere år. Men vi må engang begynne. De som er i byene og i industrien kan si at det interesserer dem mindre. Men det er galt å si og det vil føre oss galt avsted. Det er like viktig for industriens arbeidere, som for jordbrukets og landbefolkningens. I årene fra 1920—1925 kom der 60 000 mennesker fra landsbygden til industrien. De hadde ikke eksistensmuligheter på landsbygden. Så ledigheten på landsbygden er en trusel mot dem som arbeider i industrien. Det som er et almindelig krav i alle land er å få en *handlekraftig* regjering; ikke fordi at jeg dermed mener at en arbeiderregjering kan makte så meget innenfor det nuværende samfund. Men kravet om en handlekraftig regjering må først og fremst bæres frem. Fagbevegelsen har store og viktige oppgaver å føre frem. Arbeidstidens forkortelse er en viktig sak og Landsorganisasjonen har jo tatt standpunkt der. En må herunder se å opnå sin berettigede andel av utbyttet. Kravet om 40 timers arbeidsuke eller 6 timers dag er et aktuelt krav og i kriseplanen foreslår vi at Stortinget henstiller til Regjeringen å anmode arbeidernes og arbeidsgivernes organisasjoner om å opta forhandlinger om senkning av arbeidstiden. Jeg vil ikke si noget om en slik lov skal tas med full lønnskompensasjon. Prinsipalt må det være så, men hvis vi kan opnå 6 timers dag uten lønnskompensasjon eller med delvis kompensasjon så bør vi ta det standpunkt. Og nettop fordi at en senkning av arbeidstiden vil føre til at 20—30 000 arbeidsplasser kan besettes. Det har den største betydning at de som er i arbeide gir de arbeidsledige det håndslag. Videre har vi stilt kravet om senkning av aldersgrensen med 5 år. Tar vi foruten Staten også kommunene med, så vil en slik ordning føre til at 3 500 nye får arbeide. Vi må likeledes finne en grense opad også i industri og annen næring — en aldersgrense for alle. Vi har også krevd en arbeidsledighetstrygd.»

Jeg understreker de uttalelser helt ut. Når en skal se på arbeidsløsheten og hvad det koster så er det ikke småbeløp. 60 millioner er forsorgsbudgettet. Oslo alene har 23 millioner kroner i forsorgsutgifter. Det er store utgifter, men det er allikevel ikke nok til å gi de arbeidsløse levelige vilkår. Planen må være å søke å skaffe arbeidsmuligheter innenfor de forskjellige yrker og slik at det ikke skapes ny arbeidsledighet. Det skal ikke være krisearbeide, men varig og nyttig arbeide.

Chr. Henriksen: Vi har en på galleriet som ikke er medlem av forbundet og som sitter og refererer. Vaktene får sørge for at det kort leveres tilbake.

H. Holmstrøm: Når det gjelder å konstatere arbeidsledigheten og en ser på statistikken, så går tallene heller opad enn nedad. Vi har i Oslo reist saken og reist krav om arbeide. I løpet av de siste 3 år, mens Arbeiderpartiet har hatt makten, har vi faktisk talt hatt tilbakeslag, når det gjelder arbeidsledighet. Det er en sørgelig kjensgjerning at det bare er et lite fåtall arbeidsløse her i byen som fordeler arbeidet, mens det største antall går ledige og ikke får noget arbeide. Vårt broderland hadde 400 000 arbeidsledige, vi hadde 200 000. Hva har våre statsmyndigheter der gjort? Vi burde ha kommet ned med 60 pct. Det er en skamplott det vi har gjort på dette område. En har faktisk slått retrett.

Ludvik Larsen foreslo: «Landsmøtet vil fatte beslutning om at det for fremtiden må bli vårt forbunds oppgave å ha den største opmerksomhet festet på dem som ligger lavest nede på fortjenesten ved vei-arbeide (nødsarbeide). Det må være adgang for disse å få fagorganisasjonens beskyttelse i flukt med de øvrige fagorganiserte.

Ordstyreren opplyste fra formannen at forbundsstyret skulde ha konferanse kl. 14.30.

Knut Høiseth foreslo at landsmøtet sluttet kl. 13 og tok eftermiddagen fri.

Votering: Det blev vedtatt å fortsette forhandlingene kl. 15.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet lørdag 8. oktober.

Ordstyrere: *Alfred Stenbak*. — *H. O. Jubskaas*.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og blev uten bemerkninger godkjent.

Forandring i arbeidstiden.

Halvdan Øveraas foreslo: «Landsmøtet avsluttes i eftermiddag kl. 17 av hensyn til grubearbeidernes konferanse.

Votering: Forslaget blev vedtatt mot et par stemmer.

Fortsatt behandling av arbeidsløshetsproblemet.

Einar Nagel: Arbeidsløshetsspørsmålet gjelder det hele land og ikke nogen spesielle distrikter. Regjeringens krisepolitikk er jeg enig i, men den må utvides og i enda større grad komme de nødlidende distrikter til gode. Det er ikke tilstrekkelig på langt nær det som hittil er gjort.

Birger Eriksen: Jeg har stilt forslag om at landsmøtet slutter sig til de krav som er reist fra samarbeidskomitéen av de arbeidsløse i Akershus og nettop en slik tilslutning betyr at en ikke er enig i den krisepolitikk som hittil har vært ført.

Leif Andersen: Jeg hadde sannelig ventet mig meget mere fra avdeling 102 i denne sak. Det er bare resolusjoner og foredrag som fremkommer. Vi ønsker imidlertid å få levelige vilkår.

Karl Østrøm: Det er klart at en ser forskjellig på denne sak. Her er et forslag om å anerkjenne Regjeringens krisepolitikk. Det kan jeg ikke stemme for. Jeg er ikke uenig i den krisepolitikk som har vært ført, men det er ikke gjort nok. Arbeidsledigheten har tiltatt. Organisasjonen må reise kravene så sterkt at en kan bli så nogenlunde tilfredsstillet.

Ordstyreren foreslo nu samtlige forslag oversendt det kommende forbundsstyre og representantskap til behandling og avgjørelse umiddelbart efter landsmøtet.

Einar Nagel: Jeg vil at det skal tas en realitetsavgjørelse her. Derfor har jeg stilt mitt forslag.

Formannen: Jeg vil gi min tilslutning til ordstyrerens forslag.

Ingvold Eidsvik: Landsmøtet kan ta en beslutning her. Ingen oversendelse til representantskapet. I Eriksens forslag står det at det skal utarbeides av hovedorganisasjonen og sammen med det politiske parti. Krav om nye tiltak må fremmes i forbindelse med de organer vi har.

Lars Evensen: Slik som saken er lagt an, tror jeg ordstyrerens forslag bør følges. Skal landsmøtet fatte vedtak så burde saken vært fremlagt anderledes. Det er også uriktig på disse premisser av landsmøtet å gi sin utvetydige tilslutning til det vedtak som samarbeidskomitéen av de arbeidsløse i Akershus har tatt. For øvrig skal en være opmerksom på at landsstyret for D. N. A. sitter sammen i disse dager og bl. a. behandler også disse spørsmål.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt mot 30—40 stemmer.

Leif Andersen foreslo at landsmøtet imorgen sluttet kl. 12 av hensyn til A. I. F.s innbydelse til representantene om å overvære semifinalen i A. I. F.s fotballmesterskap mellem «Sterling», Oslo, og A. I. L. «Sparta», Sarpsborg.

Formannen foreslo å følge den fastsatte arbeidstid.

Votering: Formannens forslag blev vedtatt.

Ordstyreren refererte følgende skrivelse fra *Oscar Torp*:

«Jeg har i konferanse med forbundets formann gitt tilsagn om i formiddagsmøtet lørdag å innlede om kampen mot krig og fascisme. Da

jeg gjerne vil få anledning til å være til stede under ordskiftet om saken, må jeg be om å få utsatt innledningsforedraget til mandag kl. 9. Av hensyn til det viktige landsstyremøte som nu er trådt sammen vil det være uråd for mig å klare det før. Jeg vil samtidig meddele at jeg i innledningen også kommer til å behandle samlingsspørsmålet.»

Fortsatt muntlig beretning for 1938.

Formannen: Det er meningen ved den skriftlige utarbeidelse av beretningen senere å gjøre den noget fyldigere. Her har vi konsentrert oss mest mulig. Formannen avgav så følgende muntlige beretning:

Jernbaneanleggene.

I overenskomsten som gjelder fra april 1937 til april 1939 var der bestemmelser om indeksregulering. Ved indeksreguleringens gjennomførelse i januar d. å. blev overenskomstens lønssatser forhøiet med 6.2 pct.

Det er videre gjennomført indeksregulering i overenskomstene med 6.2 pct. for Dalevassdraget, Høyanger, Bjølvefossen, Ålvik, Evenstad Kraftanlegg. Samtlige disse overenskomster er inngått med Høyer Ellefsen A/S.

Mynten, Kongsberg.

Lønnsregulativet for Mynten blev opsagt av foreningen og forbundet og det blev i den anledning optatt forhandlinger. Disse resulterte i et lønnstillegg på samtlige satser i lønnsregulativet på 7.5 pct.

Degernes gruber.

Bedriften opsa overenskomsten og krevet revisjon av lønninger. Man kunde ikke komme til enighet ved forhandlinger. Det blev i den anledning optatt megling 16. juli. Dette resulterte i et meglingsforslag hvor timelønnen blev forhøiet fra kr. 1.00 til kr. 1.05.

A/S Mineral, Holandsfjord.

Den gjeldende overenskomst var av foreningen og forbundet opsagt. Da det ikke lyktes å komme til nogen ordning ved forhandlinger blev det optatt forhandlinger med kretsmeglingsmannen for Nord-Norge. I møtet 22. august fremsatte meglingsmannen forslag. De almindelige bestemmelser i B. V. L. blev gjort gjeldende. Lønssatsene blev satt til henholdsvis kr. 1.00 og kr. 1.13. Overenskomsten gjelder til 1. juni 1939.

A/S Åmdals Verk.

Det er gjort flere henvendelser angående forhandlinger med bedriften for å få opprettet overenskomst. På grunn av bedriftens økonomiske stilling har det ikke lyktes å få avsluttet overenskomst. Det arbeide som utføres der er til en viss grad satt i verk for å skaffe arbeide til ledige og arbeidet vil stanse hvis de ikke får statstøtte. Noget krav derom foreligger ikke, og arbeidet vil vel bli nedlagt.

Dalen Portland Cementfabrikk.

I henhold til indeksreguleringsbestemmelsen i overenskomsten holdtes forhandlingsmøte 29. april. I henhold hertil blev timelønssatsen forhøiet fra kr. 1.55 til kr. 1.65.

A/S Saudefallene.

I overenskomsten som blev inngått juni 1937 og som varer til mars 1939 hadde man bestemmelse om indeksregulering. Ved reguleringens gjennomførelse i mars hadde man krav på et lønnstillegg av 6.2 pct. Bedriften motsatte sig å gå med på dette tillegg. Dette førte til arbeidsopsigelse og arbeidsstans. Her gjaldt det den såkalte halvautomatiske indeksregulering. Den 7. og 8. september blev det optatt forhandlinger med selskapet i Sauda. Man blev her enig om et forslag som blev vedtatt av begge parter. Timelønnen blev her forhøiet fra kr. 1.60 til kr. 1.73 lik 8.1 pct. Videre fikk man 10 øre pr. time i ytterligere tillegg for dem som ikke kan bo hjemme. Minstelønn i akkord blev forhøiet fra kr. 1.40 til kr. 1.60. Arbeidet blev gjenoptatt straks. Arbeidsstansen varte i 2 måneder.

Hyttefossen Kraftanlegg.

Den gjeldende overenskomst som utløp den 30. april var opsagt av foreningen og forbundet. Der opnåddes ikke enighet ved forhandlinger om ny overenskomst og blev derfor plassene opsagt. Det blev nedlagt forbud mot arbeidsstans og megling optatt. Meglingsmannen fremsatte forslag som blev vedtatt av begge parter. Den tidligere overenskomst blev prolongert med den forandring at der ydes full lønn for samtlige bevegelige helgedager og 1. mai. Lønssatsene blev satt til for smeder og elektrikere kr. 1.70 pr. time. For jernbindere, forskalere o. s. v. kr. 1.64. Øvrige arbeidere kr. 1.54. Minstelønn kr. 1.40. Videre inneholder overenskomsten bestemmelser om indeksregulering og varighet til 30. april 1940.

Heimdalsmyran Flyveplass.

Den gjeldende overenskomst som utløp 1. juli blev opsagt av foreningen og forbundet og det blev i den anledning optatt forhandlinger med kommunen den 11. august, som resulterte i et forslag som blev vedtatt av begge parter. Forslaget gikk ut på at forskudd i akkord forhøies fra kr. 1.13 til kr. 1.38 pr. time. Timelønnen i dagsarbeide fra kr. 1.38 til kr. 1.47. Til disse satser har fagarbeiderne 10 øre i tillegg. Overenskomsten gjelder til 1. juli 1939.

Norsk Vaktselskap og A/S Gårdvakt.

Overenskomsten blev opsagt av foreningen og forbundet. Den tidligere overenskomst blev prolongert med ca. 12 pct. lønnstillegg.

Fråmfjord Talcmill.

Den gjeldende overenskomst var opsagt av foreningen og forbundet. Da det ikke lyktes å komme til enighet ved forhandlinger blev der optatt megling og fremsatt meglingsforslag som blev vedtatt av begge parter.

Den tidligere overenskomst prolongeres til 1. juli 1939 med den forandring at lønssatsene kr. 1.15 og kr. 1.35 forhøies med 5 øre pr. time.

Fykkesund Kvartsbrudd, Kjøde.

Efter at arbeiderne var organisert blev det stillet krav om overenskomst. Ved meglingen fremsatte meglingsmannen forslag som blev vedtatt av begge parter. Lønssatsene blev fastsatt til kr. 1.10 og kr. 1.20 og for øvrig vanlige almindelige bestemmelser. Overenskomsten gjelder til 1. september 1939.

Valen anlegg i Sundhordland.

Efter at arbeiderne var organisert blev der optatt forhandlinger om overenskomst 20. juli. Der kom ikke til nogen enighet. Plassene blev opsagt og arbeidsstans inntrådte den 22. juli. Ved megling 21. juli fremkom et forslag som imidlertid blev forkastet. Nytt meglingsmøte blev avholdt 30. august. Det fremkom et forslag som blev vedtatt av begge parter. Arbeidet blev gjenoptatt straks. Foruten de almindelige bestemmelser er lønssatsene for fagarbeidere satt til kr. 1.40 og øvrige arbeidere til kr. 1.30 pr. time. Minstelønn i akkord kr. 1.15 og 12 dagers ferie. Overenskomsten gjelder til 1. oktober 1939.

Smedstad—Røabanen. Ing. Selmer.

Efter at det var dannet forening i tilslutning til vårt forbund blev det optatt forhandling med Entreprenørens Landssammenslutning og blev der stilt krav om overenskomst. Under disse forhandlinger blev man enig om overenskomst. Overenskomsten inneholder de vanlige, almindelige bestemmelser. Lønssatsene går ut på for forskalere, pusere, jernbindere o. s. v. kr. 1.72 pr. time. Øvrige arbeidere kr. 1.67. Minstelønn i akkord kr. 1.40, 12 dagers ferie. Overenskomstens varighet 31. desember 1939.

Kunstindustrimuseet.

Overenskomst opprettet for vaktmennene ved muséet. Lønnsforhøielse fra kr. 110.00 til kr. 160.00 pr. måned.

Norsk Folkemuséum.

Det er ført forhandlinger for sommerbetjeningen ved Norsk Folkemuséum, hvorved de fikk sin lønn forhøiet med 10 pct.

Videre er det opprettet overenskomster for rengjøringskvinnene ved følgende bedrifter:

Rich. Andvord, papirhandel, Ole Bulls Teater, Bergen, Brødrene Dobloug, Regjeringsbygningen, Oslo Tinghus, Justisdepartementet, Det Nordenfjellske Dampskibsselskap, indeksregulering, Det Bergenske Dampskibsselskap, indeksregulering, Folkehelseinstituttet, Folketeatret, Grünerløkkens Folkets Hus, Herkules Konfeksjonsfabrikker, Norges Statsbaners kontor, Norsk Elektrisk & Brown Boveri A/S, Oslo Politi, Oslo Turn-

forening, Oslo Jernbanetollsted, Oslo Sjøtollsted, Oslo Ø. og V., Patentstyret, Rikstrygdeverket, Ingvald Nielsen, Statens Kornforretning, Steen & Strøm, — Trondheim Rengjøringskvinners Forening: Norges Tekniske Høiskole, Trondheim Sjøtollsted, Trondheims Skattefogdkontor, Vassdragsvesenet, Vinmonopolet.

Videre er behandlet Orkla Grubeaktieselskap og Orkla Metall A/S. Orkla Grubeaktieselskap tilhørte Arbeidsgiverforeningen i mange år, men gikk ut derfra og fikk overenskomstforhold uten innblanding av N. A. F. Det blev også gitt innrømmelser som i lønsmessig henseende gikk lenger enn det beste en hadde med Bergverkenes Landssammenslutning. Når det gjelder Orkla Metall så har den aldri vært organisert i N. A. F. I den forrige overenskomst blev det opsatt en protokoll som gjaldt ansiennitetsbestemmelse for arbeiderne. Det viste sig imidlertid i slutten av 1937 og begynnelsen av 1938 at bedriften foretok en forandring i sin arbeidsdrift som medførte at en del eldre arbeidere måtte slutte og skulde overføres Orkla Metall A/S.

De 29 som det opprinnelig gjaldt var da innskrenket til 11 og de skulde gå over til en helt ny avdeling. Men det blev ikke noget resultat og saken blev optatt. Den måtte behandles for retten og arbeidernes representanter måtte optræ på samme linje. Det fremkom en rettskonklusjon som vi fant å måtte appellere til Arbeidsretten.

Andreas Wormdahl: Vi søkte i god tid å få vårt medlemskap overført til Norsk kjemisk Industriarbeiderforbund, idet vi mente der bedre å kunne få gjennomført våre saker. Det har vært sagt at det har vært behandlet i forbundsstyret, men det er også sagt at det ikke er behandlet. Vi vil gjerne vite litt om det. Forholdet er fremdeles det at en del av de som er overflyttet vil tilbake til sin gamle arbeidsplass, hvor de har slått sig fast på forskjellig vis og hvor de har sine familier. Ødegård burde ha søkt forhandlinger med oss og arbeiderne før han gikk inn for disse ting.

Formannen: Wormdahl husker sannsynligvis feil når han synes å mene at jeg konfererte med bedriften før jeg konfererte med arbeiderne. Men jeg konfererte med tillitsmennene i Løkken før Orkla.

Ordstyreren refererte ansøking fra et par representanter om permisjon imorgen formiddag for å kunne overvære A. I. F.s tidligere omtalte semifinalekamp i fotball. Andragendet blev avslått.

Ole Beck: Når det gjelder arbeidsrettssaken så var jeg så uheldig å bli domsmann der. Det er ikke kritisert, så det er ikke derfor jeg tar ordet. Det er en sak jeg vil sette fingeren på innenfor dette konsern — Orkla Gruber — og det er at forholdet var slik at nye arbeidsmetoder blev satt i gang og en del arbeidere blev da overført til datterselskapet. Men det som er det såre er at det opstod en rettssak — en kontrovers mellem arbeiderne ved Løkkens Verk og Orkla. Arbeiderne bør for fremtiden passe på å ordne slike saker og løse dem uten å gå til retten. Det hadde vært mulig også i denne sak. Jeg har vært på Orkanger og redegjort for saken. En må i fremtiden undgå gjentakelser av dette.

Møtet hevet kl. 17.

Formiddagsmøtet søndag 9. oktober.

Ordstyrere: *Kr. Moljord. — Berg.*

Protokollen for gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og blev godkjent uten bemerkninger.

Innsamling til de efterlatte efter ulykken i Balsfjord blev besluttet foretatt blandt representantene.

Fortsatt behandling av muntlig beretning.

Formannen: Jeg skal fortsette hvor jeg avsluttet igår, nemlig med Orkla Gruber og Orkla Metall. Det utviklet sig slik at bedriften sluttet sig til N. A. F., og ifølge hovedavtalen så skal bedrifter som kommer inn under den ha samme overenskomst som ved lignende bedrift. Nu var forholdet det at forholdene her var bedre enn andre steder. Forholdene blev imidlertid ikke forverret. Det blev også en del forbedringer. Foreningene behandlet forslaget og vedtok det. Det meldte sig også mange lokale spørsmål og det var enighet om at de skulde fremmes lokalt og også det blev godkjent av medlemmene.

Aksel Gullesen: Arbeiderne må selv få velge sine forhandlere ved tarifforhandlinger og ikke forbundet slik som det blev gjort sist.

Formannen: Den sak er ferdig, så det er ikke nødvendig å behandle det.

Sandberg Setsaa: Ikke nødvendig! Men det bør dog settes fingeren på at forbundet således opnevner forhandlere. Vi bør ikke forhandle om overenskomst uten at arbeiderne er enig i å gå til det.

Dermed blev den muntlige beretning vedtatt.

Bevilgninger.

Budgettkomiteén foreslo til A. U. F. kr. 250.00 pr. år i landsmøteperioden.

Edvard Byberg foreslo kr. 250.00 pr. år i landsmøteperioden også til Det kommunistiske Ungdomsforbund.

Adolf Lien: Budgettkomiteén foreslår som ved forrige landsmøte kr. 250.00 pr. år til A. U. F. Når vi ikke fant å kunne foreslå nogen bevilgning til Det kommunistiske Ungdomsforbund så er det fordi vi har samarbeide med D. N. A. og dermed med A. U. F., hvad vi ikke har med de andre.

Kristian Moljord: Jeg vil ikke opta mitt tidligere forslag da det nu foreligger et lignende fra en annen representant, og jeg anbefaler det.

Arne Fiskvik anbefalte likeledes bevilgningen.

Emil Zakariassen: Mener vi noget med samling så må vi også vise det i handling. Vi innbød Det kommunistiske Parti og viste derved

vår vilje og innsats for en samling. Vi bør øve rettferdighet også her og jeg vil anbefale samme bevilgning til Det kommunistiske Ungdomsforbund.

Ludvik Larsen anbefalte likeledes denne bevilgning.

M. Hestnæs: D. N. A. er det store og samlende parti. Kommunistene taler om samling, men da får en vise det i handling. Jeg mener det er uriktig å bevilge for å opprettholde fortsatt to retninger innen arbeiderbevegelsen. Derfor har jeg stemt for ingen bevilgning til N. K. U.

Robert Robertsen foreslo 400 kroner til A. U. F.

Birger Eriksen: Diskusjonen om dette koster nu like meget som de beløp det her dreier sig om. Jeg vil anbefale Ludvik Larsens forslag.

Peder Dreyer anbefalte bevilgning til begge ungdomsforbund.

Lars Evensen: Landsmøtet er suverent og det er ikke beløpet det kommer an på. Fagorganisasjonen har arbeidet for politisk samling for å komme bort fra indre oprivende kamper og i stedet skape enhet. Det er å legalisere spaltningen at en kjører inn dette om å bevilge til Det kommunistiske Ungdomsforbund. Det er prinsippet det her gjelder.

Johan G. Tverelv: Vi skal ikke omgjøre våre faglige landsmøter til politiske møter. Jeg er medlem av Arbeidernes Ungdomsfylking, men vil anbefale bevilgning til begge.

Oskar Kvernbo: Vi må engang ta et direkte og klart standpunkt også innen vårt forbund når det gjelder disse ting. Fagorganisasjonen har idag samarbeide med D. N. A. og vi kan ikke fortsatt være med å uthale den samling som må og skal finne sted.

Stræk blev satt.

Jørgen Hersleb: Jeg kan ikke være enig i de to siste talere og det syn de legger i det. Hvis vi ikke trakk inn det politiske moment her, så hadde vi avgjort dette med engang. Det er ikke beløpet det kommer an på, men en vil absolutt forhindre at denne ungdomsbevegelse også får sin bevilgning.

Johan Henriksen: Nu har vi talt om enighet, men her ser vi ikke noget til det. Jeg vil anbefale bevilgning til begge.

Otto Kristiansen: Jeg gir min fulle tilslutning til det som er sagt av Hersleb og frafaller.

Karl Østrøm: Vi har innbudt Det kommunistiske Parti og vi skal ha innledning fra begge partier. Det betyr ingen splittelse å gi denne bevilgning til begge parter.

Votering: Først votertes over budgettkomiteéns innstilling vedrørende A. U. F. — Innstillingen blev vedtatt. — Forslaget om samme bevilgning til N. K. U. blev likeledes vedtatt.

Norsk Sangerforbund.

Budgettkomiteén foreslo til Norsk Sangerforbund kr. 100.00.

Eidsvik foreslo kr. 150.00 og blev anbefalt av *Birger Eriksen*.

Votering: Kr. 150.00 blev vedtatt med stort flertall.

Framfylkingen.

Overensstemmende med budjettkomiteéns innstilling blev kr. 200.00 bevilget til Framfylkingen.

A. I. F.

Budjettkomiteén foreslo kr. 400.00 pr. år til A. I. F.

Frithjof Hofmo foreslo kr. 500.00 pr. år.

Votering: Kr. 400.00 blev vedtatt med stort flertall.

Arbeidernes Avholdslandslag.

Budjettkomiteén foreslo kr. 200.00 til Arbeidernes Avholdslandslag. Videre blev det optatt forslag om kr. 300.00 og 400.00 og et forslag om kr. 200.00 pr. år i perioden.

Votering: Kr. 200.00 i landsmøteperioden blev vedtatt med stort flertall.

Budjettkomiteéns innstilling i anledning et andragende fra bladet «Ny Tid» om ingen bevilgning blev vedtatt.

Karl Østrøm og Ole A. Laxaa.

I dagsordenen forelå følgende fra Jakobsbakken Grubearbeiderforening:

1932 under den verste depresjonstid da man arbeidet på kriselønn og timebetalingen var nede i ca. 80 øre for arbeiderne i gruben, blev det av samtlige grubearbeiderforeninger i Sulitjelma nedsatt en komité bestående av representanter fra hver forening som fikk til hovedoppgave å forhandle med A/S Sulitjelma Gruber om en mulig forhøielse av time-lønnen. I denne komité valgte vår forening medlem nr. 2912, Karl Østrøm, som under forhandlingene med verket var en av ordførerne. For sin deltagelse i denne forhandling blev Karl Østrøm ved tariffens slutt i 1932 opsagt fra sitt arbeide ved A/S Sulitjelma Gruber og det har til dags dato ikke lyktes ham å komme i arbeide igjen på tross av at både han selv og organisasjonen i Sulitjelma har gjort hvad som stod i deres makt for at så kunde skje.

Organisasjonen hersteds blev tidlig klar over at det her forelå en trakassering, og at det var på grunn av sin deltagelse i de før nevnte forhandlinger som var den direkte årsak for at Karl Østrøm ikke fikk komme i arbeide igjen, særlig da A/S Sulitjelma Gruber har tatt inn en hel del nye arbeidere, og en stor del av disse har aldri arbeidet hverken ved gruber eller anlegg før. For hver nyinntagelse som er blitt foretatt har organisasjonen hersteds alltid overfor verket prøvd å få dette til å ta Karl Østrøm i arbeide igjen, og under forhandlingen vedrørende særbestemmelsene mellom organisasjonen og A/S Sulitjelma Gruber i forbindelse med den nuværende tariffs vedtagelse fremholdt

formannen i Sulitjelma Faglige Utvalg overfor verksledelsen at organisasjonen krevde at i særbestemmelsene måtte det medtas en bestemmelse som forpliktet verket til å ta Karl Østrøm i arbeide igjen. Men et slikt krav vilde verket ikke under noen omstendighet akseptere og verket fremholdt videre at disse neppe kom til å ta Karl Østrøm mer i arbeide så noen ytterligere bestrebelse herfor var spilt møie for organisasjonen.

Karl Østrøm som blev organisert i forbundet i 1925 har kone og 6 barn å forsørge og han har så godt som ikke hatt et eneste dagsverk siden han i 1932 blev opsagt her.

At Karl Østrøm er trakassert av verket vil det vel neppe kunne herske nogen som helst tvil om, og vi finner dette tilfelle å være analogt med Ole Jamtlis, iallfall hvad trakasseringen angår. Ole Jamtli blev som bekjent av forrige landsmøte tilgodesett med en godtgjørelse.

Vi henstiller derfor til landsmøtet — ifølge § 9, punkt 7 i lovene — å yde Karl Østrøm en økonomisk understøttelse som han ifølge loven har krav på. Dersom landsmøtet ikke finner å kunne imøtekomme dette andragende foreslår vi at punkt 7 i § 9 i lovene må utgå.

Jakobsbakken Grubearbeiderforening, avd. 73.

Fra representantskapet.

Forslag fra Jakobsbakkens Grubearbeiderforening.

Besl.: Forelegges landsmøtet uten innstilling.

Budjettkomiteén innstillet:

Budjettkomiteén finner, efter å ha gjennomgått de skrivelser som forefinnes i saken og efter å ha innhentet nødvendig redegjørelse ved muntlige konferanser, at det ikke er grunnlag for å yde Karl Østrøm og Ole A. Laxaa understøttelse i henhold til forbundslovens § 9, punkt 7.

Adolf Lien: Vi har søkt å finne ut av saken, og efter å ha diskutert den sammen med representanter fra avdelingen og også med tillitsmennene, er denne innstilling fremkommet. Vi kan ikke gå med på bevilgning. Dette gjelder 1932, men først i 1938 reiser man kravet. Det blev ikke reist i 1935. Hadde en i 1932 ment at en hadde rett til dette, burde saken vært optatt på landsmøtet i 1935. Vi kan heller ikke forstå at Østrøm hadde lengere ansiennitet enn de andre, som kom inn i arbeidet igjen. Ole A. Laxaa har heller ikke reist krav før nu, og i henhold til § 9, punkt 7, er vi av den opfatning at vi ikke kan gå med på dette.

Anna Anthoni: Som medlem av budjettkomiteén må jeg meddele at forige landsmøte bevilget til et medlem som var trakassert. Men går en med på et benkeforslag her, så vil vi til neste landsmøte få hundrevis av andragender fra medlemmer som mener sig trakassert.

Karl Østrøm: Dette har sitt ophav i den kriseoverenskomst som vi i Sulitjelma måtte vedta i 1931. Vi var helt nede i 60 øre pr. time, og det blev diskutert i fagforeningen hvad en skulde gjøre. Vi blev enige om å

velge våre forhandlere. Det var 5 foreninger med 2 representanter fra hver. Innen vi gikk til forhandlingene blev det holdt et møte i Folkets Hus. Under diskusjonen i fagforeningen blev det fremholdt hvilke argumenter en skulde benytte sig av når en kom til direktør Qvale for å få hevet de minste lønninger. Enkelte av de ting vi hadde talt om hadde direktør Qvale rede på. Forhandlinger fant så sted og det blev under disse motivert fra alle kanter og vi fikk et negativt resultat. Vi fikk konflikt og hadde ingen understøttelse, men fikk en mindre bevilgning fra forbundet. Direktøren fremholdt at vi som hadde vært med i forhandlingskomitéen, skulde bli blandt de siste som skulde inntas. De av forhandlerne som derimot bodde i bedriftens hus hadde de vanskeligere for å undgå. Men vi er 5 av denne forhandlingskomité som fremdeles er satt utenfor. Vi har da også gjentagende ganger blitt møtt med at vi var med i forhandlingene i 1932. Vi hadde inntrykk av at det var noget som skulde heynes. Jeg har i disse 6 år vært med på i alt 15 skift på Fineide. For Laxaas vedkommende ligger saken noget anderledes an. Han var tillitsmann i avdelingen i 1932, og bedriftens holdning mot ham ligger ennu lenger tilbake, men en fant først anledningen til å få ham vekk i 1932. Laxaa har ikke hatt arbeide før ifjor siden 1932. Også der foreligger trakassering.

Gjester tar avskjed.

Oscar E. Forslund: På grunn av arbeide som venter hjemme må min kollega og jeg reise idag og vil benytte høvet nu til å takke for samværet. Vi har med stor interesse fulgt forhandlingene og spesielt veiarbeidernes problemer. De er stort sett de samme som i Sverige. En pleier ved festlige anledninger å ære pionerene og så at nu er det ikke vanskelig å være med i fagorganisasjonen og at en kommer til dekket bord. Det er nu relativt. For stadig nye problemer melder sig og fagorganisasjonen må etter hvert innrette sig efter de nye forhold. En fagorganisasjon bygges ikke på en dag eller på år. En må stadig arbeide med de faglige organisasjoner, styrke og utvikle de. Jeg vil uttale håpet om at de vedtak som er fattet vil komme til å bli til organisasjonens beste. Vi har ikke hatt gleden av å ha noen fra dere som våre gjester, men vi vil med glede se representanter fra deres organisasjon ved vår neste kongress. Tal. utbragte til slutt et firfoldig hurra for Norsk Arbeidsmandsforbund, som blev hilst med stor begeistring.

Formannen: Jeg vil i tilslutning til representantenes bifall og takk også gjenta vår takk og vår glede over å se representanten for Svenska Väg- og Vattenbyggnadsarbetareförbundet. Det er riktig at det er første gang vi har representanter derfra. Da vi diskuterte forberedelsene til landsmøtet var vi enige om å søke å komme i et godt samarbeide med dette forbund. Vi så det som en ny lenke i vårt skandinaviske samarbeide. Jeg vil be Forslund overbringe våre hjerteligste hilsninger til forbundsledelsen og medlemmene. (Bifall.)

Og debatten om andragendet fra Østrøm og Laxaa fortsatte.

Alb. Karlsen: Når det gjelder spørsmålet om trakassering av Østrøm og Laxaa, så bør en se det på grunnlag av det som er fremkommet fra

Østrøm og budgettkomitéen. Men en skal være opmerksom på de konsekvenser det vil få hvis en forkaster budgettkomitéens innstilling. Det er ikke fordi det gjelder disse to, men spørsmålet om hvorvidt det foreligger trakasseringer har vi til stadighet. Det vil få konsekvenser for mange andre tilfelle. Landsmøtet bør vedta budgettkomitéens forslag og så bør vi se å få rettslig belyst om det er trakassering. Det vil være riktig å søke den sak rettslig belyst. La oss søke å få saken juridisk løst og hvis det viser sig at de da er det, så plikter forbundet å betale disse to og forbundet bør selvsagt søke dekning hos bedriften.

Formannen: Jeg understreker de uttalelser som Alb. Karlsen kom med. Grunnlaget for denne affære som skriver sig fra 1932, er at det blev en arbeidsinnskrenkning ved bedriften og det er vel ikke for meget sagt at det er bortimot 100 mann som står i samme forhold som Østrøm og Laxaa. Jeg erklærer mig enig med Karlsen og fru Anthonis uttalelser. Laxaa står for sitt vedkommende i virkeligheten i to interesseforhold til bedriften. Arbeidsmandsforbundet kan ikke ta konsekvensene av de forhold Laxaa kommer i som tillitsmann for opsitterne. Det forhold må ikke trekkes inn.

Kristian Moljord: Det er riktig som fremholdt av Østrøm at en i 1931 fikk en overenskomst og det var ikke noget merkelig i å søke å få den forbedret og krav blev reist overfor bedriften. Disse to førte forhandlingene og ordet og vi kan med sikkerhet gå ut fra at direktøren vilde ta represalier senere. Vi fikk senere en arbeidsstans på 3 måneder. Efter den måtte vi søke å få garantier mot trakassering og det blev opsatt protokoll om at de tidligere arbeidere skulde ha fortrinsrett ved inntagelsen og det blev ingen trakasseringer. Men i 1933 gikk verket forbi dem som var satt utenfor i 1932. Vi plikter å komme dem til undsetning, som en er overbevist om er trakassert. Jeg synes det er verdig av landsmøtet å gå til dette. Jeg vil ikke gå så langt som å gi dem understøttelse efter § 9; men landsmøtet bør gi dem noget. Det er mulig at den linje Alb. Karlsen var inne på er farbar. Jeg har ikke noget imot å forsøke det, men hvis den ikke fører frem så bør forbundet allikevel se på det. Jeg er enig i at forholdet med Laxaa som tillitsmann for disse opsittere, ikke skal føres inn her. Men det er ikke det som ligger til grunn; men at han har vært en tillitsmann som har optrådt konsekvent. Tross konsekvenser bør en ikke se bort fra disse tilfelle.

Kopperud foreslo: Østrøm ydes som en påskjønnelse for sitt organisasjonsarbeide 500 kroner.

Olaf Gikling: Det er sagt at beslutningen i 1935 har bragt konsekvenser; men hvilke konsekvenser vil det få ikke å imøtekomme dette? Det er tillitsmennene som skal vareta medlemmenes interesser, men når en ser at en slik kan bli trakassert, så vil man til slutt ikke få tillitsmenn. Jeg kan være enig i å prøve dette ad juridisk vei; men hvor det kan bevises å være trakasseringer så skal landsmøtet støtte.

M. Hestnæs: Det er klart at vi her må fastslå linjene. Vi har våre lover å holde oss til og vi må gå ut fra at forbundsstyret efter det vil granske saken. Hvis vi går med på å gi noget her, så vil vi få hundrevis

av lignende saker. Forbundsloven er grei og forbundsstyret må behandle denslags saker. Jeg anbefaler budgettkomiteéns forslag.

Bjarne Antonsen: Jeg vil som medlem av budgettkomiteén ha sagt at vi har sittet som en slags jury i denne sak. Vi har innkalt alle parter i saken og etter utallige konferanser og møter er vi kommet til det at vi ikke kan anbefale å bevilge noget etter § 9, punkt 7.

Jens Østmo: I § 9, punkt 7, heter det: «Den i punkt 1 bestemte understøttelse gjelder også i de tilfelle hvor medlemmene er opsagt (boikott) og trakassert av arbeidsgiveren på grunn av forsøk på å hevde organisasjonens interesser.» For Aug. Pettersen, A/S Titania, har en gått inn for bevilgning. Følger ikke vårt forbund med i den beskyttelse det må gi sine medlemmer? Ledelsen svikter. Det er synbart i innstillingen til Aug. Pettersen. Jeg vil dog ha sagt at Østrøms sak hadde ikke stått så dårlig hvis avdelingen hadde vært litt mer stø av sig. Av de 3 tilfelle av trakasseringer, så skal altså de 2 intet få, bare den ene. Jeg vil foreslå:

Aug. Pettersens sak løses ved Landsorganisasjonens forsorg. At forbundet ikke bevilger her i erkjennelse av at arbeidsgiveren er erstatningspliktig, såfremt forbundet ikke har forsømt sin plikt. — Østrøm tilkjennes ovennevnte erstatning av forbundskassen. Ellers behandles likt med Pettersen og Laxaa.

Aksel Gullesen foreslo:

I henhold til saken Laxaa og Østrøm vil jeg foreslå kr. 500.00 til hver i likhet med hvad som er foreslått av budgettkomiteén til August Pettersen.

Herman Skoglund foreslo:

Karl Østrøm bevilges et beløp av kr. 1000.00 og samtidig pålegges forbundsstyret å foreta en rettslig belysning av forholdet, og skulde denne falle til gode for Østrøm gjøres A/S Sulitjelma ansvarlig for dette beløp.

Strek blev satt med de 14 inntegnede talere.

Karl Edvardsen: Forrige landsmøte bevilget til trakasserte medlemmer etter forslag av revisjonsutvalget. I år har vi ikke hørt noget derfra.

O. Bjerke: Det burde vært opplyst om når denne sak blev reist. Er det først nu i 1938 den er reist? Eller blev den reist i 1933? Er den ikke reist før nu så er det meningsløst å gå med på noget nu.

Johan Berlid: Det er vanskelige spørsmål vi nu er inne på. Det er i slike tilfelle så lett å ville la hjertelaget spille inn og ikke loven. Vi har mange arbeidere som kan føle sig trakassert i disse tider, slik som arbeidsforholdene nu engang er. Jeg vil anbefale budgettkomiteéns forslag. Den har inngående behandlet saken. For fremtiden må vi se å få denslags saker rettslig belyst.

Adolf Lien: Vi kan ikke finne at saken er reist før ved dette landsmøte. Vi kan iallfall ikke finne nogen papirer om dette fra tidligere år.

Kopperud: Prinsippet er her det avgjørende og ikke om saken er for sent innbragt. Jeg vil henstille at en påskjønner Østrøm, selv om det ikke er helt i overensstemmelse med våre lover.

Oscar Hansen: Jeg blev også trakassert; men ikke som Østrøm. Jeg bodde hos bedriften og blev derfor ikke behandlet slik som Østrøm. Jeg anbefaler at Østrøm får en bevilgning.

Kristian Østenby: Vi skal vise vår solidaritet ved å gi denne bevilgning. Jeg hadde for mitt vedkommende tenkt å foreslå 1500 kroner.

Ole J. Jamtli: Min sak blev avgjort i 1935 og der forelå enstemmig beslutning for at jeg var trakassert. Det var også sagt den gang at saken hadde tatt lang tid. Saken var nemlig helt fra 1926. Når det ikke blev gjort noget før, var det fordi jeg vilde ha så lang tid for å se om det virkelig var trakassering. Nettop ved at det går så lang tid, gir en også dokumentasjon for at det er trakassering. Jeg håper at en bevilger også i disse tilfelle. Men 500 kroner er lik null etter så lang tid.

Sandberg Setså henstilte til landsmøtet alvorlig å ta til overveielse å støtte i disse trakasseringstilfelle.

Johan G. Tverelv: Laxaas sak har vært inne for forbundet tidligere. Vi søkte også i sin tid da Laxaas plass var åpen å få ham inn og vi forhandlet med bedriften. Men den vilde ikke engang gå med på å forhandle om ham.

Olav Ormset: Nettop ved den omstendighet at det er gått 6 år så har en kunnet se at det var trakassering. Men når det gjelder det juridiske ansvar må en selysagt være tidligere ute. I slike saker må våre tillitsmenn være på vakt. For fremtiden må det bringes klarhet i slike saker tidligere; men jeg vil anbefale bevilgning.

Petter Nilsen: Laxaa står i en dobbeltstilling og slikt kan ofte inn- tre og det er ikke da så godt å si hvorfra og hvorfor trakasseringen kommer.

Nils Bunes: At saken kommer så sent er ikke noget argument mot å yde bevilgning. Jeg kan heller ikke være med på å bestemme prisen. Men jeg kunde være med på 500 kroner mot at det blev kombinert med Alb. Karlsens forslag. Det er vel imidlertid sannsynlig at det er for sent å få saken rettslig belyst etter at så mange år er gått. Konsekvensene vil også vise sig, hvis en ikke støtter disse kamerater som er med i forhandlinger og er tillitsmenn. Kan de ikke føle sig sikre vil det få konsekvenser for selve organisasjonen.

Nils Fjeld, avd. 73, Jakobsbakken Grubearbeiderforening, var fraværende under denne sak på grunn av valgkomiteéns møte.

Votering: Det blev først votert over hvorvidt det skulde ydes bevilgning. — Det blev vedtatt med stort flertall. — Skoglunds forslag blev derefter vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Møtet hevet klokken 12.

Eftermiddagsmøtet søndag 9. oktober.

Ordstyrere: *Alfred Stenbak* — *Aksel Berg.*

Protokollen fra formiddagsmøtet blev vedtatt med den bemerkning at bevilgningen også gjaldt Laxaa.

Kr. 344.60 innsamlet til de forulykkedes etterlatte i Balsfjorden.

Som de ærede representanter har sett i pressen, er det for noen dager siden skjedd en sørgelig ulykke i Balfjord, Troms, idet 12 personer er druknet ved et ulykkestilfelle. De fleste av disse som er omkommet er familieforsørgere i meget små kår, som har etterlatt enker med flere mindreårige barn — i et enkelt tilfelle 5 mindreårige barn som er blitt far- og morløse.

Vi underskrevne som bor i nærheten av ulykkesstedet, kjenner forholdene nøie, vet at uten barmhjertige menneskers hjelp vil de etterlatte bli stedt i den største nød, derfor tillater vi oss å be at landsmøtets deltagere yder en liten skjerv til hjelp for de etterlatte. La oss mildne sorbeidskameraters etterlatte med vår skjerv.

Vi foreslår — dersom landsmøtet er enig heri — at et par av landsmøtets deltagere går ned i salen med en lue eller lignende, så de som ønsker kan yde sin skjerv.

Det således innsamlede beløp sendes av forbundssekretæren til redaktør *Ingv. Jaklin*, Tromsø.

Håper at landsmøtet ofrer noen minutter av sin kostbare tid til dette høist påkrevde formål, samtidig som vi vil anbefale innsamlingen på det aller beste.

Oslo, den 8. oktober 1938.

Corn. O. Sørli, avd. 268.

Ole Fossbakk, avd. 365.

Sigvart Sakariassen, avd. 213.

Innsamlingen blandt representantene til de forulykkedes etterlatte i Balsfjorden innbragte kr. 344.60.

Sigvart Sakariassen: Jeg takker representantene på vegne av alle de som dette kommer til gode.

Ole J. Jamtli, Halvdan Øverås og Einar Aanes bad om permisjon for sammen med forbundets formann å konferere om en sak.

Anna Anthoni: Det er i høieste grad meningsløst å slå inn på denne permittering fra landsmøtet. Vi kan ikke forsvare denslags. Landsmøtet må være handledyktig og da må representantene være til stede her på møtet. Vi har nu til stadighet gitt permisjoner og det må en gang være slutt.

Chr. Henriksen foreslo at andragendet ikke blev innvilget.

Øverås: Foranledningen er et telegram vi har mottatt idag fra min avdeling og vi må gi dem svar straks. Derfor må vi be om denne permisjon.

Formannen: Det er rimelig å gi denne permisjon efter den opplysning. Jeg vil henstille at permisjonen blir gitt.

Votering: Permisjonen blev gitt med stort flertall.

Anna Anthoni: Det er hensynsløst av landsmøtet å bevilge permisjoner til stadighet. Det er her en skal være til stede.

Valgene.

(Dagsordenens punkt 5.)

Formannsvalget.

Valgkomitéen foreslo enstemmig gjenvalg av *Johs. M. P. Ødegård* til forbundets formann.

Johannes Togstad: Som det fremgår av innstillingen så har valgkomitéen enstemmig innstillet på gjenvalg av formannen. Det er særlig gjort ut fra den store vekst forbundet har hatt og med det inngående kjennskap Ødegård har til forbundets virke. Likeledes har valgkomitéen enstemmig innstilt på gjenvalg av *Chr. Henriksen* til viceformann. Han har nu vært 10 år i forbundet og vi har inntrykk av at han har røktet sitt hverv på en tilfredsstillende måte. Likeledes innstilles enstemmig på *Alb. Karlsen* som 1ste sekretær. Den debatt som har vært ført om hans saker, viser til fulle at han har arbeidet godt i perioden. Jeg anbefaler disse enstemmig innstillinger.

Besluttetdes først å ta formannsvalget.

Aksel Grimnes: Jeg reiser her inn med bundet mandat når det gjelder formannen og det har sine årsaker. Jeg vil foreslå *Alb. Karlsen*.

Formannen: Den sak var behandlet i forbindelse med valget i 1935.

Bjarne Antonsen: Jeg vil erindre om landsmøtets vedtak i 1935 om edruehet. Jeg kan ikke stemme for innstillingen.

Alb. Karlsen: Når det foreligger enstemmig innstilling fra valgkomitéen så skal en ikke søke å omstyrte den. Jeg ønsker ikke å bli stilt som formann i forbundet.

Robert Robertsen: Det beste vilde vært om ikke forslag på en annen kandidat var fremkommet; men når det nu er bragt i forslag vil jeg stemme på *Alb. Karlsen*.

Syvvert Hagen foreslo *Kristian Moljord*.

Anna Anthoni: Jeg henstiller at det blir foretatt skriftlig votering.

Kristian Moljord: Når mitt navn er bragt i forslag, vil jeg så sterkt jeg kan si at jeg mottar ikke valg.

Ashjørn Strømbom: Den er usmakelig den måte en går imot formannen på. Jeg vil innstendig henstille til landsmøtet å gå inn for Ødegård.

Hilmar Antonsen: Som medlem av valgkomitéen vil jeg si et par ord. Ser en tilbake på Ødegårds arbeide, så må vi alle innrømme at han har utført et stort og et godt arbeide for forbundets interesser. Han har vært med i nedgang og oppgang. Selv om det kunde være visse hensyn som kunde tilsi å ta en forandring, så bør vi gjenvelge ham og han får anledning til å vise om han er tilliten verdig.

Johannes Togstad: Om nu et medlem i valgkomitéen også var inne på visse svakheter, så må vi samtidig se på de sterke sider. Ødegård har rede på alle forhold, ikke minst når det gjelder bergverksdriften og dens vanskeligheter.

Sigvart Sakariassen: Når de to andre bestemt har frasagt sig valg, så vet jeg ikke nogen som kan skjøtte om dette som Ødegård. Det er ikke riktig her å søke å sable Ødegård ned.

Nils Bunes: Når en skal kaste en formann pleier en å komme med sterke argumenter. Det er ikke gjort i denne sak. Det er ikke riktig å ta frem en gammel historie som er op- og avgjort i 1935. Hvad de representanter angår som møter med bundet mandat, så er det forståelig at de fremmer sitt forslag; men la det være med det. La oss velge Ødegård. Han er i sin manndoms beste alder.

Ole Svendsen: Jeg kjenner ikke Ødegård personlig; men hører de uttalelser som her fremkommer. Når valgkomitéen enstemmig går inn for Ødegård, så må det være en sterk innstilling. Vi har ikke råd til å miste Karlsen som sekretær for veiarbeiderne.

Anna Anthoni: Når jeg anbefalte skriftlig votering så var det nettopp av hensyn til de representanter som møter med bundet mandat. Jeg går inn for og stemmer på Ødegård. Det blev under fagkongressen fortalt at han var den dyktigste tillitsmann innen Landsorganisasjonen.

Peder Dreyer anbefalte gjenvalg.

Jens Østmo anbefalte Lars Bakken og foreslo 8 000 kroner i pensjon til formannen.

Robert Robertsen: Når jeg hører forholdet er opgjort i 1935, så skulde ikke dette fremkomme. Jeg vil da anbefale Ødegård og foreslår strek for denne debatt.

Robert Robertsen foreslo:

Jeg foreslår tross alt at vi samler oss om Ødegård til formann. Særlig da Karlsen har sagt fra om at han ikke mottar valg. Men landsmøtet pålegger ham idag at ikke beruselse må forekomme i hans tjenestetid ved senere anledninger.

Strek blev satt.

Birger Eriksen: Jeg kan ikke forstå at ting som er hendt for 4 år siden og som er op- og avgjort, skal tas op nu. Spørsmålet må være om dyktigheten og vi må innrømme at Ødegård er den dyktigste vi har, ikke minst som forhandler.

Bernhard Bjånes: Som representant for en av de største avdelinger er det min plikt å si fra at Ødegård er den dyktigste vi kan få og jeg vil anbefale ham.

Lars Bakken: Når vi skal gå til valg av en gammel tillitsmann, så er det ikke riktig bare å legge de svake sider frem. Nogen bedre formann enn Ødegård kan vi ikke få. En avholdsmann sa til mig at det var ingen i forbundene som var så dyktig forhandler som Ødegård.

Emil Zakariassen: Har en ikke mere å fare med enn det som er sagt, så er det ingen ting. Selv en renhårig avholdsmann vil innrømme at dette ikke er noget. La oss velge Ødegård.

Nils Antonsen: Jeg har stått imot Ødegård ofte; men jeg vil innstendig henstille at representantene gjenvelger ham.

J. P. Karlsrud: Robertsens forslag inneholder en mistillit til Ødegård. Han foreslår å gjenvelge ham; men så knyttes det betingelse om edruehet. Det er jo oplagt mistillit. Det må en gang være en grense for disse avholdsdebatter. Vi har landsmøtets beslutning av 1935 og det er nok.

Aanon Larsen: Karlsens navn var også nevnt i valgkomitéen; men veiarbeiderne vilde ha ham som sekretær for sig. Jeg anbefaler Ødegård.

Votering: Ved skriftlig votering blev til formann gjenvalgt *Johs. M. P. Ødegård* med 228 stemmer. — Dernæst hadde Alb. Karlsen 47, Kristian Moljord 24 og Lars Bakken 11 stemmer.

Formannen: Jeg vil personlig rette en takk for den tillit representantene atter har vist mig. Jeg har nu sittet på plassen i 26 år. Jeg vil også gjerne bekrefte det som valgkomitéen oplyste om at jeg sa fra at jeg vilde gå med på en runde til. Da skal en ikke neste gang ha noget bryderi med mig.

Næstformannsvalget.

Valgkomitéen foreslo enstemmig gjenvalg av *Chr. Henriksen* til næstformann.

Olaf Trøen foreslo Lars Bakken.

Knut Høiseth anbefalte Bakken.

Thor Hogga: Det er ingen grunn til å kaste Henriksen selv om jeg kan ha grunn til å si at han ikke alltid klarer å få utført arbeidet som vi ønsker. Men Henriksen gjør sitt beste og jeg vil anbefale ham.

Johan Berlid: Jeg understreker det Hogga sa. Det er ikke riktig å fremme andre forslag her, hvor en har latt beretningen gå nokså smertefritt.

Anna Anthoni: Jeg vil anbefale Henriksen. Selv om jeg hadde noget å kritisere ham for, så vil jeg ikke derfor være med på nogen forandring. Det er ikke landsmøtet verdig.

Herman Antonsen: I min avdeling har vi hatt meget med Henriksen å gjøre. Jeg vil anbefale ham.

Ole Svendsen anbefalte gjenvalg.

Borghild Tharaldsen: Vår avdeling har mest med Henriksen å gjøre og vi er tilfreds med hans arbeide og jeg anbefaler ham på det varmeste.

Strek blev satt.

Ingrid Holmstrøm anbefalte Henriksen.

Lars Bakken: Skal en kaste en tillitsmann, så må en ha virkelige grunner for det. Men det er det ikke her. Jeg anbefaler Henriksen.

P. O. Moan: Henriksen er ikke populær på Nordlandsbanen og representantene møter med mandat til å stemme på Lars Bakken.

Birger Eriksen: Jeg vil understreke hvad Heum sa at er det nogen ved forbundskontoret, som har utført negerarbeide, så er det Henriksen. Vi forbeholder oss rett til å kritisere, men han har gjort et godt arbeide. Jeg vil anbefale Henriksen.

Botolf Thunshelle: Det forbauser mig at det fra anleggsgruppen kommer mistillit til Henriksen. Når det fra Moan sies at han er upopulær på Nordlandsbanen så hviler det på svakt grunnlag all den stund det ikke under beretningen blev kritisert noget mot Henriksen. Jeg anbefaler ham valgt.

Bernhard Bjånes anbefalte Lars Bakken.

Voting: Valgt blev ved skriftlig voting *Chr. Henriksen* med 198 stemmer. — *Lars Bakken* hadde 112 stemmer.

1ste sekretær.

Valgkomitéen innstillet til 1ste sekretær enstemmig på gjenvalg av *Alb. Karlsen*.

Thv. Thorstensen: Vi har kritisert det som er gjort og vi håper at han tar sig kritikken ad notam. Jeg foreslår ham valgt med akklamasjon.

Alb. Karlsen blev derefter valgt enstemmig.

Kasserer.

Valgkomitéens medlemmer *Aanon Larsen*, *Odin Herø*, *Gustav Berg*, *Anna Nicolaisen*, *O. Frydheim* og *Nils Fjeld* foreslo til kasserer *Simon Simonsen*.

Valgkomitéens medlemmer *Johs. Togstad*, *Hilmar Antonsen*, *Frithjof Olsborg*, *John Nergård* og *Lars Bakken* foreslo *Adolf K. Lien*.

Johannes Togstad: Her står valgkomitéen delt mellom to like dyktige folk. Det er likegyldig hvem en tar av disse. De er begge dyktige. Når jeg har foreslått *Lien* er det fordi jeg mener at han gjennom revisjonsutvalget har fått utmerket kjennskap til regnskaper, likesom han har vært medlem av forbundsstyret.

Lars Bergundhaugen: Jeg forlangte ordet av rene samvittighetshensyn. De er like dyktige begge de to foreslåtte, men når jeg anbefaler *Simonsen* så er det fordi han er satt utenfor arbeidsplassen. Jeg anbefaler ham valgt.

Adolf Lien: Jeg anbefaler *Simonsen* valgt til kasserer. En bedre kasserer kan vi ikke få i forbundet.

Andreas Bergersen anbefalte *Simonsen*, likeledes *Ormset*.

Simon Simonsen: De bør ikke la følelsene råde ved dette valg.

Olaf Gikling anbefalte *Robert Robertsen*; mens *Frydeberg* anbefalte *Simonsen*.

Voting: Valgt blev *Simon Simonsen* med 272 stemmer. *Adolf Lien* hadde 30, *Østmo* 2 og *Rob. Robertsen* 1 stemme.

2nen sekretær.

Valgkomitéen foreslo til 2nen sekretær: 1. *Lars Bakken* med 9 stemmer. 2. *Thv. Thorstensen* med 2 stemmer (*Hilmar Antonsen* og *Lars Bakken*).

Johannes Togstad: Etter landsmøtets vedtak så skal der velges ny tillitsmann og vi foreslår i den stilling *Lars Bakken*. Vi hadde tatt en veiarbeider, hvis vi hadde funnet en som hadde hatt dyktigheten og de nødvendige kvalifikasjoner; men vi har lett med lys og lykte uten å finne det. Landsmøtet har allerede tidligere vist *Bakken* stor tillit. Jeg anbefaler ham valgt.

Magnus Bergum foreslo *Ludvik Larsen*.

Ole Svendsen: Jeg er skuffet over innstillingen. Veiarbeiderne har krav på en representant når vi nu skal velge en ny tillitsmann. Jeg anbefaler *Thorstensen*.

Skotnes anbefalte *Ludvik Larsen*.

Olav Ormset: Det var uttalt at når vi skulde få en ny tillitsmann så skulde det være en veiarbeider. Jeg synes det er drøit sagt at veiarbeiderne ikke har folk. La oss ikke splitte oss her på flere kandidater.

Lars Bergundhaugen: Det må være det samme hvorfra denne kommer, bare vi finner en mann som er prøvet og som er dyktig og kvalifisert til stillingen. Vi bør ikke ha nogen tautrekning her mellom gruppene. Jeg vil anbefale *Lars Bakken*.

Olaf Gikling: Veiarbeiderne har rettmessig krav her og en burde ha tatt hensyn til denne gruppe.

Strek blev satt.

Hilmar Antonsen anbefalte *Thv. Thorsensen*.

Kristian Østenby: Veiarbeiderne er den største gruppe. Vis solidaritet ved å stemme på veiarbeiderens kandidat.

Jørgen Løyte anbefalte *Ludvik Larsen*.

Voting: Valgt blev *Lars Bakken* med 189 stemmer. — *Ludvik Larsen* hadde 97, *Thv. Thorstensen* 17 og *M. Hestnæs* 1 stemme.

Valgkomitéens innstilling om at 1ste sekretæren er medlem av forbundsstyret blev vedtatt.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet mandag 10. oktober.

Ordstyrere: *Aksel Berg*. — *Kr. Moljord*.

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes med en mindre bemerkning.

Forbundets avgåtte kasserer Ahlstrand hyldes. — Maleri avdukes.

Johs. M. P. Ødegård: Da man igår var ferdig med valgene var stillingen den at forbundets gamle kasserer, *Ahlstrand*, trakk sig tilbake. Dette skritt var kjent for styret og representantskapet tidligere og vi fant også at det var berettigede grunner for *Ahlstrand* til å trekke sig

tilbake i den høie alder han har nådd. Representantskapet besluttet å la male et bilde av Ahlstrand, som skal henges op på forbundets kontor som et symbol på den ærlighet og redelighet han representerer. Ahlstrand begynte i forbundet i 1908 og har vært i tjenesten i godt og vel 30 år. Han var den gang bestyrer og kasserer i syke- og hjelpekassen, og etter at den blev ophevet overtok han i 1911 forvaltningen av forbundets midler som konstituert kasserer. På landsmøtet i Bergen 1913 valgtes han til det tillitshverv og har siden innehatt den jobben, for det var aldri tvil om hvem som efter den dag skulde være forbundets kasserer. Han har i denne tid forvaltet en kapital på ca. 20 millioner kroner, d. v. s. at henimot 40 millioner kroner har passert ut og inn av hans kasse.

Ødegård takket på samtlige medlemmers vegne for utvist troskap fra Ahlstrands side, og avduket maleriet mens forsamlingen reiste sig i spontan hyldest til Ahlstrand. Ødegård overrakte samtidig en vakkert utstyrt adresse fra landsmøtedeltagerne til Ahlstrand. Adressen blev innledet med noen vakre vers som var forfattet og blev lest av fru Nylund.

Ahlstrand takket beveget for den ære det blev vist ham.

Kampen mot krig og fascisme.

Oscar Torp: Det er noget nedslående at en skal behøve to innledere i en sak som denne. Jeg hadde ikke om jeg alene hadde møtt her som innleder angrepet nogen. Det er en svakhet å manifestere at en må ha to innledere, for det er neppe nogen uenighet om at i kampen mot krig og fascisme må alle krefter anvendes for å slå disse attack tilbake. Derom er det ingen tvil, men vi glemmer ikke derfor den verden vi lever i og at Norge er en liten del av den. Det kunde vel også hende at vi burde være noget mer lavmælt når vi tenker nærmere over vår stilling og de mange forhold vi nødvendigvis må ta i betraktning som et lite land. Vår stilling som demokratisk land er mere utsatt enn tidligere. Skulde vi ta et overblikk, så har den siste måned totalt endret situasjonen. Det som har hendt ute i verden er jo at arbeiderbevegelsens stilling er sterkt svekket. Den politiske retning som folkene har gitt sin støtte til er slått i stykker. Arbeiderklassen har lidt et stort nederlag, ikke minst derved at en har fått en indre oprivende strid som har fått støtte fra enkelte hold og som bare kan føre til et resultat at arbeiderklassen blir svekket. Vårt arbeide var å sveise alle demokratiske krefter sammen til en folkefront, til vern om arbeiderklassens og folkets dyreste interesser. Vi hadde det i Frankrike. Vi har sett resultatet. Også her i landet vilde kommunistene ha en folkefront. Vi sa fra at det er arbeiderklassen selv som kan lage den front som skal være vårt vern. Hva har ikke Landsorganisasjonen og D. N. A. sagt i så måte? Og hva ser en ute i verden? Folkefronten har intet kunnet utrette i de land hvor en har hatt den. Et virkelig vern til hindring av krigen kan bare skje ved arbeider-

klassens samlede innsats. Den vil alltid gå på tvers av de interesser som kapitalistene har av krigen. I Norden ser vi at arbeiderklassen er nådd frem til regjeringsmakten i Sverige, Danmark og Norge og i Finland med delvis representanter fra socialdemokratene i regjeringen. (Det blev nu henstillet om ikke å føre videre referat av innlederens foredrag.)

Henry W. Kristiansen: Jeg vil begynne med å si at jeg ikke er enig med Torp i at det er en svekkelse at det er to innledere. Det er tvert imot en styrkelse at en således optar denne store og viktige sak til kameratslig og saklig drøftelse. Kampen mot krig og fascisme er et av de viktigste punkter på arbeiderklassens dagsorden. Hva blir det av forbundets formål: å skape bedre leveforhold, hvis ikke selve grunnlaget for å kunne arbeide med det, er til stede? Det er nødvendig for arbeiderklassen å diskutere dette på et friere grunnlag. Den internasjonale situasjon er selvsagt den at demokratiet har lidt et nederlag og dermed arbeiderklassen ved det som blev resultatet og Münchener-møtet. Det er imidlertid ingen grunn til å så håpløshet i arbeiderklassen, fordi om Chamberlain og andre har vist forræderi. Når bare den første rus er over, så vil folkene forstå at de er ført bak lyset. Sovjetunionen har erklært sig villig til å opfylle alle forpliktelser som den har som medlem av Folkeforbundet og i henhold til avtalen med Frankrike og Tsjekkoslovakia. Men selv Sovjetunionen kan ikke offentliggjøre alt, selv om den skulde ønske det. Vår stemme er spe, det er så. Men har de nordiske land med sine regjeringer og 17 millioner mennesker — har disse som ellers optrer som en entente, har de gjort et innslag i utenlandsk politikk som de kan være stolte av? Jeg er enig med Torp i at vi kan ikke være nøitrale i kampen mot krig og fascisme. En annen ting er å søke å holde oss utenfor en krig. Men intet land kan idag holdes utenfor det internasjonale arbeide og isolere sig. Riktignok tjente vårt land over 2 milliarder ved forrige krig, vesentlig ved handel til Tyskland. Men idag er stillingen en annen. De har ikke lenger bare interessen av å kjøpe varer, men som Gørring sa om Danmark — å gjøre det til et spiskammers. Vi har interesse av å samarbeide med Sovjet, med Frankrike, med England for så vidt som folket hitfører en forandring i sin ledelse. Slik som vi har isolert oss så blir det sagt at vi seiler i Tysklands kjølvann. Vi er ikke så små, som det sies. La oss si at de nordiske land med Finland tok en ens politikk for å gjenreise den kollektive sikkerhet. De nordiske land har imidlertid på sine utenrikskonferanser blitt enige om å føre en isolert politikk. Vi så det ved Oslo-maktenes konferanse. Vi må alvorlig drøfte om det ikke er mulig for de nordiske regjeringer og for vår egen i særdeleshed, for en kursendring i den politikk som hittil har vært ført. Norden er efter Münchener-møtet sterkere truet enn før og i særdeleshed vårt broderland Danmark. Vi så major Atle, det engelske arbeiderpartis parlamentariske førers advarsel til Danmark om Sønderjylland. Det var en advarsel til hele Norden. Den situasjon kan opstå at den danske regjering kan komme til å avgi en del av landet for fredens skyld. Her må hele Norden være med og forsvare. Spania tok kampen op mot Franco, Hitler og Mussolini. De som mener at

Spania ikke skulde ta kampen op, er ikke i overensstemmelse med opfatningen blandt alle demokratets venner i og utenfor arbeiderklassen. I Spania vil fascismen lide sitt nederlag, og hvad det vil bety for demokratiet kan ingen ane. Det spanske folk står idag sterkere enn noensinne, og jeg sier at da er det forsmedelig å se at Norge går i spissen og sender handelsagent til Franco-Spania. Det er noget som er verre enn krig også og det er å komme under den fascistiske jernhel. Derfor må vi innstille arbeiderbevegelsen slik at vi ikke lar oss presse til knefall, men at vi i samarbeide med de øvrige land tar kampen op og forsvaret demokratiet og folkenes frihet. Vi er som dr. Evang sa igår i Eldorado, villig til å la Norden være overvintringssted for friheten. Men ikke bare det. Vi vil også aktivt gjøre noget. Når det gjelder handelsagenten så har Regjeringen handlet under press av krefter som hverken har med arbeiderklassen eller dens interesser å gjøre. Det er «Sjøfartstidende» og de kretser som står om det som har hatt avgjørende innflytelse. Hvorfor har ikke fiskerne, transportarbeiderne og sjøfolkene krevd det? De har enstemmig sagt fra at handelsagent vil de ikke ha. Det er et forræderi mot det spanske og norske folk. Og hvorfor erklærte «Arbeiderbladet» et par dager før vedtaket om Franco-Spania at saken ikke lenger var aktuell? Det hindret at det blev et fellesmøte av fagforeningsstyrene her i byen. Det kom også på det mest uheldige tidspunkt, like etter München-møtet. Det er en kapitulasjon. Vi så videre da nazistene hadde sin partidag i München, at den norske regjering lot sig representere. Det finnes høiere verdier å ta hensyn til enn cellulose, fisk og fleisk. Vi skal også ta hensyn der. Men når det gjelder fisken kunde ikke da spørsmålet melde sig om å gi vårt overskudd av fisk til Regjerings-Spania? Kritikken er ikke det viktigste idag, men at det anvises positive linjer. Det er ikke riktig å så mistillit til andre klasser og heller ikke mot et land som Sovjetunionen. Vi vil også frem til den dag da vi kan samle kreftene. Men vi er ikke enig i den linje Torp har gitt uttrykk for at vi skal tie stille. Vi skal ikke gebærde oss og lage resolusjoner, men vi må ha rett til å uttale oss. Det er ikke kommunistpartiet som har brutt forhandlingene om samling. Men vi har vårt grunnlag, det marxistiske program. Vi er fremdeles villig til kameratslige drøftelser om samling. Tross uenighet så står vi felles om hovedoppgaven: å yde den størst mulige innsats for å forsvare friheten og demokratiet.

Efter repliserende innlegg av de to innledere blev møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet mandag 10. oktober.

Ordstyrere: *Kr. Moljord.* — *H. O. Jubskaas.*

Møtet blev satt klokken 15 presis.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Fortsatt behandling av krig og fascisme.

Kristian Moljord: Jeg skal ikke opta tiden så meget efter de to innledende foredrag. Men når jeg tar ordet så er det fordi jeg er uenig med Torp i at diskusjonen skal gi svar på frågan. Jeg mener vi overfor medlemmene plikter å si noget og jeg vil foreslå:

«Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte sender på vegne av forbundets medlemmer sin varmeste solidariske hilsen til arbeiderklassen og det hele folk i Spania og Tsjekkoslovakia. Den «fred» som er sluttet i München på Tsjekkoslovakias bekostning er et brutalt overgrep på dette land og det forræderi som er begått av den engelske og den franske regjering er det mest skamløse som hittil er begått av nogen regjering mot noget land.

Overbevist om at det ikke er en «fredsperiode», men tvert imot en periode med nye trusler og nye krigerske overfall på frie og selvstendige stater som Europa er gått inn i, mener landsmøtet at det nu er på høi tid at alle den internasjonale arbeiderklassens krefter må mobiliseres til en samlet fremrykning mot de fascistiske brandstiftere. Derfor vil landsmøtet rette en inntrengende henstilling til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge og våre internasjonale hovedorganisasjoner om straks å gjøre en innsats for å få innkalt en bred internasjonal konferanse med deltagelse av alle arbeiderorganisasjoner — også Sovjetunionens faglige organisasjoner — for å opnå en enhetlig internasjonal aksjon. Norsk Arbeidsmandsforbund er for sitt vedkommende beredt til å delta i enhver aksjon som på denne måten settes i verk.

Landsmøtet vil alvorlig henstille til den norske regjering om å føre en aktiv fredspolitik i samband med de andre nordiske stater og de krefter og stater i verden — først og fremst Sovjetunionen — som med alle midler vil forsvare freden og demokratiet. Ingen kan være nøitral i kampen mellom fred og krig, mellom demokrati og fascisme. Landsmøtet vil protestere mot vedtaket om å utveksle handelsagenter med morderen Franco. Dette vedtak er ikke i overensstemmelse med *folkets interesser*, hverken i Norge eller Spania.

Landsmøtet er også opmerksom på at grunnlaget for bekjempelsen av de reaksjonære og fascistiske krefter i vårt eget land er i første rekke at det føres en aktiv politikk til ivaretagelse av det arbeidende folks interesser på alle områder. Videre at alle krefter settes inn for å sette de arbeidsløse i varig beskjeftigelse, således at det arbeide som er optatt på dette område kan føres frem til løsning.

Fagorganisasjonens krefter må fortsatt settes inn for å forhindre ethvert angrep på arbeidernes levestandard, samtidig som laveste lønnsgrupper ydes solidarisk støtte for å få hevet sin levestandard.

En aktiv optreden og kampinnstilling av arbeiderklassen er idag en betingelse for å skape en bred front av alle demokratiske krefter i vårt land for å slå tilbake ethvert fascistisk og reaksjonært angrep, enten disse kommer utenfra eller innenfra. Demokratiet må således gjøres sterkt og handlekraftig.»

Johan Berlid: Jeg skal være kort og følge Moljords eksempel. Jeg vil foreslå:

«I anledning av den alvorlige fare som idag truer verdensfreden og friheten på grunn av fascismens og nazismens fremtreden vil landsmøtet uttale:

1. De fagorganiserte arbeidere uttaler sin sympati, beundring og solidaritet med det spanske og tsjekkoslaviske folk, det første for sin veldige innsats for sin frihet og nasjonale selvstendighet, det annet for det store offer det ydet for verdensfreden. Disse 2 folk har derfor krav på støtte fra de øvrige demokratiske land.
2. Landsmøtet tilsier Den faglige Internasjonale sin solidariske støtte i dens kamp mot fascismen og krigsfaren og erklærer sig beredt til å delta med alle de midler fagorganisasjonen rår over i de internasjonale aksjoner som blir satt i verk.
3. Landsmøtet vil understreke nødvendigheten av at vi også her hjemme står på vakt overfor ethvert fascistisk undergravningsarbeide og fremstøt. En aktiv og positiv krisepolitikk har vist sig som et meget effektivt middel. Den må videreføres og forsterkes.

Et meget vesentlig spørsmål i denne tid er det økonomiske forsvarsberedskap og at nøytralitetsvernet utbygges og styrkes. Landsmøtet vil uttale sin uforbeholdne tilslutning til de forholdsregler som her er truffet etter initiativ av arbeiderregjeringen. I denne forbindelse må der kreves at befalsordningen blir demokratisk og at soldatene sikres møterett og organisasjonsfrihet under hensyn-tagen til den disiplin som må råde under de militære øvelser.

4. En absolutt forutsetning for at arbeiderklassen kan hevde sig og løse sine oppgaver og slå alle reaksjonære og fascistiske anslag tilbake er ubrytelig samhold og solidaritet.

Landsmøtet vil derfor rette den mest inntrengende opfordring til alle lønsmottagere om å slutte op om Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, som på det faglige område er den store fellesnevner.

En lignende stilling inntar Det norske Arbeiderparti i den politiske virksomhet. Fagbevegelsen og Arbeiderpartiet har vokset frem side om side. Den ene har utfylt den andre. Samling og enhet er like nødvendig for begge og er også en forutsetning for det samarbeide og den gjensidighet det må være mellom den faglige og politiske bevegelse. Landsmøtet vil rette en inntrengende henstilling til alle klassebevisste og sosialistiske arbeidere om å tilslutte sig Det norske Arbeiderparti.

Som et praktisk skritt til gjennomføring av classesamlingen vil landsmøtet tilråde fagforeningene i størst mulig utstrekning å melde sig kollektivt inn i Det norske Arbeiderparti og da under iakttagelse av de lojalitets- og solidaritetskrav partiet må stille til sine medlemmer.

Opgaven må nu være: Samling i én fagorganisasjon og ett arbeiderparti.

Chr. Henriksen foreslo 2 000 kroner til Tsjekkoslovakia i erkjennelsen av forbundets sympati og solidaritet.

Videre blev det stillet forslag av *Kr. Moljord, Emil Buvik og Johan Berlid*.

Ordstyreren foreslo forslagene oversendt redaksjonskomitéen.

Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Gjester som må reise.

Karl Lindell: Min kamerat og jeg må idag forlate kongressen og jeg må få nytte høvet til å si et par ord. Vi har for vårt vedkommende hentet nye impulser her og fått kjennskap til spørsmål vi ikke tidligere hadde. Stort sett viser det sig at problemene er de samme. Vi har således mange av de saker som dere her behandlet, som yrkessykdommer, arbeids-løshetsspørsmålet og flere. Men det er også problemer som viser at vi på enkelte områder har et noget forskjellig syn. Det har i særlig grad gledet oss å se den store interesse som har vært til stede ved sakenes behandling og spesielt gleder vi oss med dere over de mange nyorganiserte. Men kvaliteten av medlemmer er like viktig som antallet av medlemmer. Det gjelder derfor å skolere de nyorganiserte. Vi takker for samværet og frembærer vårt forbunds hilsen og takk. Til slutt noen ord til vennen og kameraten *Ahlstrand*. Jeg frembærer *Svenska Grov- och Fabriksarbetareförbundet*s hilsen og takk for din innsats i det skandinaviske samarbeide. Vi har i ham lært å kjenne ærligheten og hederligheten, de ting har vært personifisert i *Ahlstrand*. Jeg håper at han ennu i mange år må ha høvet til å kunne følge den bevegelse som han i så stor grad selv har vært med på å bygge op. Som et lite bevis må jeg få lov til å overrekke dig disse blomster. (Sterkt bifall.)

Formannen: Jeg vil på landsmøtets og forbundets vegne takke *Lindell* for hans hilsninger og gode ønsker, idet han nu må forlate oss. Det er mig en ære og glede å kunne frembære en takk til *Svenska Grov- och Fabriksarbetareförbundet* for deres alltid store imøtekommenhet og velvilje. Det har alltid vært oss en glede å treffe sammen med de svenske kamerater og kanskje spesielt ved *Svenska Grov- och Fabriksarbetareförbundet*. Det var dette forbund, *Dansk Arbeidsmandsforbund* og *Norsk Arbeidsmandsforbund* som tok op spørsmålet om skandinavisk samarbeide. Stort sett har vi jo også de samme saker å arbeide med, problemstillingen kan stort sett sies å være den samme i alle de tre land. Det er så at det er ulikheter til stede, men det er flere likheter, og vi håper at det gode samarbeide alltid må fortsette. Ta med en hilsen og takk for solidarisk samarbeide. (Sterkt bifall.)

Oversendt budgettkomitéen.

Karlsrud optok forslag om bevilgning av 5 000 kroner til fordeling mellom innsamlingene til Tsjekkoslovakia og Spania.

Ordstyreren foreslo forslagene om bevilgninger sendt budgettkomitéen, og det blev vedtatt. — Et andragende fra sangforeningen «Arbeidsmanden» blev likeledes sendt budgettkomitéen.

Budgettkomiteén innstillet:

«Budgettkomiteén finner ikke, etter å ha hørt de forskjellige fremstillinger, så vel av August Pettersen selv som av foreningens representanter og forbundets tillitsmenn, at August Pettersen er trakassert i den forstand at han er berettiget til understøttelse i henhold til forbundslovens § 9, punkt 7. Dog finner komiteén at August Pettersen er urettferdig behandlet fra bedriftens side og mener derfor at det kan være grunn til å yde ham en bevilgning. I henhold hertil vil komiteén foreslå at landsmøtet bevilger August Pettersen kr. 500.00.»

Adolf Lien: Vi kan ikke finne at August Pettersen er trakassert i den forstand som det kreves etter lovene. Men vi innrømmer dog at det er noget uklart og foreslår derfor at han bevilges et beløp som honnør for hans organisasjonsarbeide. Men det kan etter den sak vi behandlet igår være spørsmål om å forhøje beløpet.

Bernhard Bjaanes: Da Pettersen blev opsagt for 2 år siden var det 400 i arbeide. Nu er det 150. Pettersen har ca. 20 års sammenhengende arbeidstid som lagsbas og han hadde 10 års ansiennitet. Det stod igjen folk med 2 års ansiennitet. Forbundet bevilget også i sin tid et beløp til ham på 300 kroner, og dermed må det vel være oplagt at han var trakassert. Vi krevde rettssak, men forbundsledelsen vilde ikke, og nu er det forspilt. Jeg vil foreslå 1500 kroner, som erstatning for at han er urettferdig opsagt fra sin arbeidsplass grunnet sitt arbeide i fagorganisasjonen.

Østrøm (til forretningsordenen): Det må fastslåes at også Laxaa var med i den bevilgning som igår blev vedtatt. Jeg hørte ikke hans navn nevnt i protokollen.

Johan Berlid: På grunn av den store arbeidsledighet vi har så er det mange som kan føle sig forbigått. Jeg har tenkt å fremlegge et forslag så vi på et tidlig tidspunkt kunde få en juridisk avgjørelse. Jeg vil foreslå: «Tvilsumme tilfelle i henhold til § 9, punkt 7, i forbundsloven må ikke for fremtiden forelegges landsmøtet uten å være juridisk belyst.»

M. Hestnæs: Det ser ut til å skulle bli en linje i dette at disse saker skal inn for landsmøtet. Jeg er der enig med Berlid. Vi har loven å holde oss til. Jeg vil henstille til de foreninger det gjelder å ta sakene op og få de rettslig belyst. Det vil bli vanskelig å følge den linje en her har slått inn på, da vil vi veiarbeidere også kunne komme med mange tilfelle.

Olaf Heum: Det er for svevende dette fra budgettkomiteén. En kan ikke finne at Pettersen er trakassert, men for hans organisasjonsarbeides skyld så foreslår komiteén bevilgning. Det må ikke komme på den måte. *Strek* blev satt.

Anna Anthoni: Det har både vært kjedelig og vanskelig for budgettkomiteén å sitte slik som jury. Hadde en vist om alle disse krav måtte en nok også ha sett på kontingenten. Vi må se på det prinsipielle her, at våre tillitsmenn ute på arbeidsplassen må forsvares. Og foreningene får sende representanter til landsmøtene som under beretningen tar op

disse saker så budgettkomiteén klart får høre landsmøtets opfatning. På denne måte blir det bare noen enkelte som får bevilgninger. En må allerede på et tidlig tidspunkt søke å forhindre at de kommer vekk fra arbeidsplassen. Det er først og fremst der vi må reise saken.

Herman Skoglund: Jeg foreslår 1 000 kroner til Østrøm og det samme til Laxaa.

Ordstyreren: Strek er satt.

Johan Wik: Det som forbauser mig mest er at en taler om alt annet enn det denne sak gjelder, nemlig Aug. Pettersen. Etter budgettkomiteéns formanns uttalelser så har Pettersen etter avgjørelsen igår, krav på å få mere enn det som her foreslåes.

Kristian Moljord: Når saken blev avgjort igår for Laxaa og Østrøm, så er det riktig at det i forslaget bare står Østrøm; men det var motivert med at det også skulde gjelde Laxaa og når det er slik at det ikke står tydelig i forslaget, så får landsmøtet rette på det. Så var det Hestnæs om at det ikke var riktig etter 6 års forløp å komme og be om bevilgning. Det må vel nettopp være en betryggelse at det har tatt så lang tid. Vi har søkt i denne tid å få dem inn på arbeidsplassen.

Formannen: Det har vært gjort mange forsøk, sies det, på å få disse inn igjen i arbeidet. Hvor mange er det ikke som er kommet ut fra arbeidsplassen og hvor en ikke har funnet saklige grunner til å få dem inn igjen. Forbundsstyrets bedømmelse av Østrøms og Laxaa er riktig. I Sulitjelma er det hundrer som er i samme stilling. Når det gjelder Pettersen så er det dog nogen forskjell; men allikevel ikke så klart og overbevisende at tilfellet kan avgjøres etter § 9, punkt 7. Med hensyn til Berlids forslag så kunde jeg være fristet til å si at det burde vedtas. Det vil vel bety at saken også juridisk skulde pådømmes. Vi har også ofte benyttet oss av det hvor tilfellene har vært tvilsomme. Men på den annen side vil det være et overordentlig farlig prinsipp å slå inn på at en arbeider på denne måte faktisk skulde kunne bli fradømt enhver arbeidsplass for fremtiden. Jeg vil henstille til Berlid å ta forslaget tilbake. Disse saker bør ikke få så bred plass på dagsordenen og det kunde være et spørsmål om i § 35 i våre lover å forandre det til at representantskapet blev den avgjørende i tvister om lovenes forståelse.

Chr. Henriksen: Budgettkomiteén har fått sig overlatt alle opplysninger i saken, men allikevel foretar man en annen beslutning enn den budgettkomiteén kommer med. Landsmøtet har ingen betingelse for å avgjøre disse saker. Når det gjelder Pettersen så har også der alle parter vært representert og forklart sig. Jeg er ikke enig i budgettkomiteéns innstilling om å gi en bevilgning av billighetshensyn. Det er tusenvis av medlemmer utover landet, som ved neste landsmøte med like stor rett kan komme og be om det samme. Det var over 450 arbeidere under anleggsperioden ved Titania. Da det gikk over til almindelig drift, så blev det ca. 200 igjen. Her skulde det ikke være spørsmål om billighetshensyn; men om hvad medlemmene har krav på ifølge våre lover. Pettersen står i samme stilling som de andre som også sluttet.

Bernhard Bjånes: Den protokoll som blev opsatt av kontorchef Rogstad og Chr. Henriksen var ikke verd det papir den var skrevet på.

Vi krevet å få saken inn for retten. For øvrig har forbundsstyret også fattet beslutning som innrømmer at han er trakassert. Jeg vil henvise til følgende brev fra bedriften.

Vi takker for Deres brev av 1. februar som vi grunnet travelhet (årsoppgjør etc.) dessverre ikke har hatt tid til å svare på før.

Der snakkes stadig om at Aug. Pettersen skulde være urettferdig behandlet, men vi kan ikke finne noen reell begrunnelse herfor og vi kan heller ikke med vår beste vilje forstå hvorfor. Vi har hatt god anledning til å si ham op tidligere, men vi har holdt på ham i det lengste.

Vi kan heller ikke forstå hvorfor Aug. Pettersen skulde ha mere krav på å bli behandlet med silkehanser enn andre, han er da selv robust nok.

Uten å ville diskutere Aug. Pettersens kvalifikasjoner vil vi gjerne nevne at han etter vår opfatning først og fremst er egnet som anleggsarbeider, og han blev da også i 1934 inntatt som sådan. Vi kan gjerne tilføie at vi har vært tilfreds med ham som anleggsarbeider. Han har også nu jobb ved veianlegg, et arbeide som han fra før av er vel vant med.

Når herr Henriksen uttaler at Aug. Pettersen kanskje ikke er så godt personlig likt av bedriftens ledelse, så skal vi henvise til det ovenfor nevnte og videre få gjenta hvad vi tidligere har uttalt overfor Dem, nemlig at vi tror Pettersen i grunnen er en ærlig kar som det ikke skulde være noget å si på hvis han ikke hadde en viss tilbøielighet til å ville kjeke sig for sine arbeidskamerater.

Når herr Henriksen nevner at arbeiderne i aller høieste grad beklager denne opsigelse, så tror vi å vite at ikke alle er enig heri, og da kanskje spesielt ikke de som ønsker et godt og rolig samarbeide på arbeidsplassen.

Opriktig talt så tror vi at Pettersen nu gjør bråk overfor foreningens styre, og vi synes det kunde være på tide at han blev satt på plass.

Hvad Olav Mydland angår så har vi grunnet sykdom inntil videre funnet en plass for ham i vårt sjauergjeng.

Formannen: Etter at Berlid underhånden har meddelt mig forutsetningen for sitt forslag så tar jeg tilbake min henstilling.

Adolf Lien: Vi holdt faktisk på i 2 dager for å komme til bunns i saken og det lyktes ikke. Men vi mente det var riktig å gi denne bevilgning. Vi kan ikke si med bestemthet at han er trakassert. Det ligger iallfall ikke klart.

Ordstyreren: Vi vil først stemme over budgjettkomiteéns forslag med adgang til senere å stemme over spørsmålet om hvorvidt Laxaa også skal ha det samme som Østrøm.

Voting: Budgjettkomiteéns forslag vedrørende August Pettersen blev vedtatt med stort flertall. — Johan Berlids forslag blev vedtatt mot nogen få stemmer.

Laxaa får samme bevilgning som Østrøm.

Ordstyreren: Det er misforståelse til stede her om hvorvidt Laxaa skal ha 1 000 kroner som Østrøm.

Herman Skoglund: Det må være landsmøtets forutsetning.

Ordstyreren: Vi mener også at det var landsmøtets forutsetning.

Ingen ytret sig derimot og landsmøtet hadde dermed bevilget Laxaa 1 000 kroner.

Bernhard Bjånes: I vårt tilfelle foreligger det skriftlig at det er trakassering. I tilfellet Østrøm og Laxaa foreligger ikke det. Allikevel behandler en disse tilfelle slik at Pettersen får mindre.

Ad revisjonsutvalget.

Budgjettkomiteén foreslo at revisjonsutvalgets navn blev forandret til: «Kontrollkomité». Komiteéns formann eller den dertil valgte skal møte i representantskapets møter. Angående godtgjørelse til kontrollkomiteéns medlemmer overlates det til det nye representantskap.

Voting: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Birger Berg bevilges 500 kroner som æresgave.

Budgjettkomiteén foreslo at landsmøtet bevilget Birger Berg 500 kroner.

Forslaget blev vedtatt med kraftig akklamasjon.

Karl Edvardsen foreslo: I erkjennelse av Ahlstrands uegennyttige, opofrende arbeide i Norsk Arbeidsmandsforbund, bevilger landsmøtet ham 1 000 kroner årlig i tillegg til den pensjon han opnår i pensjonskassen.

Aanon Larsen: Jeg kan ikke være enig i dette forslag. Når en har pensjonskasse, så må det være nok med det en får der.

Ordstyreren: Den pensjon Ahlstrand vil få er 3 750 kroner.

M. Hestnæs: Jeg tror forslagsstilleren gjør Ahlstrand en bjørnetjeneste ved å stille dette forslag. Han vil klare sig godt med den pensjon han får. Skal vi fortsette slik, så får vi efter hvert mange slike tillegg til pensjonene.

Birger Eriksen: Gir Landsorganisasjonens pensjonskasse for små fordeler, så får en foreta en revisjon der. Men en pensjon på 3 750 kroner må en klare sig med.

Edvardsen trakk forslaget tilbake.

Streikebidrag som besluttet utbetalt.

Jørgen Løyte foreslo:

De 6 medlemmer av Eidanger Arbeidsmannsforening som i 1935 blev nektet streikebidrag til tross for at de efter at forhandlingene var op-tatt blev opsagt og erstattet med uorganiserte, utbetales sitt streikebidrag for den tid streiken varte.

Formannen: Jørgen Løyte optok som bekjent under behandlingen av dagsordenen forslag om utbetaling av streikebidrag til 6 medlemmer

av Eidanger Arbeidsmandsforening som i 1935 blev nektet bidrag. Landsmøtet besluttet at det skulde oversendes forbundskontoret til behandling. Den første skrivelse fra foreningen er datert 23. oktober 1935 og med den fulgte en foreløbig fortegnelse over de arbeidere som var i beskjeftigelse. Det sies i skrivelsen:

Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo.

Man skal herved gjøre forbundet oppmerksom på at en del organiserte arbeidere som arbeidet ved Lannerdammen fikk slutte etter at tariffordninger var innledet. Foreningen gjorde ingen ophevelser da man gikk ut fra at det var begrunnet i en ordinær innskrenkning av arbeidsstyrken. Nu viser det seg at der er inntatt nye, til dels uorganiserte på den arbeidsplass våre medlemmer måtte gå fra. Vi betrakter dette som en trakassering av de av våre medlemmer som fikk slutt og mener at disse er berettiget til streikebidrag. Som tingen har utviklet seg så er det vel neppe tvil om at avskjedigelsen skyldes disse arbeideres organisasjonsinteresse. Det gjelder kun 6 mann som således må komme i tillegg til dem som stod i arbeide da streiken inntrådte.

Liste over samtlige medfølger. Vi må be forbundet gjøre alt som står i dets makt for å føre streiken frem til en heldig løsning. Det er den første konflikt vår forening er ute i, og med dens utfall vil vel også vår forenings skjebne avgjøres.

Med solidarisk hilsen
Eidanger Arbeidsmandsforening
Steinar Øverland.

Jørgen Løyte.

Det er riktignok at det skjedde som det sies. Men dette arbeide er både et ordinært og et ekstraordinært arbeide og det har vært noen tvil om omfanget av overenskomsten for dette vannverk. Forbundsstyret som har behandlet saken like samvittighetsfullt som andre saker, kom til det resultat at de ikke var herettiget til understøttelse. Saken blev behandlet i forbundsstyret og den første beslutning gikk ut på at da de angjeldende arbeidere ikke var i beskjeftigelse da arbeidsstansen inntrådte, kunde de ikke få understøttelse. Og saken er behandlet en gang senere, hvor forbundsstyret henholdt seg til sitt første vedtak. Jeg kan ikke forstå at dette kan trekkes op som et analogt tilfelle med de trakasserisaker som nu er avgjort. Det var ingen av disse som var i arbeide da konflikten begynte. Og heller ikke kunde en si at de var trakassert. Men som de selv har innrømmet blev det ordinære arbeide innskrenket. Jeg vil ikke benekte de senere opplysninger om at det blev inntatt andre arbeidere. Men forholdet var at dette arbeide skulde være til nogen avhjelp av arbeidsledigheten i herredet. Av de 6 er de 5 overført til andre forbund og 1 er gått over i en annen avdeling og har senere meldt seg ut. Jeg har forstått Løyte slik at de skulde gis understøttelse

for den tid konflikten varte. Forbundsstyret foreslår: Det finnes intet lovmessig grunnlag for innvilgelse av streikebidrag. Forslaget fra Jørgen Løyte kan derfor ikke tiltredes.

Jørgen Løyte: I tilslutning til det Ødegård har meddelt skal jeg få gi en del opplysninger: Eidanger kommune besluttet å bygge et vannverk i 1935. Der blev da inntatt folk, og blandt disse var da også en del av dem saken gjelder. En del av disse var ungkarer og det blev reist en del mosjon mot dette, men vannverksstyret mente at de måtte ha fagarbeidere — betongstøpere. Det blev også besluttet en forskuddslønn på 1 krone til tross for at forskuddsbetalningen ellers var ca. 0.60. Det var uttalt at ellers måtte man være forberedt på kravet om tariff. Vi besluttet allikevel ut på eftersommeren å få tariff i stand. Der blev forhandlinger og der blev tvungen megling. Under forhandlingene sa kommunens forhandlere fra at hvis det gjaldt å få rettet på noget angående lønns- og arbeidsforhold så var man villig til å forhandle, men kommunen ønsket ikke overenskomst. Vi holdt imidlertid fast på kravet og der inntrådte streik. Etter at forhandlinger var optatt og umiddelbart før streiken utbrøtt fikk så dem denne saken gjelder slutt — til tross for at vannverksstyret før hadde sagt at det var nødvendig å ha dem som fagarbeidere. Og de blev erstattet med uorganiserte. De som saken gjelder var således satt utenfor arbeide da streiken brøt ut og fikk ikke bidrag. Vi henvendte oss da til forbundet — først telefonisk og siden pr. brev — men uten resultat. Disse kameratene stod sammen med oss i streiken, gikk sine streikevakter, men de fikk ikke bidrag. Der er vel ikke tvil om at det her foreligger et angrep fra arbeidsgivernes side så ondskapsfullt som man sjelden ser det.

Ludvik Larsen: Det er et ekstraordinært tilfelle; og at det ikke er analogt med de trakasserier vi har behandlet nu, tror jeg Ødegård er alene om. Jeg vil anbefale at en stemmer for Eidanger Arbeidsmandsforenings forslag.

Formannen: Skal en vedta også dette forslag, så vet jeg ikke hvorfor forbundet skal ha lover. Hvis det skal være slik at en også i disse saker skal kunne komme tilbake til landsmøtene, så har de lover som skal være rettesnor for vårt arbeide, liten verdi.

Petter Nilsen: Jeg kan bekrefte det som er sagt om disse medlemmer. Det er ingen tvil her om at det var trakasserier.

Ludvik Larsen: Det er ikke noget jeg skal bebreide forbundet eller Ødegård her. Men vi bør vise litt smidighet.

Arne Fiskvik: Jeg er imot bevilgninger i sin almindelighet; men i slike tilfelle som her hvor det gjelder trakasserier så bør det bevilges.

Formannen: Det må jo være litt sammenheng i alt dette. Hvis Løytes forslag blir vedtatt, så må det jo gjøres det forbehold at det må gjelde dem som idag er medlemmer av forbundet.

Jørgen Løyte: En av disse har kanskje anledning til å være medlem av forbundet, og er det ikke.

Votering: Jørgen Løytes forslag blev vedtatt med 140 mot 111 stemmer.

Punkt 4 b: Organisasjons- og opplysningsvirksomheten.

I dagsordenen forelå følgende:

Avd. 304, Tjøme Arbeidsmannsforening, avd. 207, Rygge og Jeløy Veiarbeiderforening og avd. 480, Øst-Telemark Veivokterforening andrer forbundet om å yde økonomisk støtte til organisasjons- og opplysningsvirksomheten.

Stord Arbeiderforening, avd. 34, foreslo:

Foreningen foreslår at forbundet nu må sette litt fart i opplysnings- og studiearbeidet. Forbundet må i likhet med andre forbund, sette i gang opplysningskurser. Dette mener vi er påkrevet, idet det er en masse uskolerte medlemmer av den store medlemstilvekst forbundet har hatt de senere år. Likeledes må forbundet, etter ansøknin, bevilge et passende beløp til foreninger som setter i gang studiekurser.

Disse forslag var tidligere av landsmøtet oversendt budjettkomiteén.

Budjettkomiteén foreslo:

Landsmøtet fastslår at der bør ydes bidrag til organisasjons- og opplysningsvirksomheten, men overlater til det nye forbundsstyret og representantskapet å avgjøre hvad der i det enkelte tilfelle kan bevilges.

Leif Andersen: Det er ikke riktig å overlate dette til forbundsstyre og representantskap. Jeg vil foreslå: 1. Foreslår at der bevilges et fast beløp pr. år i landsmøteperioden til opplysningsvirksomheten og at forbundet tar sig mer av dette virke enn i tidligere år. 2. Saken blir hermed å tilbakesendes budjettkomiteén.

Adolf Lien: Det er på grunnlag av Stord Arbeiderforenings forslag at vi foreslår dette. Det er mer betryggende at representantskapet avgjør det ettersom kravene kommer og foreningene har sine planer i orden.

Ragnvald Olaisen: Vår forening søkte om bevilgning til igangsettelse av en studiecirkel og vi fikk det svar fra forbundet at dette måtte sees i sammenheng og at det skulde behandles av representantskapet. 1 måned senere fikk vi meddelelse om at 10 000 kroner var bevilget til organisasjons- og opplysningsarbeide. Men vi har ikke fått noget av det.

Alb. Karlsen: Jeg er enig i at dette landsmøte i flere tilfelle har vist at der trenges opplysningsarbeide. Men det er vanskelig for landsmøtet å drøfte dette i detaljer. Alle de stedlige styre som har innsendt plan for opplysningsarbeider har fått penger til det. Jeg anbefaler budjettkomiteéns forslag.

Osvald Værri: Det er vel ingen tvil om at det trenges opplysningsvirksomhet utover. Vår avdeling søkte forbundet om 250 kroner for å drive organisasjonsarbeide og vi hadde innsendt plan. Det blev ikke fra forbundet sagt noget om planen; men alene det at hvis en skulde gå frem slik så vilde det bli altfor mange av denslags andragender. Når en

virkelig har en plan så bør man ikke avvise. Da det blev sagt at de enkelte avdelinger ikke kunde få bevilgninger, så tok vi alle de penger vi hadde i kassen til utførelse av vår plan og vi så resultater av arbeidet.

Hilmar Antonsen: Opplysningsarbeide trenges og det budgett bør forhøies. Det viser sig jo her at det er beløp som ikke benyttes. Når det er slik, så kan en ikke kritisere at beløpet er lite.

Strek blev satt.

Ole Svendsen: Jeg vil henstille til forbundsstyret neste gang å ta hensyn til de fylker hvor organisasjonen står dårlig. Til vårt fylke var bevilget 200 kroner og det er benyttet; men en når ikke langt med det når det gjelder agitasjon.

Konrad Hagen henstillet til forbundsstyret at det gjorde noget for å bedre organisasjonsforholdene i hans fylke.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 11. oktober.

Ordstyrere: *Kr. Moljord — Aksel Berg.*

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes med et par mindre bemerkninger.

Fortsatt behandling av organisasjons- og opplysningsarbeidet.

Adolf Lien: Leif Andersen får stille forslag om hvilket beløp han mener det bør anvendes til disse opgaver.

Leif Andersen: Det er ikke riktig å blande organisasjons- og opplysningsarbeidet sammen. Ved å overlate det til forbundsstyret og representantskapet er jeg redd for at det blir for lite til opplysningsvirksomheten. Derfor mener jeg at det bør avsettes et bestemt beløp til det og budjettkomiteén bør fremkomme med forslag.

Thv. Thorstensen: Det var i anledning spørsmålet om det beløp som Akershus ikke benyttet sig av i 1937. Beløpet var altfor lite. Det vilde ha medgått i det vesentlige til utgifter for det møte som skulde sette op planen for opplysningsvirksomheten. I 1938 satte vi imidlertid op en plan for pengenes benyttelse.

Votering: Budjettkomiteéns forslag blev vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

3-årige landsmøter bibeholdes.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening foreslo:

Punkt 7 forandres til: Landsmøte holdes hvert 4. år.

Motivering:

Under ekstraordinære forhold kan ekstra landsmøte sammenkalles, og da mener vi, av sparehensyn, ordinært landsmøte må være tilstrekkelig hvert 4. år.

Representantskapet foreslo bibehold av den nuværende ordning med 3-årige landsmøter.

Karl Østrøm: Forslaget om å utvide perioden til 4 år vil jeg under ingen omstendighet være med på. Jeg vil henstille til representantene å stemme mot forslaget.

Simon Simonsen: Jeg var til å begynne med uenig i lengere landsmøteperioder. Men etter at landsmøtet i vesentlig grad har beholdt den tidligere representasjonsordning og ovenikjøpet har utvidet representantskapet så kunde en ut fra økonomiske hensyn godt diskutere spørsmålet om lengere perioder.

Ludvik Larsen: Når sparepolitikken går ut over våre hevdvunne demokratiske prinsipper bør en ikke følge en slik linje.

Thv. Thorstensen: Den sterke utviklingsperiode vi er oppe i skulde tilsi at vi beholder den nuværende ordning.

Birger Eriksen: Et forbund som er i så rivende utvikling, betinger at landsmøtene ikke må ligge for langt fra hverandre. Jeg synes at selv 3 år er en for lang periode; men jeg vil ikke opta forslag til nogen forandring; men anbefaler bibehold.

Sig. Sagdal og Ørnset anbefalte 3-årige landsmøter.

Strek blev satt.

Peder Dreyer og Jens Østmo holdt på 3 år.

Votering: Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings forslag blev forkastet med overveldende flertall.

Forbundsstyret og landsmøtene.

Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening foreslo:

Punkt 4 får følgende ordlyd:

Forbundsstyret har adgang til landsmøtet og betraktes som representanter. De har dog ikke stemme- og talerett uten etter beslutning av landsmøtet.

Representantskapet foreslo: «Det samlede representantskap» — istedenfor «Det samlede styre».

Formannen optok forslag om bibehold av nuværende ordning.

Birger Eriksen: Merkeligere forslag har jeg ikke sett. Først sies det at de er representanter og så skal de ikke engang ha talerett. Det forslag bør trekkes tilbake.

Jørgen J. Rønning trakk forslaget tilbake.

Forslag frafalles.

Skjekkeland Jernbanearbeiderforening foreslo:

Punkt 3 forandres til å hete:

Landsmøtet har å behandle: Representantskapets beretninger og regnskaper, alle fra medlemmer av styret innkomne forslag som ligger innenfor rammen av forbundets virksomhet, velge revisjonsutvalg samt bestemme tid og sted for neste landsmøte eller imotsatt fall gi hovedstyret fullmakt dertil.

Forslaget blev ikke optatt.

Permisjoner.

Redaksjonskomitéens og budgettkomitéens medlemmer fikk permisjon for å fortsette sine arbeider.

Punkt 4 D: Tariffrevisjon.

Arbeiderforeningen Nordlyset foreslo:

For at en overenskomst skal erklæres for vedtatt må det være flertall for overenskomstforslaget på hver arbeidsplass.

Motivering:

Da det ved tariff-forhandlinger har vist sig at enkelte arbeidsgivere, særlig i grubeindustrien, har vist sig steile og uvillige til å rette på rimelige og berettigede krav, anser vi det nødvendig at forbundet endrer taktikk. Som det nu foregår ved avstemninger over tariff-forslag er det det store flertall, fra arbeidsplasser med en rimelig driftsledelse, som tvinger arbeiderne på de arbeidsplasser som helt har forkastet forslaget, til å opta arbeidet, uten at selv de rimeligste og billigste krav er innrømmet av arbeidsgiverne.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

Ad voldgift i lønns- og arbeidsbestemmelser.

Forbundet skal ikke i noget tilfelle gå inn for eller anbefale voldgift i nogen form til fastsettelse av lønns- og arbeidsvilkår.

Motivering:

Med sikte på de i den siste tid avsagte voldgiftsdommer spesielt under henvisning til den nylig avsagte voldgiftsdom for veiarbeiderne med dens negative resultater er man kommet til klarhet over at den kreftbyld som bærer navnet voldgift, i sin helhet bør fjernes, idet den virker til skade for arbeiderne.

Arbeiderforeningen Nordlyset, avd. 103.

Fra representantskapet forelå:

Tariffrevisjon. Kan ikke tiltredes.

Forslag fra Arbeiderforeningen «Nordlyset» angående voldgift.

Besl.: Forslaget forelegges landsmøtet.

Ad valg av fast forhandlingsutvalg for veiarbeidsdriften.

1. Forhandlingsutvalget skal bestå av 6 medlemmer, 1 representant fra Sørlandet, 1 representant for Vestlandet, 1 representant for

Østlandet, 1 representant for Møre og Trøndelag, 1 representant for Nordland fylke og en representant for Nord-Norge.

2. De forskjellige yrker innen veiarbeidsdriften blir representert i forhandlingsutvalget.

Gol Veiarbeiderforening, avd. 169.

Fra representantskapet forelå følgende:

I anledning innsendt forslag fra avdeling 169, Gol Veiarbeiderforening, vil representantskapet uttale:

Efter den utvikling som har foregått innenfor forbundets virkeområde, og spesielt med hensyn til de omfattende tariff- og lønnsforhandlinger for de forskjellige grupper innenfor forbundet, er det nødvendig at landsmøtet fastsetter regler for valg av forhandlingsutvalg og forberedelse av overenskomstkrav.

Under henvisning til foranstående og forbundslovens § 8 foreslår representantskapet for landsmøtet å fatte følgende beslutning:

1. Før tariffkrav fremmes, skal der for de store landsomfattende grupper, grubeindustrien, jernbaneanleggene, Statens havnevesen samt veiarbeidsdriftens arbeidere, som omfattes av fellesoverenskomster, innkalles til konferanse av representanter for arbeiderne ved de enkelte grubebedrifter, jernbaneanlegg, havnevesensdistrikter og de stedlige organisasjonssammenslutninger i hvert enkelt fylke for arbeiderne ved veiarbeidsdriften.
2. Konferansen skal behandle og ta stilling til de fra foreningene innsendte krav, samt foreta valg på et engere forhandlingsutvalg som avpasset efter størrelsen av vedkommende gruppe og det område gruppens overenskomst skal omfatte.

Det engere forhandlings- og meglingsutvalg som velges av konferansen skal i intet tilfelle bestå av mer enn 8 medlemmer, men bør avpasses nedover efter de forskjellige grupper virkeområder.

3. Ved forhandlinger og meglinger som angår enkeltbedrifter eller mindre grupper av bedrifter som kommer inn under samme overenskomst velges der for enkeltbedrifters vedkommende 1 representant. Ved forhandling og megling som angår enkelte bedrifter, hvor flere fag er interessert, kan der velges 2 representanter.

Kr. Moljord og Hartmark foreslo:

Det pålegges forbundsstyret ved forhandlinger og meglinger å innskrenke representasjonsretten i den utstrekning det finnes forsvarlig. Under hensyntagen til at medlemmenes interesser best mulig blir ivaretatt.

Gol Veiarbeiderforening gikk over til representantskapets forslag.

Konferansen av representanter for grubeindustrien vedrørende tariffrevisjonen.

Formannen meddelte følgende:

Den av grubearbeidernes gruppemøte den 8. oktober nedsatte redaksjonskomité, bestående av Johs. M. P. Ødegård, Johannes Togstad og Ole Bech, har behandlet det på møtet fremkomne forslag og innstiller på følgende:

Ad tariffrevisjonen bergverkene.

Det av Ole Bech fremsatte forslag, sålydende:

«Landsmøtet pålegger forbundsstyret å innkalle representanter fra grubeindustrien til konferanse innen utgangen av januar måned 1939.

Konferansen behandler alle spørsmål vedrørende tariffrevisjonen ved bergverkene, herunder også spørsmålet om revisjon av bergverksloven»,

tiltredes.

Videre tiltrer komitéen det av Petter Nilsen fremsatte forslag angående utarbeidelse av faste prislister, og at dette spørsmål forelegges de enkelte avdelinger til behandling.

Ole Bech: I grubearbeidernes særkonferanse blev en enige om det av Ødegård refererte om at representanter for grubeindustrien skal innkalles til konferanse innen utgangen av januar måned 1939. Videre at konferansen skal behandle alle spørsmål vedrørende tariffrevisjonen ved bergverkene og herunder også spørsmålet om revisjon av bergverksloven, samt utarbeidelse av faste prislister og at det forelegges de enkelte avdelinger til behandling.

Knut Hartmark: Representantskapets forslag går ut på å ha et fast forhandlingsutvalg for de forskjellige grupper innen forbundet. Ser en på måten dette skal velges på, en fra hvert fylke, så kan det bli meget tilfeldig og en kan risikere å få helt nye folk. Det må ikke bare sees efter fylkesgrensene.

J. P. Karlsrud: En må formode at organisasjonsapparatet er i orden; i forbundet som i avdelingene. Hvis så ikke er tilfelle så kan representantskapets forslag diskuteres. Når det er tale om forhandlingsutvalg så består forbundet av 3 store grupper som hver har fellesoverenskomst. Under de forutsetninger er det riktig at forhandlingsutvalgene begrenses. Vi har våre avdelinger og våre stedlige styre og vi har bestemmelser om at ved tvister så skal det innkalles til særkonferansen og da skulde behandlingsmåten være tilstrekkelig også for veiarbeiderne. Disse store forhandlingsutvalg som vi har praktisert ned gjennom årene er ikke av det gode. Det kan begrenses uten at en derved kan si at det skader noen berettigede interesser. Kravene skal behandles i avdelingene, så i de stedlige styre og videre i forbundsstyret og representantskapet og hvis det er nødvendig så kan det innkalles til konferanser i de spesielle tilfelle. Hvis det skal fortsette som hittil så kan vi bare se på regnskapene hvad det koster. Når det gjelder forhandlingene om fellesoverenskomst og en ser at det koster 76 000 kroner, så mener jeg toppen er nådd. En må ha tillit til de som blir valgt at de gjør sitt beste.

Olaf Sletten: Det er riktig at det kan foretas en innskrekning. Det forhandlingsutvalg veiarbeiderne har hatt med 17 representanter har vært for stort, så stort at det har vært vanskelig å få et godt samarbeide i stand. Jeg kunde i representantskapet ikke stemme for 8; men jeg stemte for 10 og jeg vil opta forslag herom. Det er ikke dermed gitt at det behøver å være 10; men inntil 10 representanter.

Kristian Moljord: Jeg er i mindretall i representantskapet her. Jeg har deltatt i grubeindustriens forhandlinger og det resultat en der har

nådd frem til har vært magert. Hvor mange skal f. eks. Sulitjelma kunne møte med? Jeg tror heller ikke medlemmene er så fornøyet med at konferansene velger forhandlingsutvalgene. Jeg er dog enig med representantskapet i å begrense det som er mulig og det får for hver gang avgjøres om hvor mange som skal velges; men jeg kan ikke innse at representantskapets forslag om at disse konferanser velger forhandlingsutvalget er riktig eller tilfredsstillende. Den gamle ordning bør opprettholdes; men så bør forbundsstyret og representantskapet i hvert tilfelle bestemme hvor mange representanter det skal være. Det er ikke i alle tilfelle nødvendig at det møter så mange.

Thv. Thorstensen: Forhandlingsutvalget kan for enkelte gruppers vedkommende bli noget for stort. Men jeg ser en fare i representantskapets forslag her. En må dog kunne si at det har vært meget arbeidsdyktig og selv med den representasjon har det hendt at en ikke har fått alle de opplysninger som må til. Hvis det er så at det engere utvalg skal bestå av 8 representanter, så kan en også forstå vanskelighetene vi kan komme op i, når vi tidligere hadde 18 representanter. De senere forhandlinger har vært avvirket på forholdsvis kort tid. Jeg går ut fra at den representasjon som blir anvendt ved konferansene stort sett blir den samme. Jeg vil foreslå at representantskapets innstilling bifalles med undtagelse av punkt 2.

Ole Svendsen foreslo: Det forhandlingsutvalg som konferansen blir enig om forelegges foreningene.

Alb. Karlsen: Jeg vil ikke innlate mig på å slå de argumenter som nu anvendes ihjel, men vi må få bestemte regler og linjer for dette slik at vi undgår stridigheter. Det representantskapet foreslår skulde ikke gå noen berettigede interesser for nær. Ved de siste forhandlingsutvalg, særlig når det har gjaldt veiarbeiderne, så har de vært som et lite 1. maitog. Det er ikke sagt til noen forkleinelse for de enkelte. Men det blir ikke godt å samarbeide med et så stort forhandlingsutvalg. De fleste forbund i Landsorganisasjonen har gjennomført denne ordning for lenge siden som vi her foreslår. Det er vår forutsetning for enhver tariffforhandling, før enhver hovedforhandling, så skal det innkalles en konferanse av de grupper det gjelder. F. eks. grubeindustrien, så skal det innkalles representanter for de forskjellige gruber, som skal diskutere sakene og opsette de endelige krav og velge sitt engere forhandlingsutvalg. Likedan for jernbanearbeiderne og også for veiarbeidernes vedkommende vil det bli gått frem som tidligere. De opsetter tariffforlaget og velger sitt engere forhandlingsutvalg. Det har vært sagt at disse konferanser ikke burde opnevne forhandlingsutvalget. Er ikke det demokratisk at avdelingene som har valgt sine representanter til konferansen, ved disse sine representanter får anledning til å velge det engere forhandlingsutvalg. Tallet 8 som foreslås er det som er toppen av hvad en kan møte med i henhold til meglingsloven. I tillegg hertil kan en møte med en representant fra forbundet og en fra Landsorganisasjonen, og det må være toppen. Punkt III gjelder mindre grupper og enkeltbedrifter. Vi mener landsmøtet også her må fastsette bestemte regler. Det er ikke rimelig at det kommer 2 til 3 mann fra samme arbeidsplass. 1 mann fra arbeidsplassen samt en fra forbundet og eventuelt en fra

Landsorganisasjonen må være nok. Jeg vil henstille til landsmøtet å vedta representantskapets forslag. Det er nødvendig for forbundet som for de som skal håndheve dette, som for medlemmene, at en får bestemte regler.

Andr. Rekve og Peder Pedersen foreslo Stord Arbeiderforenings forslag oversendt grubekonferansen i januar måned neste år.

Jens Østmo foreslo:

Ad representantskapets innstilling: Etter første komma omgjøres «foreta valg på» til «bestemmer antall medlemmer i de». I annen passus «som velges» omgjøres til «som foreslås».

Ludrik Larsen: Vi kan ikke bekjempe utviklingen av våre organisasjonsforhold. Ved konferansene før tariffforhandlingene optas, kommer alle medlemmenes opfatninger frem. Det får medlemmene der anledning til, men når det gjelder antallet i forhandlingsutvalget så har meglingsmannen tillatt 20 representanter og ikke sagt noget. Jeg mener at konferansene før tariffforhandlingene må en ikke beskjære noget på, men når det gjelder det engere forhandlingsutvalg vil jeg stemme for 10 representanter.

Johannes Togstad: Jeg vil så innstendig jeg kan henstille til landsmøtet å vedta representantskapets forslag. Jeg tror også at det er i overensstemmelse med det grubearbeiderne har erfart. Jeg har hatt anledning til å være med i en rekke forhandlinger, og det viser sig at når de store forhandlingsutvalg skal begynne å arbeide så kommer de felles interesser i bakgrunnen og det blir de lokale krav en tar frém og som en føler sig forpliktet til å opta på vegne av sine avdelinger. Det arbeidsutvalg som blir nedsatt vil på grunnlag av konferansene meget bedre kunde vareta medlemmenes interesser enn et stort forhandlingsutvalg. Det er nettop i punkt II realiteten ligger så den bør ikke uttas.

Osvald Værriø: Den største fare ved å vedta det foreliggende forslag ligger i at det står *innkalles* istedenfor å velge. Representantskapet kan innkalle hvem som helst, som det passer. Vi har forskjellige interesser å vareta. Vi har 3 lønnssoener f. eks. når det gjelder veiarbeiderne. Vi mener derfor at vi må være representert med en fra hvert fylke og at vi selv skal velge ham. Det skal ikke lykkes Alb. Karlsen å vitse om disse forhandlingsutvalg og deres størrelse. Det var også nevnt hvor meget disse forhandlinger koster. Det er ikke det avgjørende, men hvor meget vi opnår. Sletten har foreslått 10 representanter. De som husker ham fra 1935 vil måtte innrømme at han har forandret sig slik at han ikke er til å kjenne igjen. Det er derfor heller ikke noget merkelig i at han foreslår dette. Jeg vil understreke Moljords uttalelser og anbefaler bibehold av den nuværende ordning.

Avslått andragende.

Jørgen J. Rønning: Da jeg under hele landsmøtet har vært provosert av Ludvig Antonsen, søker jeg landsmøtet om permisjon resten av dagen og at vår forenings varamann inntar min plass.

Votering: Dette blev avslått med stort flertall.

Ole Svendsen: Jeg kan ikke være enig i at disse konferanser velger forhandlingsutvalget. Avdelingene rundt i distriktene må velge de.

Thor Hogga: Det kunde forsåvidt være overflødig å si mere etter det som allerede er sagt. Men når en leser innstillingen nøiere så er det forskjellige faremomenter her. Vi har størst interesse av en grundig drøftelse på forhånd av kravene og jeg er derfor enig i punkt I, men når vi kommer til punkt II så er det et faremoment at forhandlingsutvalget bare skal bestå av et visst antall og videre at det skal velges av konferansene. Men det kan selvsagt sies at et utvalg som av Alb. Karlsen nevnt om 20 er for meget. Men det er antydning av Sletten 10 og jeg kan være enig i det. Medlemmene fastholder fremdeles den gamle parole: at makten skal ligge på arbeidsplassen. Vi krever å ha avgjørelsen til å bestemme hvem som skal ha med våre tarifforhandlinger å gjøre. Vi vil ikke at denne konferanse som holdes på forhånd skal avgjøre hvem som skal delta i forhandlingene. For øvrig er jeg enig i innstillingen.

G. B. Johansen: Jeg er uenig i den form representantskapet har gitt sitt forslag. Medlemmene må selv velge disse, som skal være med i konferansene. Videre har vi antallet av forhandlingsutvalgets medlemmer. Den tidligere ordning bør bibeholdes.

Johan Lien: Etter hvert som jeg har satt mig inn i dette forslag så har jeg sympati for representantskapets forslag, men det bør skje noen endringer. Det er ikke mulig at alle avdelinger kan være representert. Det vil bli et for stort utvalg. Når det gjelder konferansene på forhånd, går jeg ut fra at representantskapet der hvor det er store avstander, må tillate 2 fra hver av de stedlige sammenslutninger. Det vil nemlig være helt umulig for en representant å vareta alle interesser i fylket. Jeg vil henstille at det legges den forståelse i det og da er jeg enig i representantskapets forslag. Når det gjelder det engere forhandlingsutvalg så skulde det være helt på toppen etter at det har hørt alle ting i konferansen. Jeg vil henstille til mine kamerater fra de nordlige fylker om å være opmerksom på det og gå med på representantskapets forslag, men at det blir *velges* istedenfor innkalles. Men da må også veiarbeiderne være opmerksom på å skaffe sterke, mobile stedlige organer.

Kristian Moljord: Karlsen sa at det skulde innkalles 1 representant fra de forskjellige bedrifter. Da vil jeg si at en representant fra Sulitjelma ikke kan klare det med de kompliserte arbeidsforhold en har der. En forandring der går ikke an. Jeg oprettholder min innstilling om bibehold av den nuværende ordning, men at en søker å innskrenke noget, dog under hensyntagen til medlemmenes interesser.

Knut Hartmark: Det er sagt at det ikke er nogen tilfeldighet at dette forslag fremkommer. Det forhandlingsutvalg vi hadde sist for veiarbeiderne var noget for stort å ha i ryggen og kunde ikke dirigeres slik som forbundsstyret kan gjøre det med et engere utvalg. Når en kommer på disse konferanser og skal velge forhandlingsutvalg, så kjenner en ikke til hvem en skal velge. Det blir forslag, men hvorfra kommer forslagene? Kunde det ikke tenkes at det var nettopp de som var lett å bøie og som lar sig manøvrere som blir valgt?

Andreas Wormdahl: Jeg kan ikke stemme for representantskapets forslag, men for at den nuværende ordning bibeholdes. Ved vår arbeidsplass har vi en mengde grupper. Det blir vanskelig for en mann å vareta alle disse grupperes interesser. Jeg vil anbefale Moljords og Hartmarks forslag.

Emil Zakariassen: Vi vet hva vi har, men vi vet ikke hva vi får. Landsmøtet har som bekjent besluttet at alle avdelinger skal slutte sig sammen i et stedlig styre og alle krav skal behandles og innsendes dertil. Slik som forholdene har vært at hver avdeling har behandlet sine krav, så opstår der skille når en kommer til konferansene. Men ved at de stedlige styrer behandler det, så får vedkommende et utmerket kjennskap til kravene. Vi kan ikke være med på at konferansene innkalles, men at de stedlige styrer må ha rett til å *velge* til disse konferanser. Hele det forberedende arbeide må legges i de stedlige sammenslutninger. Det vil forenkle og lette arbeidet.

Sigvart Sakariassen: Det står innkalles. Hvem skal gjøre det? Selvsagt forbundet. Arbeiderne skal altså ikke velge de. Det er helt uriktig. En mann fra hvert fylke er riktig, og så velger en et engere utvalg til de videre forhandlinger. Stem for Moljords forslag.

Jens Østmo: Trykket fordeler sig likt til alle sider. Også her er det et trykk, som går igjen i alle forbund i Landsorganisasjonen. Den som kommer i forhandlingsutvalget kan bli en annen enn den som velges til konferansen. Jeg har foreslått at *konferansen* bestemmer antallet av forhandlingsutvalget. Jeg kan gå med på 8, men det må være adgang til for fylkene eller stedsstyrene å sende rådgivere, når en f. eks. selv betaler for det.

Alb. Karlsen: Det er et ord i romertall I som en har pekt på, nemlig *innkalles*. Det må stå der. Sproglig er det riktig. Hva ligger der nemlig i det? Jeg skal ta veiarbeidsdriften. Fra en eller flere veiarbeiderforeninger kommer krav om endringer i overenskomstforholdet. Så sender forbundet henstilling til alle avdelinger om å komme med forslag og så sender forbundet til de stedlige sammenslutninger beskjed om at det skal innkalles en konferanse og at de stedlige styrer må velge sine representanter. Moljord nevnte grubeindustrien. Han vet at det er en absolutt forutsetning at der hvor det er flere arbeidsgrupper må det være mere enn 1 representant, forsåvidt som en skal få et tydelig bilde av medlemmenes opfatning. Det gjelder Sulitjelma, som f. eks. Orkla. Der må det nødvendigvis innkalles flere representanter. Så bare til Hartmark: veiarbeiderne representanter i forhandlingsutvalget sist var for stive i ryggen. Jeg vil også ha sagt at disse ting ikke har noget med politisk syn å gjøre. Vi må ha bestemte linjer her, intet annet. Når det gjelder å innstille det engere forhandlingsutvalg, er det ikke da riktig når avdelingene har valgt sine representanter til konferansen, at de også har den tillit til dem at de kan velge det engere utvalg?

Konrad Hagen: Det er ikke noget å si på at det står innkalle, når avdelingene allikevel skal velge dem. Jeg vil henstille at en får en representant fra hvert stedlig styre. Det er fylker hvor det er flere stedlige styrer.

Knut Hartmark: Det kan være at det ikke er nogen politikk i dette. Men det er et ledd i det som bevisst gjøres for at det er enkelte på toppen som skal lede. Ved at det står innkalles så fragir en sig retten til å velge de en selv ønsker. Det er heller ikke mulig for en mann fra hvert fylke å ha det fulle kjennskap til alle forhold.

Thv. Thorstensen: Det virker forstemmende å høre at Ludvik Larsen er enig i dette forslag fra representantskapet. Etter hvert som vi teller flere og flere medlemmer, så er det ikke riktig å innskrenke representasjonen. Jeg for min del ser iallfall ingen sammenheng i den slags. Det er å gi sig tilfældighetene i vold. Veiarbeiderne besluttet sist da forhandlingene brøt sammen, at det skulde konfereres med samarbeidskomitéen. Jeg var imot det. Hvad hendte? Jo, jeg som var imot å konferere med samarbeidskomitéen blev innkalt til å møte som representant. Representantskapets forslag er farlig og for å få det forkastet trekker jeg mitt forslag tilbake.

Ole Beck: Jeg kan ikke forstå at representantskapets forslag betyr nogen innskrenkning av medlemmenes selvbestemmelsesrett. Det er en nødvendighet å få denne ordning, slik som forbundet er vokset. Når det gjelder grubeindustrien så mener vi det er absolutt nødvendig å få disse konferanser. Men når en kommer frem til å skulle ha et engere forhandlingsutvalg så er det naturlig at det blir nogen innskrenkning. Resultatet skal jo også forelegges medlemmene til avgjørelse. Jeg er enig i representantskapets innstilling og vårt forslag er i overensstemmelse med det, bare med den forskjell at vår konferanse er tidsbestemt.

Olaf Sletten: Som medlem av representantskapet har jeg tatt stilling til de forskjellige saker der og jeg har derfor ment at det ikke var riktig å hefte landsmøtets kostbare tid ved å uttale mig her i alle saker. Min radikalisme er nok i orden, nu som ved forrige landsmøte.

Nils Bunes: I romertall III står det at enkeltbedrifter skal ha 1 representant. Det kan være store bedrifter med mange arbeidere og forskjellige arbeidsgrupper og det kan bli nokså tilfeldig på denne måte. Jeg anbefaler Moljords forslag.

Bernhard Bjaanes: Vi har en særavtale med Bergverkenes Landsammenslutning. Hvis det skal være 8 forhandlere, hvilke avdelinger skal da utelukkes?

Andreas Wormdahl foreslo at forslagene blev sendt redaksjonskomitéen, hvis bibehold av den nuværende ordning blev forkastet.

Votering ved navneoprop.

Votering ved navneoprop var krevd. — Ved denne blev den nuværende ordning bibeholdt med 234 mot 86 som blev avgitt for representantskapets forslag. 18 representanter var fraværende ved voteringen. En del av disse var optatt med annet arbeide for landsmøtet (komitémøter etc.). 2 representanter ikke fremmøtt.

De 234 som stemte for bibehold av den nuværende ordning var følgende:

Borghild Tharaldsen, Betzy Evensen, Henriette Tangen, fru Jansen, Mathilde Gulbrandsen, Kjærang Skaalbones, Anna Nicolaisen, Ingrid

Holmstrøm, Jens Haanes, Gunnar Eggen, Nils Bakken, Karl Edvardsen, Jon Nergaard, John Garberg, Aksel Berg, Sivert Dahlen, Jørgen J. Rønning, Petter Nilsen, Johan Henriksen, Aadne Engedal, Peder Pedersen, Andr. Rekve, John Solberg, Ole Reinaas, Kolbjørn Elvesether, J. B. Johansen, Ole E. Vaade, Harald Heminghytt, Anker Olsen, Karl Flygt Glastunes, Akse Gulleisen, Arne Dalbo, Edvard Hemli, Odin Øines, Andreas Aas, Thv. Ødegaard, Anders Eggum, Birger Eriksen, Nils Bunes, Asbjørn Strømbom, Ingvald Eidsvik, Einar Nagel, Frithjof Hofmo, Otto Kristiansen, Olaf Heum, Arthur Hansen, Andreas Wormdahl, Per Ekli, Aasmund Øberg, Oskar Andersen, Jørgen O. Lundtveit, Sigurd Melum, Hans Sanne, Johan Wik, Bernhard Bjaanes, Chr. Johannesen, Olav Moland, Alfred Arnesen, A. Lund, Gunvor Jensen, Ludvik Johansen, Uglan, Ingar Værnes, Mikal Wein, Konrad Pedersen, Robert Walther, Emil E. Buvik, Gotfred Isaksen, Oskar Rognemyhr, L. H. Findland, Ole Linaker, Julius Hagerup, Paul Fredriksen, Gustav Nilsen, Alfred Bonde, Mathias Felde, Thv. Thorstensen, Emil Ødegaard, Ole Taffjord Dyrkorn, Alfred Stenbak, Olaf Trøen, Nils Fjeld, Aauen Kjær, Konrad Andreassen, Ths. Aavitsland, Johannes Rødaas, Peder P. Torkilseng, Nils Gynnild, Olaf Gikling, Knut Høiset, Ole Iversen, Kristian Østenby, Einar Aanes, Ole J. Jamtli, Alfred Stormo, Karl Gulliksen, Aksel Nygren, Syvert Hagen, Konrad K. Aspen, Edvard Byberg, Olaf Frydheim, Sigurd Eriksrød, Hans Møllersen, Ole Normand, Johan Horveli, Sandberg Setsaa, Karl Olsen, Alfred Guddal, Anders Aslaksen, Leif Andersen, Konrad Jensen, Thor Hogga, Ingebret Bakkehaug, Karl Malmberg, Robert Robertsen, Anton Bergli, Hartvik Pettersen, Olger Rømmingen, Anker Karlsson, Peder Gyland, Kolbjørn Olsen, M. Hestnæs, Ole Nilsen, Jørgen Tjessveen, Kristen Hole, Emil Zakariassen, Rikard Hosar, Olav Ormset, Georg Sørensen, Jørgen Løyte, Eivind Fiskum, Annas Moe, Andreas Bergesen, Arthur Sørensen, Ragnvald Olaisen, Sigvart Sakariassen, Reidar Tveraa, Helge Brørs, Johan Hunhammer, Severin Berntsen, Reidar Fossum, Per Kongstellen, Marcel Ryeng, Harald Øen, Einar Nygaard, Arne Fiskvik, Alfred Antonsen, Corn. O. Sørli, Ludvik Karlstad, Osvald Værrjø, Eivind Larsen, Johs. Huneide, Ingv. Riber, Rudolf Norderhaug, Didrik Isaksen, Johan Jensen, Nils Nygaard, Lars Hjørnevik Ingvald Pedersen, Henry Andreassen, Kr. Almskaar, Anders T. Kvamme, Egil Aasvang, Ole Forsbakk, Johannes Kristiansen, Ole Petrusen, Ragnar Brataas, Karl Lornsen, Andreas J. Vedaa, Lars Teigen, Henry Aas, Karl Østrøm, Nils Langvaag, Leonard Danielsen, John Severinsen, Bertil Svardal, Jens Herland, Fredrik Larsen, Thv. Rustad, Adolf Frantsen, Ellef Bjørnengh, Kristian Johannesen, Oliver Hagen, Aksel Benterud, Ole E. Doseith, Magnus Bergum, Arnold Hovda, Lars Nordby, A. O. Kvaal, Emil Engen, Peder Dreyer, Anton Hansen, Olaf Haugerud, Halvor Orkjær, Haldor Johansen, Fredrik Pettersen, Tønnes Moi, Aksel Myre, Olaf Johansen, Ole Svendsen, Gustav Gundersen, August Pettersen, Ludolf Gundegjærde, Nils Menes, Alfred Holsæter, Tobias Mjaaseth, Johnny Aamot, Oskar Midtli, Tore Breivik, Hans Bjørnevik, Rikard Slåtlem, Rudolf Kanestraum, Kristian Lien, Odd Langaas, Ole Kristensen, Alfred Andersen, Johan G. Tverely, Petter Pedersen, J. Strand Skaland, Arthur Jacobsen, John Jacobsen, Halfdan

Selnes, Leif Myhre, Trygve Nilsen, Kr. S. Tamnes, Nils Bendiksen, Magnus Hagerupsen, Johan Olsen Lokøy, Alexander Larsen, Hermann Skoglund, Fridtjof Olsborg, Sigurd Sørensen, Kristian Moljord, Knut Hartmark.

De 86 representanter som stemte for representantskapets innstilling var følgende:

Harald Skotnes, Oskar Thalerød, Oskar Kvernbo, Kristoffer Morken, Bjarne Antonsen, Aksel Grimnes, Kjartan Olsen, Bernhard Strømhaug, John Aspaas, Johan Røttereng, Ingvald Pressberg, Johan Blokkum, John Skjølsvold, Ole Beck, Egil Ludvigsen, Ole Volle, Olaf Bjerke, Arthur Skjevik, Henrik O. Vatnedal, Karl Førslund, Botolf Thunshelle, Nikolai Kristoffersen, Bernhard Reines, Jørgen Berntsen, Aanon Larsen, Lars Bakken, Halvdan Øveraas, Nils Odlene, Johan Berlid, Thorstein Kopperud, Hilmar Antonsen, M. Langbakke, Johan Lien, Jens Østmo, Ludvik Larsen, K. Magnussen, Jakob Andersen, Richard Karlsen, Per P. Haugen, Amund Rønnestad, Harder Olsen, Thorstein Oldebraaten, Haakon Torget, Sverre Ormestøyl, Konrad Hagen, Leif Nicolaisen, Anna Anthoni, Severin Løtvedt, Gustav Berg, Sverre K. Dahle, Theodor Petersen, R. Syversen, Thorolf Thoresen, Erling Skalle, Nils Antonsen, Andreas Karlsen, P. A. Fugleberg, T. M. Gølling, Halvor Haakanes, Gunnar Nordahl, Anders A. Øya, Lars Larsen, Anders Langhelle, Arne Stove, Otto Otnæs, Knut Velle, Oskar Hansen, Ole Olsen, Odin Herø, Mikal M. Kleven, Teodor Tollefsen, Ivar Jensen, Bertheus Iversen, Petter Sand, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf Lien, Kristian Simensen, Hans Røste, Jørgen Hersleb, Simon Simonsen, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Olaf Sletten, J. P. Karlsrud, Peder O. Moan.

Videre i voteringen.

Representantskapets forslag vedrørende «Nordlyset»s forslag blev vedtatt. — Videre blev vedtatt forslaget som var fremlagt ved komitéen fra grubearbeidernes særkonferanse.

Punkt 4 g: Eget grubearbeiderforbund — spørsmålet skal utredes.

Ole Bech: Det foreligger en enstemmig innstilling fra grubearbeidernes konferanse sålydende:

- «1. Landsmøtet nedsetter en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å utrede spørsmålet om eget forbund for grubeindustrien. Sekretariatet anmodes om å opnevne et medlem som tiltrer denne komité.
2. Spørsmålet forelegges grubeindustriens medlemmer til behandling.
3. Komitéens utredning og avdelingenes behandling av saken behandles av representantskapet, som fremlegger innstilling i spørsmålet for førstkommande landsmøte og Landsorganisasjonen.»

Når grubearbeiderne enstemmig går inn for å få en utredning av saken så kan vi ikke tenke oss at nogen er imot det. Det er ikke hermed

tatt nogen realitetsavgjørelse. Spørsmålet kan også komme til å stille sig slik at det hverken er organisasjonsmessig eller økonomisk fordelaktig å skille sig ut.

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Komitéen til utredning av spørsmålet eget grubearbeiderforbund.

Som medlemmer av ovennevnte komité blev foreslått: Johs. M. P. Ødegaard, Simon Simonsen, Peder O. Moan, Hilmar Antonsen og Birger Eriksen.

Andreas Wormdahl: Jeg skal ikke stille andre forslag, men det burde ikke velges andre enn de som er i grubeindustrien.

Ole Beck: Innstillingen er enstemmig fra grubearbeiderne og Wormdahl burde ha optatt sin eventuelle dissens der. Vi mener komitéen bør være så alsidig sammensatt som mulig.

Votering: Innstillingen på komité blev vedtatt mot et par stemmer.

Videre i valgene.

M. Hestnæs (til forretningsordenen): Jeg vil foreslå at vi nu går videre i valgene slik at valgkomitéen, hvor det blir stillet mange forslag, kan få anledning til eventuelt på ny å se på sakene.

Votering: Besluttet å gå videre i valgene.

Forbundsstyret.

Valgkomitéen foreslo til medlemmer av forbundsstyret:

1. Adolf Lien, 2. Kristian Simensen, 3. Borghild Tharaldsen, 4. Jørgen Hersleb og 5. Hilmar Antonsen.

(Valgkomitéens medlem Hilmar Antonsen foreslo Thv. Thorstensen i sitt sted.)

Ingvald Eidsvik foreslo Birger Eriksen istedenfor Hersleb.

Videre blev foreslått Ludvik Larsen istedenfor Kristian Simensen.

Osvold Værriø: Jeg er enig i å bytte ut Hersleb med Birger Eriksen. Videre vil jeg anbefale Thv. Thorstensen istedenfor Hilmar Antonsen.

Ludvik Larsen foreslo: Landsmøtet uttaler at den avgir 5 representanter i representantskapet til veiarbeiderne.

Hilmar Antonsen: Jeg har nektet spontant å ta imot valg og jeg gjentar det her. Jeg har ikke gått med denslags ønsker. Det er lettere å sitte i salen enn å være med i forbundsstyret. Jeg kan ikke, vil ikke og tør ikke.

Frithjof Hofmo: Hvorfor har ikke valgkomitéen tatt hensyn til Eriksen og Thorstensen? De skal vel ikke settes utenfor fordi om en fikk et forslag her som vi kunde sluke rått?

Robert Robertsen anbefalte Ludvik Larsen og Birger Eriksen.

Johannes Togstad: Når det gjelder forbundsstyret så kan en ikke i den forbindelse diskutere Ludvik Larsen. Han bor i Telemark og en kan ikke ha forbundsstyremedlemmer der. Når det gjelder Hersleb så har

han vist sig å være en flink og dyktig mann i forbundsstyret. Thorstensens opptreden her under beretningsdebatten har aldeles ikke styrket hans kandidatur.

Jens Østmo: Jeg anbefaler Ludvik Larsen. Det er ikke mer enn 5½ times reise, så det går. Jeg anbefaler også Birger Eriksen.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet tirsdag 11. oktober.

Ordstyrere: *Alfred Stenbak.* — *H. O. Jubskås.*

Protokollen fra formiddagsmøtet blev referert og vedtatt uten bemerkning.

Valgene fortsetter med forbundsstyret.

Behandlingen av forbundsstyrevalget fortsatte.

Anna Anthoni: Så lenge en står organisert skal en være lojal overfor den organisasjon en står i. Ikke så å forstå at en ikke skal kunne kritisere, men en skal ikke være blandt dem som skriker høist. Jeg kommer ikke til å stemme på Birger Eriksen.

Emil Ødegaard: Jeg mener at det ikke er praktisk ugjørlig å ta en representant fra Telemark. Han kan møte på en halv dags varsel og så pass varsel må en Oslorepresentant også ha.

Sigvart Sakariassen anbefalte Thorstensen og Ludvik Larsen.

Lars Bergundhaugen: Jeg vil minne landsmøtet om hvad det foretok sig her tidligere. Det forslag som gikk ut på å kunne ta forbundsstyremedlemmer ute fra distriktene, stemte landsmøtet ned og da er det ikke logikk i dette nu å foreslå medlemmer utenfor «Oslo og nærmeste omegn» som det står i loven.

Alb. Karlsen: Landsmøtet har fastslått grensen for hvorfra forbundsstyret kan velges. De må nødvendigvis være fra Oslo og nærmeste omegn. Ludvik Larsen kan ikke velges, hvis det ikke er så at en mener at varamannen skal møte til stadighet.

Votering: Ved skriftlig votering valgtes til medlemmer av forbundsstyret: 1. *Adolf Lien* med 314 stemmer, 2. *Borghild Tharaldsen* med 307, 3. *Birger Eriksen* med 210, 4. *Hilmar Antonsen* med 189 og 5. *Ludvik Larsen* med 188 stemmer. Derefter hadde Kristian Simensen 183, Thv. Thorstensen 107 og Jørgen Hersleb 101.

Kontrollkomité.

Valgkomitéen foreslo til medlemmer av kontrollkomitéen: 1. *Martin Bråten.* 2. *Oskar Kvernbo.*

Adolf Lien: Det har vært almindelig at det har vært 3 mann i kontrollkomitéen og det burde det vel være også nu.

Anna Anthoni foreslo A. Ahlstrand som 3. medlem av komitéen.

Alb. Karlsen: Så vidt jeg erindrer så har vi vedtatt at det skal være 2 mann i kontrollkomitéen.

Protokollen blev undersøkt og det viser sig å være så at det er vedtatt 2.

Thv. Thorstensen foreslo Alfred M. Nilsen istedenfor Kvernbo.

Johannes Togstad: Vi har også drøftet Alfred M. Nilsen, men han har bedt om å slippe, da han har så meget å gjøre og det har vi tatt hensyn til.

Valgt blev *Martin Bråten* og *Oskar Kvernbo* mot 3 stemmer.

Varamenn blev overensstemmende med *valgkomitéens* innstilling: 1. *Karl Edvardsen* og 2. *Einar Nagel.*

Landsorganisasjonens representantskap.

Valgkomitéen foreslo til Landsorganisasjonens representantskap:

1. *Johs. M. P. Ødegård,* 2. *Peder O. Moan,* 3. *Olaf Sletten* og 4. *Jens Hånes.*

(Valgkomitéens medlem *Odin Herø* foreslo *Albert Karlsen* som representant istedenfor *Johs. M. P. Ødegård* og til varamann *Lars Bakken* istedenfor *Karlsen*.)

Johannes Togstad: Jeg anbefaler innstillingen og vil henstille til landsmøtet å gå med på den. Chr. Henriksen sitter jo i Landsorganisasjonens representantskap som medlem av sekretariatet. Hvis en vedtar *Herø's* forslag så vil grubearbeiderne ikke bli representert.

Videre blev foreslått *Emil Zakariassen* istedenfor *Sletten.*

M. Hestnæs foreslo saken med hensyn til valg av representantskap tilbakesendt valgkomitéen, da han mente det ikke var tatt hensyn til de forskjellige grupper.

Ludvik Larsen: Alb. Karlsen fikk ved valg av tillitsmennene den største tillit. Han bør nu velges til Landsorganisasjonens representantskap. Det er konsekvent og riktig.

Alb. Karlsen: Valgkomitéens innstilling er godt begrunnet og vedta den; gjerne med akklamasjon.

Videre blev Alb. Karlsen foreslått istedenfor *Sletten.*

Valgt blev: *Peder O. Moan* med 314 stemmer. 2. *Jens Hånes* med 292 stemmer. 3. *Olaf Sletten* med 223 st. og 4. *Johs. M. P. Ødegård* med 208 stemmer. — Dernæst hadde Alb. Karlsen 143, *Emil Zakariassen* 70 stemmer. Dessuten var det en del spredte stemmer.

Valgkomitéens innstilling på medlemmer av representantskapet sendes tilbake til komitéen.

Valgkomitéen foreslo til medlemmer og varamenn av representantskapet:

Representanter:

1. *Kristian Moljord, Sulitjelma.*
2. *J. P. Karlsrud, Sørlandsbanen.*
3. *Kr. Almskår, Møre.*
4. *Gustav Berg, private kraftanlegg.*
5. *Johs. Togstad, Løkken Verk.*

6. Lars Bergundhaugen, Flåmsbanen.
7. Ludvik Karlstad, veiarbeiderne, Troms.
8. Odin Herø, Statens havneanlegg, fyr- og merkevesenet.
9. Didrik Isaksen, Nordlandsbanen.
10. John Nergård, Sør-Trøndelag.
11. Anders Rekve, Stord.
12. Tønnes Moi, Aust-Agder.

Varamenn:

1. J. B. Johansen, Fosdalen.
2. Johan Berlid, Sørlandsbanen.
3. Sigurd Sagdal, Hedmark.
4. Ingvald Pedersen, private kraftanlegg.
5. Andreas Wormdahl, Orkanger.
6. Otto Otnes, Rørosbanens ombygging.
7. Konrad Jensen, Nordland.
8. Knut Velle, Statens havneanlegg, fyr- og merkevesenet.
9. Bernhard Reines, Nordlandsbanen.
10. Gudmund Sævik, Nord-Trøndelag.
11. Kjartan Olsen, Folldal.
12. Martin Dyrseth, Hordaland.

Valgkomitéens medlemmer Bakken, Anthonsen, Nergård, Fjell og Frydheim foreslo Ludvik Larsen istedenfor Tønnes Moi.

M. Hestnæs: Når jeg har foreslått at saken sendes tilbake til valgkomitéen så er det bl. a. for at en mann som Sigurd Sagdal må kunne bli medlem av representantskapet fra Hedmark og Opland.

Petter Nilsen: Vi tar representantskapsmedlemmene en for en og der hvor det foreligger avvikende forslag kan en sende det tilbake til valgkomitéen.

Alb. Karlsen: En bør behandle valgkomitéens innstilling med varmsomhet, slik at ikke gruppene mister sine representanter.

Aksel Nygren: Når en ser på valgkomitéens innstilling så må en kunne si at den er nokså merkelig. En innstiller på Karlsrud som nu er stedsstyrets formann, men når det gjelder varamannen så kaster man denne. Jeg vil foreslå Skare.

Emil Zakariassen: Foruten de to fylker som er nevnt, er også Østfold og Vestfold fylke helt utenom når det gjelder forslag på kandidater. En bør ikke bare tilfredsstille enkelte distrikter. Men jeg kan være enig i at saken tilbakesendes valgkomitéen og vil henstille til den ikke å glemme at vi har fylker også her sørpå.

Johan Lien: Jeg synes virkelig at veiarbeiderne burde hatt en representant til, men jeg skal ikke opta nogen gruppeinteresse her. Men når det gjelder Finnmark så er vel veiarbeidsdriften under størst utvikling der og jeg går ut fra at vi der får mange nye fagorganiserte. En har foreslått Ludvik Karlstad fra Troms fylke; men han er en ny og forholdsvis uprøvet organisasjonsmann. Jeg vil foreslå Sigvart Saka-

riassen i hans sted og jeg tror jeg har flertallet av veiarbeiderne i de nordligste fylker med mig i det.

Votering: Hestnæs forslag om å sende innstillingen tilbake til valgkomitéen blev vedtatt.

Fordelingen av representantskapsmedlemmene på de forskjellige grupper.

Johannes Togstad: Landsmøtet har besluttet å sende valgkomitéens innstilling tilbake. Jeg har ikke hatt anledning til å konferere med valgkomitéens øvrige medlemmer, da de er optatt med optelling. Det kan tenkes at det enda en gang kan sees på personene, men er det noget en mener med fordelingen så får landsmøtet iallfall avgjøre det. En får avgjøre hvor mange det skal være fra de forskjellige grupper. Vi har for vår del tatt alle tilbørlige hensyn, som vi mener er riktig. Jeg tror derfor at det vil være klokt av landsmøtet å vedta den gruppefordeling som valgkomitéen har foreslått og så kan vi se på personene.

Ludvik Larsen: Jeg er enig med valgkomitéens formann om grunnlaget her før komitéen begynner sitt arbeide. Jeg har foreslått at veiarbeiderne får 5 av de 12 i representantskapet. Vedtar landsmøtet det så har valgkomitéen en basis å stå på.

Alb. Karlsen: Jeg er enig med Togstad og Larsen i at landsmøtet bør fastslå hvor mange representanter hver gruppe skal ha. Før det er gjort kan valgkomitéen ikke komme i arbeide. Spørsmålet om distriktene og personene kommer i annen rekke. Når det gjelder gruppeinndelingen og distriktene så er fordelingen helt riktig. Når forbundsstyret og representantskap er samlet så vil veiarbeiderne i alt få 8 representanter, grubearbeiderne vil få 3. Det samme er forholdet med jernbanearbeiderne. De vil få 5 og det vil stemme med medlemstallet. Videre har vi så de private kraftanlegg som ikke har hatt representasjon, Statens havneanlegg og fyr- og merkevesenet.

Konrad Hagen foreslo 5 veiarbeidere, 3 jernbaneanleggsarbeidere, 3 grubearbeidere og 1 representant for de øvrige grupper.

Robert Robertsen: Jeg har foreslått 1 veiarbeider fra Nordland, 1 fra Troms og 1 fra Finnmark og jeg vil henstille til veiarbeiderne i Nord-Norge og stemme for det.

Alb. Karlsen: Veiarbeiderne har krav på 6 representanter etter medlemstallet og da skal en ikke gjøre det verre. En får nu 8 representanter når forbundsstyret og representantskapet holder møter.

Votering: Hagens forslag til fordeling av representantskapets medlemmer på de forskjellige grupper blev vedtatt med stort flertall.

Johan Jakobsen fikk permisjon resten av eftermiddagsmøtet.

Varamenn til forbundsstyret.

Valgkomitéen foreslo: 1. Nils Bakken, 2. Ingvald Eidsvik, 3. Alfred Arnesen, 4. Kristen Hole og 5. Ingrid Holmstrøm.

Leif Andersen foreslo at Arnesen og Eidsvik byttet plass.

Birger Eriksen: Jeg vil advare mot det bytte. Men jeg vil fremme et annet forslag, nemlig Olaf Heum istedenfor Nils Bakken.

Fru Jansen anbefalte Arnesen som 2. varamann.

Johannes Togstad: Valgkomitéen har tatt alle de hensyn som kan tas ved disse valg. Jeg vil henstille at en vedtar innstillingen, så valgkomitéen kan komme videre i sitt arbeide.

Karl Edvardsen anbefalte valgkomitéens innstilling.

Strek blev satt.

Kristoffer Morken anbefalte Nils Bakken som 1. varamann.

Valgt blev: 1. *Alfred Arnesen* med 264 stemmer, 2. *Ingrid Holmstrøm* med 259 st., 3. *Ingvald Eidsvik* med 253, 4. *Nils Bakken* med 251 og 5. *Kristen Hole* med 231 stemmer. — Dernæst hadde Thorstensen 81 og Heum 21 stemmer.

Ordstyreren: Vi er anmodet om å henstille til representantene fra Opland å møte etter slutningen av møtet i kveld.

Varamenn til Landsorganisasjonens representantskap.

Valgkomitéen foreslo: 1. Alb. Karlsen, 2. Aanon Larsen, 3. John Solberg og 4. Einar Aanes.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Redaksjonskomitéens innstilling i militærspørsmålet.

Fra redaksjonskomitéen forelå følgende:

Redaksjonskomitéen har behandlet avdeling 19, Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings, forslag til militærspørsmålet.

Komitéen vil foreslå at landsmøtet avgir følgende uttalelse:

Under hensyntagen til den politiske situasjon og til forholdene ute i Europa for øvrig, hvor fascismens stadige fremrykning fortsetter og arbeidernes organisasjoner i dens fotefar ødelegges, kan en nedrustning for tiden ikke ansees gagnlig. Regjeringens holdning i militærspørsmålet kan med dette som bakgrunn forsvares.

Landsmøtet er imidlertid av den opfatning at demokratiseringen av hær og flåte må påskyndes for å gjøre den skikket til forsvar av folkets demokratiske rettigheter.

I debatten hadde *Lars Evensen, Birger Eriksen, Nils Bunes, Oskar Kvernbo, Oscar Torp, Petter Nilsen, Osvald Værriø, Kopperud, Emil Zakariassen, M. Hestnæs* og *Simon Simonsen* ordet.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag blev vedtatt mot ca. 10 stemmer.

Representantene for Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark tar avskjed med landsmøtet.

Jensine Nilsen bragte en takk for samværet og en hilsen fra Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark og ønsket Norsk Arbeidsmandsforbund hell og lykke i fremtiden. (Bifall.)

Chr. Henriksen takket på forbundets vegne de danske kamerater for deres deltagelse i landsmøtet og bad dem ta med en hilsen tilbake til sitt forbund. (Bifall.)

Lars Evensen: Jeg er i den situasjon at jeg grunnet annet organisasjonsarbeide ikke kan delta lenger i landsmøtet og jeg vil benytte anledningen til å takke de nye kamerater jeg her har møtt og de gamle. Jeg vil også takke forbundsstyret og jeg håper at det lojale samarbeide med Landsorganisasjonen må fortsette. Jeg har inntrykk av at dere har mange og vanskelige saker å arbeide med. Forbundets sterke vekst reiser også mange nye oppgaver. Men en av de største oppgaver er den indre konsolidering, av hver enkelt gruppe, av hver avdeling. Den store tilvekst til organisasjonen er kommet fra lag av befolkningen som ligger langt tilbake og vi har fått tydelig uttrykk for at en ikke er nådd langt frem. Vi må i den situasjon som er idag ikke glemme dem som lite eller intet har fått, nemlig de arbeidsløse. De har ikke fått meget. De møter disse overalt i deres daglige arbeide. Hvad det gjelder om er å få flere i arbeide, der må hovedvekten legges. Solidariteten må sees som hele klassens solidaritet, ut fra hele det arbeidende folks interesser. Den faglige og politiske bevegelse bygger på gjensidig tillit og det må være utgangspunktet for hele vår virksomhet og arbeide. I denne forbindelse må det være mig tillatt å rette en hjertelig takk til Ahlstrand for hans arbeide gjennom 30 lange år. Gjennom hans regnskaper vil en se hvordan forbundet har gått op og ned. Vi takker ham for hans arbeide og som et lite bevis vil jeg overrekke ham disse blomster. Det er lite og fattigslig ofte det vi kan gjøre; men det gir uttrykk for hjertets mening og hjertets takk. (Sterkt bifall.)

A. Ahlstrand takket beveget og bad Evensen ta med en takk og hilsen til Landsorganisasjonen.

Chr. Henriksen: Jeg vil på forbundets og landsmøtets vegne takke for de gode ord Evensen rettet til Ahlstrand. Jeg vil også takke ham for hans interesserte og aktive deltagelse i vårt landsmøte. Vi har hatt et godt samarbeide med Landsorganisasjonen og spesielt har Evensen som oftest vært med når det har gjaldt vårt forbunds saker og da kanskje spesielt veiarbeidernes. Jeg kan forsikre at det kommende forbundsstyre og representantskap vil oprettholde det gode samarbeide og jeg ber ham overbringe Landsorganisasjonen vår hjerteligste hilsen. (Sterkt bifall.)

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag 12. oktober.

Ordstyrere: *Aksel Berg.* — *Kr. Moljord.*

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes.

Gustav Berg: Som en hører så skal kraftanleggene og de private anlegg ikke være representert i representantskapet. Jeg karakteriserer det som diktatur. Jeg var i valgkomitéen da landsmøtet behandlet denne sak. Veiarbeiderne har ikke vært rettferdige. Det er en urettferdighet overfor en gruppe, som også er med og betaler sin kontingent.

Dermed blev protokollen godkjent.

Thv. Thorstensen fikk permisjon fra formiddagsmøtet.

Valgkomitéens medlemmer blev opfordret til straks å møte på forbundskontoret.

Redaksjonskomitéens forslag til uttalelse om kampen mot krig og fascisme.

Redaksjonskomitéen foreslo:

Landsmøtet uttaler sin varmeste beundring for det spanske folks heltedige kamp mot fascismen og gir uttrykk for sin solidaritet med frihetens forkjempere i Spania.

Landsmøtet uttaler sin skarpeste protest og harme mot voldsavgjørelsen i München som er et direkte brudd på de mellomfolkelige rettigheter. Vi uttrykker vår solidariske samfølelse med det tsjekkosllovakiske folk i tillit til at det alltid vil stå på frihetens og demokratiets grunn.

De reaksjonære krefter vil uten tvil søke nye fremstøt, derfor må den internasjonale klassesamhørighet styrkes og arbeidernes internasjonale organisasjoner utbygges til et effektivt vern for arbeiderklassens interesser. En sterk arbeiderbevegelse er under alle forhold den beste garanti for fred, frihet og demokrati.

Landsmøtet henstiller til forbundet og Landsorganisasjonen om å reise disse spørsmål i sine internasjonale organisasjoner.

Landsmøtet vil understreke at vi også her hjemme må være på vakt overfor ethvert fascistisk undergravningsarbeide og fremstøt. En absolutt forutsetning for at arbeiderklassen kan hevde sig og løse sine oppgaver og slå alle reaksjonære og fascistiske anslag tilbake, er ubrytelig samhold og solidaritet.

Opgaven må nu være: samling i en fagorganisasjon og ett parti.

Birger Eriksen optok det av Kristian Moljord fremsatte forslag sålydende:

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte sender på vegne av forbundets medlemmer sin varmeste solidariske hilsen til arbeiderklassen og det hele folk i Spania og Tsjekkoslovakia. Den «fred» som er sluttet i München på Tsjekkoslovakias bekostning er et brutalt overgrep på dette land, og det forræderi som er begått av den engelske og den franske regjering er det mest skamløse som hittil er begått av nogen regjering mot noget land.

Overbevist om at det ikke er en «fredsperiode», men tvert imot en periode med nye trusler og nye krigerske overfall på frie og selvstendige stater som Europa er gått inn i, mener landsmøtet at det nu er på høy tid at alle den internasjonale arbeiderklassens krefter må mobiliseres til en samlet fremrykning mot de fascistiske brandstiftere. Derfor vil landsmøtet rette en inntrengende henstilling til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge og våre internasjonale hovedorganisasjoner om straks å gjøre en innsats for å få innkalt en bred internasjonal konferanse med deltagelse av alle arbeiderorganisasjoner — også Sovjet-Unionens faglige organisasjoner — for å opnå en enhetlig internasjonal aksjon. Norsk Arbeidsmandsforbund er for sitt vedkommende beredt til å delta i enhver aksjon som på denne måten settes i verk.

Landsmøtet vil alvorlig henstille til den norske regjering om å føre en aktiv fredspolitik i samband med de andre nordiske stater og de krefter og stater i verden — først og fremst Sovjet-Unionen som med

alle midler vil forsvare freden og demokratiet. Ingen kan være nøytral i kampen mellom fred og krig, mellom demokrati og fascisme. Landsmøtet vil protestere mot vedtaket om å utveksle handelsagenter med morderen Franco. Dette vedtak er ikke i overensstemmelse med folkets interesser, hverken i Norge eller Spania.

Landsmøtet er også opmerksom på at grunnlaget for bekjempelsen av de reaksjonære og fascistiske krefter i vårt eget land er i første rekke at det føres en aktiv politikk til ivaretagelse av det arbeidende folks interesser på alle områder. Videre at alle krefter settes inn for å sette de arbeidsløse i varig beskjeftigelse, således at det arbeide som er optatt på dette område kan føres frem til løsning.

Fagorganisasjonens krefter må fortsatt settes inn for å forhindre ethvert angrep på arbeidernes levestandard, samtidig som laveste lønnsgrupper ydes solidarisk støtte for å få hevet sin levestandard.

En aktiv optreden og kampinnstilling av arbeiderklassen er idag en betingelse for å skape en bred front av alle demokratiske krefter i vårt land for å slå tilbake ethvert fascistisk og reaksjonært angrep, enten disse kommer utenfra eller innenfra. Demokratiet må således gjøres sterkt og handlekraftig.

Simon Simonsen: Vi har søkt å samarbeide de forslag som var fremsatt for å søke å komme frem til en enstemmig innstilling. Imidlertid viste det sig at det var umulig å komme til enighet, idet Birger Eriksen oprettholder Moljords forslag. Vi har i vårt forslag understreket det vi mener er det vesentligste.

Birger Eriksen: Når jeg i redaksjonskomitéen optok Moljords forslag som mindretallets innstilling, var det fordi jeg ikke kunde dele flertallets opfatning om ikke å være med på å protestere mot handelsagenten til Franco-Spania. Det er imot det norske og spanske folks interesser. Min hensikt er ikke å ødelegge noget for arbeiderregjeringen. Det vesentlige for Regjeringen har vært å få avsatt fisk. Men spørsmålet er her, hvilken gagn har egentlig de norske fiskere av dette. Fiskerne får for fisken en pris av 15 øre pr. kg. Fiskeribefolkningen får 1.5 mill. kroner ved at det selges for 10 millioner. Det blir blodbesudlede penger. Hadde det ikke vært like bra å få omsatt fisken *innenfor* landets grenser? Vilde det f. eks. ikke være muligheter for å få den avsatt til de arbeidsledige? Hadde ikke det vært en sosial oppgave av stor betydning? Er det da riktig at de norske arbeidere skal understøtte det som er gjort? Nei, folket må tale sitt tydelige sprog. Jeg tror ikke vi gjør Regjeringen nogen tjeneste ved blanko å vedta det den har gjort. Hvis det skader arbeiderregjeringen, eller arbeiderklassen, så er jeg villig til å moderere på uttrykkene. Men ikke før jeg er blitt overbevist derom. Flertallets uttalelse er for matt, den sier så altfor lite.

Ludvik Larsen: Det skulde vel ikke være nødvendig å minne dere i salen om de retningslinjer og det som er målet for vårt arbeide. Det kommer tydelig frem i Moljords forslag, og jeg kan ikke forstå nødvendigheten av at det skulde foreligge et annet forslag enn det. Det er også i overensstemmelse med det Torp sa om at dette var gjort nødt og tvungent. Videre har vi så samlingsbestrebelsene. Det er ikke riktig fortsatt å gi oss undfallenheten i vold.

Simon Simonsen: Jeg synes det er lite riktig av denne forsamling å reise kritikk mot arbeiderregjeringen. Vi kan vel fastslå at selv om ikke arbeiderregjeringen har fått gjort alt det den vil, så har dog det den har utført vært i arbeiderklassens interesse.

M. Hestnas: Det har vært drevet en sterk politisk agitasjon under hele landsmøtet og jeg fikk derfor også en vammel smak i munnen da disse forslag blev fremsatt. Det skulde forundre mig meget om ikke dette forslag er kommet fra en annen kant enn den faglige landsorganisasjon. Jeg vil anbefale flertallets forslag.

Oscar Torp: Jeg vil understreke en uttalelse som er falt her og som var så riktig slik som den var formet og slik som den blev uttalt. Det var Anna Anthoni som sa det om at en måtte ta sakene op på de riktige steder, i de ansvarlige forsamlinger. Det er ikke tilstrekkelig det kommunistpartiet gjør. Ved å søke å vinne venner innenfor vårt parti, får de disse til å gå til angrep på sitt eget parti. De som har talt mest her, har vært våre partifeller. Medlemskapet i partiet er frivillig, ingen er tvunget til det. Birger Eriksen bør nu se å komme ned på jorden igjen. Jeg vil spørre: har han tjent arbeiderklassens interesser slik som han har optrådt? Nei. Han kan ha vist god vilje, men han har ikke optrådt til arbeiderklassens fordel. Når det gjelder Franco-Spania så er det jo ofte slik at en også må gjøre noget annet enn det som er hyggelig. Og skal vi gjøre noget, så kan vi ikke melde oss ut av verden. Eriksens uttalelser om å anvende fisken til de arbeidsledige er en smukk tanke, men det er demagogi. Eriksen sa selv at han hadde ikke rede på dette, men det er ofte slik at nettopp disse uttaler sig sikrest. Jeg har vært med og sett på fiskeriene, i Lofoten og i Finnmark, og jeg har også vært med på å søke å finne frem til en organisasjonsform som kunde passe for fiskerne og som kunde sikre dem ordentlig avsetning. Det er et meget stort problem selv det å skape omsetning av fisk i vårt eget land. Og selv om vi hadde fått dette omsetningsproblem ordnet, vilde det ikke bety noget i forholdet til det vi fisker op. Ja Eriksen innrømmet at han hadde ikke rede på fiskeri, men kanskje på politisk fiskeri. Jeg har de to—tre siste dager sett litt på våre handelsforbindelser og jeg har også sett på Sovjet-Unionens forbindelser. Det er intet land som har slik forbindelse med nazistiske og fascistiske land som Sovjet-Unionen. Vår omsetning til Spania er gått ned, på enkelte områder til nul. Vi må ikke glemme at vi har ikke makten og selv om vi hadde makten må vi ikke glemme at vi i større grad enn Sovjet-Unionen må ta hensyn til den øvrige verden. Kunde vi ha undgått dette med Franco-Spania så hadde vi gjort det. Landsstyret har sagt at som forholdene lå an hadde vi intet annet å gjøre. Eriksen sa at han «måtte ta op dette forslag». Jeg forstår. Det var kompromitterende. Han kom ikke tidsnok til å høre *hvorfra* dette forslag kom og *hvilket* partistempel det hadde. Vi har en klar partilinj, i det forslag redaksjonskomitéen fremlegger. Fagkongressen har tatt det samme. Jeg vil henstille til landsmøtet å vedta redaksjonskomitéens forslag.

Jens Østmo: En kan fastslå den enkle ting at vi må ta handelsforbindelse med de land som vil ha det med oss. Men det er et langt skritt å knytte forbindelse med statsopprørere, som er gått imot den lovlig

valgte regjering. Om en hadde solgt til Italia og de hadde videresendt det til Franco-Spania fikk være en sak for sig. Jeg anbefaler Moljords forslag.

Chr. Henriksen: Det er ikke nødvendig å si meget etter Torps innlegg, og Eriksen fikk det svar han fortjente. Han var medlem av redaksjonskomitéen, men han var ikke noget annet der enn postbud for Det kommunistiske Parti. Han satt på det og så hadde han en dolk mot arbeiderregjeringen. Det var den konklusjon han vilde ha. I hvilken stilling står vi til Staten? Hvilken interesse har vi av Regjeringen? Vi har ikke bare de grupper som direkte er interessert i Staten som arbeidsgiver, men vi har også bergverksdriften, hvor 60 pct. av malmen går til Tyskland. Vi har vært uenig med Regjeringen. Vi har vært skuffet og harm mangan gang, men derfra og til på rett og slett politisk grunnlag å dolke arbeiderregjeringen er dog et for stivt stykke. «Du skulde ta under overveielse o. s. v.» sa du. Du har *intet* igjen etter Torps innlegg. Vi har den aller største interesse av å beholde arbeiderregjeringen, og det er nu engang slik at de fleste av oss heldigvis igjen er kommet ned på jorden. Men det henger nogen igjen, og deriblandt Eriksen. Østmo skal jeg ikke beskjeftige mig med. Han var for Moljords forslag, men hans begrunnelse derfor må det mere intelligente mennesker enn mig til å forstå. Jeg vil henstille til Det kommunistiske Parti å frafalle forslaget og levere fra dere dolken.

Henry W. Kristiansen: Det er usmakelig, nu sist av Henriksen, å søke å gjøre dette til et spørsmål mellem Det kommunistiske Parti og D. N. A. Pratet om dolken hører ikke hjemme her. Jeg sier alltid at Regjeringen ikke må vike for nogen borgerlig regjering. Her gjelder det landsmøtets opfatning av et bestemt spørsmål. Torp innrømmet at de krefter som står bak «Sjøfartstidendes» hadde vært i aktivitet, men han vilde ikke innrømme at dette press var det avgjørende. Men mange innenfor arbeiderklassen mener at det er de som har seiret, og hvorfor skal en ikke da kunde si i fra om dette på en kameratslig måte? Odda-arbeiderne sa i fra. Det var ingen dolking. Moljord som har fremmet forslaget har ikke gått postbud for nogen. Han er kommunist og vil ikke benekte det. De som kjenner Moljord vet at han har sitt standpunkt. Den franske landsorganisasjons formann, Jouhaux, har uttalt sig på samme måte som det som inneholdes i Moljords forslag. Det er heller ikke reelt å blande Tyskland og Italia inn. Det er anerkjente regjeringer. Franco-regjeringen er ikke anerkjent. Det er bare to, kanskje tre stater som har anerkjent Franco, nemlig Tyskland og Italia og kanskje Japan. Når det gjelder Sovjet-Unionens handelsforbindelse med Tyskland og Italia så er den gått sterkt tilbake.

Torp: Det er ikke riktig.

Kristiansen: Det hører ikke hjemme i denne forbindelse å tale om Sovjet-Unionen. Men vi ser jo at når det gjelder å insinuere og forsvare sine egne handlinger så søker en til Sovjet-Unionen. Jeg tror at disse forslag kunde ha vært samarbeidet, men da kunde en ikke ventet at det ene forslag helt skulde bortfalle. Hvis ikke forslagene kan sendes tilbake til redaksjonskomitéen — tiden er vel for langt fremskreden til det — så vil jeg henstille at en får en prøvevotering, og det forslag

som får flertall bør så vedtas så enstemmig som mulig så en kan se at man står samlet utad.

Alfred Bonde, G. B. Johansen og Sagdal foreslo forslagene tilbake-sendt redaksjonskomitéen, og at denne blev forsterket med Lars Bakken.

Chr. Henriksen: Etter den langvarige debatt vi hadde for noen dager siden, er det ikke nødvendig å sende saken tilbake til redaksjonskomitéen.

Oscar Torp: Personlig synes jeg at et slikt forslag bør stemmes ned.

Birger Eriksen: Jeg er ikke enig i å sende saken tilbake til redaksjonskomitéen. Jeg vil oprettholde Moljords forslag i redaksjonskomitéen.

Bonde: Under de omstendigheter trekker jeg forslaget tilbake. *Sagdal* var likeledes enig heri.

Thorstein Kopperud: Jeg er villig til å godkjenne Moljords forslag, hvis det blir gjort en del forandringer i det. Vi er enig i at det var galt gjort med Franco-Spania, men vi vil ikke være med på å dolke Regjeringen. Det bør utgå. Hvor var sovjet da det leverte olje til Italia under Etiopiakrigen? De har intet å bebreide de andre. Jeg vil foreslå at det om Spania utgår.

Strek blev satt.

Johan Berlid: Jeg vedkjenner mig at jeg står i D. N. A., men jeg mener noget annet med medlemskapet enn Birger Eriksen later til.

Kristian Moljord: Når Hestnæs uttaler sine tvil om dette forslag var utarbeidet av fagorganisasjonsfolk, så vil jeg si at han har ikke rett. Det er utarbeidet av oss, organiserte fagforeningsfolk. Det er ikke hensynet til fiskerne, men ganske andre interesser som står bak utsendelsen av agenten til Franco. Jeg har ikke ment å dolke arbeiderregjeringen, men vi må ha lov til å si vår mening. Vi må få si det vi vil, ut fra arbeiderklassens interesser, uten å bli tillagt noget annet.

Peder Dreyer: Viljen hos det norske folk er, ikke å ville gi etter for reaksjonære krefter. En agent til Spania er ettergivelse til reaksjonen.

Osvald Værrig: Det er øvet press på Regjeringen. En gjør da ikke noget som ikke er hyggelig, hvis det ikke er øvet press. Arbeidernes organisasjoner har ikke øvet press, heller ikke fiskerne. Når det tales om landets økonomi, tror jeg ikke det kan sies slik at handelen med Franco-Spania har reddet økonomien. Når en uttaler sin sympati for Spania, tror en da det gjøres ved å sende agent til Franco? Når regjeringen har måttet gjøre en ting som ikke var hyggelig, hadde det ikke da vært bra å ha folket bak sig? Vi står fritt og ubundet her til å kunne uttale vår mening.

Kopperud foreslo at følgende utgår av redaksjonskomitéens mindretalls forslag: «Først og fremst Sovjet-Unionen». Videre: Landsmøtet vil protestere mot vedtaket om å utveksle handelsagenter med morderen Franco. Dette vedtak er ikke o. s. v. utgår.

Ordstyreren: Går Eriksen over til det?

Eriksen: Nei.

Emil Zakariassen: Som medlem av D. N. A. vil jeg ha uttalt at etter det som er kjent så har det vært arbeidet med spørsmålet om handelsagent til Franco-Spania 1 år. Hvor mange ganger har ikke Sovjet-Unionen måttet fravike sine prinsipper. En bør ikke bruke så sterke ord, som det her forsøkes. Vi har også måttet gi etter for våre arbeidsgivere og mot vårt ønske. Slik også i dette tilfelle med Regjeringen. Jeg er imot en samling som det her foreslås. Jeg tror vi sikrest arbeider oss frem på den måte vi hittil har gjort det. Det kan også være bra å ha et parti ved siden av som kan holde oss våkne.

Birger Eriksen: Det gikk som jeg hadde ventet, at meningene kom til å brytes. Men at en skulde benytte sig av personligheter og legge diskusjonen så lavt og benytte så små midler hadde jeg virkelig ikke tenkt mig. Jeg oprettholder forslaget som vi har drøftet sammen flere representanter her, lenge før Torp holdt sitt innledningsforedrag. De viktigste grupper innenfor arbeiderbevegelsen, transportarbeiderforbundet og jernarbeiderne i Oslo har protestert og mange andre. Er det noget som skader ved offentliggjørelsen, Regjeringens eller arbeiderklassens interesser, så er jeg enig i at det ikke offentliggjøres.

Oskar Kvernbo: Jeg antar at landsmøtet allerede har tatt sitt standpunkt. Når det gjelder handelsagenten til Franco-Spania så er det et utenriksspørsmål som jeg har liten greie på, men etter Torps uttalelser så var det ikke annet å gjøre. Lojalitet, sier Birger Eriksen! Det er ikke å vise lojalitet slik som han optrer. Han har ikke bare vært postbud, men også lakei. Jeg vil ikke være med på å kritisere Regjeringen på dette grunnlag. Vi må ikke undergrave den. Når det skal tas avgjørelse, så det bør være klare og greie standpunkter, men da skal en også vise sin lojalitet.

Ordstyreren: Jeg må påtale uttrykket lakei.

Oscar Torp: Det vilde være langt fra mig å kritisere Moljord. Han er lojal overfor sitt parti, hvor han enn er. Det var der jeg minnet om og understreket Anna Anthonis ord til våre partifeller om å gjøre det samme. Det kan være at Odda-arbeiderne blir de første til å be om at det øves påtrykk på Regjeringen for å få handelsforbindelser igjen. Det er de underliggende opplysninger som en må ta hensyn til. Ingen annen stat har anerkjent Franco-Spania enn de nazistiske og fascistiske stater. Heller ikke vi har anerkjent det, og skulde det ha vært slik at vi med denne handelsagent hadde anerkjent Franco, så vilde vi heller ha tatt vanskelighetene i vårt land. Arbeiderregjeringens basis ligger i arbeiderklassen og det er den som kan felle den. Den passus i mindretallets forslag som her er neynt er mistillit og intet storting behøvde da å gi oss mistillit. Det avgjørende for oss er hvad arbeiderklassen sier. Jeg kan gjerne si at arbeiderregjeringen gjerne vilde ønske sig at den hadde en ganske annen makt å vise i det internasjonale arbeide. Jeg skal ikke lete etter forfatterskapet til resolusjonen, men det er ikke skrevet av noen arbeiderklo. Men av en ganske annen og på et annet hold enn her. Det passer nemlig til artikler som har stått i «Arbeideren» og det er vel ikke langt derfra og til forfatterskapet.

Alb. Karlsen: Jeg hadde oprinnelig ikke tenkt å ta ordet, idet jeg mener at denne sak ikke hører hjemme her, men innenfor andre forum. Imidlertid er spørsmålet reist og vi har vel alle vår innstilling når det gjelder krig og fascisme og også når det gjelder samlingsspørsmålet. Men det kan være måten hvorpå det gjøres på. Jeg var med i landsstyret da vi krevde regjeringsmakten. Hvem var det som trykket sterkest på? Nettop fiskeridistriktene. Hvordan vil dere som kommer fra disse distrikter forsvare overfor medlemmene når de kommer hjem og har vedtatt mindretallets forslag? Så spørres det videre om det skader. Det er klart at det gjør det. Jeg er uenig med flere av Regjeringens medlemmer, men fra det og til å gi mistillitsforslag er noget ganske annet. Ved denne votering bør det være navneprop.

Henry W. Kristiansen: Torp sa at Litvinov under debatten i Folkeforbundet om Tsjekkoslovakia tegnet sig som siste taler etter at strek var satt og først da fremkom med sitt syn på stillingen. Men lenge før Folkeforbundet rettet Sovjet-Unionen henvendelse til Tsjekkoslovakia, Frankrike og England om å få en konferanse om felles optreden av disse land mot nazismen og fascismen. I stedet gikk England og Frankrike til kjøpslåen med Hitler. Tsjekkoslovakia var redd for å bli beskyldt for å kjempe for kommunismen. Sovjet har tydelig sagt fra sitt standpunkt. Ennu er Tsjekkoslovakia en selvstendig republikk og Sovjet-Unionen anser sig fremdeles forpliktet til å gå inn for den avtale de har. Det er vel ingen her som bestrider at en har samme opfatning av Tyskland og Italia og Franco-Spania. Men Franco er ikke Spanias regjering. Regjerings-Spania har sagt fra at det står sterkere enn nogensinne. Men nu da dette land er under sterkt press, sender demokratiske land handelsagenter til Franco. Det er et slag mot Regjerings-Spania. Jeg tror ikke at Odda blir den første til å stanse. Hva blir konsekvensen av denne argumentasjon? Jo at neste gang når Franco kommer og ber om anerkjennelse de jure, så må vi av de samme hensyn gå med på det. Er det da så at våre interesser der er så store at vi må anerkjenne Franco? Jeg tror ikke vi kan si det. Den uttalelse som Moljord har fremsatt er omtrent den samme som den som blev vedtatt av Transportarbeiderforbundet. Også der blev det vedtatt en protest mot handelsagenten. Likedan hos jernarbeiderne i Oslo. På arbeiderungdommens dag i Oslo bar ungdommen et merke mer innskriften: Ingen handelsagent til Franco-Spania. Disse mener ikke bare med dette å komme Regjeringen til livs. Vi for vår del mener at den regjering vi har idag må gjøres sterkere. Vi for vår del vil gjøre det ved å peke på de feil som er til stede og få en annen politikk. 99 procent av våre medlemmer er opdradd i D. N. A. og Landsorganisasjonen og har bare arbeiderklassens interesser for øie. Selv er jeg også opdradd der. Vi må ikke gi etter for reaksjonen. Når en nu ikke har fått samarbeidet forslagene vil jeg henstille at en stemmer mellom de to forslag og at det som får flertall etterpå blir enstemmig vedtatt.

Emil Ødegård: Jeg vil på det varmeste anbefale redaksjonskomitéens forslag. En skal være forsiktig med å kritisere ting som en har liten rede på. Jeg har ofte vært uenig med Regjeringen; men jeg har

den tillit til den at når de har gjort det de har, så har de også hatt sine grunner derfor. Karlsen har nevnt grupper som har interesser av at Regjeringen sitter. Vi har *alle* mer eller mindre interesse derav. Vi har for vår del særlig 3 grupper — veiarbeiderne, jernbanearbeiderne og fyr- og merkesvesenets arbeidere. — Våger de å stemme mot redaksjonskomitéens innstilling, vil de temmelig snart erfare at de har gjort en gal gjerning. De skal erindre hvordan det var før arbeiderregjeringen tiltrådte. Den gang en hadde den Hundseid'ske spiseseddel.

Votering ved navneprop.

Votering: Da det var kommet krav om navneprop blev voteringen foretatt på den måte.

Redaksjonskomitéens forslag blev vedtatt med 238 mot 85 stemmer, som blev avgitt for mindretallets forslag. 12 representanter var fraværende under voteringen.

De 238 var følgende: Borghild Tharaldsen, Betzy Evensen, Henriette Tangen, fru Jansen, Mathilde Gulbrandsen, Anna Nicolaisen, Ingrid Holmstrøm, Jens Hånes, Harald Skotnes, Oskar Thalerød, Nils Bakken, Oskar Kvernbo, Kristoffer Morken, Jon Nergård, John Garberg, Aksel Berg, Sivert Dahlen, H. O. Jubskås, Petter Nilsen, Ådne Engedal, Bjarne Antonsen, Kjartan Olsen, Bernhard Strømhaug, Kolbjørn Elve-sether, Ole E. Våde, Harald Heminghytt, Anker Olsen, Arne Dalbo, Odin Øines, Thv. Ødegård, Anders Eggum, Nils Bunes, Ingvald Eidsvik, Einar Nagel, Olaf Heum, Arthur Hansen, John Aspås, Johan Røttereng, Ingvald Pressberg, Johan Blokkum, John Skjølsvold, Ole Bech, Egil Ludvigsen, Ole Valle, Andreas Wormdahl, Per Ekli, Aasmund Øberg, Jørgen O. Lundtveit, Olaf Bjerne, Sigurd Melum, Hans Sanne, Johan Wik, Chr. Johannesen, Alfred Arnesen, fru Gunvor Jensen, Arthur Skevik, Henrik O. Vatnedal, Ingar Værnes, Konrad Pedersen, Karl Forsland, Magnar Kristiansen, Emil E. Buvik, Godfred Isaksen, Oskar Rognemyhr, L. H. Findland, Botolf Thunshelle, Nikolai Kristoffersen, Ole Linaker, Paul Fredriksen, Bernhard Reines, Mathias Felde, Jørgen Berntsen, Emil Ødegård, Ole Tafjord Dyrkorn, Olaf Trøen, Konrad Andreassen, Ths. Aavitsland, Johannes Rødås, Aanan Larsen, Ole Iversen, Karl Gulliksen, Aksel Nygren, Sigurd Eriksrød, Ole Normand, Johan Horveli, Karl Olsen, Alfred Guddal, Anders Aslaksen, Konrad Jensen, Nils Od-lene, Thor Hogga, Johan Berlid, Ingebet Bakkehaug, Karl Malmberg, Robert Robertsen, Anton Bergli, Hilmar Antonsen, Olger Rønningen, Anker Karlsen, Alfred Frydenlund, M. Langbakke, Kolbjørn Olsen, I. Halden, M. Hestnæs, Ole Nilsen, Emil Zakariassen, Rikard Hosar, Olav Ormset, Johan Lien, Georg Sørensen, Jørgen Løyte, Andreas Bergesen, Arthur Sørensen, Ragnvald Olaisen, Sigvart Sakariassen, Reidar Tverå, K. Magnussen, Helge Brørs, Severin Berntsen, Rikard Karlsen, Reidar Fossum, Per P. Haugen, Amund Rønnestad, Per Kongstellen, Marcel Ryeng, Harald Øen, Einar Nygård, Harder Olsen, Torstein Oldebråten, Corn. O. Sørli, Ludvik Karlstad, Eivind Larsen, Johs. Huneide, Ingvald Riber, Nils Nygård, Lars Hjørnevik, Ingvald Pedersen, Sverre Ormestøyl, Henry Andreassen, Kr. Almskår, Anders T. Kvamme, Kon-

rad Hagen, Egil Aasvang, Ole Forsbakk, Johannes Kristiansen, Ole Petrusen, Ragnar Bratås, Leif Nicolaisen, Lars Teigen, Anna Anthoni, Severin Løtvedt, Gustav Berg, Nils Langvåg, Leonhard Danielsen, John Severinsen, Bertil Svardal, Jens Herland, Fredrik Larsen, Thv. Rustad, Adolf Frantsen, Ellef Bjørnengh, R. Syversen, Thorolf Thoresen, Sigurd Sagdal, Kristian Johannesen, Oliver Hagen, Ivar Klausen, Aksel Benterud, Ole E. Dosest, Magnus Bergum, Arnold Hovda, Lars Nordby, Erling Skalle, Nils Antonsen, Andreas Karlsen, A. O. Kvaal, P. A. Fugleberg, Emil Engen, Anton Hansen, Olaf Haugrud, Halvor Håknes, Gunnar Nordhal, Anders A. Øya, Lars Larsen, Halvor Orkjær, Torkild Føreland, Haldor Johansen, Fredrik Pettersen, Tønnes Moi, Aksel Myre, Olaf Johansen, Ole Svendsen, Gustav Gundersen, Alfred Holsæter, Tobias Mjåseth, Johnny Åmot, Oskar Midtlid, Tore Breivik, Hans Bjørnevik, Rikard Slåtlem, Rudolf Kanestraum, Arne Stave, Otto Otnæs, Kristian Lien, Knut Velle, Odd Langås, Ole Kristensen, Alfred Andersen, Petter Pedersen, J. Strand Skaland, John Jacobsen, Halfdan Selnes, Trygve Nilsen, Kr. S. Tamnes, Nils Bendiksen, Odin Herø, Magnus Hagerupsen, Michal M. Kleven, Alexander Larsen, Teodor Tollefsen, Fridtjof Olsborg, Sigurd Sørensen, Ivar Jensen, Bertheus Iversen, Petter Sand, Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf Lien, Kristian Simensen, Hans Røste, Jørgen Hersleb, Simon Simonsen, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Olav Sletten, J. P. Karlsrud og Peder O. Moan.

De 85 som stemte for mindretallets (Birger Eriksens) forslag var følgende: Kjærland Skålboes, Gunnar Eggen, Jørgen J. Rønning, Johan Henriksen, Peder Pedersen, Andr. Rekve, John Solberg, Ole Reinås, J. B. Johansen, Karl Flygt Glastunes, Aksel Gullesen, Edvard Hemli, Andreas Aas, Birger Eriksen, Asbjørn Strømbom, Frithjof Hofmo, Otto Kristiansen, Oskar Andersen, Bernhard Bjånes, Olaf Moland, Ludvik Johansen, Ragnv. Uglan, Mikal Wein, Robert Walther, Julius Hagerup, Gustav Nilsen, Alfred Bonde, Thv. Thorstensen, Nils Fjeld, Aanen Kjær, Peder P. Torkilseng, Nils Gynnild, Olaf Gikling, Knut Høiseth, Lars Bakken, Kristian Østenby, Einar Aanes, Ole J. Jamtli, Halvdan Øverås, Alfred Stormo, Syvert Hagen, Konrad K. Aspen, Edvard Byberg, Olaf Frydheim, Ole Wenge, Hans Møllersen, Sandberg Setså, Leif Andersen, Thorstein Kopperud, Hartvik Pettersen, Peder Gyland, Jørgen Tajesveen, Kristen Hole, Eivind Fiskum, Jens Østmo, Annas Moe, Ludvik Larsen, Johan Hunhammer, Jakob Andersen, Arne Fiskvik, Alfred Antonsen, Osvald Værriø, Rudolf Norderhaug, Didrik Isaksen, Håkon Torvet, Andreas J. Vedaa, Henry Aas, Karl Østrøm, Sverre K. Dahle, Theodor Pettersen, Peder Dreyer, T. M. Gølling, August Pettersen, Anders Langhelle, Ludolf Gundegjærde, Nils Menes, Oskar Hansen, Johan G. Tverelv, Arthur Jacobsen, Ole Olsen, Leif Myhre, Johan Olsen Lokøy, Herman Skoglund, Kristian Moljord og Knut Hartmark.

Følgende var fraværende ved voteringen: Karl Edvardsen, Aksel Grimnes, Henrik Holmstrøm, A. Lund, Alfred Stenbak, Sevald Haugen, Karl Lornsen, P. Hjelle, Eivald Semb, Andreas Leikanger og A. Ahlstrand.

2 000 til Spaniahjelpen og 2 000 til Tsjekkoslovakiske flyktninger. Budgettkomiteén foreslo:

Komiteén foreslår at der bevilges kr. 2 000.00 til Spaniahjelpen og kr. 2 000.00 til de tsjekkoslovakiske flyktninger.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Avslått andragende.

Fra budgettkomiteén forelå:

Ad andragende fra sangforeningen «Arbeidsmand». Komiteén finner at når landsmøtet har vedtatt en bevilgning til Norsk Sangerforbund kan der ikke foretas bevilgning til de enkelte foreninger.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Et vedtak som forbedres.

Andr. Rekve m. fl. foreslo at saken vedrørende de 500 kroner til Aug. Pettersen blev optatt igjen, efter den avgjørelse Østrøms og Laxaas sak hadde fått.

Anna Anthoni: Det var en urettferdig måte det andragende blev behandlet på. En gjør rett i å forandre det vedtak.

Votering: Enstemmig blev det vedtatt å gi et tillegg til den tidligere bevilgning til August Pettersen av 500 kroner, således at det samlet blev 1 000 kroner.

Representantskapet.

Valgkomiteéns nye innstilling til medlemmer av representantskapet blev så optatt. Innstillingen var følgende: 1. Kristian Moljord, Sulitjelma. 2. J. P. Karlsrud, Sørlandsbanen. 3. Kr. Almskår, Møre. 4. Gustav Berg, private kraftanlegg. 5. Johs. Togstad, Løkken Verk. 6. Martin Dyrseth, Hordaland. 7. Ludvik Karlstad, veiarbeiderne, Troms. 8. Odin Herø, Statens havneanlegg, fyr- og merkesvesenet. 9. Didrik Isaksen, Nordlandsbanen. 10. John Nergård, Sør-Trøndelag. 11. Anders Rekve, Stord. 12. Tønnes Moi, Vest-Agder.

(Valgkomiteéns medlemmer Lars Bakken, Nils Fjell, Frydheim og Hilmar Antonsen foreslo Osvald Værriø, Finnmark, som veiarbeidernes representant.)

Halvdan Øverås foreslo Ole Bech istedenfor Johs. Togstad og Kjar-tan Olsen istedenfor Anders Rekve.

Olaf Trøen foreslo P. O. Moan istedenfor Didrik Isaksen.

Videre blev foreslått Osvald Værriø istedenfor Ludvik Karlstad.

Lars Bakken anbefalte innstillingen. Dyrseth representerte, uttalte han, en 4. lønnsgruppe blandt veiarbeiderne, nemlig kompensasjonsveiarbeiderne.

Nils Langvåg foreslo Konrad Jensen istedenfor Togstad.

Per Kongstollen foreslo A. Hagen istedenfor Tønnes Moi.

Gustav Nilsen foreslo Osvald Værriø istedenfor Karlstad.

Botolf Thunshelle: Det forbauser mig og vårt distrikt at Bergundhaugen er tatt ut. Jeg vil henstille til landsmøtet å velge Bergundhaugen istedenfor Dyrseth.

Leif Nicolaisen fikk permisjon fra resten av landsmøtet.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet onsdag 12. oktober.

Ordstyrere: *Kr. Moljord. — H. O. Jubskås.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Fortsatt behandling av valg til representantskapet.

Fridtjof Olsborg: Alle motforslag mot representanten fra Troms kommer fra Syd-Norge og ikke fra Nord-Norge. Vi venter solidaritet fra Syd-Norge her og at en ikke blander sig op i det vi vil og mener. Vi slutter oss helt ut om Karlstad og vi veiarbeidere går inn for ham. La oss ikke splitte oss her, for da mister vi en representant.

Aanon Kjær: Hva er årsaken til at Knut Hartmark er tatt ut av representantskapet? Er det fordi han ofte er i mindretall? Jeg vil anbefale Hartmark gjenvalgt.

Strek blev satt.

Sigvart Sakariassen anbefalte innstillingen.

Chr. Henriksen: Jeg synes en kunde vedta innstillingen. En representant for jernbanearbeiderne er ofret på denne måte her nu til fordel for en annen gruppe. Veiarbeiderne har grunn til å være fornøiet. For øvrig er det på sin plass å si at en må erindre at vi er et forbund og at en ikke må ta det slik som veiarbeiderne har gjort det.

Ole Bech: Jeg hører at jeg er stilt som motkandidat til Togstad. Når det gjelder grubearbeidernes representant i forbundet så må vi få lov til å bestemme det. Vi har jo følelsen av å være husmenn i forbundet, og vil en gi næring til en forandring i forbundets sammensetning så er det bare å fortsette slik. Svalbardrepresentantene er takknemlig for den honnør som forsåvidt er gitt; men dermed får det også være.

H. Bjørnevik fikk permisjon for resten av landsmøtet.

Valgt blev: *J. P. Karlsrud* med 322 stemmer, *Kristian Moljord* med 320 stemmer, *John Nergård* med 316 stemmer, *Kr. Almskår* med 315 stemmer, *Odin Herø* med 315 stemmer, *Gustav Berg* med 313 stemmer, *Anders Rekve* med 312 stemmer, *Johs. Togstad* med 281 stemmer, *Didrik Isaksen* med 273 stemmer, *Martin Dyrseth* med 259 (Bergundhaugen hadde 63), *Tønnes Moi* med 243 og *Ludvik Karlstad* med 224 stemmer.

Punkt 4 o: Internasjonale forbindelser.

Avdeling 102 foreslo:

For å øke forbundets faglige og økonomiske slagkraft til de kommende kamper og for å medvirke til en samling av hele den fagorganiserte arbeiderklasse i en faglig internasjonale, bemyndiges forbundsstyret til å opta forhandlinger med vårt russiske broderforbund med sikte på opprettelse av en gjensidighetsavtale. Resultatet av forhandlingene med innstilling forelegges medlemmene til avgjørelse ved uravstemning.

Forslaget vil bli nærmere motivert på landsmøtet.

Fra representantskapet:

Besl.: Forslaget fra avdeling 102 forelegges landsmøtet uten innstilling.

Einar Nagel: Avdeling 102 optar ikke forslaget; men vil i stedet foreslå: Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre å søke samarbeide med det russiske broderforbund i den utstrekning våre nuværende skandinaviske og internasjonale forbindelser tillater.

Johan Berlid foreslo: Spørsmålet om de internasjonale forbindelser tas ikke op til behandling av landsmøtet. *Motivering:* Mener vi får utbygge og pleie de internasjonale forbindelser vi har i den kommende landsmøteperiode.

Alb. Karlsen: Jeg vil da henstille at en først voterer over utsettelsesforslaget.

Votering: Berlids forslag blev vedtatt med stort flertall.

Olaf Bjerke: I § 16, punkt 2, heter det: «Foruten regnskapene skal revisjonsutvalget også gjennomgå forbundsstyrets og representantskapets protokoller og granske alle beslutninger. De anmerkninger de måtte finne grunn til å fremkomme med, skal forelegges landsmøtet.» Er det virkelig så at revisjonsutvalget intet har hatt å bemerke? Da har vi begått urett ved å kaste ut flere av forbundsstyrets medlemmer.

Alfred M. Nilsen: Da Karsten Løkken ikke er til stede vil jeg bare opplyse om at i de 2 år jeg har deltatt i revisjonsutvalget så er foruten regnskapene også gjennomgått protokollene og vi har gjort våre bemerkninger og de er blitt besvart.

De siste gjester tar avskjed.

Nic. Næss: På vegne av Fabrikkinternasjonalen og samtlige norske forbund vil jeg få takke for disse dagers samvær. Jeg anser det for en ære å få anledning til å representere vår Internasjonale etter at formannen i den har reist og spesielt her på Arbeidsmandsforbundets landsmøte, det forbund hvor jeg selv har vært medlem. De kommende tider tyder på at mange nye vanskeligheter vil melde sig, også for Arbeids-

mandsforbundet. Men vi håper at en i fellesskap med ledelsen må klare de oppgaver som kommer og makte å ri av alle stormer. Internasjonalen må vel også sies atter å være svekket ved Tsjekkoslovakias utmeldelse; men vi har også fått mange nye medlemmer til Internasjonalen. I fellesskap og med klokskap må vi håpe at det skal lykkes oss å komme fremover, at samholdet må bli sterkt og at de økonomiske forhold bedres. Atter igjen en hjertelig takk for disse dagers samvær. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: På landsmøtets og forbundets vegne vil jeg takke for de overbragte gode ønsker, og som vi tar med som en støtte på veien videre fremover. Vi har gledet oss over resultatene når det har gått fremover, men også vært sørgmodige når det har gått tilbake. Vi vil be Næss overbringe Fabrikkinternasjonalen vår hilsen og takk og vi lover fortsatt å yde vår medvirkning til styrkelse av arbeiderklassens stilling verden over. (Sterkt bifall.)

Edward Mattson: Jeg er den siste på skansen av de utenlandske gjester. Jeg har under disse 12 dagers samvær her med den største beundring fulgt den interesse og våkenhet representantene har lagt for dagen når det har gjaldt de forskjellige saker. Nettop dette vil jeg si har den aller største betydning under de nuværende forhold. Kongressen har i alle de store spørsmål vist at den først og fremst har tatt hensyn til fellesskapet og bedømt forholdene ut fra det som kunde gagne alle. De skandinaviske organisasjoner hevder godt sin plass innen den internasjonale arbeiderbevegelse. Hvorfor? Det må ha sin spesielle årsak, når vi som små land har klart å hevde oss. Jeg tror det kan sies at det skyldes en god organisasjonsdisiplin. Men ikke bare det; men det praktiske arbeidsprogram vi har satt oss å arbeide hen til sosialistisk samfundsordning. Men vi må samtidig være noget varsomme. Vi må erindre at vi slapp verdenskrigen og de svære og vanskelige forhold etter den. Vi har hatt rikelig anledning til å konsolidere og styrke våre organisasjoner. Historisk sett ligger det et stort ansvar på den nordiske arbeiderklasse. Vi kan samles til møter og kongresser hvor vi fritt kan ytre oss om alle ting. Vi kan fritt og uten politibevoktning drive vårt arbeide. La oss ikke glemme at med den demokratiske friheten følger ansvar og respekt for våre medmennsker. Vi må arbeide slik og våre handlinger være sådanne at det ingen grobunn kan bli for fascistiske tendenser. Her har vi et stort oppbyggingsarbeide å utføre innenfor organisasjonen. Jeg vil minne om og understreke socialminister Torps uttalelse her forleden ved et stort møte av tillitsmenn: Enhver studiecirkel er den beste smie vi kan opprettet i vårt arbeide. Gjennom studiecirklene skal vi sørge for større kunnskaper. Det er det viktigste. Men ikke bare kunnskaper og kvalifikasjoner. Det gjelder å kunne gjøre alle ting *bedre* enn alle de andre. Mitt helhetsinntrykk av disse dagers forhandlinger er godt og særlig av de siste dagers arbeide. Jeg vil be representantene ta med sig en solidarisk hilsen til sine medlemmer med forsikringen om at vi for vår del også vil fortsette det gigantiske arbeide vi står foran. Jeg vil be representantene med mig være med å utbringe et 4-foldig hurra for Norsk Arbeidsmandsforbund og for den skandinaviske og internasjonale arbeiderbevegelse. (Sterk tilslutning og bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: Jeg takker på landsmøtets og forbundets vegne vår gjest. Det har alltid vært oss en glede å delta med ham i det internasjonale grubearbeiderforbund. Vi kom sent med i det arbeide; men vi kom omtrent samtidig med svenskene. Ved Mattsons store arbeide innenfor Internasjonalen vil jeg også si at det har lyktes å få interessen samlet også om andre bergarter enn kullene. Jeg vil be ham om å ta med en hilsen til det Internasjonale Grubearbeiderforbund og spesielt til det Svenske Grubearbeiderforbund. Vi har mange felles interesser og arbeidsoppgaver. Jeg vil benytte anledningen til å lykkønske med at de har løst ferispørsmålet. (Sterkt bifall.)

Vedtaket i silikose-spørsmålet.

Johs. M. P. Ødegård: Det blev som bekjent vedtatt en beslutning i silikosespørsmålet og det blev valgt en deputasjon til statsministeren. Vi vil fremlegge følgende forslag:

I anledning det av Ole Bech fremsatte forslag sålydende:

«Det pålegges det kommende forbundsstyre å arbeide for:

1. Å utvide sikkerhets- og beskyttelsesforanstaltninger for grubearbeidet og øket ansvar for arbeidsgiverne.
 2. Revisjon av R. T. V.s erstatningsbestemmelser, med krav om at inntektsgrensen for industriarbeiderne forhøies til kr. 3 000.00.
 3. Revisjon av alderstrygdloven slik at aldersgrensen for arbeidere i sundhetsfarlige bedrifter senkes.
 4. At bestemmelsene i kgl. res. av 2. oktober 1937 angående undersøkelsene av grubearbeiderne snarest utstrekkes til også å omfatte andre arbeidsgrener hvor det er risiko for silikose,»
- og landsmøtets beslutning om å søke konferanse med departementet i anledning disse spørsmål foreslås:

Efter konferanse med Socialdepartementets chef angående nevnte spørsmål pålegger landsmøtet at forbundsstyret fremmer saken i overensstemmelse med de her foran anførte forslag, og vil landsmøtet videre uttale at den kgl. res. av 2. oktober 1937 vedrørende silikose snarest mulig gjennomføres.

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Olav Ormset foreslo:

Det av 188, Bremsnes Veiarbeiderforening innleverte forslag til landsmøtet om støtte til sine medlemmer under fiskebergarbeiderkonflikten våren 1938 optas nu til behandling.

Konrad K. Aspen: Jeg forlangte ordet tidligere i den sak jeg vil fremlegge for landsmøtet, nemlig fiskbergarbeiderkonflikten i Kristiansund og omegn. Denne sak er ikke på den trykte dagsorden og da syntes jeg at jeg måtte ta den op under dagsordenens punkt 4: Forskjellige forslag. Vi hadde et medlem som var berørt av konflikten og vi henstillet til forbundet om understøttelse til vårt medlem Lars Røvik. Men på grunn av forbundslovens § 9 kunde det ikke innvilges. Da de arbeider

dere som var medlemmer av Norsk Skog- og Landarbeiderforbund opnådde understøttelse, fremlegger jeg nu følgende forslag: «Lars Røvik som deltok i fiskebergkonflikten i Kristiansund i 1938 bevilges 150 kroner i understøttelse.

Olav Ormset: Da konflikten brøt ut var det ingen mann i arbeide. Medlemmene som stod i Skog- og Landarbeiderforbundet var heller ikke i arbeide, men de fikk understøttelse, mens våre medlemmer ikke fikk. Vi søkte gjennom samorganisasjonen om streikeunderstøttelse og det var anbefalt derfra, men vi fikk ikke noget svar fra forbundet. Senere talte jeg i telefonen med Alb. Karlsen og blev enig om at vi skulde søke om understøttelse. De gikk i konflikt fra 2—2½ måned. Vi fikk imidlertid svar om at det var avslått understøttelse og forbundet henviste til tidligere skrivelse, som jeg hadde meddelt Alb. Karlsen at vi ikke hadde fått og ennu idag ikke vet hvad går ut på. Vi gjorde så en henvendelse til Landsorganisasjonen med anmodning til den om å henville til forbundet å gi understøttelse. Vi må nu be landsmøtet om å vedta dette her.

Julius Hagerup fikk permisjon.

Alb. Karlsen: Når det gjelder fiskebergkonflikten i Nordmøre så er forholdet det at en hel del av de medlemmer som står tilsluttet disse to foreninger, periodevis har litt veiarbeide. Til en annen tid har de det med å legge fisken på berget og vende den. Konflikten var godkjent av Skog- og Landarbeiderforbundet, men de gjør det på en annen måte enn oss. De folk det her gjelder var ikke i arbeide da konflikten utbrøt og i henhold til våre lover kunde vi ikke utbetale streikebidrag. Det er riktig at vi svarte det til foreningene og vi sendte svaret i to eksemplarer til Samorganisasjonen. At ikke Samorganisasjonen har sendt det videre er ikke forbundets skyld. Det var avdelingen som selv hadde henvendt sig til Samorganisasjonen. Det er videre riktig at avdelingen så henvendte sig til forbundet om bevilgning og at det blev avslått. Når avdelingen ikke har fremkommet med forslag til dagsorden, men har tatt saken op nu, kommer det av de andre andragender vi her har behandlet. Hvilket standpunkt landsmøtet vil ta til dette vet jeg ikke, men jeg vil si at hvis forbundet skal gi bevilgning til understøttelse i dette tilfelle så kommer vi til å gli langt og kassene ikke holde. Jeg vil anbefale landsmøtet å avvise dette forslag.

Strek blev satt.

Voting: Konrad Aspens forslag blev vedtatt. — Ormset vilde nu ha landsmøtet til å opta hans forslag om 3 000 kroner; men det blev avvist.

Varamenn til representantskapet.

Valgkomitéen foreslo: 1. J. B. Johansen, Fosdalen. 2. Johan Berlid, Sørlandsbanen. 3. Sigurd Sagdal, Hedmark. 4. Ingvald Pedersen, private kraftanlegg. 5. Kjartan Olsen, Foldal. 6. Otto Otnes, Rørosbanens ombygging. 7. Konrad Jensen, Nordland. 8. Knut Velle, Statens havneanlegg, fyr- og merkevesenet. 9. Bernhard Reines, Nordlandsbanen.

10. Gudmund Sævik, Nord-Trøndelag. 11. Bernhard Bjånes, Sandbekk gruber. 12. Emil Sakariassen, Vestfold.

Valgkomitéens medlem Nils Fjell foreslo Odin Øines, Bjørkåsen, som varamann istedenfor J. B. Johansen.

Valgkomitéens medlemmer Johs. Togstad og John Nergård foreslo Andreas Wormdahl, Orkanger, istedenfor Kjartan Olsen.

Voting: Valgkomitéens innstilling blev enstemmig vedtatt.

Avslutning.

Gunnar Sethil: Jeg vil nytte høvet til å takke for innbydelsen til å overvære Arbeidsmandsforbundets landsmøte. Jeg håper at fremgangen vil fortsette og at forbundet vil evne å hevde sine tradisjoner. Jeg vil samtidig benytte anledningen til å takke Ahlstrand for hans store arbeide i organisasjonens tjeneste. Hell og lykke til i kommende dager. (Kraftig bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: I tilknytning til landsmøtets bifall må jeg få takke Sethil for hans gode ønsker og forhåpninger for vårt forbund. Da jeg begynte i forbundet 1. juli 1913 varte det ikke mange dagene før jeg måtte gå ut i aktivt organisasjonsarbeide. Sethil hadde da allerede adskillige års arbeide bak sig. Jeg har grunn til å takke Sethil for hvad jeg har lært av ham og vi takker ham for at han har hatt anledning til å være til stede. Det er mange og tunge løft han har tatt i sin tid. Jeg vil uttale det håp at han ennu i mange år må få anledning til å følge organisasjonens fremmarsj. Vi takker dig, Sethil, for alt det arbeide du har evnet å utføre. (Kraftig bifall.)

En hilsen til Regjeringen.

Trygve Nilsen: Når vi nu skal avslutte vårt landsmøte vil jeg foreslå at vi sender vår regjering en hilsen og på den måte viser at vi støtter op om dens arbeide. Jeg vil foreslå: Norsk Arbeidsmandsforbunds 19. landsmøte vil sende sin beste hilsen og takk til Regjeringen, i forvisningen om at de tiltak og beslutninger som blir tatt fortsatt må stå i klassekampens tegn.

Voting: Forslaget til hilsning blev vedtatt mot nogen få stemmer.

Johs. M. P. Ødegård foreslo at protokollen for siste møte blev gjennomgått og justert av forbundsstyret.

Voting: Formannens forslag blev vedtatt.

Ordstyreren (Moljord): Jeg vil på egne og på vegne av de øvrige ordstyrere samt sekretærene takke for den tillit som er utvist mot oss og for den saklighet som representantene har lagt i sitt arbeide. Med hensyn til de vedtak som er tatt, må vi alle gå inn for å sette tingene i verk til gagn for forbundets medlemmer. Med disse ord: Hjertelig takk og en hilsen og vel hjem.

Formannen: Jeg vil benytte anledningen til å takke våre funksjonærer — ordstyrere og sekretærer og komitéer. Landsmøtet har vart i 11 dager, men vi som syslet med forberedelsen til landsmøtet var på det rene med at det vilde bli langvarig, ikke minst derved at det kom så mange representanter og den omstendighet at vårt forbund i perioden har hatt en rask vekst. Det er fattet mange viktige vedtak og landsmøtet har tilrettelagt et stort arbeidsprogram, som vil skaffe sysselsettelse og arbeide nok for tillitsmennene, forbundsstyret og representantskapet. Det er jo også helt riktig og som det skal være. Jeg har fått anmodning av Simonsen om på hans vegne å takke representantene for den tillit som er vist ham. Jeg benytter anledningen til å ønske ham og Bakken velkommen. Av forbundsstyret er det så at Jørgen Hersleb, Hans Røste og Kristian Simonsen går ut. Jeg vil på forbundets vegne takke dem og jeg takker dem for godt samarbeide. Røste er jo den eldste av de som går ut. Vi har ikke alltid hatt samme syn; men jeg har erfart at lojaliteten overfor fattede vedtak alltid har vært til stede. Og det er slik det skal være. Hersleb og Simonsen har ikke vært med så lenge; men de har utført et meget godt arbeide den tid de har sittet i ledelsen. Når det gjelder representantskapet så er det også der blitt forandringer, idet Lars Bergundhaugen, Peder O. Moan, Knut Hartmark og Olaf Sletten går ut. Spesielt vil jeg nevne Bergundhaugen og Moan som de eldste. De har alltid vært sig sitt ansvar bevist og tatt sine standpunkter ut fra det som de har ment har vært til organisasjonens gagn. Videre har vi Hartmark og Sletten. Meningene kan ha vært delte; men samarbeidet har vært godt. Jeg ønsker samtidig alle de nyvalgte velkommen til arbeidet og jeg gjør det i den sikre forvisning om at samarbeidet fortsatt vil bli det aller beste. Vi takker også representantskapets medlemmer for deres arbeide. En har pålagt forbundet mange oppgaver av faglig art, men slik som situasjonen for tiden ligger an i verden kan det også bli spørsmål om andre oppgaver. Arbeidsmandsforbundets medlemmer vil alltid komme til å vise, at selv om de kanskje ikke er blandt de mest skolerne, så er det iallfall ikke fnugg av tvil om at deres solidaritet er sikker. Klassefølelsen er i orden. Jeg har allerede tidligere takket for den tillit en har vist mig ved å gjenvelge mig og jeg kan love at så langt evner rekker skal jeg gjøre hvad jeg kan. Jeg takker gjestene og samtlige representanter for disse dagers samvær. Hermed erklærer jeg forbundets 19. landsmøte for avsluttet. (Klokken var 17.50.)

Før man skiltes blev Internasjonalen sunget unisont.

Landsmøtets vedtak.

Forsikringskassen.

Den nuværende paragraf (i forsikringsloven) bibeholdes inntil den komité som er nedsatt av Landsorganisasjonens kongress 1938 har fremkommet med sitt forslag til de forskjellige forbunds forsikringskasser. Hvis dette forslag fremkommer i landsmøteperioden, pålegges forbundsstyret å utsende dette til uravstemning blandt medlemmene, ledsaget av representantskapets forslag.

Stedlige styrer.

I byer eller landdistrikter hvor det er 2 eller flere avdelinger i samme arbeidsbranche skal disse, i samråd med forbundet, oprette stedlige styrer som består av 1 eller flere representanter for hver av de tilsluttede foreninger.

Godtgjørelse til avdelingenes kasserere.

Som godtgjørelse til avdelingene for det merarbeide som det nye kartoteksystem medfører, yder forbundet 50 øre pr. medlem pr. kalenderår.

Godtgjørelsen utbetales hvert halvår og beregnes efter de til forbundet innbetalte merker.

Dette gjelder både F. merker og ordinære merker, og skal gjøres gjeldende fra 1. januar 1939.

Pensjon for arbeiderne ved jernbaneanleggene.

Det pålegges det kommende forbundsstyre å stille krav til Regjeringen om å fremme proposisjon for det kommende storting vedrørende pensjon for arbeiderne ved jernbaneanleggene.

De øvrige i saken fremsatte forslag oversendes det kommende forbundsstyre.

Veiarbeidernes lønnsoppgjør 1937.

Landsmøtet tar til etterretning den under saken førte kritikk angående veiarbeidernes lønnsoppgjør 1937.

Når det angår tariffspørsmål skal disse forelegges til avstemning i fagforeningene som omfatter de i spørsmålet interesserte medlemmer. Skulde det oppstå den situasjon at et forslag blir forkastet og at det fremkommer et endret forslag, skal dette på ny forelegges de interesserte medlemmer til ny behandling.

Videre henvises til forbundslovens § 8 (konflikter) og Landsorganisasjonens lover § 11.

Mot voldgiftslinjen.

I erkjennelse av det ansvar som følger med fagorganisasjonens økede makt, vil landsmøtet uttale: Det er fagorganisasjonens oppgave å løse arbeidernes økonomiske problemer gjennom deres organisasjonsmessige innsats. Det må derfor advares mot at fagorganisasjonen som helhet knesetter voldgiftslinjen. Organisasjonen må alltid kreve fullstendig handle- og aksjonsfrihet.

Forbundsålen.

Samtlige som har stått tilsluttet forbundet 20 år, blir tildelt forbundets merke i gull som en liten påskjønnelse for sitt medlemsskap.

Påfølgende utgifter herved bæres av forbundets kasse.

I henhold til foranstående beslutning er det ikke adgang til å foreta salg av forbundsmerket i gull herefter.

Forbundets landsmøte.

1. Forbundets landsmøter blir å avholde på et sådant tidspunkt av året at representasjonen fra Svalbard blir mulig.
2. Viktige saker fra forbundet eller Landsorganisasjonen som i vinterhalvåret skal tas standpunkt til av medlemmene blir i god tid sendt telegrafisk til forbundets avdeling, eventuelt avdelinger på Svalbard, og telegrafisk svar med resultatet av sådanne sakers behandling blir å godkjenne av hovedorganisasjonene.

*

Valg av representanter til landsmøtet foregår etter følgende regler: 1 representant for det første fylte 40 tall og siden 1 representant for hvert fylte 150 tall medlemmer.

Silikose.

Under hensyntagen til representantskapsmøte den 28. mars d. å om en bevilgning på kr. 5 000.00, og da dette beløp har vist sig å være for lite, blev det enstemmig besluttet og uten debatt å bevilge ytterligere kr. 5 000.00 på samme grunnlag som blev vedtatt i møte den 28. mars iår.

*

I anledning det av Ole Bech fremsatte forslag sålydende: «Det pålegges det kommende forbundsstyre å arbeide for:

1. Å utvide sikkerhets- og beskyttelsesforanstaltninger for grubearbeidet og øket ansvar for arbeidsgiverne.
2. Revisjon av R. T. V.s erstatningsbestemmelser, med krav om at inntektsgrensen for industriarbeiderne forhøies til kr. 3 000.00.
3. Revisjon av alderstrykloven slik at aldersgrensen for arbeidere i sundhetsfarlige bedrifter senkes.
4. At bestemmelsene i kgl. resolusjon av 2. oktober 1937 angående undersøkelsene av grubearbeiderne snarest utstrekkes til også å omfatte andre arbeidsgrener hvor det er risiko for silikose, og landsmøtets beslutning om å søke konferanse med departementet i anledning disse spørsmål besluttet:

Efter konferanse med Socialdepartementets chef angående nevnte spørsmål pålegger landsmøtet at forbundsstyret fremmer saken i overensstemmelse med de her foran anførte forslag, og vil landsmøtet videre uttale at den kgl. resolusjon av 2. oktober 1937 vedrørende silikose snarst mulig gjennomføres.

Vedtak om utbetaling av streikebidrag.

De 6 medlemmer av Eidlanger Arbeidsmannsforening som i 1935 blev nektet streikebidrag til tross for at de efter at forhandlinger var optatt, blev opsagt og erstattet med norganiserte, ubetales sitt streikebidrag for den tid streiken varte.

Organisasjons- og opplysningsvirksomheten.

Landsmøtet fastslår at det bør ydes bidrag til organisasjons- og opplysningsvirksomheten, men overlater til det nye forbundsstyre og representantskapet å avgjøre hvad der i det enkelte tilfelle kan bevilges.

Ad tariffrevisjonen bergverkene.

Det av Ole Bech fremsatte forslag, sålydende: «Landsmøtet pålegger forbundsstyret å innkalle representanter fra grubeindustrien til konferanse innen utgangen av januar måned 1939. Konferansen behandler alle spørsmål vedrørende tariffrevisjonen ved bergverkene, herunder også spørsmålet om revisjon av bergverksloven» tiltredes. Videre tiltrer komitéen det av Petter Nilsen fremsatte forslag angående utarbeidelse av faste prislister, og at dette spørsmål forelegges de enkelte avdelinger til behandling.

Utredning av spørsmålet eget grubearbeiderforbund.

1. Landsmøtet nedsetter en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å utrede spørsmålet om eget forbund for grubeindustrien. Sekretariatet anmodes om å opnevne et medlem som tiltrer denne komité.
 2. Spørsmålet forelegges grubeindustriens medlemmer til behandling.
 3. Komitéens utredning og avdelingenes behandling av saken behandles av representantskapet, som fremlegger innstilling i spørsmålet for førstkomende landsmøte og Landsorganisasjonen.
- Komitéen blev bestående av: Johs. M. P. Ødegård, Simon Simonsen, Peder O. Moan, Hilmar Antonsen og Birger Eriksen.

Militærspørsmålet.

Under hensyntagen til den politiske situasjon og til forholdene ut i Europa for øvrig hvor fascismens stadige fremrykking fortsetter og arbeidernes organisasjoner i dens fotefer ødelegges kan en nedrustning for tiden ikke ansees gagnlig. Regjeringens holdning i militærspørsmålet kan med dette som bakgrunn forsvares.

Landsmøtet er imidlertid av den opfatning at demokratiseringen av hær og flåte må påskyndes for å gjøre den skikket til forsvar av folkets demokratiske rettigheter.

Kampen mot krig og fascisme.

Landsmøtet uttaler sin varmeste beundring for det spanske folks heltmodige kamp mot fascismen og gir uttrykk for sin solidaritet med frihetens forkjempere i Spania.

Landsmøtet uttaler sin skarpeste protest og harme mot voldsavgjørelsen i München som er et direkte brudd på de mellomfolkelige rettigheter. Vi uttrykker vår solidariske samfølelse med det tsjekkosllovakiske folk; i tillit til at det alltid vil stå på frihetens og demokratiets grunn.

De reaksjonære krefter vil uten tvil søke nye fremstøt, derfor må den internasjonale klassesamhörighet styrkes og arbeidernes internasjonale organisasjoner utbygges til et effektivt vern for arbeiderklassens interesser. En sterk arbeiderbevegelse er under alle forhold den beste garanti for fred, frihet og demokrati.

Landsmøtet henstiller til forbundet og Landsorganisasjonen om å reise disse spørsmål i sine internasjonale organisasjoner.

Landsmøtet vil understreke at vi også her hjemme må være på vakt overfor et hvert fascistisk undergravningsarbeide og framstøt. En absolutt forutsetning for at arbeiderklassen kan hevde sig og løse sine oppgaver og slå alle reaksjonære og fascistiske anslag tilbake, er ubrytelig samhold og solidaritet.

Opgaven må nu være, samling i én fagorganisasjon og ett parti.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

78989889